**Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)**

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И "ВРАЖЕСКИТЕ" РАДИОСТАНЦИИ

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!
КРДОПБГДСРСБНА
Дата.....20.....8
Правно основание:& 17 от ПЗР на ЗДРДОПБГДСРСБНА
Длъжност:секретар на КРДОПБГДСРСБНА

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

The Committee for Disclosing the Documents
and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens
to the State Security and the Intelligence Services
of the Bulgarian National Armed Forces
(CDDAABCSSIBNAF)

STATE SECURITY AND THE HOSTILE RADIO STATIONS

Documentary Volume

**Комисия за разкриване на документите
и за обявяване на принадлежност на български граждани
към Държавна сигурност
и разузнавателните служби на Българската народна армия
(КРДОПБГДСРСБНА)**

Държавна сигурност

и "вражеските" радиостанции

Документален сборник

София, 2014

Из архивите на ДС

© Комисия за разкриване на документите и за обявяване принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия, 2014 г.

ISBN 978-954-2986-29-4

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

I. Въведение 7

II. Списък на документите с анотация 13

Факсимилета на документите:

1. Радиопропагандата срещу НРБ 41
2. ДС срещу вражеските радиостанции:
   - 2.1. „Горянин“ и „Христо Ботев“ 172
   - 2.2. „Би Би Си“ 249
   - 2.3. „Гласът на Америка“ 281
   - 2.4. „Дойче Веле“ 320
   - 2.5. „Свободна Европа“ 353

III. Справочен апарат:

1. Списък на радиостанциите и информационните агенции, засечени в документите на ДС 503
2. Списък на по-важните съкращения 506
3. Списък на използваните фондове и архивни единици 507

CONTENTS

I. Introduction 10

II. List of documents with annotations 27

Facsimiles of documents:

1. Radio propaganda against the People's Republic of Bulgaria (PRB) 41
2. State Security against the hostile radio stations:
   - 2.1. Radio Goryanin and Radio Hristo Botev 172
   - 2.2. The BBC 249
   - 2.3. Voice of America 281
   - 2.4. Deutsche Welle 320
   - 2.5. Radio Free Europe 353

III. Reference aids:

1. List of radio stations and news agencies, referred to in State Security documents 503
2. List of frequently used abbreviations 506
3. List of archival fonds and units 507

ВЪВЕДЕНИЕ

Още преди започването на Втората световна война радиото се е утвърдило като най-бързото и най-авторитетното средство за масова информация. В годините след края на войната то е своеобразен социален феномен, който не се влияе от границите на политическата карта и е в състояние да запълни изкуствения информационен вакуум в страните от т. нар. „Източен блок". Така започва един своеобразен епизод от ерата на Студената война, който е наречен от проф. Филип Панайотов през далечната 1975 г. „двубой в ефира"[1], но може би по-точното определение е „война в ефира". Комунистическите власти добре съзнават голямото влияние, което радиото оказва над обикновените хора. Ето защо още в зората на "народната демокрация" у нас слушането на вражески радиостанции е характеризирано като "морално престъпление", заслужаващо строго обществено порицание[2].

Документалният сборник „Държавна сигурност и "вражеските" радиостанции" е четиринадесетото по ред издание от поредицата „Из архивите на ДС" и е съставен изцяло от документи, съхранявани в Централизирания архив на Комисията за разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на Българската народна армия.

Темата за вражеските радиостанции и тяхната пропаганда в годините на социализма в България е интересна, но фрагментарно изследвана до този момент[3]. Настоящият документален сборник няма претенции да я изчерпи напълно.

Той представя гледната точка на българските служби за сигурност посредством архивни материали, които в голямата си част са неизвестни дори на специалистите и се обнародват за първи път.

В документалните масиви на Комисията основно фигурират няколко радиостанции, които са били обект на оперативен интерес. Последното е обусловено и от факта, че в тези, както са наречени в документите - „пропагандни централи", работят или сътрудничат личности, квалифицирани като „изменници на родината" и „вражески емигранти".

На чуждата радиопропаганда се приписват какви ли не злини, включително подбудителство към престъпни деяния, с което ДС обяснява част от криминалната

---

[1] Вж. Панайотов, Ф. Двубой в ефира. София, 1975; 1980 г.

[2] Вж. [Проект за] "Решение "А" № […] на Политбюро на ЦК на БКП и Министерския съвет от […] 1951 г." ЦДА, ф. 206, оп. 2, а.е. 9, л. 15.

[3] Единственото голямо изследване досега остава посочената монография на проф. Филип Панайотов. Тя предоставя на читателя богата фактология, която е пречупена през призмата на времето, в което книгата е издадена. Напоследък може да се отбележат напр.: Стамов, В. Българските предавания на чуждестранните радиостанции – общ преглед. – В: Българско медиазнание. Енциклопедично издание за медианаука и медиапублицистика, т. 2, С., 1998; НЯКОГА, в '89-а. Интервюта и репортажи от архива на журналистката от радио „Свободна Европа" Румяна Узунова. Фондация „Д-р Желю Желев". С., 2007; Шарланов, Д. Радиостанция „Горянин" – В: „История на комунизма в България", т. II. С., 2009, с. 282-297; Дееничина, М. Митология на врага – досието и посланията. – В: Сб. „История, митология, политика". С., 2010, с. 378-392; Цветков, М. Щрихи от историята на „Студената война". Документи за радио „Свободна Европа" от фондовете на ЦДА. – В: „Известия на държавните архиви", бр. 102, С., 2012, с. 70-109. По темата има и отделни материали на Христо Христов на сайта http://desebg.com/.

статистика в иначе „идеалното" социалистическо общество (***Вж. Документи №20-22*** от разширения дигитален вариант на сборника). Голяма част от документите съдържат силно идеологизирани оценки, пречупени през призмата на тогавашната политическа реалност, част от която са и комунистическите тайни служби. Независимо от това, те представляват ценен исторически извор.

По своя характер пропагандата условно се дели на три вида - бяла, сива и черна[4]. Към разпространителите на първата са причислени големите западни държавни медии – „Би Би Си", „Гласът на Америка" и „Дойче Веле". Сумарно разработките на ДС за посочените радиостанции не съставляват и половината от десетките томове, запазени дела за т. нар. „флагман" на вражеската радиопропаганда – радио „Свободна Европа". Служителите от службите я локализират в сивия пропаганден сектор, а борбата срещу нея се води в тясно сътрудничество с КГБ и т. нар. „братски разветки" (***Вж. Документ №89*** от сборника и ***Документ №166*** от разширения му дигитален вариант). Представителите на „черната пропаганда" са българските радиостанции „Горянин" и „Христо Ботев", за които ДС има причини, макар и без преки доказателства, да смята, че са финансирани от Комитета „Свободна Европа" (***Вж. Документ №36*** от сборника). Те спадат към т. нар. „подполни радиостанции", провеждащи открита диверсионна дейност. Радиостанция „Горянин" е известна още като „Гласът на българската съпротива" и това е достатъчно красноречиво за насоката на нейните предавания (***Вж. Документ №30*** от сборника). Радио „Христо Ботев" се обръща към слушателите си с „езика на комунистите" с цел да отслаби доверието на редовите партийци в управляващите (***Вж. Документ №7*** от сборника).

За „звукоизолацията" на родния ефир вътрешното министерство предлага на българското партийно ръководство прилагането на т. нар. „диференциран подход" на селективно и пълно радиозаглушаване[5] (***Вж. Документ №11*** от сборника). Посредством свои агенти в радиостанциите службите за сигурност постоянно следят и се опитват да дискредитират българите, работещи там. Последните са манипулирани и сплашвани от ДС най-често посредством оказването на психологически натиск върху тях (***Вж. Документ №111*** от сборника) и техните роднини. Изброените дотук мерки за противодействие на „изменниците на родината" градират до набелязани ОМ (остри мероприятия[6]) за отвличания и физическо ликвидиране на особено опасните

---

[4] Тази типологизация е обусловена от източника и точността на информация. "Бялата пропаганда" идва от ясно дефиниран източник, информацията и съобщенията са фактически точни, но могат да бъдат използвани с цел манипулация и влияние. Този тип пропаганда съвпада с други подобни дейности като: публична дипломация, информация, риторика и убеждаване. "Черната пропаганда" е прикрита дейност с фалшив източник, чиято цел е разпространение на лъжи и фабрикуване на събития. Черната пропаганда няма отношение към истината и не се интересува от нея. С цел постигане на резултати и убеждаване на хората експертите по черна пропаганда не се притесняват да използват всички възможни и достъпни средства. Колкото и да е манипулативна пропагандата, ако източникът е явен и известен, тогава тя е "сива". Вж. напр. Маринов, Р. Пропаганда – комуникации – медии. http://ebox.nbu.bg/mascom13/view_lesson.php?id=7

[5] Заглушаването е преустановено на 21 декември 1988 г., а 1 януари 1989 г. е официалната дата, която фигурира в решение „Б" № 9 на Секретариата на ЦК на БКП от 23 март 1989 г. ЦДА, Ф. 1 Б, оп. 64, а.е. 909, л. 2; 7.

[6] За повече информация по темата остри мероприятия вж. напр.: Христов, Хр. Убийте „Скитник". С., 2006; Димитрова, А. Отдел за убийства. С., 2010.

и непреклонни спрямо режима в България лица (***Вж. Документ №88*** от сборника).

Грижливите и методични санитарни мерки от страна на народната власт, целящи да предпазят чисти умовете на хората, така и не постигат желания ефект. Младите хора, например, разнообразяват своето всекидневие с "опасната" и „упадъчна" западна музика, излъчвана от тези радиостанции. Но общото между всички слушатели е желанието да получат обективна информация за случващото се „по света и у нас". Това е и най-опасното оръжие в арсенала на радиопропагандата, което бавно, но сигурно подкопава основите на съществуващата система. „Войната в ефира" се превръща в един от най-ефективните психологически инструменти, допринесли за рухването на изкуствените бариери между Западна и Източна Европа.

За съставянето на сборника „Държавна сигурност и "вражеските" радиостанции" са прегледани над 150 архивни единици. Подбраните документи основно са от Служебния архив на МВР (АКРДОПБГДСРСБНА – М) от фондовете на: Секретариата на МВР (ф. 1); Второ главно управление на ДС (контраразузнаване, ф. 2); Техническите служби (ф. 4); Шесто управление на ДС (за борба срещу идеологическата диверсия, контрареволюционни, националистически и други противодържавни прояви в страната, ф. 22); Информационно-аналитичната служба (ЦИАС, впоследствие ЦИОУ, ф. 38). Използвани са и множество документи от фондовете на Първо главно управление на ДС (разузнаването, АКРДОПБГДСРСБНА – Р).

Сборникът съдържа 115 фототипно публикувани документа, структурирани по тематично-хронологичен принцип. Обособени са два проблемни кръга, съответно за радиопропагандата срещу НРБ и Държавна сигурност срещу вражеските радиостанции. Приложен е списък с оригиналните заглавия на документите, като при малък брой от тях заглавието е разширено с информативна цел. Към всеки документ има кратка анотация и подробни искови данни. При отсъствието на датировка върху документа са търсени индиректни връзки със съседни документи от архивната единица или сверяване с други исторически събития, за които има податки. Датировката на съставителите, както и всяка друга намеса от тяхна страна, е поставена в квадратни скоби. Сред документите има такива, които не са публикувани в цялост поради твърде големия им обем. Подбрани са части от тях, които ни дават синтезирана информация по темата. В изпълнение изискванията на Закона за достъп и разкриване на документите и за обявяване на принадлежност на български граждани към ДС и РС на БНА в незначителна част от документите е заличена чувствителна информация. Към сборника са приложени списъци на радиостанциите и информационните агенции, засечени в документите на ДС, на по-важните съкращения и на използваните фондове и архивни единици.

В разширения дигитален вариант на сборника са включени 228 документа, които ще дадат възможност на читателите за по-детайлно вникване в темата.

Главната цел на документалния сборник е не само да представи „гласовете от другата страна" на Желязната завеса през погледа на ДС, да подпомогне бъдещите изследователи в техните научни разработки, но и да провокира обществен интерес. Ако това се случи, книгата ще е изпълнила предназначението си.

КРДОПБГДСРСБНА

INTRODUCTION

At the outbreak of World War II, radio has long established itself as the leading, fastest and most respected form of mass media. In post-war years, it is a social phenomenon with the power to transcend political boundaries and fill the information vacuum forced upon the so-called Eastern Bloc. This marks the beginning of a chapter of the Cold War, described by Prof. Philip Panayotov far back in 1975, as "duel on the air" [1], albeit "war on the air" might be an even more accurate description. The communist regime has long recognized the power of the radio in the propaganda machine. Even at the dawn of "people's democracy" in Bulgaria, listening to hostile radio stations is a "moral crime" that warrants a severe public reprimand[2].

State Security and The Hostile Radio Stations (1951–1990) is the fourteenth collection of documents from the series *A Journey through the Archives of the State Security.* All records originate from the Centralized Archives of the Committee for disclosing the documents and announcing affiliation of Bulgarian citizens to the State Security and the intelligence services of the Bulgarian National Army (CDDAABCSSISBNA).

Hostile radio stations and their propaganda policies in socialist Bulgaria are an area of particular interest, but insufficient research[3]. This collection makes no claims at being exhaustive. It presents the well-documented ideology and practice of Bulgarian secret services. Little is known about some of these old documents even among experts in the filed. Others are published here for the first time.

Archives show that several radio stations are main targets of surveillance. Secret services act on the motivation that these "propaganda centres" are occupied and aided by "national traitors" and "hostile émigrés", as they are all referred to in written sources.

All manner of evil is attributed to foreign radio propaganda, including instigation to crime, considered to be the reason why crime exists in an otherwise "ideal" socialist society (***see Document No. 20-22*** of the extended digital edition). The bulk of documents

---

[1] See Panayotov, Ph. Duel on the air, Sofia, 1975; 1980.

[2] See. [Draft] Decision "A" No. […] of the Politburo of the CC of the BCP and of the Council of Ministers of […] 1951 Central State Archive (CSA), fond 206, inventory 2, archival unit 9, p. 15.

[3] The monograph by Prof. Philip Panayotov remains the single major study on the matter. It is rich in factual content, presented in the context of the time it was published. Recent references include: Stamov, V. Bulgarian programs at foreign radio stations – a review. – In: Bulgarian Media Scene. Encyclopaedic journal of media science and publication, Vol. 2, Sofia, 1998; ONCE UPON A TIME, in '89. Interviews and news reports from the archive of Radio Free Europe's journalist Roumyana Ouzounova. Dr. Zhelyu Zhelev Foundation. Sofia, 2007; Sharlanov, D. Goryanin Radio Station – In: A History of Communism in Bulgaria, Vol. II. Sofia, 2009, pp. 282-297; Deenichina, M. Mythology of the Enemy - Secret Files and their Messages. – In: History, Mythology, Politics Collection. Sofia, 2010, pp. 378-392; Tsvetkov, M. Some aspects of the history of the Cold War. Documents about Radio Free Europe from the CSA fonds. – In: News from the state archives, issue 102, Sofia, 2012, pp. 70-109. For more information, see Hristo Hristov's site http://desebg.com/.

is under the strong influence of ideological discourse in light of political realities at the time, an element of which are the communist secret services. Their chronicles are valuable historical sources, nonetheless.

There are three basic categories of propaganda: white, grey and black[4]. Western media giants, e.g. the BBC, Voice of America and Deutsche Welle are thought to broadcast within the first category. The sum total of data collected on the three above is however less than half of the dozens of volumes dedicated to the "flagship" of hostile radio propaganda – Radio Free Europe (RFE). RFE is considered a grey propaganda machine to be dealt with in cooperation and collaboration with the KGB and other "fraternal intelligence services" (***see Document No. 89*** of the paper edition and Document No. 166 of the extended digital edition). "Black propaganda" is practices by the Bulgarian radio stations Goryanin and Hristo Botev. While there is no direct evidence of this, SS has reasons to believe that they are sponsored by the Free Europe Committee (***see Document No. 36*** of the paper edition). They belong to the category of "underground radio stations" engaged in open subversion. Radio Goryanin is also known as "the voice of Bulgarian resistance", a description which speaks for itself (***see Document No. 30*** of the paper edition). Radio Hristo Botev uses the "language of communism" to diminish the trust in the ruling party among its rank and file members (***see Document No. 7*** of the paper edition).

To "soundproof" national airwaves, the Ministry of Interior recommends to the party leadership to apply the so-called "differentiated approach" for selective and complete jamming of radio signals[5] (***see Document No. 11*** of the paper edition). Bulgarian employees at said radio stations are subject to constant surveillance and harassment by SS infiltrators on station premises. Manipulation and intimidation are the most common forms of psychological pressure applied to radio workers and their families (***see Document No. 111*** of the paper edition). Counteraction against "national traitors" escalates to SM (sharp measures[6]), which means kidnapping and physical liquidation of especially dangerous and adamant opponents of the regime (***see Document No. 88*** of the paper edition).

---

[4] Classification is based on source and truthfulness of information. White propaganda comes from an openly identified source. Its content and messages are characterized by factual accuracy, which can nevertheless be used to manipulate and exercise influence. This type of propaganda is identical to other similar activities: public diplomacy, information, rhetoric and persuasion. Black propaganda is false information and material intended to distribute lies and fabricate events. Black propaganda bears no relation to the truth, and is not interested to present the truth. With the end result in mind, black propaganda experts will employ any means possible and available to propagate their views. Manipulative as it may be, propaganda that identifies its source is known as gray. See, e.g. Marinov, R. Propaganda – communications – media.
http://ebox.nbu.bg/mascom13/view_lesson.php?id=7

[5] Jamming ceased on 21 December 1988, while 1 January 1989 is the official date specified in Decision "B" No. 9 of the Secretariat of the CC of the BCP of 23 March 1989. CSA, fond 1 B, inventory 64, archival unit 909, pp. 2; 7.

[6] For more on the topic of sharp measures, see. e.g.: Hristov, Hr. Kill the Wanderer. Sofia, 2006; Dimitrova, A. Murder Department. Sofia, 2010.

The government's methodical and painstaking efforts to prevent corruption of the minds of the people fail to have the desired effect. Young men and women break out of their monotonous existence by listening to "the dangerous" and "decadent" western music aired by those radio stations. However, the one common denominator that brings people together is the desire for objective news on domestic and foreign affairs. This is the most dangerous instrument in the arsenal of radio propaganda, which slowly but surely undermines the authority of the system. "The war on the air" is transformed into one of most successful psychological devices to bring down walls between Western and Eastern Europe.

State Security and The Hostile Radio Stations (1951–1990) is a careful selection from among 150 archival units. It features content from the Official archives of the Ministry of Interior (ACDDAABCSSISBNA – M): secretariat of the Ministry of Interior (fond 1); second main directorate of the SS (counter-intelligence, fond 2); technical intelligence (fond 4); sixth directorate of the SS (for combating ideological subversion, counter-revolution, nationalist and other anti-state activities in the country, fond 22); information and analysis centre (CIAS, later renamed to CIS, fond 38). A large number of documents from fonds of the First Main Directorate of the SS (intelligence, ACDDAABCSSISBNA–P) have found their way into the publication.

This is a phototype edition consisting of 115 documents, arranged in thematic and chronological order. It deals with two main topics of interest: radio propaganda against the PRB and the State Security against hostile radio stations. A list of the original names of documents, some extended for the sake of better understanding, is available in the appendix. Documents are presented through brief annotations and full archival call numbers. If a document is not dated, an approximate date is determined indirectly through other records in the archival unit or other referenced events. Estimated dates and any editing on the part of compilers are given in square brackets. Some documents are not published in their entirety due to length. They are represented by selected excerpts. A small amount of sensitive data is removed, in compliance with the requirements of the Law on the Access to and Disclosure of Documents and Announcing Affiliation of Bulgarian Citizens to the State Security and the Intelligence Services of the Bulgarian National Army (LADDAABCSSISBNA). Lists of radio stations and news agencies, referred to in SS documents, frequently used abbreviations and archival fonds and units complete the collection.

The extended digital edition comprises 228 documents to provide a more comprehensive view on the topic.

It is the intention of this compilation to give the SS perspective on the "voices on the other side" of the Iron Curtain, to be a valuable reference aids for aspiring scholars and researchers in their future studies, and last but not least, to generate public interest. If it can accomplish one of these missions, it will have fulfilled its purpose.

СПИСЪК НА ДОКУМЕНТИТЕ С АНОТАЦИЯ

I. РАДИОПРОПАГАНДАТА СРЕЩУ НРБ

1. Докладна записка относно контрола за качеството на заглушаване на враждебните радиопредавания. София, 7 август 1956 г.
Поставен е въпросът след като при Министерството на пощите, телеграфите и телефоните съществуват контролни служби, дали е целесъобразно такава да се създаде и в структурата на ДС.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 4, оп. 3, а. е. 23, л. 22-23.

2. Сведение от агент „Драва“. София, 11 октомври 1956 г.
Относно характера на предаванията на радиостанциите „Гласът на Свободна Европа“ и „Гласът на Америка“ и липсата на югославски секции към последните.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 69.

3. Информация относно радиостанциите „Гласът на Америка“ и „Свободна Европа“. София, 22 декември 1956 г.
Относно подготвяни планове за действия в случай на започване на въоръжено въстание в България.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 75.

4. Справка относно използването на радиостанциите „Свободна Европа“ и „Гласът на Америка“ от организациите на българската вражеска емиграция. София, 24 април 1957 г.
Лицата от състава на българските секции строго се придържат към прокарваната от американците политическа линия. Радиостанциите „Христо Ботев“ и „Горянин“ се финансират чрез радио „Свободна Европа“.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 16, л. 213-215.

5. Из сведения на завърнал се от Западна Германия изменник на родината. София, август 1957 г.
Съдържа данни за радиопредаванията на вражеските радиостанции на български език и за част от лицата, работещи за българските секции.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 16, л. 230-232.

6. Справка относно чуждите радиостанции, водещи пропаганда против Народна Република България. София, 14 август 1959 г.
Съдържа сведения за финансирането, политиката и предаванията на радиостанциите „Христо Ботев“, „Горянин“, „Свободна Европа“ и „Гласът на Америка“.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 37, л. 143-147.

7. Информация № 230 относно организиране в Лондон на координационно бюро на радио „Свободна Европа“. София, 10 август 1960 г.
Румънските служби съобщават за тенденция към организиране на „подполни“ радиостанции с лъжлив „прогресивен“ характер, които да се обръщат към слушателите с „езика на комунистите“.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 20, л. 166-167.

8. Докладна записка от полковник Димо Станков, началник отдел VIII-ПГУ, до началника на ПГУ-ДС. София, 20 октомври 1970 г.
Отнася се до създаден от унгарските служби филм, разобличаващ вражеската радиопропаганда. Отправено е предложение Българска кинематография и Българска телевизия да изработят подобен филм съвместно с ДС.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 5, л. 181-182.

9. Списък на обектите за проникване по линия на идеологическата диверсия и разпределението им по страни и отдели. София, 25 юни 1973 г.
Включва чужди радиостанции, информационни агенции, научни институти и др. обособени по държави.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 6, л. 10-12.

10. Справка относно оперативната обстановка по някои от линиите на VI управление на ДС и борбата срещу идеологическата диверсия на противника. София, 5 април 1975 г.
Представени са основните теми, разработвани в емисиите на вражеските радиостанции.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 75, л. 40-46; 70.

11. Справка относно характеристика на радиостанциите, които излъчват емисии с антибългарски характер. София, 12 януари 1976 г.
Документът е изготвен от МВР и е предназначен за Информационно-социологическия център на ЦК на БКП. Подробно е разгледана дейността на вражеските радиостанции и тяхната чуваемост на територията на НРБ.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 76, л. 2-28.

12. Справка относно насоките на предаванията на радиостанциите „Свободна Европа“ и „Би Би Си”. София, 26 февруари 1976 г.
Очертава основните директиви за работата на посочените радиостанции.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 36, л. 287-289.

13. Справка относно чуждата радиопропаганда на български език през първото шестмесечие на 1976 г. [София,] 2 ноември 1976 г.
Отразява тематиката и насочеността на вражеската радиопропаганда през указания период.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 51, л. 44-59.

14. Информация за въздействието на чуждата радиопропаганда върху лица из средите на интелигенцията, младежта и народностните групи. София, 18 декември 1978 г.
Разглежда тематиката и насочеността на чуждата радиопропаганда след съвещанието в Хелзинки.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 79, л. 232-244.

15. Справка относно чуждата пропаганда против Народна Република България през 1978 г. София, 26 февруари 1979 г.
„Доктрината Картър“ и лозунгът за „правата на човека“ са в основата на вражеската радиопропаганда през годината.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 72, л. 1-10.

16. Справка относно чуждата пропаганда против НРБ през 1979 г. София, 22 февруари 1980 г.
Общата тенденция за вражеските радиостанции е ескалацията на антисъветизма, отхвърлянето на ръководната роля и политиката на БКП и „защитата на правата на човека“.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 404а, л. 25-32.

17. Справка относно чуждата пропаганда против Народна Република България през второто тримесечие на 1980 г. София, 22 юли 1980 г.
Основно преобладават темите за съветското присъствие в Афганистан и подготовката на Олимпиадата в Москва.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 404а, л. 108-111.

18. Информационно съобщение относно сравнително изследване на мненията на слушатели от пет социалистически страни за радио „Свободна Европа“, „Дойчланд-функ“/ „Дойче Веле“ и радио „Би Би Си“. София, 30 ноември 1981 г.
Слушателите трябвало да оценят радиостанциите по признаците достоверност, съдържание и технически качества.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 146, л. 16-18.

19. Справка относно някои насоки на подривната радиопропаганда срещу НРБ. [София,] 8 февруари 1989 г.
Застъпена е тезата, че са налице изключително благоприятни условия за разширяване на дисидентското движение чрез обединяване на дейността на различните формации и „активизиране на българската интелигенция“.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 12, л. 88-100.

20. План относно агентурно-оперативната работа по центровете на идеологическата диверсия на противника през 1990 г. София, 7 декември 1989 г.
Набелязаните мероприятия са „съобразени с новите изисквания на демократизационния процес в НРБ“.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 9, ч. 2, л. 163-166.

II. ДС СРЕЩУ ВРАЖЕСКИТЕ РАДИОСТАНЦИИ

Радиостанциите „Горянин“ и „Христо Ботев“:

21. Предложение относно прослушване на емисиите на радио „Горянин”. София, 5 юли 1954 г.
Поради провежданото заглушаване БТА не може да прослушва предаванията на радио „Горянин”. Отдел IV ДС трябва да осигури помещение извън обсега на заглушаване и необходимата апаратура за прослушване.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 3-4.

22. Предложение относно провеждане на мероприятия за установяване на агентите „Балкан” и „Люлин”, за които радио „Горянин” излъчва шифровани грами. Чернова. София, 10 ноември 1954 г.
IV управление да записва и дешифрира грамите за „Балкан” и „Люлин”.
МВР да използва целия си агентурен потенциал за установяване на агентите.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 787, л. 333-334.

23. Съобщение предадено на 28 юни 1955 г. от вражеската радиостанция „Горянин”. София, 29 юни 1955 г.
Шифровано съобщение до „всички куриери и ядра” за провеждане на акции с цел привличане вниманието на свободния свят.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 787, л. 340.

24. Справка относно подривната дейност на радиостанция „Горянин", под формата на радиостанция „Христо Ботев", от името на националните комунисти. София, 29 декември 1956 г.
На 31 октомври 1956 г. т. нар. радиостанция „Христо Ботев" излъчва първото си предаване с искания за разтуряне на ТКЗС и възстановяване на частната собственост, разформироване на органите на сигурността и преустройство на държавния апарат.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 264.

25. Справка относно подривната дейност на радиостанция „Горянин" срещу Народна Република България. София, 29 декември 1956 г.
Радиостанция „Горянин" излъчва предавания с призиви за въоръжена борба, особено след революцията в Унгария.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 260-263.

26. Справка относно радиостанция „Горянин". София, 19 март 1957 г.
Радиостанцията се стреми да остави впечатление, че работи от българска територия. Управление IV ДС е установило по технически път, че последната излъчва от околностите на Атина.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 800, л. 1-2.

27. Предложение относно съвместните мероприятия, които следва да се провеждат от поделенията на ДС по разкриването на източниците на радио „Горянин". София, 26 юли 1958 г.
Работата по радиостанцията не дава добри резултати поради слабо взаимодействие между поделенията на ДС. Всички поделения на ДС трябва да се ангажират в непосредствена агентурно-оперативна работа, а получените резултати да се анализират от II-ро управление.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 90-91.

28. Съобщение от началника на II-ро управление до началника на IV-то управление на ДС за набелязаните мероприятия по радиостанция „Горянин. [София,] 21 август 1958 г.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 99-100.
Да се установи точното местонахождение на радиостанцията, да се провери чуваемостта в различните райони на България и да се организира записването на шифрованите съобщения. Да се изискат от братските разветки всички данни за радиостанцията и да се потърси агентурно-оперативната им помощ в Гърция.

29. Секретна инструкция от началника на II-ро управление ДС до началника на I-ви отдел ДС относно разпити на заловени изменници. [София,] 28 август 1958 г.
Въпроси за радиостанция „Горянин", които да бъдат поставени при разпит на „заловени изменници и други подходящи обекти".
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 114.

30. Подривна дейност на вражеската радиостанция „Горянин", предаваща на български език срещу НРБ. София, 23 септември 1958 г.
Според направения анализ в документа с предаванията си радиостанцията прави всевъзможни опити да обърка умовете на хората и да всее недоверие в делото на народната власт.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 779, л. 77-84.

31. Справка относно предаванията на вражеската радиостанция „Христо Ботев". София, 28 ноември 1958 г.
Справката акцентира върху целта на радиостанцията да всее неверие в членовете на БКП и безпартийните маси и да ги насочи срещу ръководството на БКП и КПСС. Приканва България да върви към комунизма по свой „национален път" като „за демагогия" се цитират

множество теоретични положения от Маркс и Ленин. Апелира се за отслабване контрола върху стопанския, културния и обществено-политическия живот в страната.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 268-270.

32. Доклад относно изпълнение на задачите по разкриване точното местонахождение на вражеските радиостанции „Горянин" и „Христо Ботев". София, 12 декември 1958 г.
След пеленговане е установено, че двете радиостанции излъчват от един радиоцентър, намиращ се на 20 км североизточно от Атина в квартал Кифисия. Приложена карта.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 39, л. 116а-119; 120а.

33. Протокол №8 за предложенията на Съвещателния орган на Държавна сигурност приети на заседанието му от 23 декември 1958 г. Препис-извлечение. София, 26 декември 1958 г.
Разкриването на работещите във вражеската радиостанция „Горянин" да се разработва съгласувано с работата по радиостанциите „Христо Ботев" и „Свободна Европа".
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 197-197 гр.

34. Справка за състоянието на работата по радиостанция „Горянин". София, [след октомври 1958 г.]
Анализирани са предаванията на радиостанцията от май 1955 до октомври 1958 г.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 825, л. 1-8.

35. План за провеждане на агентурно-оперативни мероприятия по разработката на радиостанция „Горянин". София, 9 януари 1959 г.
Набелязаните мероприятия по разработката на радио „Горянин" да се водят от II-ро управление на територията на България и от I-во управление зад граница.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 169-175.

36. Дейността на американските разузнавателни централи от територията на Гърция срещу НРБ и възможности за проникване и внедряване на наша агентура в тях. [София,] 14 май 1959 г.
Тематична разработка, застъпваща твърдението, че бюрото на радио „Свободна Европа" в Атина събира и обработва материали за радиостанция „Горянин".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 10, а. е. 223, л. 198-199; 217-235.

37. Справка относно данни, получени от румънските другари за американския разузнавателен център в Гърция, откъдето се излъчват предаванията на радиостанциите „Горянин" и „Христо Ботев". [София,] 8 юни 1959 г.
Отбелязва се, че радиоцентърът има площ от 10 000 м2 и е разположен на 17,5 км северно от Атина. Охранява се от американски военни и от него се излъчват предавания на албански, български, румънски и руски ез.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 199-200.

38. Справка относно предаванията на радиостанциите „Христо Ботев" и „Горянин" за 1959 г. София, Б.д.
Съдържа констатацията, че в радио „Христо Ботев" работят хора добре запознати с марксизма и ленинизма. За периода 1955-1959 г. съобщението на конкретни факти по радио „Горянин" намалява, което е свързано с намалелия приток на изменници на Родината в Гърция и Турция. Двете радиостанции не се ползват с авторитет сред буржоазната интелигенция, която черпи информация от западните радиостанции.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 225-227.

39. Справка относно вражеската дейност на САЩ спрямо НРБ, провеждана чрез радио „Горянин". [София, след 24 март 1959 г.]
В справката се пояснява, че радио „Горянин" и неговите филиали „Христо Ботев" и „Народен защитник" са създадени от американските власти и продължават своята дейност след възстановяването на дипломатическите отношения между НРБ и САЩ на 24 март 1959 г.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 229-230.

40. Справка относно вражеската радиостанция „Горянин". София, 13 април 1960 г.
Не е известно има ли реален код и шифър за дешифриране на кодираните и шифровани предавания на „Горянин" или последните се правят само с пропагандна цел.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 231-232.

41. Справка относно подстрекателства и вмешателство в нашите вътрешни работи от радиостанция „Горянин" през 1960 г. София, 16 януари 1961 г.
Изнесени са конкретни примери за вражеска пропаганда срещу народната власт и нейните мероприятия през годината.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 246-247.

42. Справка относно клеветнически предавания на вражеската радиостанция „Горянин" и получени протести във връзка с това. София, [март 1961 г., датирано по друг документ от архивната единица]
Съдържа предадена клеветническа информация в няколко емисии на „Горянин". Засегнатите лица и организации са отправили протестни писма до МВнР и американската легация в София.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 248.

43. Протестно писмо от работническия колектив на ДИП „Китка" гр. Нови пазар до легацията на САЩ – София. Нови Пазар, 29 март 1961 г.
Отправено е искане да се спре дейността на „черната радиостанция" „Горянин".
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 252.

44. Справка относно работата по радиостанциите „Горянин" и „Христо Ботев" за времето от 1 юли до 15 октомври 1962 г. София, 15 октомври 1962 г.
Съдържа информация, че от края на м. юли радиостанциите не са осъществявали предавания.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 39, л. 278.

45. Справка относно вражеската радиостанция „Горянин". София, 24 ноември 1962 г.
Не може да се установи точната причина за преустановяването на предаванията на радио „Горянин".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 39, л. 280.

Радиостанция „Би Би Си":

46. Справка относно „Би Би Си" – българска секция. София, 8 юли 1958 г.
Включва кратки исторически данни за радиостанцията и за българската секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 9, л. 2-4.

47. Сведения за радио „Би Би Си", съдържащи се в показанията на доброволно завърнал се през м. май 1960 г. бивш изменник на родината. София, 9 юли 1960 г.
Дава информация за т.нар. „Презморска служба" и връзките на радиостанцията с „Гласът на Америка". Има данни за служителите в българската секция на радиото.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 9, л. 42-47.

48. Справка относно Британската радиопредавателна корпорация. София, 3 ноември 1964 г.
Съдържа сведения за радиостанцията, данни за придобиването на информация и работата на българската секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 9, л. 61-69.

49. Строго секретна информация от I-во главно управление до VI-то и II-ро главно управление ДС. София, 23 ноември 1972 г.
Констатира се, че английското посолство в София прави магнетофонни записи как се заглушават предаванията на „Би Би Си" на български език.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 10, л. 139.

50. Информация относно предаванията на „Би Би Си" зад граница. София, 9 юли 1974 г.
Дават се сведения за предстоящи съкращения в бюджета на радиостанцията, които можело да се отразят на времетраенето на предаванията за страните от Източна и Централна Европа.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 13, л. 7-8.

51. Информация относно „Бърлогата" (Би Би Си) и отделни нейни членове. Б.м., 30 октомври 1975 г.
Изготвяне и тенденции на политическите предавания на радиостанцията за България.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 13, л. 57-58.

52. Информация за проведен разговор с Питър Юдел, зам.-директор на предаванията за Източна Европа на „Би Би Си". Б.м., 14 февруари 1977 г.
Отнася се до спогодбата за сътрудничество между радиостанцията и Комитета за телевизия и радио.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 9, л. 160-161.

53. Информация относно състоянието на българската секция на „Би Би Си" и нейната дейност към 30 май 1982 г. София, 18 юли 1982 г.
Съдържа данни за взаимоотношенията между служителите и сведения за новата програмна ориентация на предаванията на български език.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 5, л. 44-50.

Радиостанция „Гласът на Америка":

54. Справка относно радиостанция „Гласът на Америка" в Мюнхен, Западна Германия. София, 17 януари 1958 г.
Сведения за структурата на радиостанцията, условията за постъпване в нея и кратки данни за сътрудници на българската секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 101-105.

55. Справка относно радиостанциите, намиращи се в Солун. [Солун,] 3 юли 1958 г.
Съдържа данни за американската радиостанция, която „се обажда" като „Гласът на Америка" и е разположена южно от Солун.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 37, л. 82-84.

56. Справка относно радио „Гласът на Америка" (РГА). София, 7 декември 1960 г.
Радиостанцията е характеризирана като орган на „психологическата война" и на „американския радиоимпериализъм".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 13; 20-22.

57. Задачи по радиостанция „Гласът на Америка“. София, 16 декември 1960 г.
Набелязана е информационната работа, която предстои да бъде извършена по линия на радиостанцията.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 25-26.

58. Справка относно радиостанция „Гласът на Америка“. Б.м. [декември 1960 г.]
Съдържа информация за организацията и структурата на радиото, технически капацитет и система за сигурност. Подробни сведения за персонала на българската секция, нейните предавания и др.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 27-44.

59. Схема на радио „Гласът на Америка“ в Мюнхен. Б.м. [Декември 1960 г.]
Дава информация за структурата на радиостанцията и нейната българска секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18 Д.

60. Справка относно съдържание, форми, методи и средства на антибългарската дейност и учреждения и институти, занимаващи се с такава дейност в САЩ срещу Народна Република България. София, 1968 г.
Касае информационната агенция на САЩ (ЮСИА) и радио „Гласът на Америка“.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 4, л. 75-76.

61. Ориентировка-задание относно данни за нова радио-телевизионна станция на „Гласът на Америка“ и бъдещите ѝ задачи. София, 17 юли 1973 г.
Става дума за новопостроената южно от Ксанти станция на „Гласът на Америка“.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 6, л. 110-111.

62. Справка относно радиостанция „Гласът на Америка“ – българска секция. София, 17 юли 1985 г.
Съдържа информация за материалната обезпеченост на радиостанцията и нейният личен състав.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 16755, л. 10-11.

Радиостанция „Дойче Веле”:

63. Справка относно западногерманската радиостанция „Дойче Веле”. София, 14 декември 1964 г.
Акцентира се върху факта, че в българския отдел работят нови емигранти. Старата емиграция се опасява, че те са сътрудници на ДС, защото никой не ги познава. Според германците новите емигранти познават по-добре обстановката в България.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 21, л. 89-91.

64. Информация относно състава на българската секция на радио „Дойче Веле” в ГФР и някои нейни форми на работа. София, 14 ноември 1972 г.
Включва кратки биографични данни за състава на българската секция и сведения за организацията на работа в радиото.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 21, л. 144-145.

65. Съобщение относно данни за евентуални промени в радио „Дойче Веле”. Б.м., 19 февруари 1974 г.
Радиостанцията се определя като независима от федералното правителство, но последното има начини да ѝ оказва влияние в името на нормализиране на отношенията между ГФР

и страните от Източна Европа.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 29.

66. Справка относно вражеската пропаганда провеждана от радио „Дойче Веле" против НРБ. [София,] 30 декември 1975 г.
Твърди се, че с брутални фалшификации на факти и действителност, но под маската на обективност, радиото се опитва да влияе на обществено-политическия климат в НРБ. „Творенията" на Георги Марков ще намират място и в бъдеще в пропагандата на българската секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 42, л. 1-4.

67. План относно работата по „Дойче Веле" през 1976 г. София, 3 януари 1976 г.
Набелязани са основните задачи и мероприятия за събиране на информация и дискредитиране на радиото и отделни негови служители.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 6-7.

68. Информация относно дейността на радио „Дойче Веле". Препис. Б.м., 1 юни 1976 г.
Съдържа сведения за служителите и настроенията в българската секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 48-50.

69. План относно работата по обект „Сирена" през 1977 г. София, 29 ноември 1976 г.
Набелязани са мероприятия за компрометиране на радиото и отделни негови служители.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 51-52.

70. Информационно съобщение относно някои данни за българската секция на радио „Дойче Веле". София, 6 юли 1977 г.
Посочва се, че шефът на българската секция Михаил Антонов изразил неудовлетвореност от малката слушателска аудитория на предаванията на български език.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, VI-Л-973, т. 2, л. 56.

71. Информация относно предотвратяване на запланувана от радио „Дойче Веле" демонстрация по време на изложбата на книгата във Франкфурт на Майн, ФРГ. София, 2 януари 1978 г.
Предвиждало се пред българския щанд да бъде проведена мълчалива демонстрация със свещи и портретите на Георги Марков и Владимир Симеонов.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, VI-Л-973, т. 2, л. 61-62.

72. Информация относно организацията на работата в българската секция на радио „Дойче Веле". [София,] 9 ноември 1981 г.
Данни за структурата, персонала и предаванията на българската секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 74-77.

73. Информация относно дейността на радио „Дойче Веле". София, 23 април 1984 г.
Съдържа исторически сведения за радиостанцията, мощността на транслаторите ѝ, данни за организацията на българската секция и характера на предаванията на български език.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 2, л. 231-237.

74. Докладна записка от Любен Гоцев до Григор Шопов относно заглушаването на предаванията на радиостанция „Дойче веле" на български език.
София, 11 декември 1985 г.
Твърди се, че България не заглушава „Гласът на Америка" и „Би Би Си", но заглушава „Дойче Веле". Това трябва да бъде оправдано със събрани материали, излъчени от радиостанцията, които не отговарят на „нормалното общуване между народите".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 2, л. 247-248.

Радиостанция „Свободна Европа“:

75. Справка относно радио „Свободна Европа“. София, 25 юли 1956 г.
Включва данни за структурата, програмата, техническото обезпечаване на радиостанцията и кратък списък на лицата от българската секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 16, л. 110-113.

76. Справка относно общественото мнение в Западна Германия за предаванията на радио „Свободна Европа“. София, 24 ноември 1956 г.
Отнася се до отправено искане до правителството в Бон за забрана дейността на радиостанцията на германска територия, заради безотговорните обещания по време на революцията в Унгария.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 16, л. 157-159.

77. Схема на радио „Свободна Европа“ – Мюнхен. Б.м., 1957 г.
Представя структурата на радиостанцията и списък на лицата от българската секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 20 Д, л. 1.

78. Информация относно указател на подготвяните от секцията за изследване и оценки при информационната служба на радио „Свободна Европа“ бюлетини за изучаването на България. София, 19 декември 1958 г.
Включва заглавията на бюлетините и разглежданите в тях въпроси.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 20, л. 71-74.

79. Радио „Свободна Европа“ като прикритие за разузнавателна дейност срещу нашата страна и социалистическия лагер, възможности за разкриване подривната дейност, разкриване на каналите за събиране на сведения и пресичането им. София, 20 март 1959 г.
Съдържа подробни данни за структурата, функционирането и работата на радиостанцията. Има сведения за българската секция и набелязани оперативни въпроси.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 20, л. 76-97.

80. Докладна записка от зам.-началника на Първо управление до председателя на КДС. София, 17 август 1966 г.
Работата по радио „Свободна Европа” до този момент е „твърде повърхностна и незадълбочена”.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 26 Д, л. 16-17.

81. Справка относно вражеската дейност на радио „Свободна Европа” в Мюнхен и мероприятията, които ще бъдат проведени по същата. София, 19 септември 1966 г.
В документа се посочва, че работата по радиостанцията е открита през 1953 г., но тя е лоша и недостатъчно активна. Дейността по извеждане на агентура е слаба. Поради тези причини не са провеждани никакви активни мероприятия.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 24, л. 260-270.

82. Предложение относно провеждане на активно мероприятие за разобличаване на радио „Свободна Европа”. София, 22 ноември 1967 г.
Целта на мероприятието е да покаже на френския президент, че радиостанцията и ЦРУ развиват подривна дейност срещу неговата политика. На отделно листче към документа има следната бележка: „Др. Солаков, настоящето е по план за радио „Свободна Европа”, като първо мероприятие” /п./ М. Спасов. Там е и отговорът на ген. А. Солаков: „Др. Спасов, стига такива мероприятия! Да измислят другарите нещо друго.”
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 32-33.

83. Справка относно Виенското бюро на радио „Свободна Европа" (допълнение). София, 24 юни 1968 г.
Отчита се фактът, че пощенските кутии на сградата, в която се помещава радиото, не се наблюдават от портиера и могат да бъдат използвани за различни мероприятия, включително поставяне на взривно устройство.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 9-10.

84. Паметна бележка за работата по радио „Свободна Европа" и провежданите мероприятия. София, 2 август 1968 г.
Прави се извод, че работата е слаба. Информира се, че предстои да се изготви аналитична справка за изменниците на родината в радиото.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 28, л. 35-36.

85. Справка относно активните мероприятия по радио „Свободна Европа". София, 7 март 1969 г.
Набелязани са мероприятия с цел следене на програмите и намаляване на слушателския интерес, задълбочаване на противоречията в средите на вражеската емиграция, което ще окаже косвен ефект върху радиото и др.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 64-65.

86. Пасаж от писмо №7. Б.м., 21 юли 1969 г.
Поставен е въпросът дали не може да се проведе активно мероприятие срещу радио „Свободна Европа", като се подхвърли на арабската общественост, че клонът на радиото във Виена подслушва посолството на Саудитска Арабия (с което са разположени в една сграда) в полза на Израел.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 92.

87. Докладна записка от началника на ПГУ до министъра на вътрешните работи, относно радио „Свобода". София, 25 ноември 1969 г.
Съдържа констатацията, че радиостанцията не развива подривна дейност срещу НРБ и по нея не се работи.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 8182, л. 10.

88. План относно провеждане на мероприятия по „Операция 150" в „Латерна" – „Свободна Европа" за срок от една година. София, 16 май 1970 г.
Набелязани са остри мероприятия (отвличания и физическо ликвидиране) на лица, работещи в радиото.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 28, л. 136-144.

89. Справка относно мероприятия срещу радио „Свободна Европа". София, 25 юни 1970 г.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 117-119.
Включва мероприятия по дискредитирането на радиостанцията пред правителството на ГФР предвид предстоящата Олимпиада в Мюнхен и пред турското правителство с цел осуетяване на евентуално бъдещо преместване на радиото на турска територия.

90. Докладна записка относно проведени срещи с полските другари от 20 до 24 април 1971 г. във Варшава. София, 27 април 1971 г.
Според документа при проведените срещи с полския разузнавач капитан Анджей Чехович става ясно, че последният не разполага със сведения за обстановката и проблемите в българската секция на радио „Свободна Европа". Предлага се капитан Чехович официално да посети България за една седмица и да даде пресконференция и интервюта за подривната дейност на радиостанцията.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 28, л. 228-231.

91. План-схема за интервю с др. Анджей Чехович. [София, 1971 г. свързан е с предходния документ]
Съдържа предложение да се постави акцент, че служителите на радио „Свободна Европа" са „душеловци", които работят за ЦРУ.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 33, л. 14.

92. Справка относно прослушани записи на предавания на радио „Свободна Европа" на български език. Б.м., 16 декември 1971 г.
Посочени са групите, към които са ориентирани предаванията на радиостанцията.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 32, л. 14-18.

93. Справка относно български граждани кореспондиращи с радио „Свободна Европа". София, 14 февруари 1972 г.
Включва данни за задържаните през 1971 г. писма до радиостанцията с анализ на тяхното съдържание.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 26, л. 169-171.

94. Справка относно подривната дейност на българската секция на радиостанция „Свободна Европа" срещу НРБ. София, 5 септември 1972 г.
Съдържа тематичен анализ на предаванията за България.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 870, л. 14-28.

95. Информация относно доклад за дейността и бъдещата насоченост на радиостанциите „Свободна Европа" и „Свобода", изготвен от Комисията Айзенхауер. Б.м., 25 декември 1973 г.
Според доклада радиостанциите трябва да продължат своята дейност докато на Изток не разрешат свободната обмяна на идеи и информация. За в бъдеще те трябва да усъвършенстват формите и методите на работата си.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 36, л. 158-159.

96. Информация за първия етап от разискванията в Конгреса на САЩ относно радиостанцията „Свободна Европа" (РСЕ). Б.м., 10 юни 1975 г.
Посочено е, че Държавният департамент е изтъкнал необходимостта от запазването на радиостанция „Свобода", но РСЕ не можело да бъде ликвидирана, защото антисъветската насоченост на информационната служба на САЩ за чужбина щяла да стане твърде явна.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 36, л. 197-198.

97. Писмо до чехословашките служби във връзка с предстояща пресконференция със западни кореспонденти на разузнавача Павел Минаржик. София, 29 януари 1976 г.
Планира се в отговор на въпрос от български кореспонденти Минаржик да представи Георги Марков като агент на ЦРУ. За Димитър Инкьов да спомене, че работил под псевдоним, за да не бъде свързан с пиесите с „прогресивна комунистическа насоченост", които пишел преди бягството си от България.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 3, л. 190-191.

98. Секретна грама до полските, чешките, унгарските и немските служби. София, 17 март 1976 г.
Отправена е молба „екстрено" да бъдат изпратени материали по определени въпроси, свързани с работата на радио „Свободна Европа", които ще бъдат използвани в планираното за 18 март телевизионно интервю на разузнавача Хрисан Христов.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 2, л. 136-137.

99. Справка относно провежданите мероприятия за разобличаване на ЦРУ и „Латерна". [София,] 27 април 1976 г.
Политическият и пропаганден ефект от работата на Хрисан Христов са оценени като положителни. Планират се мероприятия по подготовката на серия филми, разобличаващи дейността на вражеската емиграция и в частност на сътрудници на радио „Свободна Европа".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 9, ч. 2, л. 49-51.

100. Писмо от отдел „Пропаганда"-МВР до началника на ПГУ-ДС. София, 31 октомври 1977 г.
Съдържа информация за издаването на книгата „Разузнавачите разобличават". Отправено е искане Хрисан Христов да разкаже подробности за престоя си във Виена, които не са поместени в книгата.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 7, л. 57.

101. Информация относно намерения на вражеската емиграция в ГФР да организира антибългарски демонстрации. София, 10 април 1978 г.
По лични указания на Ценко Барев емиграцията в Мюнхен подготвя за 24 май 1978 г. демонстрация пред радио „Свободна Европа" против „комунистическа България" и ръководството на РСЕ, което излъчвало малко информация за борбата на българските емигранти срещу комунизма.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 70, л. 33.

102. Информация относно режима в радио „Свободна Европа" и състоянието на българската секция. [София,] 30 април 1979 г.
След убийството на Георги Марков мерките за сигурност са засилени и на всички служители са раздадени специални картончета със спешни номера за връзка, ако се почувстват застрашени от „отвличане или други неприятности".
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 71, л. 116-118.

103. Схема на българската секция към радио „Свободна Европа". София, 1979 г.
Включва структурата и списък на служителите от българската секция.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 81, л. 63-66.

104. Информация №402 относно мероприятия на подривните центрове на САЩ за понататъшното усъвършенстване на диверсионната и радиопропагандна дейност на „Свободна Европа/ Свобода" (РСЕ/ РС) против НРБ. София, 25 декември 1980 г.
Разработена е нова специална анкета за институтите „Интора" и „Галъп".
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 404а, л. 142-144.

105. Информация относно експлозията до сградата на радио „Свободна Европа" в Мюнхен. София, 10 март 1981 г.
По преценка на ДС експлозията е дело на ЦРУ, за да се убеди Конгресът на САЩ да отпусне нови средства за радиостанцията.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 405а, л. 16-17.

106. Писмо на посланик Джек Пери до Питър Бриджис, Държавен департамент на САЩ. Превод от английски ез. София, 30 март 1981 г.
Посланик Пери споделя, че има силна тенденция на преувеличаване от страна на „Свободна Европа", когато трябва да дава оценка на слушателската си аудитория и влиянието си в някои страни.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 5, л. 14-15.

107. Справка относно българската секция на „Свободна Европа". София, 4 юни 1981 г.
От справката става ясно, че секцията наброява 42 души. Въпреки немногочисления си състав развива значителна подривна дейност благодарение на информацията, с която разполага и на няколко добре подбрани сътрудници.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 4, л. 201-203.

108. Информация относно насоките на подривната дейност на радио „Свободна Европа" срещу България. София, 2 август 1982 г.
Позовава се на съобщение на радиостанцията, че снабдяването на населението в България е подобрено, но това е временна мярка, защото е направено за сметка на намаляване на инвестициите и спиране на вноса от Запад.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 9, ч. 1, л. 31-32.

109. Справка относно използване на автоматичен телефон от българската секция на РСЕ – Мюнхен. София, 10 януари 1986 г.
ДС съвместно с ОТУ – МВР провеждат мероприятия за контролиране на телефонния пост.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 10, л. 257-259.

110. Справка относно извършена проверка по справка №2116/86 г. на КГБ на СССР по подривната дейност на РСЕ срещу НРБ. София, 19 септември 1986 г.
Съдържа информация за автоматичния телефонен пост на българската секция на РСЕ и обаждащите се слушатели от НРБ.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 10, л. 254-256.

111. Чернова на изходяща шифрограма до резидентурата във Виена. София, [април] 1987 г.
Включва инструкции за оказване на психологически тормоз по телефона на служители от радио „Свободна Европа".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 12, л. 14-14 гр.

112. Секретна шифрограма. Виена, 15 декември 1988 г.
Съобщава се, че ЧССР подготвя решение за спиране на заглушаването на чужди радиостанции, включително и на РСЕ. При създалото се положение България остава единствената страна, заглушаваща радиопредавания.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 11, л. 190-191.

113. Отчет относно извършената агентурно-оперативна работа по Центровете на идеологическата диверсия на противника през 1989 г. София, 14 ноември 1989 г.
Съдържа сведения за проведените мероприятия по най-активните служители на българската секция на радиостанция „Свободна Европа".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 9, ч. 2, л. 159-162.

114. Информация относно отражението на ноемврийските пленуми на ЦК на БКП върху обстановката в радио „Свободна Европа". София, 12 декември 1989 г.
Констатира се, че събитията в България са заварили целия състав на българската секция неподготвен.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 12, л. 121-123.

115. Информация относно радио „Свободна Европа" и неговата българска секция. Б.м. [6 април 1990 г., датирано по друг документ от архивната единица]
Съдържа сведения за нагласите на американците за реорганизация на радиостанцията и нейната българска секция
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 12, л. 137.

LIST OF DOCUMENTS WITH ANNOTATIONS

I. RADIO PROPAGANDA AGAINST THE PEOPLE'S REPUBLIC OF BULGARIA (PRB)

1. Memorandum on the quality control of jamming operations against hostile radio stations, Sofia, 7 August 1956.
A question is posed as to whether setting up a supervising body, similar to the one with the Ministry of Postal, Telegraph and Telephone Services, is a feasible option within the structure of the State Security.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 4, оп. 3, а. е. 23, л. 22-23.

2. Intelligence report from agent Drava, Sofia, 11 October 1956.
The document provides an overview of the radio programs of Voice of Free Europe and Voice of America, and the absence of Yugoslavian sections at both.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 69.

3. Information about Voice of America and Radio Free Europe (RFE), Sofia, 22 December 1956.
Information about action plans being prepared in case of an armed rebellion in Bulgaria.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 75.

4. Brief report about Radio Free Europe and Voice of America being used for the purposes of hostile Bulgarian émigrés, Sofia, 24 April 1957.
Employees at Bulgarian sections are reported to adhere strictly to the policy advanced by the USA. Radio Hristo Botev and Radio Goryanin are funded through Radio Free Europe.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 16, л. 213-215.

5. Excerpt from an account by a national traitor and returnee from West Germany, Sofia, August 1957.
Information about programs aired by hostile radio stations in the Bulgarian language, and about members of their Bulgarian sections.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 16, л. 230-232.

6. Brief report on foreign radio stations' propaganda against the PRB, Sofia, 14 August 1959.
Information about the manner of funding, policy and radio content of Radio Hristo Botev, Radio Goryanin, Radio Free Europe and Voice of America.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 37, л. 143-147.

7. Information No. 230 about a new London-based coordination bureau of Radio Free Europe, Sofia, 10 August 1960.
Romanian services report the emergence of a new trend to set up "underground" radio stations of a false "progressive" nature to address the listeners in "the communist language".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 20, л. 166-167.

8. Memorandum from Colonel Dimo Stankov, head of Department VIII-FMD, to the head of the FMD SS, Sofia, 20 October 1970.
The document refers to a film made by Hungarian authorities, exposing enemy propaganda. A proposal is made for the Bulgarian Cinematography Corporation, the Bulgarian Television and the State Security to join efforts to make a similar film.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 5, л. 181-182.

9. List of targets of ideological diversion through infiltration, grouped by country and department, Sofia, 25 June 1973.
The list includes foreign radio stations, news agencies, scientific institutes, etc. grouped by country.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 6, л. 10-12.

10. Brief report about the operational situation along some lines of work of the Sixth Directorate of the SS and the fight against the ideological diversion of the enemy, Sofia, 5 April 1975.
The document contains information about the central news topics of hostile radio stations.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 75, л. 40-46; 70.

11. Brief report on the profile of radio stations broadcasting anti-Bulgarian content, Sofia, 12 January 1976.
The document is compiled by the Ministry of Interior and intended for the Centre for information and sociological research of the CC BCP. It contains a detailed account of the operation of hostile radio stations and signal clarity on Bulgarian territory.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 76, л. 2-28.

12. Brief report on the lines of work at Radio Free Europe and BBC Radio, Sofia, 26 February 1976.
The document describes the working principles and performance directives at said radio stations.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 36, л. 287-289.

13. Brief report on foreign radio propaganda in the Bulgarian language during the first semester of 1976, [Sofia,] 2 November 1976.
An overview of the news topics and targets of hostile radio propaganda during the referenced period.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 51, л. 44-59.

14. Information about the impact of foreign radio propaganda on the intelligentsia, youth and national groups, Sofia, 18 December 1978.
The document outlines the topics and targets of foreign radio propaganda following the Helsinki meeting.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 79, л. 232-244.

15. Brief report on foreign propaganda against the PR Bulgaria in 1978, Sofia, 26 February 1979.
The Carter Doctrine and the campaign for "human rights" form the bulk of hostile radio propaganda throughout the year.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 72, л. 1-10.

16. Brief report on foreign propaganda against the PRB in 1979, Sofia, 22 February 1980.
Escalation of anti-Soviet orientation, rejection of BCP's leading role and policy, and "protection of human rights" remain the underlying trend.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 404а, л. 25-32.

17. Brief report on foreign propaganda against the PR Bulgaria during the second trimester of 1980, Sofia, 22 July 1980.
The focus of news attention is Soviet presence in Afghanistan and preparations for the Moscow Olympics.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 404а, л. 108-111.

18. Communication about a comparative study of opinion about Radio Free Europe, Deutschland-Funk/Deutsche Welle and the BBC, conducted among listeners in five socialist countries, Sofia, 30 November 1981.
Listeners were requested to provide their opinion on said radio stations in terms of reliability, content and technical qualities.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 146, л. 16-18.

19. Brief report on some guidelines for subversive radio propaganda against the PRB [Sofia,] 8 February 1989.
According to the report, this is the right time to join the efforts of all formations and "activate Bulgarian intelligentsia", thus empowering the dissident movement.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 12, л. 88-100.

20. Action plan for agent-operative work on enemy centres for ideological diversion in 1990, Sofia, 7 December 1989.
Planning takes into account "the new realities of democratization" in the PRB.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 9, ч. 2, л. 163-166.

II. THE STATE SECURITY AGAINST HOSTILE RADIO STATIONS:

Radio Goryanin and Radio Hristo Botev:

21. Proposal about tracking and monitoring radio broadcasts of Goryanin, Sofia, 5 July 1954.
It is reported that the BTA cannot keep track of radio programs from Goryanin due to SS jamming policy. It is recommended that Department IV of the SS provides secure premises outside the range of jamming devices, with proper equipment to monitor transmissions.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 3-4.

22. Proposal regarding the necessary course of action to identify agents Balkan and Lyulin who are the recipients of ciphered messages broadcasted from Radio Goryanin, Sofia, 10 November 1954.
The Fourth Directorate is instructed to record and decipher said communications. The Ministry of Interior is to use its full agent resources to establish the identity of the agents.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 787, л. 333-334.

23. Message broadcasted on 28 June 1955 from the hostile Radio Goryanin, Sofia, 29 June 1955.
Coded message encouraging "all messengers and cores" to engage in activities to capture the attention of the free world.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 787, л. 340.

24. Brief report about a new form of subversion at Radio Goryanin in support of national communists – a radio station by the name of Hristo Botev, Sofia, 29 December 1956.
On 31 October 1956, the so-called Radio Hristo Botev has its first broadcast demanding dissolution of cooperative farms and reinstatement of private property, disbanding of state security structures and reorganization of the state system.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 264.

25. Brief report on anti-Bulgarian diversion at Radio Goryanin, Sofia, 29 December 1956.
Radio Goryanin appears to focus on the idea of an armed rebellion, especially in the light of Hungarian events (Hungarian revolution).
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 260-263.

26. Brief report on Radio Goryanin, Sofia, 19 March 1957.
The station aims at creating the impression that it operates on Bulgarian territory. Technical surveillance at the Fourth Directorate of the SS has confirmed that signal transmission originates from a location around Athens.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 800, л. 1-2.

27. Proposal for inter-department collaboration of SS services in order to identify the sources used by Radio Goryanin, Sofia, 26 July 1958.
Results are worse than expected, due to poor interaction between SS departments. All divisions of the State Security are instructed to take active part as required and forward results to the Second Directorate for performance analysis.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 90-91.

28. Correspondence from the head of the Second Directorate to the head of the Fourth Directorate of the SS about upcoming projects concerning Radio Goryanin, [Sofia,] 21 August 1958.
The list of measures includes: identify the location of the radio station; monitor signal reception in different parts of Bulgaria; coordinate interception of coded communication; request all available data about the radio station from fraternal intelligence services; seek help from Greek intelligence agencies.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 99-100.

29. Confidential instruction from the head of the Second Directorate to the head of Department I of the SS on the interrogation of arrested traitors, [Sofia,] 28 August 1958.
The document contains questions about Radio Goryanin to be used during interrogation of "arrested traitors and other appropriate targets".
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 114.

30. Acts of diversion by the hostile Radio Goryanin, which broadcasts anti-Bulgarian content in the Bulgarian language, Sofia, 23 September 1958.
A conclusion is drawn that radio broadcasts are relentless attempts at confusing the minds of people, generating disbelief in and damaging the prestige of the people's rule.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 779, л. 77-84.

31. Brief report about programs of the hostile Radio Hristo Botev, Sofia, 28 November 1958.
The document draws particular attention to the objective to diminish trust in the Bulgarian Communist Party among its members and the common public, and generate disapproval towards the leadership of the BCP and the CPSU. Bulgaria is encouraged to follow its own "national" course towards communism, and Marx and Lenin are quoted "for the sake of demagogy". Demands are made to loosen control over the economic, cultural, public and political life in the country.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 268-270.

32. Performance report on the localization of the hostile radio stations Goryanin and Hristo Botev, Sofia, 12 December 1958.
Direction finding equipment has confirmed that signals from both stations originate from the same radio center, 20 km to the north-east of Athens, in the suburb of Kifissia. Map is enclosed.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 39, л. 116а-119; 120а.

33. Protocol No. 8 on the proposals of the Consultative body of the State Security, adopted at its session on 23 December 1958. Extract. Sofia, 26 December 1958.
Instructions are given to synchronize the work on two investigations: exposing the identity of staff members at the hostile Radio Goryanin, and gathering intelligence on Radio Hristo Botev and Radio Free Europe.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 197-197 гр.

34. Brief report about the progress of the investigation on Radio Goryanin, Sofia, [after October 1958]
An analysis of radio content broadcasted between May 1955 and October 1958 is made.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 825, л. 1-8.

35. Action plan for agent-operative work in the Goryanin investigation, Sofia, 9 January 1959.
Domestic intelligence on Radio Goryanin is assigned to the Second Directorate, while foreign intelligence in the case is the responsibility of the First Directorate.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 169-175.

36. On the anti-PRB projects of U.S. intelligence centres in Greece and possibilities for infiltration of Bulgarian agents, [Sofia,] 14 May 1959.
Thematic report maintaining that the division of Radio Free Europe in Athens collects and handles information on Radio Goryanin.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 10, а. е. 223, л. 198-199; 217-235.

37. Brief report on data about the U.S. intelligence centre in Greece, which is the broadcasting centre of Radio Goryanin and Radio Hristo Botev, provided by the Romanian comrades [Sofia,] 8 June 1959.
According to intelligence data, the radio centre is located on an area of 10 000 sq.m., 17,5 km to the north of Athens. Guarded by the U.S. military, it broadcasts in Albanian, Bulgarian, Romanian and Russian.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 199-200.

38. Brief report about content broadcasted by Radio Hristo Botev and Radio Goryanin in 1959, Sofia, not dated.
It is reported that Radio Hristo Botev employs individuals with good knowledge of Marxism and Leninism. As far as Radio Goryanin is concerned, in 1955-1959, the amount of factual information has gone down, due to the reduced flow of national traitors to Greece and Turkey. It appears that both stations are not held in high regard by bourgeois intelligentsia which seeks information from western radio stations.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 225-227.

39. Brief report about anti-Bulgarian U.S. radio broadcasts over Radio Goryanin, [Sofia, after 24 March 1959.]
It is reported that Radio Goryanin and its divisions, radios Hristo Botev and National Defender, are masterminded by U.S. authorities and have resumed operation upon renewal of the diplomatic relations between the PRB and the USA on 24 March 1959.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 229-230.

40. Brief report on the hostile radio station Goryanin, Sofia, 13 April 1960.
It remains unknown whether a real code and cipher exist to decrypt coded broadcasts from Goryanin, or they are just a matter of propaganda.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 231-232.

41. Brief report about Goryanin's provocations and interferences in Bulgarian domestic affairs in 1960, Sofia, 16 January 1961.
Specific instances of hostile propaganda against the people's government and its course of action over the year are mentioned.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 246-247.

42. Brief report on defamatory broadcasts from the hostile Radio Goryanin and related reactions and complaints, Sofia, [March 1961, dated on the basis of another document from this archival unit]
The document includes said defamatory content as broadcasted on a number of occasions. Persons and organizations referred to have sent letters of protest to the Ministry of Foreign Affairs and the U.S. legation in Sofia.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 248.

43. Letter of protest from the workers at Kitka State Industrial Enterprise in the town of Novi Pazar to the U.S. legation in Sofia, Novi Pazar, 29 March 1961.
Demands are made to terminate the operation of Radio Goryanin, referred to as the "black radio station".
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771, л. 252.

44. Brief report on the investigation of radio stations Goryanin and Hristo Botev in the period from 1 July to 15 October 1962, Sofia, 15 October 1962.
According to surveillance data, the two radio stations are silent since the end of July.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 39, л. 278.

45. Brief report about the hostile Radio Goryanin, Sofia, 24 November 1962.
The exact reason behind the termination of transmission remains unknown.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 39, л. 280.

BBC Radio:

46. Brief report about the Bulgarian section at the BBC, Sofia, 8 July 1958.
A brief history of the BBC and its Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 9, л. 2-4.

47. Intelligence report about a BBC-related testimony of a former national traitor and a voluntary returnee, who came back to Bulgaria in May 1960, Sofia, 9 July 1960.
The contents include information about the so-called "Overseas Service" and BBC's connection with the Voice of America. There is brief personal data on staff members at the Bulgarian section of the BBC.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 9, л. 42-47.

48. Brief report on the British Broadcasting Corporation, Sofia, 3 November 1964.
The document contains general information about the BBC, its sources and the state of affairs at the Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 9, л. 61-69.

49. Top secret information from the First Main Directorate (FMD) to the Sixth and Second main directorates of the State Security, Sofia, 23 November 1972.
It is confirmed that the British embassy in Sofia is tape recording information about the jamming methods used to silence Bulgarian language programs at the BBC.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 10, л. 139.

50. Intelligence report on BBC's programming schedule intended for foreign audiences, Sofia, 9 July 1974.
According to the report, forthcoming budget cuts may affect the duration of programs intended for countries in Eastern and Central Europe.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 13, л. 7-8.

51. Information about "The Lair" (BBC) and some of its members, s.l., 30 October 1975.
Preparation and focus of BBC's Bulgaria-related political programs.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 13, л. 57-58.

52. Information about a conversation with Peter Yudel, BBC deputy programming director for Eastern Europe, s.l., 14 February 1977.
The topic of conversation is the cooperation agreement between BBC Radio and the Committee for Television and Radio.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 9, л. 160-161.

53. Information about the state of affairs and activity at the Bulgarian section of the BBC to 30 May 1982, Sofia, 18 July 1982.
The document deals with relations between staff members and the change of orientation for Bulgarian-language programs.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 5, л. 44-50.

Voice of America:

54. Brief report on Voice of America in Munich, West Germany, Sofia, 17 January 1958.
The document outlines the organization al structure, hiring conditions, and brief personal data of staff members at the Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 101-105.

55. Brief report about Thessaloniki-based radio stations, [Thessaloniki,] 3 July 1958.
The report is dealing with the U.S. radio station set to the south of Thessaloniki, which calls itself Voice of America.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 37, л. 82-84.

56. Brief report about Radio Voice of America (VOA), Sofia, 7 December 1960.
The radio station is described as an agency of "psychological warfare" and "U.S. radio imperialism".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 13; 20-22.

57. VOA-related measures, Sofia, 16 December 1960.
Record of upcoming information activities related to the radio station.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 25-26.

58. Brief report about Voice of America, s.l. [December 1960].
Information about VOA's organization and structure, technical capacity and security system, including detailed data about staff members, programs, etc. at the Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18, л. 27-44.

59. Outline of the structure of the Munich office of Voice of America, s.l. [December 1960].
Overview of the organization of the radio station and its Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 18 Д.

60. Brief report about the content, forms, methods and devices of anti-Bulgarian propaganda and the U.S. institutions and agencies involved therein, Sofia, 1968.
The content is dealing with the U.S. Information Agency (USIA) and the Voice of America.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 4, л. 75-76.

61. Instructions and information about a new building of the radio and TV station Voice of America and its future objectives, Sofia, 17 July 1973.
The information concerns a newly built VOA station south of Xanthi.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 6, л. 110-111.

62. Brief report about the Bulgarian section at Voice of America, Sofia, 17 July 1985.
Information about the facilities, equipment and human resources at the radio station.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 16755, л. 10-11.

Deutsche Welle (DW):

63. Brief report about the West German Radio Deutsche Welle, Sofia, 14 December 1964.
Attention is drawn to the fact that the Bulgarian section consists of new émigrés. Since little is known about them, representatives of the old emigration are concerned that they might be State Security collaborators. According to German opinion, the new émigrés have better knowledge of the Bulgarian reality.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 21, л. 89-91.

64. Information about staff members at the Bulgarian section of Deutsche Welle in the GFR and some of the methods of work, Sofia, 14 November 1972.
Brief personal data about employees at the Bulgarian section and overview of DW's organization of work.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 21, л. 144-145.

65. Correspondence about possible changes at the Deutsche Welle, s.l., 19 February 1974.
The radio station claims independence from the federal government, but the latter has ways to exert influence in order to stabilize relations between the GFR and Eastern European countries.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 29.

66. Brief report about Deutsche Welle's hostile propaganda against the PRB, [Sofia,] 30 December 1975.
It is maintained that the radio attempts to manipulate Bulgarian public and political climate through extreme distortion of facts and realities under the disguise of objective reporting. "The fabrications" of Georgi Markov will continue to fuel propaganda at the Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 42, л. 1-4.

67. Action plan for investigating Deutsche Welle in 1976, Sofia, 3 January 1976.
The document explains the manner of data collection and the means to damage the reputation of the radio and some of its employees.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 6-7.

68. Information about developments at Deutsche Welle. Copy, s.l., 1 June 1976.
The content is dealing with staff members and sentiments at the Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 48-50.

69. Working plan for operational target Siren in 1977, Sofia, 29 November 1976.
The document sets down measures to discredit the radio and some of its staff members.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 51-52.

70. Correspondence about the Bulgarian section at Radio Deutsche Welle, Sofia, 6 July 1977.
The head of the Bulgarian section, Mihail Antonov, is quoted to have expressed discontent with the small number of listeners of Bulgarian language programs.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, VI-Л-973, т. 2, л. 56.

71. Information about an averted attempt at a DW initiated protest during the book exhibition in Frankfurt, FRG, Sofia, 2 January 1978.
The intended silent candle protest with the portraits of Georgi Markov and Vladimir Simeonov in front of the Bulgarian book stand did not take place.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, VI-Л-973, т. 2, л. 61-62.

72. Information about the organization of work at the Bulgarian section of Radio Deutsche Welle, [Sofia,] 9 November 1981.
Overview of the structure, human resources and broadcasted content at the Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1, л. 74-77.

73. Information about Radio Deutsche Welle, Sofia, 23 April 1984.
Outline of the station's history and broadcast range of translators, the structure of the Bulgarian section and the nature of Bulgarian language programs.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 2, л. 231-237.

74. Memorandum from Lyuben Gotsev to Grigor Shopov in relation to decisions to block DW's Bulgarian language programs, Sofia, 11 December 1985.
According to the text, jamming is applied to Radio Deutsche Welle, while action is not taken against the Voice of America and the BBC. To justify this course of action, instructions are given to compile evidence of DW's hostile policy which is not consistent with "normal communication between the peoples".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 2, л. 247-248.

Radio Free Europe (RFE):

75. Brief report about Radio Free Europe, Sofia, 25 July 1956.
Overview of the structure, programming schedule and technical capacity of the radio station, and a short list of staff members at the Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 16, л. 110-113.

76. Brief report about West German opinions on Radio Free Europe, Sofia, 24 November 1956.
The information concerns a request to the government in Bonn to ban the radio station on German territory due to reckless promises given during the Hungarian Revolution.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 16, л. 157-159.

77. Outline of the structure of RFE's Munich branch, s.l., 1957.
Overview of the structure of the radio station and list of staff members at the Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 20 Д, л. 1.

78. Brief report on information bulletins about Bulgaria. Same are under preparation at the Research and Assessment Division at RFE's Information Service, Sofia, 19 December 1958.
A list of bulletin headings and information content.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 20, л. 71-74.

79. On monitoring Bulgaria and the socialist camp under the cover of Radio Free Europe, possibilities to expose and cut diversion and intelligence channels, Sofia, 20 March 1959.
A detailed review of the structure, operation and performance of the radio station, including its Bulgarian section, and outline of matters of operational interest.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 20, л. 76-97.

80. Memorandum from the deputy head of the First Main Directorate (FMD) to the director of the Bulgarian KGB, Sofia, 17 August 1966.
A conclusion is drawn that investigation on Radio Free Europe to date is "poor and sketchy".
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 26 Д, л. 16-17.

81. Brief report about the hostile propaganda at Radio Free Europe in Munich and Bulgarian counter action, Sofia, 19 September 1966.
The intelligence file on the radio station was opened in 1953, but work performance is marginal and inadequate. Attempts at agent infiltration are feeble. Therefore, no active measures are put in place.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 24, л. 260-270.

82. Proposal to take active measures to expose the manipulations of Radio Free Europe, Sofia, 22 November 1967.
The purpose of action is to convince the President of France that the radio station and the CIA work together to undermine his policy. There are two pieces of paper enclosed thereto. The first says: "Cde. Solakov, this is the first measure against Radio Free Europe, as planned." /sig./ M. Spasov. The answer reads: "Cde. Spasov, enough of measures like that! The comrades should think up of something else". Gen. A. Solakov.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 32-33.

83. Brief report about the Viennese branch of Radio Free Europe (supplement). Sofia, 24 June 1968.
It is reported that postal boxes in the building of the radio station are under no supervision by the porter, which makes them particularly good targets for various action, including operations involving explosive materials.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 9-10.

84. Memorandum about the ongoing investigation on Radio Free Europe, Sofia, 2 August 1968.
A conclusion is drawn that performance is poor. An analytical report on national traitors working at the radio is under preparation.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 28, л. 35-36.

85. Brief report about active measures related to Radio Free Europe, Sofia, 7 March 1969.
Planning includes monitoring content and diminishing the interest of radio audiences, intensifying contradictions amongst enemy émigrés, which will have an indirect effect on RFE, etc.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 64-65.

86. Extract from correspondence No. 7, s.l., 21 July 1969.
It is suggested to circulate false reports in the Arab public domain, according to which the Viennese division of Radio Free Europe is wiretapping the Saudi Arabia embassy (with which it shares a building) in favor of Israel.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 92.

87. Memorandum from the head of the FMD to the Minister of Interior regarding Radio Freedom, Sofia, 25 November 1969.
It is established that the radio station is not engaged in diversion against the PRB, thus no action is taken.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 8182, л. 10.

88. Action plan for Operation 150 in Laterna (i.e. RFE) for a period of one year, Sofia, 16 May 1970.
Planning includes sharp measures (kidnapping and physical liquidation) of radio employees.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 28, л. 136-144.

89. Brief report about measures to be taken against the RFE, Sofia, 25 June 1970.
The plan is to discredit the radio station in the eyes of the GFR, given the upcoming Olympic Games in Munich, and of the Turkish government, to prevent a possible relocation of the radio station to Turkish territory.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3, л. 117-119.

90. Memorandum about meetings with the Polish comrades held on 20-24 April 1971 in Warsaw, Sofia, 27 April 1971.
According to information from the Polish intelligence officer Captain Andzej Chehovich, there is no data on the state of affairs and problems at the Bulgarian section of Radio Free Europe. It is recommended that Captain Chehovich pays an official one-week visit to Bulgaria to speak about RFE diversion in a series of interviews and a press conference.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 28, л. 228-231.

91. Suggested questions for the interview with Cde. Andzej Chehovich, [Sofia, 1971, related to the previous document]
A proposal is made to label RFE employees "soul catchers" for the CIA.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 33, л. 14.

92. Brief report about certain recorded RFE programs in the Bulgarian language, s.l., 16 December 1971.
An analysis is made as to the intended audiences of said programs.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 32, л. 14-18.

93. Brief report about Bulgarian citizens engaging in correspondence with Radio Free Europe, Sofia, 14 February 1972.
Information about and analysis of the content of letters to the RFE, intercepted in 1971.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 26, л. 169-171.

94. Brief report on diversion and propaganda against the PRB at the Bulgarian section of Radio Free Europe, Sofia, 5 September 1972.
Thematic analysis of Bulgaria-related radio content.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 870, л. 14-28.

95. Information about a report on the activity and future objectives of Radio Free Europe and Radio Freedom, prepared by the Eisenhower Commission, s.l., 25 December 1973.
According to the report, radio stations should continue to operate as planned until authorities in the East authorize free exchange of ideas and information. Methods and forms of influence should be increasingly refined.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 36, л. 158-159.

96. Information about the first phase of discussions at the U.S. Congress concerning Radio Free Europe (RFE), s.l., 10 June 1975.
It is reported that the U.S. Department of State has highlighted the necessity of keeping Radio Freedom operational. RFE could not be shut down since anti-Soviet perspective of the U.S. Information Service would become blatantly obvious.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 36, л. 197-198.

97. Correspondence to Czechoslovak secret services in relation to an upcoming conference with the participation of western correspondents of the intelligence officer Pavel Minařík, Sofia, 29 January 1976.
According to plan, in response to a question by Bulgarian correspondents, Minařík will have Georgi Markov portrayed as a CIA agent and will mention that Dimitar Inkyov used to work under an alias to avoid being linked to the "progressive communist themes" of his pre-emigration days in Bulgaria.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 3, л. 190-191.

98. Confidential telegram to Polish, Czech, Hungarian and German secret services, Sofia, 17 March 1976.
A request is made to "urgently" send materials on RFE-related topics to be used in the TV interview with intelligence officer Hrisan Hristov, set to take place on 18 March.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 2, л. 136-137.

99. Brief report on ongoing initiatives to expose the CIA and Laterna, [Sofia,] 27 April 1976.
Hrisan Hristov's performance in terms of political and propaganda effect has positive reviews. Planning is underway for a series of films exposing hostile émigrés, RFE contributors in particular.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 9, ч. 2, л. 49-51.

100. Correspondence from the Propaganda Department at the Ministry of Interior to the head of the FMD of the State Security, Sofia, 31 October 1977.
The document is dealing with the publication of the book "Intelligence Officers Speak Out". Hrisan Hristov is asked to give detailed account on his visit to Vienna, which is not included in the book.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 7, л. 57.

101. Information about the intentions of hostile emigres in the GFR to organize anti-Bulgarian demonstrations, Sofia, 10 April 1978.
Acting on personal instructions by Tsenko Barev, Munich emigres prepare for a demonstration to take place in front of the building of Radio Free Europe on 24 May 1978. The objective is to protest the policy of "communist Bulgaria" and of RFE's management, which is accused of inadequate news update on the fight of Bulgarian émigrés against communism.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 70, л. 33.

102. Information about the access and security procedures at Radio Free Europe and the state of affairs at its Bulgarian section, [Sofia,] 30 April 1979.
Security measures are strengthened following the murder of Georgi Markov. Employees have received cards with emergency telephone numbers to contact, if at risk of "kidnapping and other threats".
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 71, л. 116-118.

103. Outline of the structure of the Bulgarian section at Radio Free Europe, Sofia, 1979.
The document shows the structure of the Bulgarian section and provides a list of staff members.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 81, л. 63-66.

104. Information No. 402 regarding U.S. initiatives to further refine anti-Bulgarian diversion and radio propaganda of Radio Free Europe/ Freedom (RFE/ RF), Sofia, 25 December 1980.
A new special survey form for Intora and Gallup institutes is under preparation.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 404а, л. 142-144.

105. Information about the explosion in the building of Radio Free Europe in Munich, Sofia, 10 March 1981.
SS services believe the CIA is responsible for the explosion. The goal is to convince U.S. Congress to authorize new grants for the radio station.
АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 405а, л. 16-17.

106. Letter from Ambassador Jack Perry to Peter Bridges at the U.S. Department of State. Translation from the English language. Sofia, 30 March 1981.
Ambassador Perry reports a heavy bias for exaggeration on the part of Radio Free Europe in terms of audience numbers and degree of influence in some countries.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 5, л. 14-15.

107. Brief report about the Bulgarian section at Radio Free Europe, Sofia, 4 June 1981.
It is reported that 42 people work at the section. Despite the small number, they are successful at diversion, due to access to information and a number of carefully selected collaborators.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 4, л. 201-203.

108. Information about the nature of anti-Bulgarian diversion at Radio Free Europe, Sofia, 2 August 1982.
Reference is made to a radio report maintaining that provision supply to Bulgarian population has improved. It is however a temporary measure at the expense of reduced investments and cut imports from the West.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 9, ч. 1, л. 31-32.

109. Brief report about an automated phone system at the RFE's Bulgarian section in Munich, Sofia, 10 January 1986.
Joint operations to exercise control over the device are held by the State Security and the Operational-Technical Directorate at the Ministry of Interior.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 10, л. 257-259.

110. Brief report about a check carried out in relation to Brief No. 2116/ 86 of the Soviet KGB concerning anti-Bulgarian subversion at the RFE, Sofia, 19 September 1986.
The document contains information about the automated phone system of RFE's Bulgarian section, and about listeners calling from Bulgaria.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 10, л. 254-256.

111. Draft of an outgoing cipher gram to the residency in Vienna, Sofia, [April] 1987.
The draft contains instructions to engage in phone harassment against RFE employees.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 12, л. 14-14 гр.

112. Secretcipher gram, Vienna, 15 December 1988.
According to the text, the CSSR is in the process of drafting a decision to discontinue jamming of foreign radio stations, RFE included. Under the circumstances, Bulgaria remains the only country to jam radio signals.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 11, л. 190-191.

113. Activity report on agent-operative work against hostile centres for ideological diversion in 1989, Sofia, 14 November 1989.
The documents reports on measures taken against the most active employees at the Bulgarian section of Radio Free Europe.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 9, ч. 2, л. 159-162.

114. Information about the repercussions of the November plenary sessions of the CC BCP on the state of affairs at Radio Free Europe, Sofia, 12 December 1989.
According to the information, events in Bulgaria have caught the entire staff at the Bulgarian section by surprise.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 12, л. 121-123.

115. Information about Radio Free Europe and its Bulgarian section, s.l., [6 April 1990, dated on the basis of another document from the archival unit]
The information is dealing with U.S. intentions to restructure the radio station and its Bulgarian section.
АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 12, л. 137.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз. № 1 ~~30~~ 22

Согласен
Кумбу
11.8.56г

ДО ЗАМ.МИНИСТЪРА НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ДРУГАРЯ ГЕНЕРАЛ МАЙОР - АП.КОЛЧЕВ
Т У К

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

ОТНОСНО: Контрола за качеството на заглушаване враждебните радиопредавания.

Другарю Зам.министър,

При създаването на службата за заглушаване на враждебните радиопредавания, на нашата радиоконтраразузнавателна служба бе поставена задача да следи за качеството на заглушаването. В продължение на една година ние провеждахме такова наблюдение и изводите от него изпращахме на ръководството на Министерството на пощите телеграфите и телефоните.

В същото време Министерството на ПТТ организира своя контролна служба с по-голям щат и нашите справки започнаха да се изтъкват като ненуждни - дублиращи тяхните. Действително това беше така. В някои случай тяхните справки дори бяха по-пълни, поради което контрола от наша страна бе прекратен.

На Прашкото съвещание по радиоконтраразузнавателната работа бе изтъкната и тази задача на радиоконтраразузнаването. В болшинството от службите се провежда такъв контрол от специално определен за целта пост. Освен контрола за качеството на заглушаване, поста търси нови - неизвестни предавания на съответния език, подържа директна връзка с диспетчера на регулиращия пункт и чрез него съдейства за по-пълното покриване на вражеските радиостанции.

Поради тая причина в проектощата за 1957 година на отделение I при отдел I на управление IV-ДС са предвидени 4 длъжности за организирането на такъв пост.

2. ~~21~~ 23

Пред вид нецелесъобразноста да се дублира работата с органите на Министерство на ПТТ.

П Р Е Д Л А Г А М:

Да се изясни с ръководството на Министерството на ПТТ организираната от тях контролна група в състояние ли е да отговори на всички нужди и необходимо ли ще бъде да се организира при нас още един контролен пост, с оглед, да не се включват горните длъжности в нашия щат, ако това не се налага.

София, 7.VIII.1956 год.

Договорено с др. Вен. техните контрольори по заглушаването се проверени кара и те ще си извлекат контрола по заглушаването. Следователно ще се съкрати 4 щатни длъжности.

11.8.1956 [signature]

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ IV-ДС:
полковник [signature]

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

~~30~~
69

Строго секретно!

Донася „Браво"
от м. август 1956г.

Американците притежават в Мюнхен две радиопредавателни станции: "Гласът на Свободна Европа" и "Гласът на Америка".

Първата е по-агресивна, защото е считана за частно предприятие, докато другата е по умерена. Зарев който сътрудничи в "Гласът на Америка" е поел писмен ангажимент да не се занимава с политика и да следва указанията на дирекцията. Информациите се дават без коментарии. Зарев представя един път седмично икономическа хроника. Заплатата му е 1100 немски марки.

Нито една от двете станции не предава новини за Югославия. За да не се предизвика недоволството на Тито, югославска секция не е била създавана. Това отговаря на американската политика, която по същите съображения не дава достъп на югославските емигранти в организацията на поробените народи. През последно време, обаче в Мюнхен се говори, че към радио "Свободна Европа" ще бъде открита югославска секция. Това е в резултат на условията на югославската емиграция, проявени във Вашингтон, Лондон и Париж за промяна на поведението, тъй като Тито се отдалечава все повече и повече от западната политика. Подготвя се вече списъка на югославските журналисти, които ще бъдат предложени за сътрудници на радио "Свободна Европа" в Мюнхен

11.X.1956г.
София

Написано в 2 екз.
Екз. № 1 -
Екз. № 2 -
Изготвил: № 5820
Написал: № 2980

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

30
75

По данни с пощата от
Германия от м.ноември 956г.

Към началото на м. октомври т.г. в радио "Гласът на Америка" са били викани българските изменници на родината за да дават адреси на членове на комунистическата партия в нашата страна, с оглед същите да бъдат ликвидирани при евентуално въоръжено въстание. По същото време подобна акция провеждали и полския и унгарски отдели при същото радио. Освен уточняване на адреси, тези отдели подготвяли планове за действия в случай на започване въоръжени въстания в Унгария и Полша.

На 25.Х. т.г. изменника на родината Т.Жеков се е изказал, че в България за сега нямало да станат събития, като тези в Унгария, но се подготвяла въстание от голям мащаб за към края на 1957 година. Причините за отлагане на въстанието, според Жеков, били следните: 1. Ръководството на партията все още било единно, но вървяло към разлагане, тъй като противоречията между отделните ръководители на партията ежедневно се изостряли. 2. Нямало авторитетна личност, която да поведе народа. 3. За сега американците отказвали да отпуснат помощ за организиране на въстание. Обаче такава помощ щяла да бъде отпусната след изборите в САЩ и до края на 1957 г. в България щяло да бъде организирано въстание.

На 25.Х.т.г. няколко унгарци, работещи в радио "Свободна Европа" и няколко американци заминали за Грац и в същия ден в 13.30 ч. установили връзки с някои от ръководителите на демонстрациите в Будапеща. В резултат на това на следния ден унгарските емигранти натоварени на няколко камиона, заедно с американци заминали от Западна Германия за Австрия с цел да бъдат прехвърлени в Унгария в помощ на въстанниците. Със себе си закарали и няколко камиона оръжие.

22.XII.1956 година
С о ф и я
№ 1 - Гласът на Америка
№ 2 - Свободна Европа

213

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Използуването на радиостанциите "Свободна Европа" и "Гласът на Америка" от организациите на българската вражеска емиграция.

Организациите на българската вражеска емиграция имат широк достъп до двете главни радиостанции на американците "Свободна Европа" и "Гласът на Америка", провеждащи системна клеветническа и подривна дейност срещу социалистическия лагер и НРБ в частност.

При всяка една от тези радиостанции функционира българска секция, съставена от изменници на родината, които изпълняват функции на ръководители на секция, коментатори по политически, стопански, военни и културни въпроси, говорители, обработващи на сведения за нашата страна и пр. Лицата от състава на българските секции работят по план на американците и строго се придържат в прокарваната от тях политическа линия при всяко радиопредаване - линия на компрометиране политиката на БКП и народното правителство, насаждане в слушателите колебливост и неверие в успеха на социализма, поставяне под съмнение здравината и устойчивостта на народнодемократическия строй, възвеличаване "демократичността", преимуществата и мощта на "свободния свят", всяване страх от тази мощ и пр. - все с оглед на подработването на общественото мнение у нас против партията и народната власт, в полза на плановете и намеренията на ръководствата на вражеските емигрантски организации и групировки за възстановяване на капитализма в НРБ.

И в двете радиостанции особено внимание се обръща

17

на събирането и обработването на сведения за България. В това отношение организациите на вражеската емиграция оказват добра помощ както на "Свободна Европа", така и на "Гласът на Америка". В замяна на услугите, които правят на радиостанциите, тези организации получават възможността да разпространяват по радиовълните редица свои пропагандни материали. Известно е, че подкомитетите на БНК в различните капиталистически страни събират сведения за нашата страна чрез разпити на изменници и по други пътища и ги изпращат на радио "Свободна Европа".

Нямаме данни да е давано известно предимство на някоя от организациите на българската вражеска емиграция при ползуването на горните радиостанции. И двете разпространяват всякакви новини, насочени против нашата страна, независимо от коя вражеска групировка произхожда авторът им.

Съставът на постоянния персонал на българската секция при радио "Свободна Европа" е разнороден /членове на БНК, монархисти и пр./, а този на "Гласът на Америка" е от среди, близки до вестник "Македонска трибуна" и Иван Михайлов. Но по радио "Свободна Европа" много често изнасят беседи Вакрил Янев и Димитър Мацанкиев, привърженици на "БЗНС". По "Гласът на Америка" Кръстю Зарев, член на БНК, дава веднаж седмично икономическа хроника. Бившият фашистки министър-председател Георги Кьосеиванов бил много близък с работещите в "Свободна Европа" и особено в "Гласът на Америка" български изменници и оказвал помощ на изменници на родината да постъпят на работа в радиото.

Речи на Гемето, Ценко Барев и други членове на БНК, които участвуват в така нареченото "Малко събрание на обединените народи"/"Събранието на поробените европейски народи"/, както отделни решения, резолюции, апели и др. на СПЕН биват разпространявани по "Свободна Европа" и "Гласът на Америка".

Особено "услужливи" по отношение на българската вражеска емиграция се оказаха хората на радио "Свободна Европа" по време и след контрареволюционния метеж в Унгария. С част от отпуснатите от американците допълнителни средства на радио "Свободна Европа, хората на последното организираха в Гърция така наречената радиостанция "Христо Ботев" и я предоставиха на български изменници на родината за пропагандиране на "националния комунизъм" и подготовка на народа за евентуални събития, подобни

на унгарските. Предполага се, че и радиостанцията "Горянин", която се намира също в Гърция и разпространява подобни пропагандни материали, също се финансира от американците посредством "Свободна Европа".

По време на унгарските събития и понастоящем "Свободна Европа" и "Гласът на Америка" усилено пропагандират идеите за "национален комунизъм", като се стремят да я доведат до съзнанието на всички слоеве на нашия народ. За тази цел изменници на родината излизат по радиото с беседи по най-различни въпроси, служат си с различни пропагандни похвати /нашироко използуват хуморо-сатиричните скици, пародиите и пр/.

Така например, радио "Свободна Европа" напоследък нашироко коментира въпросите за държавния бюджет у нас, за конгресите на БЗНС и профсъюзите, за живота на младежите в казармите и пр. и пр. В хуморо-сатиричната рубрика "Мълчи, бе Мукане" радио "Свободна Европа" прокарва схващанията на изменниците на родината и отправя заплахи към конкретни личности у нас, че имената им били записани вече с дебели черни букви в черния списък и че видов ден наближавал. В беседите си и Димитър Мацанкиев лично си служи със същите заплахи.

Но организациите на българската вражеска емиграция не използуват американските радиостанции само за пропаганда. Те използуват опита на техните ръководители за организиране на шпионско-диверсантска дейност в страните с народна демокрация. В началото на месец октомври 1956 г. в радио "Гласът на Америка" /Западна Германия/ са били викани български изменници, за да дават сведения и адресите на членове на БКП в България, които следвало да бъдат избити при евентуално въстание, като това в Унгария.

24 април 1957 година
София

Из архивите на ДС

Радио-емисии на български език.

Освен официалните радио-станции на западно-европейските държави, като "Гласът на Америка", **БВС** - радио Лондон, радио Париж радио Анкара, радио Рим, и радио ИСпания, които имат емисии на български език и чиято линия се диктува от съответните външни министерства, освен това съществуват радио "Свободна Европа" - "Гласът на свободните българи", "Радио Горянин" . Докато радио "Свободна Европа" официално прави своите предавания, радио Горяни е тайна предавателна станция, за която в емиграция циркулират само слухове.

2. Радио Париж

Емисията на Радио Париж е малка и в нея са заангажирани само 4 души. Ръководител на службата е МИЛКА ГЕНАЛИЕВА, а чиновници СВЕТЛЮ РАДЕВ, ВЪЛЧО ВАНГЕЛОВ и АНГЕЛ ПАНДЕВ. Като нередовен сътрудник по литературни, културни въпроси е г-жа ОВАЛИЕВА, съпруга на ЛЮБЧО ТОДОРОВ.

Из архивите на ДС

49

Радио Париж предава само преводи от М-во на пропагандата и то предимно само новини. Коментарии са позволени само по културни, литературни въпроси, и то след предварително одобрение на цензурната служба на радио Париж.

3. Радио Лондон - ББС

Ръководител на българската емисия на радио Лондон е МАКИНТОШ, известен още от преди 9.IX.1944 год. През моя период на емигрантство в радио Лондон работиха ДИМИТЪР МАЦАНКИЕВ, ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА, брат и сестра ПЕНЧЕВИ, проф. ЛОЛАПЧИЕВ, МИШО ПЪДЕВ ДЯНКО СОТИРОВ, ДАНЧО ПЕЕВ, МИНОВСКИ . Като извънреден сътрудник известно време работи ТОНЧО ТЕНЕВ, д-р РИЛСКИ - КИРОВ и ГЕОРГИ НОЕВ. На линията и политиката на радио Лондон е диктувано скрикт но от английското външно м-во и в него коментаторите нямат абсолютно никаква възможност да проведат никакви свои разбирания, нито свои идеи. Единствената която се ползува с известни свободи в начина и подбора на казване предварително определените теми е г-жа ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА.

4. Радио Рим

До колкото ми е известно българската емисия се ръководи от журналиста Грациани, бил през време на войната и преди това в България, а в радиото работят ХРИСТО СТАТЕВ, ИКОНОМОВ и една наша сънародничка. Радио-емисията е много ограничена.

5.Радио Испания.

Освен, че има предавания на български език и че до известна степен е дадено възможност на двореца да прави чрез него своя политика, не ми е известно нищо повече. Относно персонала съм чувал, че имало само един българин, някакъв поп МИХАЙЛОВ и една шпикерка, за която се твърди, че била една от дъщерите на ДРАГАНОВ.

Из архивите на ДС

50

6. Радио "Свободна Европа"

Радио "Свободна Европа" и радио-служба на комитета "Свободна Европа" и имащи за централи Нюйорк и Мюнхен. До преди една година централата за българската емисия бе Нюйорк, но днес има тенденция цялата служба да бъде пренесена в Германия - Мюнхен Радио "Свободна Европа" има следните служби :

Програмен отдел - състоящ се от редакторски, за подготвяне на коментарии и новинарски за предаване само на новини.
Информативен отдел - за събиране на новини и сведения, който е в постоянен контакт с американските информационни служби и прес-агентури и подготвя суровия материал за програмния отдел.

Подслушвачен отдел / мониторинг офис / в който се следят радиопредаванията на българските радиостанции, снемани на магнетофонна лента и в последствие преписвани.

Персонал - българи

Шеф на българската емисия на радио "Свободна Европа" бе до преди една година бе ДИМИТЪР МАЦАНКИЕВ, който едновременно и пишеше коментара по актюелни и общополитически въпроси. От този си пост той бе преместен в щаба за подготвяне линията и програмата общо за всички радио-емисии на радио "Свободна Европа", но и днес продължава да пише своите коментарии. Него го замести като шеф на службата МИЛЮ МИЛЕВ. Той днес е в Мюнхен и от разговор, който имах с него, с намерение да остане в Мюнхен понеже било решено цялата служба на българската емисия да бъде преместена в Европа.
Негов помощник в Европа е СИЛЯНОВ ЕВГЕНИ.
В програмния отдел на Свободна Европа в Мюнхен работят следните лица:

Д-р МЕТОДИ ЗАХАРИЕВ - редактор на отдел "външно политически коментарии ".

√ ДИМИТЪР АНГЕЛОВ - редактор по стопански въпроси и автор на"Скечовете със Мокана" /разговори - малки пиески от хуморо-сатиричен характер/.

√ ВАКРИЛ ЯНЕВ - редактор по селско-стопански въпроси.

ЕВДОКИМ ЕВДОКИМОВ - в новинарския отдел

Д-р ПАЧИЛОВ - новинарски отдел и завеждащ спорта

АСЕН МАНЛИКОВ - редактор по литературни въпроси

КАЛОЯНОВ - новинарски отдел

ГЕОРГИ ЛУДОВ - шпикер

Г=ца МУТАФОВА - машинописка и преводачка.

143

Строго-секретно!

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО:чуждите радиостанции,водещи пропаганда против Н.Р.България.

Против Народна Република България водят вражеска пропаганда чуждите радиостанции "Горянин","Христо Ботев","Свободна Европа "Гласът на Америка".Освен това и радиостанциите "Рим","Париж","Ватикана" и "Лондон" в своите български емисии провеждат вражеска пропаганда против нашата страна.

Радиостанциите "Горянин" и "Христо Ботев" се намират в Гърция - Атина и излъчват своите емисии от един и същ радиопредавателен център,който се намира на около 20 клм североизточно от центъра на Атина в района на квартал Кифисия,и на 500-600 метра в лево от шосето Атина-квартал Кифисия - кралския дворец "Татуи".Радиоцентъра заема около 200-250 декара равна площ,заградена с телена мрежа, с 4 постройки архитектурно оформени като вили.Пред населението,живущо в квартал Кифисия радиоцентъра е законспириран като радарна станция на американците.

В радиостанциите "Горянин" и "Христо Ботев" работят американски граждани,служители в американската мисия в Рърция.Установени са следните служители в американската мисия в Гърция,които подържат прека връзка с радиостанциите:

ФРЕД Л. БРИТЪН / Brittain Fred L. /

ДЖОН КОРЕЙ / Corey John /,

,ползва лека кола със знака "чужда мисия № 2104

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

ФИШЕР МАРГАРИТ / Fisher Margaret /

ДЕ ГРЕС САМУЕЛ / De Croes Samuel /

РАЛЕЙ ВИЛЯМ / Riley William J. /

И петимата работят официално в Американската сухопътна секция за Гърция / United States Army Section/Greece /.

ГРАЦИО О./ Gratz L.O. /,

Работи в отдел "храни и селско стопанство" при американската оперативна мисия в Гърция / Food & Agriculture Division, United States Navy Section/Greece / Ползва лека кола със знака "чужда мисия" № 1151.

КОНСТАНТИН ДОЛОМИТИС / Tsolomitis Lt.Constantine / лейтенант, .Работи при американското военно-въздушно аташе в Гърция / Air Attache / Ползва лека кола със знака "чужда мисия" № 1311.

Кола с знака "чужда мисия" № 2021 преди започване на емисиите на радиостанциите "Горянин" и "Христо Ботев" тръгва от "Американски клуб" на ул.Ксениас до хотел "Месил" квартал Кифисия-Атина и след свършване на емисиите се завръща пак в клуба.

Работещите в радиостанциите "Горянин" и "Христо Ботев" се обслужват общо с около 36 леки коли,които имат знака "чужда мисия" и номера:1014,1024,1102,1105,1116,1125,1126,1142,1144,1151,1158,1159 1160,1165,1166,1180,1183,1187,1188,1189,1190,1191,1212,1315,1425,142 1516,1533,1715,2021,2088,2104,2217,2247,2288.2685.

Радиостанция "Горянин" води злостна пропаганда против Н.Р. България,насочена към разколебаване верата на народа по отношение политиката на Партията и Правителството.Разпространява измислици и клевети против партийни и държавни ръководители,против отделни мероприятия на народната власт,измислици за "проведена"вражеска дейност в нашата страна.Открито подстрекава остатъците от вражески елементи у нас към престъпна дейност сред нашата страна.

Радиостанция "Христо Ботев" за разлика от "Горянин" пропагандира "националнияkомунизъм",излиза в "защита" на марксизма-ленинизма,който бил "нарушаван" от Партията и ДК.Цели подготовка на събития у нас подобни на тези в Унгария през 1956 година.

Радиостанциите "Горянин" и "Христо Ботев" се финансират и ръководят от американското разузнаване в Гърция.За разлика от "Свободна Европа" и "Гласът на Америка" те не фигурират в официалните данни на Международната организация по радиоразпръскването.

Радиостанцията "Свободна Европа" се намира в град Мюнхен - ГФР - ул.Енглищен Гартен 1 и клонове на улиците Лиенанталщрасе 2 и Мауелкирхщрасе 69.Същата е филиал на американския национален комитет "Свободна Европа",създаден през 1949 година по инициатива видни политически,военни и финансови дейци на САЩ,участвуващи в сформирането през същата година на движението "Кръстоносен поход за свободата" Начело на инициативния комитет за създаване на тези две организации тогава е стоял сегашния президент на САЩ АЙЗЕНХАУЕР.

Радиостанцията "Свободна Европа" има свои клонове в Западен Берлин,Шарлотенбург,Хамбург,Нюренберг,Франсфурт на Майн,Брун,а така също в Австрия, Франция,Швеция,Италия,Гърция и Турция.чрез които събира сведения за нашата и другите социалистически страни,някои от които използва за радиопредаванията.Сведенията събира чрез обработка на нашата преса,разпити на изменници на родината,разпити на временно пребиваващи в капиталистически страни наши граждани и по агентурен път.

Основната цел на радио"Свободна Европа" така както е определя американското списания "Нюзуик" е "да подържа вярата на поробените от комунизма източноевропейски народи и да предизвиква масови въстания в тези страни,за което трябвало най-напред да бъде компроментира на комунистическата власт".За провеждане на тази линия политическия съветник на радио "Свободна Европа" американския гражданин УИЛЯМ ГРИФИТ е изработил така наречената програма "ХИПИНГ ХАПАУ" /опровержение на нашата програма и окарикатуряване на режима/.

Радиостанцията "Свободна Европа" разпространява измислици и клевети против Н.Р.България,против партийни и държавни ръководители против мероприятия на Партията и Правителството /напр.обединяване на ТКЗС,мероприятията по изпълнение на петилетката в съкратени срокове и др./,с цел да всее недоверие всред нашия народ по отношение политиката на Партията и Правителството.Пропагандира "националния комунизъм" През 1957 година отпочна подготовката за предизвикване вълнения в нашата страна.Попълнен бил българския отдел с нови хора,чиято задача била да организират и подготвят изпращането на диверсанти в Н.Р.България.Центъра на подготовката бил в Виена.Предвиждало се българските

Из архивите на ДС

шлепове пътуващи до Виена да се използват като канал за пренасяне на оръжие.Подготвяла се група артисти от Западна Европа,която да посети Н.Р.България,като в нейния състав бъдат включени американски разузнавачи с задача да влезат във връзка с вражески елементи у нас и ги използват по време на проектираното въстание.Оказало се че българската емиграция не е подготвена за една такава акция и американците възприели идеята за създаване на временно българско представителство,което да обедини всички групировки на българската вражеска емиграция и отпочне сериозна работа за подготовка на един такъв метеж. За изпълнение на тази задача бил натоварен бъвшия царски полковник КОСТОВ.

Радиостанцията "Свободна Европа" се финансира и ръководи от американците.Ръководител на българската секция е Милю Иванов Милев американски гражданин.Радиостанцията се представя като частно предприятие,работеща по принципа на "независимост и надпартийност" и "защищаваща интересите на целия свободен свят".Средствата за същата се набират от движението "Кръстоносен поход за свободата".

Клоновете на радиостанцията "Свободна Европа" също така се ръководят и финансират от американците,Така активно действуващия против нашата страна клон на "Свободна Европа" в Атина-Гърция се ръководи от американския гражданин Мичел Уилсон / Wilson Michael /

Радиостанцията "Гласът на Америка" е официален орган на Държавния департамент на САЩ,като преко и непорредствено се ръководи от отдела по печата.Намира се в Мюнхен в американското консулство на ул.Людвигщрасе на ъгъла с Таненщрасе и Галеришрасе.В същата сграда се помеща американска разузнавателна служба,администрацията на консулството и на III и IV етажи - радиостанцията "Гласът на Америка" Ръководител на последната е ФРАНКЛИН - бивш ръководител на РУАС / американска радиослужба в Западен Берлин/ .Ръководител на българския о отдел е Боян Планински - американски гражданин,живущ на ул.Кьонинщрасе 32 - Мюнхен.

Основната цел на радиостанцията "Гласът на Америка" според Теодор Страйбер - директор на американска поверителна служба е "да прави достояние на народите добрата воля на американското правителство за международно разбирателство". Радиостанцията провежда злостна пропаганда против Н.Р.България в духа на радиостанцията "Свободна Европа".Материалите които полза получава от "Свободна Европа",а така също

147

също от свои източници, главно от разпити на изменници на родината.

София, 14 август 1950 г.

Изпълнител: [signature]

От архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

166

Строго секретно!
Екз.№ 1

ИНФОРМАЦИЯ №230

Относно организиране в Лондон на координационно бюро на радио "Свободна Европа".

С цел да се осъществи по-тясно сътрудничество между радиостанцията "Свободна Европа", политическите организации на вражеската емиграция и пропагандните органи на страните-членки на НАТО в Лондон било създадено т.н. "особено бюро", начело на което стоял американският генерал в оставка М.ДЕЛГАДО член на изпълнителния комитет на радио "Свободна Европа" в Ню Йорк. Бюрото щяло да има непосредствен контакт с филиалите на радио "Свободна Европа" в Мюнхен, Лисабон и Анкара. М.ДЕЛГАДО поддържал официален контакт с политическите организации на вражеската емиграция чрез комитетите на тези организации, влизащи в т.н. "Събрание на поробените европейски народи" (СПЕН) и с органите за пропаганда на страните-членки на НАТО чрез т.н. "Консултативен съвет за Западна Европа", в състава на който влизали различни политически дейци от Англия, Турция, Белгия, Италия, Франция и Португалия.

Освен това ДЕЛГАДО имал пълномощия да се консултира с всяка политическа организация на вражеската емиграция, даже и тази организация да не членува в СПЕН, както и с всякакви политически дейци на реакционната емиграция.

По съветите на представител на румънската вражеска емиграция ръководеното от ДЕЛГАДО бюро се било съгласило да бъдат организирани "подполни" радиостанции, които да

провеждат диверсионна дейност против страните от социалистическия лагер. С цел да заблуждава възможните слушатели в тези страни програмата на тези радиостанции щяла да има лъжлив "прогресивен" характер, като предаванията щели да бъдат предназначени за партийни и държавни работници.

Посредством умела пропаганда и трудно подлежащи на проверка факти, както и чрез коментарии и съобщения, създаващи завист и интриги, тези радиопредавания щели да имат за цел да предизвикват раздори и да отслабват управляващите партии и държавен строй в социалистическите страни.

По мнение на ИОН РАПИУ- румънски изменник на родината такава радиостанция за работа срещу Румъния било най-добре да бъде построена в Турция. На РАПИУ била вече възложена задача да вербова служители за тази радиостанция и да състави проект за програмата на предаванията. РАПИУ щял да подбере добре подготвени лица, познаващи маркс-ленинското учение, способни да го коментират и да се обръщат към слушателите с "езика на комунистите". С тази цел РАПИУ направил обиколка из Европа и изградил връзки с много емигранти във Франция, Западна Германия и Италия.

10.8. 1960 година
София

Изпълнител [illegible]
ИТ-640

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-ДС
Генерал-майор [illegible]

/ от румънските другари /

Из архивите на ДС
57

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

180

Строго секретно
Екз. 2

ДО НАЧАЛНИКА НА П Г У – ДС
Т у к

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

От полковник Димо Станков, началник отдел VIII–ПГУ

ДРУГАРЮ НАЧАЛНИК,

В рамките на обмяна на опит с братските органи на ДС в борбата им срещу идеологическата диверсия на противника по наше искане унгарските другари ни изпратиха изработен с тяхно съдействие филм. Филмът е бил изработен и показан пред унгарските телезрители с възпитателна цел насочена главно към младежта. На 16 октомври т.г. филмът беше прожектиран пред група работници от отдел VIII, които имат отношение към тези въпроси на нашата работа. От показаното на екрана се вижда, че основната идея на унгарските другари е била да се покаже на младежта, че слушането на радио "Свободна Европа" и други вражески радиостанции в крайна сметка довежда личността до предателство срещу родината, става играчка в ръцете на американския империализъм, който ги изпраща на заколение във Виетнам и другаде, където се водят унищожителни антинародни войни. Очевидно в основни линии с филма се постига набелязаната цел въпреки, че той би могъл да бъде още по-силен и още по-убедително да разобличава действията на врага в тази област.

Считам, че у нас също би могъл да бъде изработен филм с подобна тематика. За тази цел би било целесъобразно наличния унгарски филм да бъде предаден за запознаване на другарите от отдела "За профилактика с пропагандните средства"

който да поеме инициативата и с помощта на ПГУ, управление VI-ДС, Българска кинематография и Телевизията да бъде изработен подходящ филм с възпитателна цел по отношение на нашата общественост и по-специално по отношение на нашата младеж.

Филмът е озвучен на унгарски език и може да бъде прослушан и прегледан само с помощта на преводач.

Настоящето за сведение и разпореждане.

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ VIII -
полковник

2о.7.1970 г.
София

Отп.в 2 екз.
Изпълнител:
VIII-79-15220
НХ/20.X.1970 г.

Из архивите на ДС

59

15044 29 Ч3 10

УТВЪРЖДАВАМ,
Н-К ПЪРВО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ - ДС
ГЕН.МАЙОР: [signature]
София, 26.06. 1973 г.

Строго секретно !
Екз. 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П И С Ъ К

на обектите за проникване по линия на идеологическата диверсия и разпределението им по страни и отдели.

+ С А Щ

1.	Комитет "СВОБОДНА ЕВРОПА" – Ню Йорк	отдел VII
2.	Ю С И А – Вашингтон	" IV
3.	Институт за международно образование–Ню Йорк	" VII
4.	Фондация "ФОРД" – Ню Йорк	" VII
5.	АИРЕКС – XIV	

VII - отдел е изпратил писмото. подпис. С.Цонев 27.VIII.73 г.

+ Г Ф Р

1.	Радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" – Мюнхен	" IV
2.	Радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" – Кьолн	" IV
3.	Дружество за Югоизточна Европа – Мюнхен	" IV
4.	Федерален комитет за източноевропейски и международни проучвания в Кьолн	" III
5.	Фондация ФРИДРИХ ЕБЕРТ – Бон	" III
6.	Център за исторически изследвания – Мюнхен	" XIV
7.	Фондация "АЛЕКСАНДЪР ФОН ХУМБОЛД" – Бон	" VII
8.	Дружество "ПЕТЪР БЕРОН" – Мюнхен	" IV
9.	Радио "СВОБОДА" – Мюнхен	" IV
10.	Институт "ГЬОТЕ" – Мюнхен	" V
11.	Институт за изучаване на Източна Европа /американски/ – Мюнхен	" V

III отдел е снимал писмото на 11.IX.73 г. Д. Димитров – [signature]

А Н Г Л И Я

Изпратените задания с пощата от 11.09.1973 г.

1.	Радио "Б Б С"	отдел	VII
2.	Британски съвет	"	IV
3.	Източноевропейски център – Лондон	"	VII
4.	Институт за славянски и източноевропейски изследвания – Лондон	"	XIV
5.	Колеж "Св. АНТОНИО" – Оксфорд	"	IV

И Т А Л И Я

изпратени задания с пощата, на 29 VIII 73 г.

1.	Ватикана – институти, конгрегации и др. занимаващи се с идеологическа дейност насочена срещу НР България – Рим	"	III
2.	Фондация ДЖОВАНИ АНЕЛИ – Торино	"	III
3.	Асоциация за приятелство с народите от Изтока – Рим	"	IV
4.	Институт ЕЕНИ – Милано	"	VII

А В С Т Р И Я

изпратени задания с пощата на 29 VIII 73 г.

1.	Институт за проучване на общественото мнение "ИНТОРА" – Виена	"	IV
2.	Институт за емпирични социологически проучвания – Виена	"	XIII
3.	Бюро "СВОБОДНА ЕВРОПА" – Виена	"	IV
4.	Ю С И А – Виена	"	IV
5.	Югоизточен европейски институт – Виена	"	III
6.	Дунавски европейски институт – Виена	"	III

Ф Р А Н Ц И Я

Изпратени задания с пощата от 21.8.1973 г.

1.	Бюро "СВОБОДНА ЕВРОПА"	"	IV

61

Из архивите на ДС

12

= 3 =

2. Организация "ПАРИЖКА КУЛТУРА" отдел IV
3. Българска дъновистка секта – Париж " IV

+ ШВЕЙЦАРИЯ Изпратени в Берн и Женева на 26. IX. 73г.

1. ФЕРЕС – католическа федерация за социално-религиозни изследвания – гр.Фрибург – Швейцария – „Софисти" " III
2. Източен институт – Фрибург – „Изоти" " III
3. Морално превъоръжаване – Женева – „Етици" " III

+ ГЪРЦИЯ На 14.9.73г. изпратени задания и мастара за Атина

1. Институт за балкански проучвания – Солун " II
2. "Гласът на Америка" – Кавала " II
3. Ю С И А – Атина " II
4. Служба за психологическа война към разузнавателните органи – Атина " IV

+ ТУРЦИЯ На 17.IX.73г. изпратени заданията хуни.

1. У-ние на психологическа война – Анкара " IV
2. Асоциация за подпомагане родопските турци – Истанбул [Паяци] " I
3. Институт за турска култура – Анкара [Брамбори] " I
4. Институт за изучаване Югоизточна Европа – гр.Одрин [Оси] " I

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС
МАЙОР: [signature]

СЪГЛАСЕН,
ЗАМ.Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
ПОЛКОВНИК: [signature]

София, 25.VI. 1973 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз. № 2

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 2878 от 5 IV 1975
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИ
Вх. № 5336 17.4.75

С П Р А В К А

ОТНОСНО: оперативната обстановка по някои от линиите на VI управление ДС и борбата срещу идеологическата диверсия на противника.

М-во на вътрешните работи
Управление „А"
Вх. № 3074 от 17.4 1975 г.

ЗА НЯКОИ АСПЕКТИ ОТ ПОДРИВНАТА ДЕЙНОСТ НА САЩ ПРОТИВ СОЦИАЛИСТИЧЕСКИТЕ СТРАНИ

/ бележки от най-новите анализи на КГБ/

Новата международна обстановка създава определени трудности в подривната дейност на западните страни и главно на САЩ, стеснява техните възможности да предприемат открити враждебни действия по линия на официалните правителствени и държавни органи.

Затова те търсят по-внимателни и завоалирани форми, които да не препятствуват на контактите им със социалистическите страни.

САЩ и техните съюзници се стремят да търсят решение на своите цели за отслабване единството на социалистическото съдружество и да подриват устоите на социализма в отделните му звена в условията на разширяване политическите, икономическите, научно-технически и културни връзки със социалистическите страни, чрез въвличането им в широка мрежа от тесни отношения и индивидуален подход.

Из архивите на ДС

Държавният департамент на САЩ счита, че внасянето на разкол между СССР и другите социалистически страни е най-важната задача и от тази позиция строят своите планове и действия на разширяване връзките си с братските страни. Задължил е своите посланици да представят свои предложения по този въпрос

В областта на икономиката - да използуват икономическите връзки за влияние върху тяхната вътрешно-политическа система и външни отношения, да направят социалистическите страни зависими от САЩ, за стимулиране в социалистическите страни на тенденции към "широка либерализация във вътрешния живот".

Широко използуване на търговско-икономическите, научно технически, културни и други връзки за идеологическо проникване в света на социализма. Към провеждането на идеологическа диверсия се привличат все по-широк кръг правителствени и особено "неправителствени" учреждения и организации, като осъществяват "разделение на труда" между тях, извършват подготовка за настъпателни действия в крупни мащаби и подривна дейност непосредствено на територията на социалистическите страни.

Основни средства за идеологическо въздействие си остават средствата за масова информация - радиото и телевизията преди всичко - преразгледани са програмите на "Гласът на Америка", увеличено е времето на предаванията за социалистически страни, отделени са допълнителни средства за нуждите на ЮСИА.

Администрацията на САЩ е взела допълнителни мерки за дейността на "неправителствените" радиостанции "Свобода" и "Свободна Европа". В държавния департамент на САЩ бил разработен план за активизиране на тяхната дейност, създаден е "Съвет по въпросите на международните радиопредавания".

Рязко разграничение в характера на официалната и "неофициална" пропаганда. "Свобода" и "Свободна Европа" про-

Из архивите на ДС

пагандират получените по различни канали от социалистическите страни "местни материали".

По-широко място се отделя в работата на официалните представителства и други учреждения на САЩ и съюзниците, които биват укрепвани кадрово със специалисти, познаващи съответната социалистическа страна и езика, на които се препоръчва установяването на контакти на лична основа с наши граждани. Подчертава се необходимостта от установяване на лични, приятелски контакти със служители от външнотърговски и икономически организации чрез лични услуги, подаръци и други подобни, чрез изложби, приеми и др.

Наблюдава се нарастване числото на кадровите разузнавачи в щата на западните представителства, особено в съседните на социалистическите страни държави, в частност Италия, Австрия.

Специалните служби са основни организатори и изпълнители на подривни акции срещу социалистическите страни. Стремят се да действуват гъвкаво и внимателно, тъй като техните провали увреждат на достигнатия прогрес в отношенията със социалистическите страни по държавна линия. Залагат главно на използуване легалните възможности. Нараства придобиването на информация на доверителна основа по пътя на питания, анкети, използуване в агентурната работа възможностите на трети страни.

Ръководителите на разузнавателните служби на САЩ считат, че сега "преките професионални контакти с учени са най-достъпните, безопасни и богати източници на информация, най-важен метод за проникване в социалистическите страни".

За подривна работа широко се привличат емигрантски националистически, ционистки, религиозни и др. десни и ултралеви организации, предприемат се опити да обединят и координират усилията на всички антикомунистически организации,

Из архивите на ДС

66

да разпространят сред тях най-ефективните методи и форми на работа, в частност ционистите и борбата за "права на съветските евреи", провеждат се антисъветски кампании в западните страни.

Преки опити за стимулиране дейността на враждебните елементи вътре в социалистическите страни, да ги сплоти идейно и организационно, на тази основа да създаде организирано подполие.

Антисоциалистическите елементи се ориентират към съчетаване на легалните /"на ръба на закона"/ и нелегални форми на борба, широко използуване в нея на националистически и религиозни чувства в населението, различни ревизионистични и социалдемократически концепции, координиране на действията им с външни сили.

Ръководните кръгове на спецслужбите на САЩ и на страните на НАТО са обезпокоени от задълбочаващото се сътрудничество и координация на братските органи в борбата против западните подривни центрове и идеологическата диверсия.

НЯКОИ МОМЕНТИ ОТ ХАРАКТЕРА НА РАДИОПРОПАГАНДАТА, ВОДЕНА ОТ ПРОТИВНИКА СРЕЩУ НРБ

Вражеската радиопропаганда е един от основните канали за провеждане на идеологическа диверсия срещу нашата страна. Редовни емисии на български език имат 15 радиостанции - "Свободна Европа", "Дойче Веле", "Би-Би-Си", "Гласът на Америка", "Рим", "Ватикана", "Гласът на Турция", "Атина", "Монте Карло", "Лисабон", "Тирана", "Скопие", "Ниш" и "Белград". Новост представляват предаванията на радио "Пекин които започнаха от 23.IV.1974 г. Денонощно тези радиостанции излъчват над 40 часа предавания на български език, които

обхващат статии, коментари, беседи, обзори, интервюта, фейлетони, репортажи, новини, спортни и други вести.

В провежданата вражеска радиопропаганда срещу НРБ се забелязват две линии. Едната от тях е характерна за дейността на официалните радиостанции на империалистическите държави, а другата - за подривната дейност на т.н. "неправителствени"радиостанции.

Официалните радиостанции като органи на пропагандните и идеологически центрове на противника провеждат линия на засилване на идеологическата диверсия чрез използуване на по-фини и завоалирани методи, като съществено намали грубите клевети и нападки. Успоредно с това вземат мерки за разширяване и укрепване на своя апарат, за разработване на нови концепции на антикомунистическата идеология. Във връзка с това значително нарастна търсенето на информация за нашата страна, като се отдава предпочитание на сведения, съдържащи научни и статистически данни, социологически оценки и политически характеристики на отделните страни от живота на обществото.

Ръководителите на информационната агенция на САЩ /ЮСИА/ преустроиха разписанието на предаванията на радиостанция "Гласът на Америка" по такъв начин, че да обхванат по-широка аудитория от слушатели, като преместиха акцента на пропагандата върху американския начин на живот.

Външното "смекчаване" на вражеската радиопропаганда от страна на официалните радиостанции на империалистическите държави беше компенсирано с активизирането на подривната дейност на т.н. "неправителствени" радиостанции. Те широко използуват в своите предавания директни нападки срещу нашия обществен строй, срещу БКП и Съветския съюз, излизат от прикритието на "доброжелателната критика" и все по-често си служат с груби фалшификации и дезинформация.

67

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

От подобни позиции построяват предаванията си и радиостанциите "Пекин" и "Тирана". В тях особено ярко се откроява характерното на настоящия етап все по-пълно съвпадане на възгледите на крайно "левите" и крайно десните. Чега по принцип няма разлика между западния и китайския антисъветизъм.

Очертават се няколко основни направления на вражеската радиопропаганда. Преди всичко тя е насочена към дискредитиране на социално-икономическата политика на нашата партия. Антикомунистическата радиопропаганда, особено на радио "Свободна Европа", свързана с икономическата политика на НРБ, се характеризира с извънредно голямо огрубяване, с преминаване на позициите на открита противодържавна агитация и пропаганда.

Голямо внимание вражеските радиостанции отделят и на атаки срещу идеологическата дейност на партията. Все по-често се натрапва твърдението, че в идеологическия и политическия живот на НРБ е настъпило отклонение от курса, приет от Априлския пленум на ЦК на партията през 1956 г. Тази тенденция ярко се откроява в материалите, посветени на подготовката и провеждането на Националната партийна конференция и Февруарския пленум на ЦК на БКП.

Радиостанция "Свободна Европа" организира и нова рубрика "Контакт", в която води активна антикомунистическа пропаганда, като използува полицейския провокатор изменникът Петър Семерджиев. От името на "оклеветения", "невинно пострадалия", "истинския комунист", той хули БКП като "коалиция от безкруполни авантюристи". Изопачава същността и значението на Лайпцигския процес за комунистическото движение в света стреми се да очерни образа и дейността на великия син на България - Георги Димитров и на Коминтерна. Радиостанциите

"Дойче Веле" и "Би-Би-Си" активно използуват в тази насока изменника на родината Георги Марков. В беседите си той обхваща широк кръг въпроси в областта на идеологията, културата и изкуството, които разглежда от злостни антикомунистически позиции.

Една от основните теми на вражеската радиопропаганда е антисъветизмът. Освен политическото и идеологическо оклеветяване на съветската действителност активно се атакува дружбата и всестранното сътрудничество между НРБ и СССР, които се представят за съглашение между "два тоталитарни режима". Твърдят, че подбудите на нашите партийно и държавно ръководство за вярност до смърт към Съветския съюз били породени от страха, че "без Москва те не биха могли да задържат властта у нас". Приятелското благоразположение на СССР към България характеризират като породено от користни подбуди - "да ограбва българската икономика".

Голямо внимание се отделя и на раздухването на национализма. Особено активна в това отношение е радиостанция "Гласът на Турция". С предаванията си в рубриките "Днешна Турция", "Преглед на турския печат", "Албум на Турция" и др. тя раздухва националистически настроения, най-вече сред младежите от турски произход у нас.

Засили се и антибългарската пропаганда на националистическа основа от страна на радио "Скопие" и "Белград". Централно място в нея заема раздухването на т.н. "македонски въпрос".

Провеждането на идеологическата диверсия със средствата на радиопрапагандата все повече се разнообразява с нови форми и методи за въздействие. Превръща се в първостепенно оръжие за дискредитиране на социалистическата теория и практика.

Из архивите на ДС

69

Из архивите на ДС

Увеличават се случаите на бягства на военнослужещи от БНА и Строителни войски. Бегълците се насочват главно през българо-югославската граница.

През същия период, главно по линия на частните пътувания, 1075 лица се обявиха за невъзвръщенци /1971 година - 295, 1972 - 263, 1973 - 332, 1974 - 185/, от тях 30% с висше образование - инженери, лекари и други специалисти.

Органите на МВР вземат необходимите мерки за намаляване и предотвратяване на тези престъпления. Издадена е нова заповед, създава се по-добра организация и взаимодействие в работата на поделенията, подобрява се агентурната работа, осигурява се по-добра охрана на българо-югославската граница от Гранични войски.

На специално изучаване поставяме въпроса за допусканите невъзвръщенства на лекари, инженери и др.специалисти с висше и средно специално образование и ще вземем наши и предложим мерки от други институти и организации за максимално ограничаване бягствата зад граница по този канал.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ VI ДС
Генерал-майор: _____

Отп. в 2 екз.
1 - др. Шопов
2 - др. В.Георгиев
"Секретариат МВР"
5.IV.1975 година
С о ф и я

Секретно!
Екз.№ 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

Относно: Характеристика на радиостанциите, които излъчват емисии с антибългарски характер

Редовни емисии на български език, насочени против НР България, имат радиостанциите: "Свободна Европа", "Би-Би-Си", "Дойче веле", "Гласът на Америка", "Рим", "Анкара", "Атина", "Монте Карло", "Лисабон", "Ватикана", "Скопие", "Белград", "Ниш", "Тирана" и "Пекин". Общата продължителност на тези емисии е между 22 и 23 часа в денонощие. Всеки месец те излъчват по около 1700 до 2000 различни информации и по над 160 предавания с естрадна, забавна, шлагерна, джазова, оперна и народна музика. В значителна част от информациите проличава стремежът да се представят в неблагоприятна светлина икономическият, политическият, идеологическият и културният живот в нашата страна и в останалите страни от социалистическата общност, а в друга също не малка част от тях направо се изопачава политиката на социалистическите страни или се клевети живота на народните маси в тях. Същевременно музикалните предавания имат постоянни рубрики със заинтригуващи заглавия и системно се излъчват.

Все по-активна в последно време става маоистката радиопропаганда против НРБ.

Радио "Пекин" излъчва в денонощие 14 емисии на руски език, които се чуват и на наша територия. Освен това на целите на маоизма служи и радио "Тирана". Някои от антибългарските емисии на радио

Из архивите на ДС

"Пекин" на руски или преведени на български език се препредават чрез него. Успоредно с тях, от средата на април 1974 г. бяха въведени и емисии на български език. Радио "Пекин" излъчва три пъти седмично такива емисии по две предавания по половин час.

Радиостанция "Свободна Европа"

Функционира от 1950 г. под непосредственото ръководство на "Комитет Свободна Европа" и като негов орган. До преди две години радиостанцията неофициално се финансираше от ЦРУ, а след това бе включена в държавния бюджет на САЩ. Централата й е в Мюнхен - ГФР. Разполага с 32 предавателя, подслушвателен център за около 50 социалистически радиостанции и "кореспондентски бюра" и пунктове в Стокхолм, Бон, Лондон, Париж, Виена, Рим, Атина, Солун и Истанбул.

Радиостанция "Свободна Европа" поддържа статут на "частна" организация, което облекчава антикомунистическата й дейност, като я освобождава от задължението да спазва общоприетите традиционни дипломатически и международно-правни отношения между капиталистическите и социалистическите страни.

Радиостанцията работи по определена пропагандна програма за дискредитиране на БКП и нейната ръководна роля в изграждането на развито социалистическо общество. На тази тема са подчинени редица постоянни рубрики ("Коментар на деня", "Паралели на социалистическата действителност", "България през седмицата"),предаванията за важни годишнини и други общонародни празници, за Февруарския пленум, Националната партийна конференция и за други политически и културни събития у нас.

Постоянна цел на радиостанция "Свободна Европа" е да се всее недоверие в правилността на политиката на БКП, в способността й като ръководна сила. Все по-често проличават нотки на подстрекате:

ство към различни форми на социален и политически протест (стачки, демонстрации, неизпълнение на производствените планове, саботиране на разпоредбите на партийното и държавно ръководство) и др.

В областта на икономическия живот радиостанцията поднася "фактически материал" в подкрепа на тезата си за "нерационалност", "неефективност" на действуващата икономическа система на НРБ. През последните месеци тази тема заема едно от централните места в нейните емисии. Коментират се в негативна светлина проблемите около ръководството на стопанския фронт, разпределението на националния доход, организацията на труда, формите на собственост и пр. Демонстрира се загриженост от "незадоволителното състояние на жизненото равнище на народа", изтъкват се икономическите постижения на западните развити страни, предлагат се рецепти за повишаване "икономическата стабилност" на нашето стопанство, призовават ръководителите на икономическия механизъм да търсят нови пътища, да поверят икономиката на "специалисти" и да я отнемат от "партийците".

Тази господствуваща антибългарска насоченост на емисиите се провежда постоянно и по-най-различни поводи.

Като се позовава на статия във в. "Земеделско знаме" и "Отечествен фронт", р. "Свободна Европа" злоупотребява с проблема за недостига на хотели в градовете и курортните селища у нас. С помощта на статистически сравнения с 1944, 1956 и 1970 година за броя на леглата в хотелите на София, както и с хотелите в някои развити капиталистически страни, радиостанцията се опитва да докаже липсата на грижи и внимание у нас към обикновения гражданин.

С голям идеологически заряд против нашата страна се отличават материалите от новата рубрика "Контакт". "Есето" на Г.Марков, излъчено от радиостанцията по случай 31-та годишнина на социалистическата революция в България на 7 септември 1975 г. под тази рубрика изопачава промените, станали в бита и духовния живот на българските

Из архивите на ДС

граждани. Неговият автор говори за "фатални промени в българския национален характер". Той изброява "настъпилите деформации" в съзнанието на гражданина. Това били: страх - действуващ "от всички посоки, страх от всички и за всичко; лъжа - "тя е официален метод на партията и властта"; кражби -"един народ, пословичен в миналото с честността си, след 31 години успешен социализъм е създал огромен брой крадци"; отрицателен прираст - "един народ, който е преживял жестоки исторически изпитания, но нестотъпно и непреклонно е размножавал корените си, сега се е отказал от своето бъдеще"; липса на национално самочувствие - "онези обикновени чисти български граждани, които съзнават, че са вън от света"; посредственост - "един мъничък и дребнобуржоазен свят, изграден върху посредствени, примитивни отношения", "липса на инициативи, липса на творчески рискове, на конфликтни движения"; краят на идеалите - "равнодушно примирение, феодални порядки с дълбока корупция, с безличие на управлението".

Подобна по звучене, с необуздани антикомунистически нападки е и статията на Г.Марков, която разглежда събитията в Чехословакия през 1968 г. Във формата на спомени авторът се опитва уж да пресъздаде атмосферата в нашата столица през лятото на 1968 г. С помощта на "невинни" подхвърляния, като "министърът на вътрешните работи ми каза...", "главният редактор на един от вестниците, тихо ми разказа. .", "полковник от ДС ни обясни...", на всички ни се струваше..." и пр., той се стреми да създаде илюзия за достоверност и да спечели доверието на слушателите. В "спомените си" авторът вмъква оценката, че 1967 г. била "една от най-демократичните години у нас" и българската интелигенция "по това време имаше самочувствие и кураж".

Своите чувства, своя манталитет и идеологически позиции Марков приписва на цялата ни творческа интелигенция. С особено вдъхновение рисува "пражката пролет": "В паметта ми ще остане усещането

Из архивите на ДС

на магическата атмосфера, за радостна възбуда, за разпалено брожение на духовете, за всеобщо вдъхновение, което никога преди не бях срещал..." "Не зная друга страна, която с такова възхитително единство е преживявала радостното си предчувствие на своето ново приобщаване към света".

С необуздана злоба Марков противопоставя на "пражката пролет" "съветската зима". "Най-голямото зло на комунистическата партия от ленинско-сталински тип е, че тя е противопоставена на човека, че тя се отнася към обективното, богато, природно красивото или грозно същество, наречено човек, като към враг. Тази партия не приема човека такъв, какъвто е, а се опитва да го промени и нагоди според изискванията на мъртви схеми".

Целият материал е наситен с емоционално-психологически словосъчетания от рода на "привилегировано паразитство", "злодейско министерство на вътрешните работи", "съветски феодализъм", "мъртви години" и пр.

Една друга беседа на Г.Марков е посветена на книгата "Младостта на Багряна" от българските писатели Блага Димитрова и Йордан Василев. От позициите на антикомунизма авторът дава много ласкава оценка на книгата, като изтъква редица съмнителни нравствени и естетически стойности, характеризиращи "духа на истинската България". На подхода на писателите е противопоставен класово-партийният подход, който раждал "чувство за фалшивост". Като набляга на почитта на Багряна към редактора на "Златорог" - Владимир Василев, Марков го препоръчва като "един от онези големи българи, които станаха жертва на мъничките умове и сърца на непризнателното поколение". Оценката на позициите на авторите на книгата е, че те "смело коригират грешката на собственото си време".

Във връзка с промените, направени в редакционната колегия на сп. "Септември" в края на април миналата година, р. "Свободна

Из архивите на ДС

Европа" направи подробен анализ на произведението на Г.Божинов "Гора зелена, вода студена", като му даде много положителна оценка на "произведение с огромна художествено-въздействена сила". Коментаторът на антисъветското произведение сочи приликата му с "Архипелагът ГУЛаг" на Солженицин и го използва като повод за обрисуване на "култовската атмосфера" в литературния и културния живот у нас, която била създавала у творците и редакциите постоянно безпокойство и страх да не се отклонят от партийната линия.

76

Много типичен за похватите на действие на "Свободна Европа" е антисъветският коментар на Б.Босилков от 12 август, по повод статия на академик В.Топенчаров в наш вестник. На топлите чувства към братския съветски народ, изразени в статията, Босилков противопоставя чудовищни клевети и най-необуздани измислици, взети от арсенала на Солженицин, когото той нарича "един от най-големите руски писатели през всички времена". В друга седмична беседа същият коментатор разглежда подробно две новоизлезли на Запад книги, в които М.Шолохов се обвинява в литературна кражба. Той съобщава подробни сведения за "истинския" автор на книгата "Тихият Дон". Подобни обвинения се срещат и в предаванията на "Би Би Си" и "Гласът на Америка" по случай осемдесетгодишнината от рождението на Шолохов.

От месец август 1975 г. пак в рубриката "Контакт", "Свободна Европа" отново започна да излъчва серия от беседи на изменника П.Семерджиев[1/] под заглавие "Критични бележки върху историята на БКП". Смисълът на тези, както и на предишните беседи, е да се фалшифицират и изопачат дейността и борбите на българските комунисти през периода от създаването на БКП до 1944 г. От позицията на открития антикомунизъм Семерджиев клевети БКП като я обвинява в злоупо-

1/ Петър Семерджиев-изменник на родината.До 1948 г. е партиен работник. След процеса,свързан с Тр.Койтов, той е арестуван и осъден на 15 години затвор. Реабилитиран е през 1957 г.,но партийното му членство не е възстановено поради доказани връзки с полицията. През 1973 по време на пътуване до Испания се обявява за невъзвръщенец и се установява в Израел. От началото на 1974 г. започна активно да сътрудничи на радиостанция "Свободна Европа" и на белоемигрантските издания "Посев" и "Руская мысль".Неговите писания се характеризират с не удържим и груб антикомунизъм от позициите на "невинно пострадал по времето на култа"

Из архивите на ДС

потреба с историческото знание и фалшифициране на исторически данни "като организиран подход да се подтиска националното самосъзнание на българския народ". БКП в светлината, в която я рисува Семерджиев, е малобройна, без политическо значение партия, която през цялото си съществуване е играла "реакционна роля" във вътрешнополитическия живот на страната и изцяло е била подчинена на "болшевишката външна политика". Като примери за "реакционната" роля на партията, Семерджиев сочи Септемврийското въстание и кървавите последици от неговото потушаване, както и "безсмислените жертви", дадени в антифашистката борба, когато Партията е влязла в "неразумно единоборство" с властта. Партизанското движение се обезличава от него като движение. То не било довело до масова съпротива в страната и, следователно, не можело да предизвика политическа криза. В една от беседите се отделя основно място на "фракционната дейност на Г.Димитров и В.Коларов", дейност, която Семерджиев пряко свързва с обвинения по отношение на съветското правителство за масово унищожение на български партийни кадри, намиращи се в емиграция в Съветския съюз през 1934 г.

Изобщо беседите изобилствуват с провокации и открити обвинения срещу БКП като цяло и към отделни нейни ръководни функционери. Особено фрапантно по своята наглост е описанието на провала в ЦК на БКП през 1942 г. Семерджиев обвинява членовете на ЦК Антон Иванов и Цвятко Радойнов в предателство, като се позовава на някакъв "скрит" архив на ЦК. Антон Иванов "сам по собствено желание бил направил разкрития за цялата дейност на ЦК и издал нелегалната квартира на Трайчо Костов. А Цв. Радойнов бил извеждан на очна ставка по други следствия, "за да сломят с неговите признания отричането на други комунисти участие в партийна дейност".

Като отрича изцяло направеното от "партийните историци" за осветляването борбите на Партията и българските комунисти, Семерджиев препоръчва на българските слушатели "обективното изложение"

Из архивите на ДС

на нашата история от чужди автори: книгата на Йосиф Родшилд "Комунистическата партия в България" (1959 г.); книгата на проф. Н.Орент "Българският комунизъм" (1971 г.) и "Революционното управление - аграризъм и комунизъм в България" (1973 г.), а така също и спомените на проф. К.Кацаров "Шестдесет години живяна история", издадена на български език в Швейцария.

През 1975 г. р. "Свободна Европа" излъчи и серия от беседи на буржоазния философ Х.Маркузе за "съвременните проблеми на марксизма", както и серия от беседи върху книгата "За един реализъм без брегове" на Роже Гароди, когото радиостанцията представи като "френски марксически теоретик".

78

В материалите, посветени на външнополитическите и външноикономическите отношения на НРБ, все повече се насочва вниманието на слушатилете към "неравностойните" отношения със Съветския съюз и предимствата, които биха донесли на НРБ по-тесните икономически отношения със Запада (особено в материалите около Националната партийна конференция и гостуването на министъра на търговията на САЩ в НРБ/.

Антисъветските политически и идеологически тенденции са основен и главен белег на цялата програма на радиостанцията. Съветският съюз се осмива, правят се опити той да бъде дискредитиран, омаловажава се ролята на КПСС в световното комунистическо движение, опорочават се всички икономически, политически и културни отношения, които свързват СССР с нашата и други страни.

Твърде активна по традиция е "Свободна Европа" в пропагандирането на "западния начин на живот". Рекламата на капитализма се свързва с уверения за "богати възможности за пълна изява на личността". Радиостанцията широко популяризира новоиздигнатия лозунг за "свободно движение на хора, информация и идеи" в определена антикомунистическа интерпретация. Препоръчват се още концепцията на "експерименталния плурализъм", т.е. свободният избор на експериментиране

на идеи, теориите на "социалдемократизма" и "анархо-либерализма" на някои югославски ревизионисти.

Чрез масирано и натрапчиво въздействие радиостанцията се стреми да внуши на младежта отчуждение от ценностите на социалистическата система и да я противопостави на "старото поколение", като изтъква мисията й на "естествен носител на перспектива в едно сковано от остарели догми общество".

В материалите, предназначени за въздействие върху нашата художествено-творческа и научно-техническа интелигенция, се акцентира главно върху проблеми от морално и художествено-естетическо естество, като се спекулира със "свободата на личността", "свободата на творческата изява" и пр.

Радиостанция "Свободна Европа" разчита на реакционно настроените елементи в страната, като подхранва политическите им реставраторски илюзии и ги използва за разтрострaнение на вицове, слухове, клевети и за преки нападки по адрес на партийното и държавното ръководство. Тя има добре изградена тактическа система за манипулиране с информацията. Разпределя програмата си по часове съобразно със свободното време на гражданите. Много от предаванията й са съсредоточени в постоянни рубрики с постоянни часове на излъчване. Най-сериозните си идеологически предавания излъчва във вечерните емисии и ги повтаря сутрин. Поднася информацията в богато жанрово разнообразие, най-често в съпровод с музика.

За осигуряване на по-висока ефективност разчита на следните по-главни прийоми: мнима обективност, оперативност, настъпателност, многообхватност, използване метода на изпреварващата информация, психологически трикове, подбор на факти и манипулиране с тях, диференциран подход към аудиторията и др.

Дейността на радиостанцията я характеризира като важно звено в системата на идеологическата подривна дейност на противника. Тя се разпростира във всички области на обществено-политическия жи-

79

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

вот у нас и открито се стреми към въздействие върху гражданите за събуждане на социален протест и конфронтация на трудещите се със системата на социалистическото социално управление.

Радиостанция "Дойче веле"

"Дойче веле" е държавна радиостанция на ГФР, създадена през 1953 г. Разполага с 22 предавателя и повече от 250 сътрудници. На български език предава три емисии в денонощие с общо продължение 1 час и 30 минути. Главен редактор на българската редакция е изменникът Михаил Антонов (бивш журналист от БТА). Радиостанцията работи с малко на брой, но добре подготвени сътрудници – българи.

В съдържанието на предаванията на радиостанция "Дойче веле" едновременно се очертават две линии: пропаганда, в която се отстоява официалната позиция на ГФР по външнополитически и други въпроси, и открита антикомунистическа пропаганда. Системно се засягат главно външнополитически, икономически и идеологически проблеми.

Във външнополитическата пропаганда на радиостанцията се откроява главно апологетиката на капитализма. Разведряването на международния климат се приписва като заслуга изключително на западните държави. Всички външнополитически материали са пронизани от открит антисъветизъм. Стремежът е да се представи СССР като агресивна и деспотична държава. За тази цел системно се използват произведенията на Солженицин и други "дисиденти".

Като тема България намира ограничено място в емисиите на български език на тази радиостанция. През последните години се акцентира главно върху "нестабилното й икономическо положение". Радиокоментаторът Михаил Антонов системно внушава на българските слушатели, че единственият правилен път за България е засилването на връзките й със Запада. Необходимите съоръжения за модернизацията на нашата индустрия не можели да бъдат произведени в социалистическите страни.

Из архивите на ДС

"Тежката артилерия" в областта на идеологическата пропаганда на радиостанция "Дойче веле" е Г.Марков (невъзвращенец, бивш член на СБП). Неговите идеологически беседи се излъчват два пъти месечно. В тях тонът на изложението варира от наукообразна задълбоченост до евтини клюки на злобен интригант, което го прави ценен и търсен сътрудник. През 1973 г. този автор изнесе цикъл беседи на тема "Идеали, идеология и действителност", в които приравнява комунистическата идеология към фашизма и я причислява към "най-вредните в живота на човечеството идеологии". Г.Марков се занимава и с въпросите на "идеологическата диверсия", като изпразва това понятие от реалното му съдържание и търси в него "доказателство" за "преходния характер" на марксистко-ленинската идеология.

81

От началото на 1974 г. "българската" редакция на "Дойче веле" подсили своя идеологически сектор с още един "философ" - Димитър Бочев (изменник от 1973 г.), който проповядва "отчуждението" и "страхът от ближния" като естествен "продукт на тоталитарния режим" у нас.

Радиостанцията следва едновременно две тактически линии: постепенно "размекване" съзнанието на слушателя и груба психологическа и идеологическа интервенция. Методите и прийомите на действие са еднакви в общи линии с тези на "Свободна Европа". Специфичното в работата на тази радиостанция е подчертаният стремеж да увлича в полемика наши комуникационни средства, както и персонално обръщение към дейци на литературата и изкуството у нас.

Радиостанция "Дойче веле" се стреми да привлича слушатели главно сред интелигенцията. Проповядва открит, нагъл антикомунизъм и антисъветизъм. Използването на изменници от рода на Г.Марков, М. Антонов и Д.Бочев не говори в полза на декларациите за нормализиране на отношенията между нашата страна и ФРГ и противоречи на духа на решенията, приети на съвещанието в Хелзинки,

Из архивите на ДС

82

Радиостанция "Би-Би-Си"

Британската радиоразпръсквателна корпорация "Би-Би-Си" функционира като пропагандан институт от 1922 г. В нейната система работят над 20 000 души. Предаванията й на български език имат продължителност 1 час и 15 минути на денонощие в три емисии. Като нейни сътрудници са известни българите Кирил Панов, Г.Марков, Дянко Сотиров и др.

Условно предаванията на "Би-Би-Си" могат да се групират така: осведомителни бюлетини с материали, които не засягат пряко нашата страна, и материали, адресирани непосредствено към отделни страни от вътрешнополитическия, външнополитическия и културния живот на страната.

Осведомителните бюлетини се поднасят от буржоазно-капиталистически позиции в духа на обективистичната буржоазна пропаганда. Радиостанцията се предпазва от директни клевети и нападки по отношение на социалистическите страни, с известни изключения по отношения на Съветския съюз. Грубо се фалшифицират и изопачават мотивите и стремежите на Съветския съюз към засилване на икономическото сътрудничество със западните страни. Този стремеж, според "Би-Би-Си", означавал "фактическо признаване", че след 50-годишно комунистическо управление Съветският съюз се нуждаел от техническа помощ, за да съществува.

С материалите по проблеми на нашата страна "Би-Би-Си" борави много внимателно. Стреми се да ги пригоди към духа на "доброжелателство" и "добронамереност". Антикомунистическата насоченост на предаванията не се провежда открито и грубо, а внимателно, нюансирано. Старателно, чрез фалшифициране на редица "факти" от съвременния свят на капитализма и социалистическите страни се внушава, че научната теория на комунизма била остаряла, неприемлива и неприложима и на практика социализмът все повече се отдалечавал от нея

Из архивите на ДС

83

Правят се също опити да се дискредитира политиката на комунистическата партия по отношение на младежта, по въпросите на нашата литература, изкуство и култура, когато се анализира вътрешната и външната политика на страната и пр.

Специално внимание се отделя на младежта. На усилията за обработката й в антикомунистически дух са посветени специални рубрики за живота на студентите по света, "музикални предавания за България", пряко адресирани към нея, викторини, конкурси и др. Чрез тях се преследва косвено емоционално-психическото въздействие върху младежката аудитория.

В предаванията на радиостанцията се прокарва тенденцията към омаловажаване постиженията на нашата социалистическа култура.

Много характерен похват на радиостанцията е играта на автентичност, "правдивост" и "безпристрастност". Напр. нашата страна се показва през погледа на английски турист, пребивавал у нас като се балансират положителни с отрицателни страни на живота у нас.

Радиостанцията се придържа към официалния тон на буржоазната пропаганда, като се предпазва от груби нападки по отношение на НРБ. Провежда линия на "изтънчен" антикомунизъм, обаче в отделни периоди допуска и открит антисъветизъм. Някои от предаванията й имат диверсионен характер и могат да доведат до сериозни поражения от идейно-мирогледен и морално-политически характер в отделни среди на нашето общество.

Радиостанция "Гласът на Америка"

Създадена е през 1942 г. Използва 100 предаватели, разположени в различни части на територията на САЩ. Предава на български език по 1,30 ч. в денонощие, разпределени на четири емисии. Разполага с предавателни центрове в Гърция и Турция, чрез които осигурява обхват и на територията на НРБ.

Из архивите на ДС

Най-значителен дял от предаванията заема информационният блок, в който се включват новини от цял свят. Радиостанцията е много добре ориентирана в областта на външнополитическата пропаганда. Обхваща изключително голям спектър от събития. България като тема заема съвсем малко място в нейните предавания. Избягват се клевети, груби нападки, непроверени слухове, брутално вмешателство във вътрешната ни политика.

Значително повече са материалите, които засягат другите социалистически страни поотделно или социализма като обществена система. В много от тях се изтъкват изгодните икономически условия за сътрудничество, които САЩ предлагат на социалистически страни, готови "да отварят вратите на икономиката си" за САЩ. Забелязва се стремеж към общо противопоставяне на отделните социалистически страни спрямо СССР.

Антисъветизмът е основна насоченост в антикомунистическото съдържание на предаванията на "Гласът на Америка". Той пронизва както материалите, в които се разглежда съветското общество, така и онези, в които се разглеждат други проблеми. Често се съпътствува от успоредна реклама на "американския начин на живот".

Антикомунистическите тенденции не се декларират от радиостанцията направо и грубо. Обикновено те се прокарват косвено и завоалирано. Чрез метода на противопоставяне и търсене на различия между отделните социалистически страни се цели да се създаде впечатление, че социалистическата общност е лишена от реална и здрава основа, че се разяжда от противоречия и е в процес на разлагане.

В сравнение с останалите радиостанции "Гласът на Америка" се доближава в най-висока степен към новите изисквания пред официалната империалистическа пропаганда за замаскирано и прецизирано идеологическо въздействие. Външно тя стриктно спазва официалната линия на външната политика на САЩ, действува без емоционални вариации в тона и подхода.

Из архивите на ДС

Радиостанция "Рим"

Излъчва 20-минутна информационна емисия на български език всеки ден от 17,40 ч. Голяма част от материалите са посветени на вътрешния живот на Италия, които го представят в благоприятна светлина. Избягват се информации, отразяващи вътрешните конфликти както в Италия, така и в други капиталистически страни.

Тонът на радиостанцията е спокоен, създава впечатление, за "обективност". Този тон се нарушава, когато се разглеждат идеологически и политически проблеми на Съветския съюз. Тогава радиостанцията стига до неудържим и груб антисъветизъм.

Българската тема почти липсва в емисиите на радио "Рим". Понякога предава само кратки съобщения за бягство на български граждани от родината.

Радиостанции "Ватикана", "Монте Карло" и "Лисабон"

Провеждат предимно религиозна пропаганда чрез четене и тълкуване на части от "светото писание" и религиозна музика. Предават новини за "дейност на църквата" и организират тържества по случай религиозни празници. В емисиите се чувствува стремеж да се абсолютизира ролята на църквата като "водач" и да се изтъква нейният "приоритет" пред обществените движения и политически партии.

С подчертана антикомунистическа и антибългарска насоченост се отличават емисиите на радио "Лисабон". Чрез него предават две "независими" радиостанции - "Транс-Европа" с пощенски адрес в Швейцария и радио "Иберия", с пощенски адрес в Швеция.

В ежедневните половинчасови емисии по радио "Лисабон" системно се използват записи на религиозни проповеди и други материали, изготвени в САЩ и Швеция от изменниците на родината братята-пастори Харалан и Ладин Попови и Стефан Банков, функционери на

Из архивите на ДС

86

реакционните религиозни организации "Славянска религиозна мисия", със седалище в Швеция, и "Подмолен евангелизъм", със седалище в САЩ. Въпреки религиозната тематика, емисиите на радио "Лисабон" на български език имат яростен антикомунистически характер. Под форма на религиозни проповеди винаги се третират обществено-политически въпроси от нашата действителност. Постоянно се призовава да бъде изградено "ново общество" и "нов човек" на основата на религиозните схващания за добро, хуманност и милосърдие. Същевременно се отправят клевети по адрес на социалистическия обществен строй в страната, като го наричат безправен, диктаторски и др. Без изключение, всички социалистически държави се обвиняват, че репресирали своите граждани заради религиозните им убеждения. Пропагандират се различни религиозни схващания, насочени против марксистко-ленинската идеология, комунистическия морал, против обществения и държавния строй в НРБ и други различни антикомунистически идеи. Води непрекъсната остра полемика за "оборване" на материалистическата философия.

С предаванията си на български език радио "Лисабон" има претенциите, че стои на "надкласови" и "наднационални" позиции, и че антикомунистическата му пропаганда отразявала "общите интереси" и "общите нужди" на епохата. Проявява подчертан стремеж да създаде директна връзка със слушателите, като често се съобщава адреса на радиостанцията и се разпращат програми на нейните предавания. Спрямо вярващите използва предупреждението и заплахата. В случай, че те не изпълнят съветите на радиостанцията, щели да бъдат сполетени от големи нещастия и др.п.

Радиостанция "Гласът на Турция"

Радиостанция "Гласът на Турция" започна предаване на половинчасови емисии на български език от средата на 1973 г. от 17,30 ч. Поднася най-често вътрешни и външни новини, във форма на осведомителен бюлетин. Голямо значение отдава на популяризирането на политичес-

кия и културния живот в Турция. Предпочита постоянните рубрики като информационните "Днешна Турция" и "Преглед на турския печат" и музикалните "Албум на Турция", "Да се срещнем в Турция", "Пощенска кутия".

Засичани са отговори на въпроси, "зададени от български слушатели" и покани за кореспонденция.

България като тема почти липсва в предаванията. В една от емисиите бе пуснат клеветнически слух, който злепоставя българския митнически контрол, отвлякъл от турски териториални води лодка с петима рибари.

Информацията за характера на предаванията на тази радиостанция е крайно оскъдна, поради което не можем да направим по-подробна оценка на антибългарската и антикомунистическата насоченост в тях.

Радиостанция "Атина"

Излъчва половинчасови емисии на български език. Не разполагаме с информация за характера на нейните предавания.

Радио "Пекин"

Маоистката радиопропаганда е насочена и към други райони на света - Съветския съюз, Близкия Изток, Латинска Америка, Африка и др. Само за Африка предаванията на радио "Пекин" възлизат на 112 часа седмично - на английски и френски езици и на езиците, на страните, разположени на тези континенти.

За Народна република България китайската радиопропаганда направо и грубо твърди, че вървяла "по пътя на съветските ревизионисти", че се "обуржоазявала", че е тръгнала "по капиталистически път", че у нас имало "червена буржоазия" и др.п. Критикуват се и се клеветят нашите партийно и държавно ръководство и персонално от-

Из архивите на ДС

87

Из архивите на ДС

делни ръководители.

Освен маоистки схващания и становища, чрез китайската радиопропаганда се разпространяват и отделни мнения и оценки на империалистически пропагандни централи, които са изгодни за интересите, стремежите и целите на КНР. Отделни антисъветски, антисоциалистически и антибългарски моменти от маоистките радиоемисии се включват в радиопропагандата от "Свободна Европа" и "Свобода" и се поместват в печатни издания на Югославия.

88

Радиопропагандата на КНР е организирана и действува фронтално. Насочена е към пряко въздействие. Използва груби и безапелационни твърдения, квалификации, упреци и клевети. Многократно употребява едни и същи твърдения и разчита на натрапване.

В бъдеще трябва да се очаква, че радиопропагандата на КНР, насочена към Европа, Балканите и отделно срещу НРБ ще се активизира.

Радиостанция "Тирана"

Излъчва 4 часа предавания на български език за едно денонощие в осем емисии. Информацията за 24 часа не се променя, с изключение на някои дребни новини. Най-често се използват материалите, пряко насочени срещу съветската политика, икономика и право. Антисъветизмът, съпроводен от груб национализъм, е основният идеен заряд на албанската радиопропаганда. Радиостанцията обвинява в ревизионизъм всички комунистически партии, които не споделят пекинския политически курс. Атаките ѝ срещу марксистко-ленинската теория от позициите на "левия" ревизионизъм показват растяща интензивност.

Методите и похватите на действие на радиостанция "Тирана" са остарели и са отблъскващо еднообразни. Тонът е груб и клеветнически.

Радиостанция "Тирана" се очертава като интензивно работеща промаоистка ревизионистическа радиостанция, глашатай на маоизма на Балканите. Проповядва открит, груб и примитивен антисъветизъм. Стреми се към идеологическо въздействие главно чрез предизвикване на отрицателни емоции и настроения против социализма от "съветски тип".

Радиостанциите "Скопие", "Белград" и "Ниш"

През периода 1973-1975 г. в емисиите на тези югославски радиостанции се засили антибългарската пропаганда, главно във връзка с т.нар. "македонски въпрос", въпреки официалната линия на правителството на СФРЮ за подобряване на отношенията с НРБ по държавна линия. Със стремеж към оклеветяване и дискредитиране на политиката на БКП се използват тенденциозно изопачени наши публикации, свързани с историята на България (сп. "Славяни", "Нова Българска енциклопедия", "Большая советская энциклопедия", доклада на др.Ал. Лилов пред Февруарския пленум на ЦК на БКП, българския филм "Зарево над Драва"). В емисиите на тези радиостанции се коментират и четат извадки от югославския печат, в които преобладават обвинения в шовинизъм и национализъм, в "безпринципност" и "асимилаторско отношение" от страна на БКП и правителството на НРБ към македонската нация (особено във връзка с преброяването на населението и жилищния фонд - декември 1975 г.). Възхвалява се становището на югославски историци и научни дейци за съществуването на македонска държава.

*

* *

Във връзка с пражеската радиопропаганда против НРБ заслужава внимание и въпросът за характера на телевизионните предавания на Гърция и Турция и тяхното въздействие върху част от населението

89

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

на някои райони на страната.

Телевизионните предавания на Гърция и Турция

Географското и стратегическото положение на нашите южни съседки Гърция и Турция като предна позиция на НАТО в Югоизточна Европа, както и обстоятелството, че част от граничните райони на Южна България попадат под обсега на гръцката и турската телевизия, налагат да се преценят възможностите за идеологическо, психологическо, емоционално и друго влияние върху български граждани чрез техните емисии.

Гръцката гражданска телевизия (ЕИРТ)[1] действува от 1968 г. насам със среднодневна продължителност на предаванията около 8-10 часа (обедната програма продължава от 12,50 до 15 ч., а вечерната програма - от 17,00 до 01,00 ч. след полунощ).

През последните 2-3 години гръцкото правителство отделя все по-голямо внимание на това ново пропагандно средство. От публикуваната през 1972 г. информация в пресата за срещата между генералния директор на Атинското радио и Телевизия Митрелис и заместник-министъра на Северна Гърция Н.Гандонас се виждат амбициите на официалните кръгове не само плътно да покрият с телевизионни предавания цяла Северна Гърция, но и да "пренесат телевизионните предавания в съседните северни страни".[2] В разговора между тях открито са разгледани идеологическите експанзионистични планове на гръцката пропаганда: "Нашите съседи с нетърпение очакват да видят нашата телевизия - заявява Митрелис в този разговор. - Те се интересуват главно от нашата народна музика, но се интересуват също и от гръцкия начин на живот. А гръцкият начин на живот се признава в целия този район на Балканския полуостров като битие на по-висше стъпа-

1/ Данните са от преди преврата в Гърция на 25.XI.1973 г.
2/ В. "Елиникос ворас" от 25.III.1972 г.

ло... И гръцкото радио и телевизия в тази насока могат да допринесат много за нашия народ, като в предаванията си предвидят действени програми, а не само осведомителни бюлетини и интересни за гледане неща".[1] Тези планове намериха до известна степен материализация чрез пускането в действие на нов мощен телевизионен предавател на връх "Дионисий" в планината Пангеус (северозападно от града Кавала).[2]

Основна насока в съдържанието на предаванията на гръцката телевизия е апологетиката на капитализма, изтъкването на "предимствата" на капиталистическата обществена система пред социалистическата. Същевременно внимателно и рафинирано се прокарват антикомунистически тенденции главно в две разновидности: антисъветизъм и антибългарска пропаганда. Антикомунистическата пропаганда намира място в информации за международни събития, на културни теми, в специални предавания за младежта "Ниата" (Младост) и пр.

В стремежа си да привлече повече зрители ЕИРТ насища предаванията си с гръцки и чуждестранни художествени, мултипликационни, документални и др. филми. Предпочитат се американски филми с приключенческа тематика, предимно каубойски или криминални, но богати на трикове и всевъзможни ефекти. Изобщо на екрана се чувствува силно влиянието на американските средства за масова информация - по начина на манипулиране и технически прийоми. Даже детските филми понякога се правят по образец на американските - с много чудовища и грубо анатомично изкривени фигури, предизвикващи ужас у малките зрители.

Гръцката телевизия изцяло е поставена в услуга на бизнеса. Голяма част от програмата има рекламен характер или се накъсва непрекъснато за излъчване на рекламни вести. Това се извършва по

1/ В. "Елиникос ворас" от 25.III.1972 г.
2/ Данните са от бюлетин на БТА.

91

Из архивите на ДС

92

всяко време. Прекъсват се филми, концерти, младежки предавания, предавания за изкуството и пр., като за няколко секунди се поднасят всевъзможни търговски "новини". Заедно с "чисто" търговските, рекламата изпълнява и сериозни идеологически задачи. Тя непринудено и непосредствено насажда у зрителите лъжливото чувство, че в Гърция, като страна на "свободната инициатива", материалните блага са в изобилие и достъпни за всички. Илюзията за "предимствата" на буржоазния начин на живот, щедро раздавана от екрана на телевизора, съдържа важен идеологически момент. До голяма степен от рекламата някои български зрители могат да си изградят неправилна представа за живота в Гърция, като "по-хубав и по-интересен", отколкото у нас. При това те не усещат натрапчивостта на идеята, а привидно сами стигат до подобни заключения. По този начин убежденията им придобиват по-траен характер.

Важно място като средство за привличане на вниманието и за въздействие се отрежда и на музиката, на забавните програми. Съставителите на тези програми отчитат притегателната сила на гръцките народни танци и музика, за които отделят най-малко един час дневно.

В последно време в програмите се чувствува стремеж да се отговаря на интересите и вкуса на масовия зрител. Няма да е преувеличено дори, ако се каже, че емисиите или поне някои от тях се адаптират към българския зрител. Под обхвата на гръцката телевизия попадат някои части от Смолянски, Кърджалийски и Благоевградски окръг.

Много селища, квартали и махали на Смолянски окръг, които се намират близо до границата или на високи и открити към гръцка територия места, след влизането в действие на гръцкия ретранслатор са частично или изцяло лишени от нашата телевизионна програма. Някои "бели петна", непокрити от нашите телевизионни ретранслатори, също попадат в обсега на гръцката телевизия. Това се дължи, от една

страна, на трудностите, които създава насеченият терен за покритие от нашите ретранслатори, и от друга, на голямата мощност на гръцкия предавател в сравнение с тази на българските. Когато става въпрос за "улавянето" на гръцката телевизионна програма, не бива да се забравя фактът, че родопските българи, които отдавна са мечтали за "кинокутията", жадни за телевизионна информация, масово са си закупили телевизори, даже и в тия места, където тепърва се очаква телевизионно покритие от нашата телевизия.

В редица населени места на Смолянски окръг, напр. в Смолянска община, в общините Могилица, Смилян, Трън, Петково, Славейно, Момчиловци, Мугла, Триград, Рудозем, Мадан и др. се "лови" гръцка картина с образ "по-чист и по-ярък" от този на нашата телевизия. Говорът обикновено е слаб, в редица случаи се улавя на друг канал или изобщо липсва. Част от населението от тези райони открито изказва недоволството си от лишаването им от наша телевизионна информация. Много граждани въобще не включват телевизорите си, но не са редки и случаите, когато някои от тях приспособяват апаратите си към новите условия. Те правят пренастройка от 6,5 мегахерца на телевизорите си или поставят специални антенни приспособления, за да хващат добре и говора на гръцката телевизия. Често се събират заедно роднини, близки и познати "да гледат гръцка телевизия" и коментират оживено излъчваната програма.

Предаванията на гръцката телевизия са гледани и в почивните станции на МОК "Горубсо" и на ПТТ в м. "Хайдушка поляна" ("Имарет дере") и в хижа "Момчил юнак", където се събират много почиващи туристи. Почти всички зрители от окръга не владеят гръцки език, но гледат предаванията, особено когато се излъчват музикални програми, мачове, филми и реклами.

Независимо от факта, че предаванията й се приемат само зрително, гръцката телевизия оказва известно влияние сред някои политически несриентирани хора, особено младежи и сред врачески на-

93

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

94

стрсени лица. Някои от тях стигат дс превратни изводи за "възможностите", които предлага буржоазният начин на живот.

Търсенето на възможности да се "лови" гръцката телевизия е явление с тенденции към засилване и разширяване. Показатели за идеологическо влияние върху отделни български граждани, макар и слаби, са налице и ако не се вземат подходящи и навременни мерки, това влияние може да доведе и до по-сериозни последствия.

Турската телевизия като единна комуникационна система съществува от началото на 1973 г. (дотогава в Турция работеха само местни телевизионни предаватели с локален обхват). Програма се излъчва през 5 дни от седмицата в продължение на четири-пет часа дневно. С откриването на 19 януари 1973 г. на мощен телевизионен предавател в Истанбул в обхвата на турската телевизия попадат и части от Югоизточна България. По този начин, въпреки че турската телевизия прави още първите си стъпки, тя се очертава вече като перспективен канал на турската буржоазна пропаганда за всестранно въздействие върху български граждани. В най-голяма степен това се отнася до българските граждани от турски произход. Докато гръцката телевизия се приема от българските граждани в повечето случаи само чрез картината и музиката, при турската телевизия съществува един качествено нов момент - пълно единство между образ и звук. Като се прибави и стремежът на не малко български граждани от турски произход да научат повече за Турция, налице са определени предразположения за приемане и влияние на турските телевизионни предавания.

Турската телевизия, макар и още непълноценна, изпълнява определени идеологически задачи, възложени й от върховните държавни и политически органи на страната.

Идеологически момент се съдържа най-вече в предаванията, които поднасят информация за вътрешни и външнополитически събития, представяни в светлина, благоприятна и изгодна за Турция и за ка-

Из архивите на ДС

95

питалистическата обществена система. Така напр. през март 1973 г. когато изборната борба в Меджлиса за нов президент беше главна тема, срещите между лидерите на различни партийни групировки, представени по телевизионния екран, бяха пропагандирани като израз на "демократичния характер" и "свободата" на изборите в Турция.

Турската телевизионна пропаганда избягва преките нападки към социалистическите страни, поддържа линията на въздържана "обективност", като съобщава фактите по чужди източници, без да излага пряко отношението си към тях. Същевременно изтъква Турция като "пълноправен партньор" на световните сили и групировки, препоръчва я като страна, която търси национален път на развитие и напредък.

Национализмът като идеологическа позиция се чувствува във всички предавания, които засягат обществено-политическия и културния живот на страната, бита, нравите и традициите на турската нация. Върху националистическото чувство на турците се въздействувa и чрез стереотипни картини, с които завършват телевизионните емисии: ритуал при смяната на часовите пред мавзолея на Кемал Ататюрк в Анкара, придружен от изпълнение на националния химн.

Въпреки че телевизионната програма на Турция за сега е все още лошо организирана, примитивна и с белези на изостаналост, интересът към нея от страна на българските граждани от турски произход в България бързо расте. Силно проявен такъв интерес за сега е регистриран от страна на турците от Айтоския район на Бургаски окръг. Най-голям е интересът в селата Добра поляна, Руен, Търнак, Планинец и гр. Айтос. Председателят на общинския комитет на ОФ, член на БКП, от с. Добра поляна, приспособил своя и още 5-6 други телевизори за приемане на турска телевизионна програма. Когато му било обърнато внимание да не се занимава с подобна дейност, той отговорил, че като турци имали право да гледат турската телевизи-

Из архивите на ДС

96

онна програма. Позовал се и на добрите политически отношения между България и Турция.

Между зрителите има и членове на БКП. Явлението бележи тенденция към разширение и може да вземе масови размери. Националистическата телевизионна пропаганда на Турция не само подхранва протурските настроения и прояви у нас, но и може да предизвика нови. Голяма част от зрителите стават нейни ревностни почитатели.

Засега все още няма конкретни данни за протурски прояви на национализъм под въздействието на турската телевизия. Независимо от това, няма съмнение, че ако не се вземат необходимите мерки, този допълнителен канал за идеологическо влияние ще допринесе за разрастване на националистически тенденции сред някои български граждани от турски произход и отделни българи, изповядващи мохамеданска вяра.

*

* *

От изложеното може да се направят някои изводи:

1. Главната цел на радио-телевизионната пропаганда от страна на капиталистическите държави, насочена към НРБ, е постепенна "ерозия" на социалистическия обществен строй, морално-политическо разложение на народа и реставрация на буржоазно-капиталистическите порядки в страната;

2. Тази пропаганда в основата и в по-голямата си част има идеологически подривен характер. От нея черпи теми и под нейно влияние се активизира противодържавната агитация и пропаганда на отделни лица;

Из архивите на ДС

3. Под нейно влияние се извършват враждебни действия, засилват се отделни отрицателни прояви в нашето общество: посегателства върху социалистическата собственост, криминални престъпления, приготовления, опити за бягства през граница и пр.;

4. Срещу радио- и телевизионните станции на противника, които предават срещу НРБ, следва да се вземат конкретни контрамерки, изразени в: заглушаване, подобряване техническото обзавеждане и работата на нашето радио и телевизия; постоянно усъвършенстване на идеологическата и възпитателната дейност от страна на всички партийни и обществени органи и организации, на средствата за масова информация и др.

Към тях трябва да се прилага диференциран подход:

а) Радиостанциите "Свободна Европа", "Тирана", "Пекин" и "Дойче веле" да се заглушават напълно, като за "Дойче Веле" въпросът бъде поставен по съответния ред пред органите на ФРГ;

б) По преценка "Гласът на Америка" и "Би-Би-Си" да се заглушават селективно, в зависимост на това доколко техните емисии носят антикомунистически характер и насоченост и противоречат на документите, приети на съвещанието в Хелзинки;

в) Целесъобразно би било също селективно да се заглушават радиостанциите "Рим", "Ватикана", "Монте Карло" и "Лисабон".

г) Поради засилващия се антибългарски елемент в предаванията на югославските радиостанции "Скопие", "Белград", "Ниш" да продължава разработването и отстояването на нашите принципни марксистко-ленински становища по повдигнатите в тях въпроси, които, без да звучат като отговор, системно и настъпателно да бъдат пропагандирани;

д) За да може да се определи отношението към радиопропагандата на Гърция и Турция, БТА да осигури по-пълна информация за нейния характер. За радиостанциите на Турция е нужна информация и за техните емисии на турски език, слушани у нас.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

2.- 187

1. Насоките на предаванията на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода"

Според данните, с които разполагаме, в края на миналата година главният директор на радио "Свободна Европа" и "Свобода" Майклсон е информирал служителите от радиостанциите за предстоящите задачи.

В началото на своята информация Майклсон заявил, че дейността на радиостанциите била необходима и в бъдеще, че те щели да работят в Централна Европа още 8-10 години и чак след това можел да възникне въпросът за тяхното преместване в Америка.

Майклсон подчертал, че главната задача на радиостанциите в предстоящия период била съставянето на програми за съответните страни в критичен дух и опозиционен характер. Радиостанциите не следвало да отделят в програмите си първостепенно внимание на събитията, които стават в САЩ или в западния свят, а на вътрешните проблеми в страната, за която са предназначени предаванията. Във връзка с пропагандистката работа той разделил политическите събития на 4 тематични категории, обозначавайки ги с буквите А, В, С и Д и определил съотношението на материалите от всяка категория в предаванията.

Категория А - вътрешните събития, ставащи в съответната страна. На тях следвало да се отделя около 70-80% от пълното време на емисиите.

Из архивите на ДС

Категория В - сведения за социалистическите държави, съседни на съответната страна. Следвало да се отделя 8-10% от времето на предаванията.

Категория С - връзките между Запада и Изтока. Необходимо било да се отделя 8-10% от времето.

Категория Д - предавания за събития в западните страни. Трябвало да се отделя 5-6% от времето.

Американското ръководство на радиостанциите редовно контролирало предаванията, посветени на категориите А и В и всяко тримесечие им давало подробни оценки.

Предвиждало се в бъдеще да се засилят общият контрол и ръководство на дейността на радиостанциите.

2. Директиви за предаванията на радиостанция "БИ-БИ-СИ", предназначени за чужбина

Неотдавна е било проведено съвещание на редакторите на емисиите на радиостанция "БИ-БИ-СИ" за страните от Централна Европа. Ръководителят на програмите на "БИ-БИ-СИ" за тези страни Антони съобщил, че провежданата досега политика по отношение на предаванията щяла да се измени на основание на директивите на Министерството на външните работи на Англия. В съответствие с новите директиви било необходимо да се съкратят до минимум политическите мате-

риали и коментари и да се увеличи запознаването с промишлеността, търговията и културния живот на Англия.

Антони заявил, че може да се оспорва мнението, което се е оформило в английското Външно министерство по отношение на предаванията на "БИ-БИ-СИ", обаче това мнение несъмнено щяло да определя насоките на работа на радиостанцията. Според становището на Министерството на външните работи никой не очаквал в международните политически събития такива изменения, които решително да се отразят на положението в социалистическите страни и на техния обществен строй.

При тези условия, като се отчитало положението на Англия като една от "средните държави", ролята на "БИ-БИ-СИ" се заключавала в по-пълно отразяване на положението в страната, на нейното икономическо и културно развитие.

26.2 1976 г.
София

МИНИСТЪР:
и Д Стоянов

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

248
46

(115)

Строго секретно!

Екз. № 1

VII
МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 8690 от 2. XI. 1976 г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Чуждата радиопрапаганда на български език през първото шестмесечие на 1976 година.

Враждебната буржоазна и ревизионистична радиопропаганда на български език през първото шестмесечие на 1976 година, както и до сега, продължава да се води от 15 радиостанции – 10 от капиталистическите страни и 5 от СФРЮ, Албания и Китай. Ежедневната продължителност на предаванията на първите е около 14.5 часа, а на вторите около 6 часа.

При най-общ анализ на предаванията на посочените радиостанции се открояват няколко тенденции, началото на които беше поставено през миналата година. Преди всичко трябва да отбележим усилията на чуждата радиопрапаганда за приспособяване към международните реалности след съвещанието в Хелзинки. Във връзка с това бяха отстранени голяма част от най-корумпираните и компрометирани сътрудници. Наблюдават се и известни промени в облика на предаванията по посока засилване убедителността, ефективността и въздействието върху слушателите. Повишава се съгласуваността на радиопропагандата с външната политика на правителствата от една страна и от друга – координиране и известно разпреде-

Из архивите на ДС

102

ление на труда между радиостанциите. Интегриране във външнополитическата пропаганда протича и на основата на съвместно изграждане и експлоатация на особено скъпи съоръжения и инсталации.

Независимо от посочените и някои други тенденции и промени, основно идеологическо направление в чуждата пропаганда остава антисъветизмът, като се правят опити той да бъде разграничен от антикомунизма. Развива се темата за поливариантността на социализма, автономизма на европейските компартии и генерализирането на "мирния" преход от капитализма към социализма. Показателен е фактът, че в провежданата радиопрапаганда на български език все повече се утвърждава единодействието на буржоазната пропаганда с маоизма и десния ревизионизъм.

През първото шестмесечие на 1976 г. буржоазната и ревизионистична радиопропаганда на български език се развиваше главно в следните направления:

1. Усилия за създаване на психологическа и политическа атмосфера в страната срещу ръководната роля на партията, опити за дискредитиране на нейното историческо развитие, генералната й линия, стратегия и тактика, методи на управление и ръководно ядро. Привидно бе омаловажавано най-голямото за партията и страната събитие през този период - XI конгрес на БКП. За разлика от предишните конгреси, материалите, пряко свързани с това събитие, бяха значително по-малко. Всички програми обаче бяха цялостно, тотално, индиректно свързани с проблемите на конгреса. Като обща за периода тенденция може да се посочи търсенето на по-определена идеологическа подплата на пропагандните внушения като контрапункт на "идеологическото затягане",

Из архивите на ДС

103

протичащо според западните радиостанции в нашата страна. По-голямо внимание в предаванията се обръща на нравствено-етичните проблеми на социалистическото общество, като се засилват опитите за "критика отвътре" от името на "разочарованите" в реализацията на комунистическия идеал политически активни среди. Диверсионната радиопропаганда все повече се ориентира към партийните членове като евентуални адресати на чуждата пропаганда. Характерно за периода е подчертаното съчетаване на отрицанието на успехите в социалистическото ни развитие, с "конструктивен подход" при третирането на проблемите - даване на "позитивни" решения за системата, с оглед нейното коригиране в посока на политическия плурализъм и "модернизацията".

2. Особена актуалност през разглеждания период придобиха въпросите около стратегията и тактиката на международното работническо и комунистическо движение и по-специално въпросите около Европейското съвещание на комунистическите и работническите партии. На масирана "критика" бе подложен "съветския модел на социализма", изтъкваха се предимствата на формиращия се "нов", по-съвършен, по-адаптиран към условията на капиталистическите страни модел на т.н. "еврокомунизъм", съчетал според западните радиостанции чертите на западната демокрация, с общ или частичен отказ от диктатурата на пролетариата, от пролетарския интернационализъм, от национализацията на средствата за производство, от единна стратегия и тактика и единен център в международното комунистическо движение. Тенденциите за партиен и държавен "суверенитет" на СЮК и РКП се обвързваха със стремежа за "независимост" на някои западни комунистически партии и се представяха като движение на "автономистите", към което се причисляваха комунистическите партии на Испания, Италия, Франция, СФРЮ и Румъния.

Из архивите на ДС

к.21
48

3. Продължават внушенията за "наложителната необходимост" от откъсването или поне поставянето на известна дистанция между България и българите и СССР и съветските народи, които били изостанали във всяко отношение и психологически далечни на "подвижния и свободолюбив български дух". Ласкаят се "нови начиная или нюанси" в нашия обществен живот, които според западните радиостанции предполагали склонност към експериментиране и възможност за еволюция. Продължават пропагандните усилия за "преориентиране" на България към развитите страни от "свободния свят", които въпреки някои кризисни моменти проявявали много по-голяма динамичност и реален демократизъм в социалната си и икономическа система, в сравнение със социалистическите страни и особено СССР.

4. Засилване на приглушената през миналата година съпротива срещу "духа на Хелзинки" и спекулации около: едностранния интерес и изгоди, които били предоставени на СССР и социалистическия блок; отказ от страна на СССР, а под негов натиск и от другите социалистически страни, да приемат "свободното общуване" и обмен на хора, идеи и информация; използуване условията на разведряването за тотално настъпление на комунизма;

В същото време се лансират различни буржоазни доктрини като доктрината "Зоненфелд", Френската военна доктрина, внушаваше се идеята за създаване на регионални, "свободни" от чужди влияния, зони, като зоната на Балканите.

5. Активизиране бележи и ревизионистичната радиопрапаганда /предимно югославската/ по проблемите на Хелзинки. Популяризираха се принципите на "движението на необвързаните" като съществена сила в международния живот. С

Из архивите на ДС

105

неотслабваща сила продължи системната националистическа антибългарска пропаганда на югославските радиостанции: фалшифициране историческото минало на България, спекулации около българската "окупация" в Югославия, атаки по "македонския въпрос", правата на националните малцинства в България, "териториални претенции" на България по отношение на Югославия и останалите й съседи. Радио "Тирана" през разглеждания период продължи грубата си и разюздана антикомунистическа, антисъветска и антибългарска пропаганда по старите жалони:"експлоатация на трудещите се" в социалистическите страни от Варшавския пакт, "предателството" интересите на трудещите се,"измяна" на принципите на пролетарския интернационализъм, борба със "свръхсилите" в международните отношения.

6. През разглеждания период в предаванията на буржоазните и ревизионистични радиостанции бележат увеличение т.н. обективистични материали относно България и реалния социализъм: съобщения за положителни процеси, успехи в различни сектори на икономиката, културата и др. Нарастват и "позитивната" информация по външнополитическите и икономически връзки на НР България с другите страни и преди всичко с капиталистическите. Официалните радиостанции "Гласът на Америка","Би-Би-Си" и"Дойче веле" постепенно възприемат един по-лоялен тон по отношение на нашата страна /това не се отнася обаче до проблемите на международното комунистическо движение, връзките ни със СССР и др./.

Така очертаните главни направления на чуждата пропаганда на български език намериха конкретен израз и бяха концентрирани около няколко основни събития в нашия обществено-политически живот.

Из архивите на ДС

123
50

На първо място трябва да поставим темата за XI конгрес на БКП. Както беше посочено и в началото, материалите свързани с това събитие имаха индиректен характер. Подготвителната работа във връзка с конгреса се представяше като "поредна пропагандна кампания". Новият подход при разработването и обсъждането на тезисите бе характеризиран като "Модна фразеология", преследваща пропагандни цели. Споменава се за "неясноти и противоречия", които свидетелствували за "продължаване на досегашната политика във всички отрасли на живота" и не носели нищо ново за българския народ.

Особено активни в поднасянето на злостни, клеветнически материали свързани с XI конгрес на БКП бяха радиостанциите "Свободна Европа" и тези на Югославия. Характерно е, че в определени моменти югославската националистическа антибългарска пропаганда се доближаваше или даже надминаваше тази на "Свободна Европа". Твърдеше се, че в България никога не е имало сериозно партизанско движение и, че въоръжените партизански акции могли да се броят на пръсти.

Друга от основните теми на буржоазната и ревизионистична радиопропаганда беше свързана с честването на Априлския пленум на ЦК на БКП от 1956 г. В това отношение стремежът беше да се докаже, че партията не се е променила, тъй като "култаджийството" било дълбоко залегнало в същността на партийната идеология, че и днес съществували злоупотреби с властта, принизяване ролята на колективното ръководство и потъпкване свободите на личността.

Ако трябва да обобщим насочеността на предаванията свързани с БКП, следва да отбележим, че те имаха за задача да докажат, че БКП е антидемократична сила, която не изразява националните интереси на българския народ и поради това ръководната й роля в обществото не се възприема от народа,

224
51

а е резултат от политическо насилие и терор. С всичко това се целеше създаването на недоволство вътре в страната, внушаване определено действие и поведение в дните преди и след конгреса.

Постоянна тема в предаванията на чуждите радиостанции и през разглеждания период продължи да бъде социалистическия начин на живот. Опити за неговото дискредитиране се провеждат във всички аспекти - икономически, социални, правни, политически, нравствени. Успоредно с това продължават усилията за утвърждаване на западния начин на живот като алтернатива на социалистическия. В разработването на тази тема може би най-ярко проличава "разпределението на труда" между буржоазните радиостанции: "Свободна Европа" е поела преди всичко деструктивните функции, докато "Гласът на Америка", "Дойче веле" и "Би-Би-Си" разработват предимно апологетичните насоки и водят общо взето по-прикрита антикомунистическа и антисъветска пропаганда. "Гласът на Америка" нашироко възхваляваше успехите на науката и техниката в САЩ във връзка с честването на 200-годишнината на американската държава, "Дойче веле" пропагандира предимно западния начи на живот в неговото социалдемократическо схващане, а "Би-Би-Си" - класическите либерални концепции.

Усилията на всички радиостанции бяха насочени към разложително влияние върху съдържанието, структурата и формите на живот в социалистическото общество, върху степента на социалната и политическата активност и ориентация на неговите членове. Особено активно беше използуван приетият от западногерманския парламент закон за "Участие на работниците в управлението на предприятията", който "Гласът на Америка" нарече "една от най-напредналите форми на индустриалната демокрация". "Би-Би-Си" подчертава, че "с негова помощ

Из архивите на ДС
107

Из архивите на ДС

изчезва атмосферата на подозрителност, наследена от марксизма, която от дълго време смущаваше отношенията между работниците и дирекцията". "Дойче веле" недвусмислено изрази надежда, че "последиците от приемането на този закон могат да бъдат значителни за други страни".

Целият комплекс от подбрана и интерпретирана по съответен начин информация за капиталистическия начин на живот имаше за задача естествено да докаже, че капитализмът превъзхожда социализма и по демократичност, и по динамика на икономическото развитие, и в грижите си за човека и неговия личен живот.

108

В своите програми радиостанциите, предаващи на български език, отделиха значително място и на външната политика на нашата страна и по-специално на отношенията ни с балканските държави. Акцента се поставяше върху внушение за "несамостоятелността" на външната политика на НР България, която била подчинена на интересите на Москва, предпочитане на интернационалните /"московски" / интереси пред националните българщи. Подчертаваха се различията на нашата външна политика от тази на Югославия и Румъния, които имали собствени становища по най-важните международни проблеми и по този начин изграждали своя международен авторитет. Главно съдържание на външно-политическите материали на буржоазните радиостанции беше национализмът и антисъветизма. В редица случаи техните становища се подкрепиха от радиостанциите на Албания и Югославия.

Интересът към балканските контакти на нашата страна и развитието на отношенията на НРБ със съседните държави е голям и непрекъснат. Във връзка с твърденията, че България нямала своя собствена конструктивна балканска политика, нашата страна се обвиняваше, че забавяла Конференцията за балканско сътрудничество, тъй като СССР не бил дал съгласието си за нейното свикване.

Из архивите на ДС

109

Посещенията на ръководителя на нашата партия и държава Тодор Живков в Гърция и Турция бяха повод отново на преден план да се извеждат старите противоречия и разногласия между България и Югославия, Гърция и Югославия, България и Турция и др. Масово се използуваше тактиката да се предават почти без коментар антибългарските нападки на югославските средства за масова информация, на реакционни гръцки и турски вестници.

На вниманието на чуждите радиостанции, провеждащи пропаганда против НР България, стояха и някои въпроси с международно значение.

Тук преди всичко трябва да посочим XXV конгрес на КПСС и подготовката и провеждането на Европейската конференция на комунистическите партии. Критиката на "съветския модел на социализма" широко се използуваше за подчертаване "процеса на дистанциране" от СССР и КПСС на редица звена в международното комунистическо и работническо движение. Съществуващите различия в становищата по генерални въпроси на стратегията и тактиката в международното комунистическо движение се абсолютизираха, правеха се опити за създаване впечатление за "верижно откъсване" от Москва, внушаваше се криза в комунистическото и работническото движение.Правеше се извода, че привидното единство на комунистическите и работнически партии Москва заплащала на твърде висока цена. Всичко това ясно проличало на Европейската конференция, която показала, че вече не съществува солиден монолитен блок, готов да прилага обща програма, изработена в Москва. Пътят на "разнообразието и независимостта", който бил "узаконен" от конференцията, се препоръчва на останалите на "догматични" позиции партии, каквато била Българската комунистическа партия.

Из архивите на ДС

52 227
59

Не слизат от програмите на вражеските радиостанции и въпросите, свързани с Хелзинки. Ако през 1975 г. вниманието беше съсредоточено около т.н. "трета кошница", то сега хуманитарните и културни проблеми отстъпват място на военните и политическите. Фокус на антикомунистическите спекулации в тази сфера станаха обвиненията за "военна заплаха" от страна на СССР и Варшавския пакт, за "неимоверното" увеличаване на военната мощ на варшавските сили, за "неравностойна" военна конфронтация от страна на НАТО. Главен повод за тези обвинения бяха събитията в Ангола, където Съветският съюз едностранно се възползувал от разведряването и взел инициативата в свои ръце. Широко се използуваше и маоистката фразеология и аргументация относно "съветската военна заплаха за Европа, за "експанзионистичния" план на СССР за завладяване на Африка и други райони. Гостуванията на западни политически ръководители в Пекин бяха повод да се подчертава близостта между ЕИО, НАТО и Пекин.

Лайтмотивът на чуждата пропаганда по отношение на Хелзинки беше, че страните от Източна Европа не са направили по същество никакви промени в своята политика след Съвещанието в Хелзинки, а напротив - укрепват и увеличават военната си мощ с цел разширяване своето влияние в нови райони на света. По същество с това се целеше да се прикрие засилването на воденатa от империалистите надпревара във въоръжаването и да се прехвърли отговорността за това върху страните от социалистическата общност.

И през разглеждания период определено може да се каже, че радиостанция "Свободна Европа" продължи да бъде главният глашатай на антибългарската антикомунистическа пропаганда, да проповядва злостен антисъветизъм. Тя се изявява като самостоятелна пропагандна единица, която на основата

54 ~~44~~ 65

Из архивите на ДС

на подбрани факти и явления, имащи отношение към диверсионните й задачи, строи своята програма. Това личи и от количествения анализ на проблемите, третирани от радиостанцията през първото шестмесечие на 1976 г. на базата на извадка от 1262 страници:

1. Атаки срещу БКП и нейната ръководна роля в нашето общество - 390 стр. /30.9 %/;

2. Атаки срещу социалистическия начин на живот - 315 стр. /24.9 %/;

3. Проблеми на литературата, изкуството и културата - 305 стр./24.1 %/;

4. Външна политика на БКП - 67 стр. / 5.3 %/

5. Проблемите след съвещанието в Хелзинки - 64 стр. / 5.1 %/;

6. Въпроси на международното комунистическо и работническо движение, теоретични въпроси на марксизма-ленинизма - 79 стр. /6.2 %/;

7. Други - 42 стр. /3.3 %/.

Процентното съотношение на темите, залегнали в програмата на радиостанция "Свободна Европа", достатъчно красноречиво показват целите, които тя преследва. От друга страна фактът, че "Свободна Европа" е официално "неправителствена" радиостанция, дава на нейните сътрудници много по-голяма свобода в подбора и излъчването на програмите.

Така например едно от централните предавания, свързани с XI конгрес на БКП, бе поредицата "Бележки върху историята на БКП", излъчвана от името на предателя Петър Семерджиев. Грубо фалшифицирана, от гледна точка на интересите на радиостанцията, бе цялата история на БКП, с цел да се опорочат революционните традиции на партията и натрупания исторически опит, да се представи партията като

Из архивите на ДС

112

антинационална сила, действуваща в услуга на КПСС и Съветския съюз. Изтъкнатите деятели на българската и международно комунистическо и работническо движение Георги Димитров и Васил Коларов се представят като агенти на съветските тайни служби, които водели фракционна борба срещу уставно избраното партийно ръководство. В тази поредица БКП се представя като слаба партия, без политическо влияние и поради това неспособна да бъде организатор на деветосептемврийското народно въоръжено въстание. По своята същност събитията на Девети септември били военно-политически преврат на група офицери, от което благодарение на съветската армия се възползувала БКП. Изопачаваше се външнополитическата дейност на БКП в исторически и съвременен план.

Като най-масирана пропагандна атака на "Свободна Европа" срещу социалистическия начин на гивот през разглеждания период се очерта поредицата "Задочни репортажи за България" от изменника на родината Георги Марков. Замислена като негативна панорама на социалистическото общество, тази поредица представлява серия от публицистични есета, с претенцията да показват социализма "отвътре",да посочват конкретните му недостатъци и да ги обобщават като характерни за социалистическото общество явления. Отделните глави от книгата на Георги Марков имаха за цел да създадат впечатление, че същността на социалистическия начин на живот били: подозрителността, недоверието, фанатизма, безчовечността, кариеризма, нагаждачеството, семействеността, чинопочитанието, насилието над личността и т.н. Корените на "негативния" психологически климат, създаван според тези "репортажи" от комунистическата партия в страната, се търсеха в "робската психология" на народа ни, в отрицателните национални черти на българина, които разцъфтявали при новите условия.

Из архивите на ДС

Характерен за периода е и опитът на "Свободна Европа" да ориентира значителна част от своите усилия към партийните членове, с цел противопоставянето им на сегашния курс и сегашното ръководство на партията. "... При съвременните исторически условия сериозна вътрешна промяна може да стане само единствено чрез Комунистическата партия... Разбирайки, че ботевската теория за физическа борба е обречена на неуспех, нашата интелигенция, в по-голямата си част комунистическа, премина върху каравеловските позиции за дълга и упорита борба, чрез която режимът може да бъде върнат към чистите начала на комунистическия идеализъм".

Във връзка с XI конгрес на БКП "Свободна Европа" широко спекулираше и с "тревога" поставяше въпроса за "потъпканите" права и свободи на малцинствата, трудещите с и младежта. Типични за периода бяха и инсинуациите около "мнимото" участие на народа в управлението на страната, сочеше се "дълбоко недемократичния" характер на нашата избирателна система във връзка с изборите за VII народно събрание.

Активно спекулираха сътрудниците на "Свободна Европа" с годишнината от историческия за нашата страна Априлски пленум на ЦК на БКП. Тази тема беше поддържана неотстъпно през цялото шестмесечие. Целта на пленума била не разкриването на извращенията, а тяхното прикриване. Днес, както и по време на култа към личността, нещата били същите, тъй като "култаджийството е дълбоко в същността на партийната идеология". И днес били налице злоупотреби с власт, принизяване ролята на колективното ръководство, потъпкване свободата на творчеството и др.

Из архивите на ДС

114

57 251/56

С остри нападки се характеризираха и предаванията на "Свободна Европа", свързани с проблемите на литературата, изкуството и културата. Отричаше се социалистическия реализъм като творчески метод и направляващата роля на партията на културния фронт. Най-характерна проява в това отношение беше опитът на радиостанцията да възроди буржоазния естетизъм в литературната теория и практика чрез поредицата "Големия литературен спор между Владимир Василев и Тодор Павлов". С това се преследваше целта да се вулгализират естетическите възгледи на Тодор Павлов, а с това и естетическите критерии на партията.

В международен план "Свободна Европа" активно раздухваше разногласията ни с Югославия по т.н. "македонски въпрос". Отношенията ни със социалистическите страни се разглеждаха през призмата на груби атаки срещу социалистическия интернационализъм и "неравноправни"отношения със СССР и в рамките на СИВ.

Известни промени в предаванията на радиостанцията се наблюдават по темите, свързани с Хелзинки. Те порядко се третират самостоятелно, но за сметка на това с отделни реплики или с по няколко изречения бяха вплетени в голяма част от предаванията. По този начин "Свободна Европа" се опитваше непосредствено и непринудено да вземе отношение от свои позиции към всички аспекти на Заключителния акт - идеологически, икономически, политически и военни.

Както и досега, радиостанцията отдели голямо внимание в предаванията си на младежта и научно-техническата интелигенция. Налице бяха усилия научните кадри да бъдат откъснати и противопоставени на партията, научните изследвания да бъдат отделени от партийните задачи и превърнати в самоцелни, индивидуалистични занимания. Проти-

Из архивите на ДС

115

18 232 59

вопоставяше се младото на старото поколение, правеха се опити за създаване скептично и негативно отношение към мероприятията на партията и Комсомола. Особено остри бяха атаките срещу същността и характера на младежката организация и нравственото поведение на някои ръководители на ДКМС по време и непосредствено след XI конгрес на БКП. Ръководеният от партията ДКМС според "Свободна Европа" не можел да намери идеи и цели, които да завладеят и поведат младежта.

Радиостанцията се опитва активно да използува за своите подривно-пропагандни цели историческото минало на нашия народ. По-специално през разглеждания период се използуваше годишнината от Априлското въстание за атаки срещу партията, за насаждане на русофобски и антисъветски настроения, за подхранване на религиозни чувства. В тази връзка нашето национално възраждане се преписва единствено на заслугите на църкви, манастири и духовници. В това направление преобладават материалите на Борис Босилков, който не пропуска възможност в предаванията, водени от него, да развива религиозната тема " подтисничеството" на БКП над вярващите и религията въобще, да изказва възмущение от атеистичната пропаганда и възпитание в нашата страна.

По отношение на формите и методите, използувани от "Свободна Европа", трябва да кажем, че те останаха в традиционните за радиостанцията рамки. Продължаваха опитите чрез противопоставяне, разделяне и манипулация на факти засилено да се подклаждат националистически тези, внушения за по-голяма независимост от СССР и др.

По-нататъшно развитие отбеляза тенденцията към засилване теоретическото равнище на предаванията. Освен

Из архивите на ДС

116

59

въпросите от теорията и практиката на марксизма-ленинизма и историята на нашата партия и европейското комунистическо и работническо движение /главно в рубриките: "Съвременни проблеми на марксизма", "Контакт" и предаването "Светът днес"/ радиостанцията напоследък активно спекулира и с някои теоретични въпроси на марксистко-ленинската естетика и литературна критика.

Нов момент в тактиката на "Свободна Европа" е да се атакува социалистическия обществен строй посредством аргументите и от позициите на "еврокомунизма". По този начин нападките на радиостанцията се представят за"доброжелателна критика", желание "да се преодолеят" съществуващите слабости и недостатъци. Очевидно директните форми за фронтални атаки на реалния социализъм започват все по-често да отстъпват място, особено след Конференцията в Хелзинки, на прикритите опити за ерозиране на нашето общество отвътре.

Основният извод, който се налага от анализа на предаванията на "Свободна Европа", е, че тя се стреми да изгради и противопостави на реалния социализъм у нас, на социалистическия начин на живот един свой модел, който съдържа честите на т.н. "хуманен", "демократичен" социализъм и на "еврокомунизма". Във връзка с това радиостанцията, разчитайки на "омекотяване на комунистическата идеология" при евентуални по-широки контакти и обмен на информация, засилва своите спекулации с решенията, приети в Хелзинки.

Нап. в 3 екз.
№ 1 - VII отдел
№ 2 -
№ 3 -
изп.VII отдел
нап.МС

232
2539 1979 1/289 с

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 12369 Екз. № 1
12 ДЕК 1978 19 год.
СОФИЯ

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх. № 8232 от 19.12. 1978 г.

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Въздействието на чуждата радиопропаганда върху лица из средите на интелигенцията, младежта и народностните групи.

След съвещанието в Хелзинки се наблюдава определено нарастване на мястото и ролята на радиопропагандата в стратегията и тактиката на противника за проникване и провеждане на идеологическа диверсия в НР България. Полагат се сериозни усилия за увеличаване аудиторията и повишаване въздействието на подривно-пропагандната дейност чрез организационни, кадрови, технически и финансови подобрения в работата на отделните радиостанции. Провеждат се мероприятия за подобряване координацията и взаимодействието между тях.

233

От 1977 г. ръководно начало във враждебната радиопропаганда стана Картъровата доктрина за "морална и духовна офанзива срещу реалния социализъм" . С особена сила това се отнася за дейността на радиостанциите "Свободна Европа", "Дойче веле", "Би-Би-Си" и "Гласът на Америка", които от позициите на антикомунизма и антисъветизма, под прикритието на "защита правата на човека" в крайна сметка заедно с другите подривни органи и специални служби на противника целят формирането и ръководенето на "вътрешна опозиция", бореща се за "трансформация на режима" у нас.

Всяка една от радиостанциите с емисии на български език /10 от капиталистически страни и 5 от СФРЮ, Албания и Китай с обща продължителност на предаванията около 20 часа в денонощие/ разчита на определена аудитория и преследва свой специфични задачи.

Основен център за провеждане на подривно-пропагандна дейност срещу НР България е "Свободна Европа". Тя хули и клевети всичко и всички, свързани със Съветския съюз и социалистическото изграждане на нашата страна. Основни тематични направления в програмите й са опитте за дискредитиране ръководната роля на БКП, българо-съветската дружба и реалния социализъм, атака срещу социалистическия начин на живот и "защита правата на човека". Някои от предаванията на тази радиостанция граничат с открито подстрекателство за съпротива против Партията, Комсомола и органите на МВР.

Радиостанциите "Би-Би-Си", "Дойче веле" и "Гласът на Америка" провеждат подривната си дейност главно

Из архивите на ДС

на основата на антикомунизма, антисъветизма и "правата на човека", но в глобален мащаб, а материалите свързани или пряко насочени против НРБ не надминават 10-15 %.

Особен дял в програмите на "Свободна Европа", "Дойче веле" и "Би-Би-Си" Заемат предаванията подготвени от групата интелектуалци-изменници на родината Петър Семерджиев, Владимир Костов, Димитър Инкьов и починалия на 11 септември т.г. Георги Марков. Техните материали се отличават с откритията си и груб антисъветизъм, невъздържани хули и клевети за социалистическата ни действителност

Във враждебната антибългарска пропаганда все по-голямо място и значение придобиват предаванията на радиостанциите на Югославия и Турция по националния въпрос

На настоящия етап не разполагаме с точни данни за броя на българските граждани, които слушат предаванията на чуждите радиостанции. Трудно е да се дадат и определени цифри за степента на пораженията, които нанася враждебната радиопропаганда, както и за лицата, извършващи престъпна и нелоялна дейност под нейно влияние. Независимо от това данните, с които разполагаме дават една приблизителна картина за въздействието на радиопропагандата в различните социални слоеве и групи в нашата стран

Интелигенцията е един от основните обекти , върху който се съсредоточават подривно-пропагандните усилия на враждебните радиостанции. Налице е подчертан стремеж към издирване, популяризиране и активизиране на различни недоволници и неустойчиви в морално-политическо отношение лица, с помощта на които да се инспирират "ди-

Из архивите на ДС

235

сидентски" прояви и движения. В това направление целенасочено работят радиостанциите "Свободна Европа", "Дойче веле", "Би-Би-Си" и "Гласът на Америка". В резултат на това масирано пропагандно въздействие, отделни представители на научно-техническата, хуманитарно-медицинската и художествено-творческата интелигенция, отричат ръководната роля на партията на научния и културния фронт, отстъпват от метода на социалистическия реализъм и създават идейно неиздържани произведения. Извършват противодържавна агитация и пропаганда, допускат отделни прояви на антисъветизъм.

За подобна и друга нелоялна дейност, провеждана в резултат на радиопропагандата, през 1978 г. са получени сигнали за 392 лица.

От тях 144 са от художествено-творческите среди, 130 от научно-техническата интелигенция и 118 са медицински кадри.

Проф. Атанас Натев, завеждащ секция в Института за литература при БАН, редовно следи предаванията на западни радиостанции и разпространява в обкръжението си "новини" за "процеси срещу интелектуалци", "арести и нарушаване правата на човека" и различни проблеми на "еврокомунизма.

Проф.д-р Милчо Костов от Института за правни науки при БАН, под влияние на емисиите на "Би-Би-Си" и "Свободна Европа" възхвалява буржоазното общество и политиката на СФРЮ.

Из архивите на ДС

Д-р Хр.Скопаков, ст.н.с. в Научноизследователския институт по стоматология и Георги Канов, строителен техник в Димитровград, възнамерявали да изпратят антисоциалистически материали до радиостанция "Свободна Европа

Отделни лица от средите на интелигенцията под влияние на антибългарската пропаганда на СФРЮ от враждебни позиции коментират отношението и политиката на БКП и правителството ни към Югославия.

Особено важно място в подривната радиопропаганда се отделя на младежта. Причините за това ясно са разкрити в една оценка на бившата информационна агенция на САЩ: "Младите хора са склонни малко или повече на определен риск, без да вземат под внимание последствията. Това означава, че те лесно се отклоняват от т.н. "увереност в живота", която им предоставя социалистическия обществен строй".

Основните усилия на западните радиостанции са насочени към рекламиране "неограничените" възможности на западния начин на живот, внушаване необходимост за откъсване младежките и студентски организации от партията и създаване на "независими" организации. Отправят се "съвети" за "демократизиране" на образователната система, чрез премахване изучаването на идеологически дисциплини, военно-патриотичното обучение и бригадирското движение; системно се внушава аполитичност, национален нихилизъм, преклонение пред Запада и потребителско отношение.

Под влияние на това пропагандно въздействие някои младежи се ангажират във враждебно-престъпна, анти-

121

Из архивите на ДС

238

обществена и нелоялна дейност, по-характерни и опасни проявления на която са: отделни случаи на изграждане нелегални групи; подготовка, опити и бягства зад граница; невъзвращенство; противодържавна агитация; пропагандиране на упадъчни западни теории в областта на науката, изкуството и културата; подозрителни връзки с чужди граждани; трансфер на валута; стремеж към "устройване" на Запад и морална разпуснатост.

През 1978 г. са засечени 368 случая на враждебна и нелоялна дейност под влияние на чуждата радиопропаганда. От тях 106 са сред студенти, 110 сред преподаватели, , 55 сред ученици и друга младеж - 97. Тревожен е фактът, че в 15 от случаите слушането на западни радиостанции става групово, на основата на което се оформят формални или неформални групи на нездрави идейни позиции.

Показателен е примерът с група от 4 студенти от Полувисшия медицински институт в Стара Загора, която редовно слушала "Свободна Европа" и записвала предаванията на Вл.Костов, които след това коментирали сред останалите студенти от враждебни позиции.

Четири ученика във Варна , под влияние на радиопропагандата създали група "Пънк", което означавало гнилост, скука, аполитичност. Символите на групата били пречупен кръст, петолъчка и детелина, които участниците рисували по лицата си.

Валентин Драгомиров от Перник записал от "Би-Би-Си" откъс от "Архипелаг Гулаг" и го пускал на колеги-

238

те си по месторабота.

Под влияние на подривната радиопропаганда и други фактори, в последно време се увеличават неравностойните по възраст бракове на български жени и девойки с чужди граждани - около 320 през 1977 г., в които водещите мотиви са материална изгода и отиване на Запад.

Сериозно внимание заслужава радиопропагандата, провеждана от съседните на НРБ страни за формиране на антибългарски мнения и настроения в средите на народностните групи и подтикване на отделни лица от тях към провеждане на враждебна дейност. При това трябва да се има предвид, че радиостанциите от съпределните на нашата страна територии, покриват голяма част от НРБ и липсва езикова бариера за слушане на техните предавания.

Турските радиостанции "Гласът на Турция", "Истанбул, Анкара, Анталия и Ерзурум планомерно и целенасочено раздухват национализъм и шовинизъм, набиват в съзнанието на българските си слушатели за предстоящо "асимилиране" на български турци, опитват се да компрометират и злепоставят нашата страна, противопоставят се на програмата на БКП и правителството за приобщаване на българските турци за национално осъзнаване и патриотичното възпитание на потомците на насилствено помохамеданчените българи. Характерно е, че те активизират дейността си във връзка с по-големи обществено-политически събития и размени на делегации между двете страни.

Предаванията на турските радиостанции се слушат масово от българските турци. В резултат на тяхното въз-

123

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

действие много голям брой български турци се ангажират в провеждане на враждебна и нелоялна дейност на протурска националистическа основа. Преобладават тенденциозни коментари, разпространяват се слухове за предстоящо изселване и др. Не са изключение и по-остри форми на проявление, като изграждане нелегални групи и организации и масови безредици в резултат на раздухваната от радиостанциите и с други средства изселническа психоза. Получават се сигнали за замисляне на терор и отвличане на самолети, кораби и други превозни средства за бягство през граница.

През годината са отбелязани 919 случая на протурска националистическа дейност, която засечените лица са провеждали и под влияние на турската радиопропаганда. Особено опасни са действията на интелигентите български турци, в т.ч. и членове на БКП, 833 от случаите са коментари, изказвания и други вражески прояви, свързани с изселването. От засечените лица 100 са потомци на насилствено помохамеданчените българи. Под влияние на турската пропаганда в отделни селища от окръзите с компактно население от български турци, се окачват турски знамена, рисуват се турски националистически символи, извършват се кощунства с български национални знамена, културни и исторически паметници. Забелязва се по-масово участие в религиозните обряди и посещенията на джамиите.

Непрекъснато нараства активността на антибългарската пропаганда, провеждана от радиостанциите на СФРЮ. Основните направления в тяхната дейност са пропа-

гандиране югославската политика на "самостоятелност и необвързаност", хули и клевети срещу националната политика на БКП на основата на "македонския въпрос" и омаловажаване успехите в социалистическото строителство, постигнати у нас. Предаванията на югославските радиостанции се слушат от по-голям брой хора, в сравнение с другите вражески радиостанции и особено във Видински, Михайловградски, Софийски, Пернишки, Кюстендилски и Благоевградски окръзи. Отражението на югославската радиопропаганда сред българските граждани можем да разграничим по следния начин:

Първо такива, които по различни причини /лошо приемане на българските програми, пристрастяване към сръбски и македонски песни и музика, връзки с близки, живеещи в СФРЮ и др./ слушат предимно югославските радиостанции. Характерно е, че тази категория наши граждани не се ръководи от вражески, нелоялни или националистически подбуди. Налице са обаче две сериозни опасности. Болшинството от тях са млади хора, които поради неукрепналия си мироглед и не съвсем критичното оценяване на действителността изкривяват постепенно своите разбирания и национално съзнание. От друга страна, активното общуване с югославските радиостанции води до неусетно попадане под влияние на антибългарската им пропаганда.

Така се стига до втората категория български граждани, които слушат предимно коментарите и политическите предавания, под чието влияние някои от тях се ангажират във враждебна и нелоялна дейност на основата на промакедонския национализъм. Това намира израз в противо-

125

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

126

държавна агитация и пропаганда, разпространение на слухове и клевети, одобряване на югославската политика и югославския "модел на социализма". Макар и по-рядко се среща писане и разпространение на анонимни материали с националистическо съдържание и опити за изграждане на нелегални групи и организации.

През 1978 г. са получени 356 сигнала за промакедонска националистическа дейност, провеждана под влияние на югославската радиопропаганда. Повечето от тях са в София, Софийски, Благоевградски, Ямболски, Бургаски окръзи, където се наблюдава известно активизиране на този вид враждебна и нелоялна дейност. Забелязва се и известно раздвижване в средите на потомците на насилствено помохамеданчените българи на основата на твърденията на радио Скопие за свободите, които съществували в СФРЮ за различните народностни групи.

Враждебната радиопропаганда оказва влияние и върху активността на контрареволюционните остатъци. Тя подхранва илюзиите им за реставрация на капитализма у нас с помощта на външни сили, внушава им необходимостта от оказване на съпротива на народната власт, от организиране на опозиция за борба против социалистическия обществен строй; тя е източник на "фактите и данните" за противодържавната им агитация и пропаганда, която през последните години става по-открита и дръзка.

През т.г. постъпиха данни за 385 лица от контрареволюционните остатъци, които слушат вражески радио-

Из архивите на ДС

127

станции и на тази основа правят изказвания и коментари от враждебни позиции. По социално-класова и партийна принадлежност в миналото засечените лица са: активни членове и деятели на БЗО - 101, членове на бивши фашистки организации - 75, бивши полицаи и агенти на полицията - 39, бивши царски офицери - 39, бивши капиталисти - 33, синове и дъщери на бивши хора - 14, анархисти - 14, вражески настроени - 56 и др. По-голяма част от тях са от Габровски окръг - 33, Михайловградски - 31, Ямболски - 28, Пловдивски и Врачански - по 27.

Преобладават коментарите и изказванията против социалноикономическата политика на партията и конкретни мероприятия, разпространяват се хули и клевети за "правата и свободите на гражданите", за партийни и държавни ръководители. Особено опасни са изразяваните становища за съпротива против реалния социализъм - протести против властта в другите социалистически страни, "дисидентски" прояви у нас и в страните от социалистическата общност, наличие на "широко недоволство" в страната, необходимост от запазване на силите за решителните дни. Вражеските изказвания на 12 от контрареволюционните остатъци са съпроводени със закана за "разправа с комунистите".

В изказванията по външнополитическите събития контрареволюционните елементи разглеждат отношенията между Китай и СССР, САЩ и СССР, събитията в Близкия изток, от позициите на груб антисъветизъм.

Вергил Димов, бивш опозиционен лидер, злословил, че ферибоотът Варна- Иличовск бил построен , с цел да не се вижда какво се изнася и внася в България. Чрез него

Съветският съюз имал възможност да прехвърли войски у нас, които да се явят в тил на СР Румъния, която не разрешавала през нейна територия да минават съветски войски и да не извършват маневри от страните, членки на Варшавския договор. Поради тези причини тя и СФРЮ сключили договор за взаимна помощ, а със СФРЮ, Турция и Гърция сключили съюз срещу евентуална съветска агресия.

Със задоволство споделил, че западногерманска банка била отпуснала заем от 15 милиарда долара на Китай, а Англия го снабдявала с най-модерно въоръжение, защото сега Китай бил единен. Всички репресирани по време на " културната революция" били реабилитирани.

За подобряване на работата и оптимизиране на противодействието срещу враждебната радиопропаганда предлагаме:

- да се активизира работата за проникване във вражеските радиостанции, с цел своевременно долавяне на подривно-пропагандните им замисли, планове, програми и тактика , с цел организирано реагиране от нас.

Да се проведат активни целенасочени мероприятия от ПГУ и VI у-ние ДС по отношение на очерталите се главни говорители против НРБ /П.Семерджиев, Владимир и Наталия Костови, Атанас Славов и Иван Бенков/,като се атакуват в това число и чрез техни близки и познати от страната, с оглед оказване въздържащо и ограничаващо активността им въздействие.

- чрез средствата за масова информация и с помощта на обществените органи и организации да се създа-

244

ва обстановка на нетърпимост срещу проводниците на вражеската радиопропаганда;

- да се вземат по-решителни мерки против лицата, които провеждат противодържавна агитация и пропаганда на основата на предаванията на чуждите радиостанции;

-по-широко да се използва агентурата за влияние за ограничаване слушането и въздействието на враждебната радиопропаганда в средите на интелигенцията, младежта и народностните групи;

- да се популяризира и приложи в окръзите с компактно население от български турци дейността на групите за влияние и респект;

- да се обмени опит с КГБ и другите братски органи за сигурност в борбата против чуждата радиопропаганда и пораженията, които нанася в различни слоеве на обществото.

НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:
Генерал-лейтенант

Нап. в 2 екз.

№ 1-ЦИАС
№ 2-VII отдел
изп. Хр.Лазаров
нап. М .Савова

София, 18.XII.1978 г.

м.№ 12293

СТРОГО СЕКРЕТНО !

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 2243 Екз. № 1
27 ФЕВ 1979 19 год.
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 509
от 24.03.2004

Др Тошев
26.3.79
Грекоар

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Чуждата пропаганда против НР България през 1978 г.

Определящо и ръководно начало за насоките, целите и задачите на антибългарската пропаганда през 1978 г. беше утвърдилата се "докрина Картър". За "морална и духовна офанзива и оказване на масиран идейно-психологически натиск срещу реалния социализъм" активно бяха използувани лозунгите за "правата на човека" особенно при провеждане на важни събития от международен и вътрешен характер. В резултат на това настъпиха някои количествени и качествени изменения в разпределението на вражеските предавания и публикации.

Нова екскалация отбеляза антисъветската тема в емисиите на подривните радиостанции. Общо за годината тя достигна 24 % . Своеобразен рекорд поставиха радиостанциите "Би-Би-Си" - 40 % през третото и "Гласът на Америка" - 30 % през четвъртото тримесечие. Особенно активно се спекулираше със срещата в Белград и преговорите САЛТ-II , с помощта на СССР за прогресивните правителства на отделни страни в Азия и Африка и с процесите срещу Орлов, Шчарански, Филатов и Гинзбург. Отправяха се злостни обвинения

Из архивите на ДС

срещу Съветския съюз за "търсене едностранна изгода" в международните отношения и налагане "удобни за него" концепции в държавните и партийни контакти.

За първи път радиостанциите "Би-Би-Си" и "Дойче веле" в някои свои предавания тенденциозно и превратно коментираха и политиката на КПСС по националния въпрос и положението на мюсюлманите в СССР.

На определена антисъветска основа активно се развиваха и останалите направления на темите за антикомунизма като цяло и "Защита правата на човека". Тяхният относителен дял във враждебната антибългарска пропаганда достигна съответно 14 и 24 % / при 20 и 22 % през 1977 г./. Във връзка с 10-годишнината от събитията в Чехословакия , 61 години от ВОСР, Съвещанието на Политическия консултативен комитет на Варшавския договор и особената позиция на Чаушеску, беше подета организирана пропагандна кампания. Спекулираше се и със "защита" на дисидентите в Полша и ЧССР. Направен бе опит за дискредитиране домакинството на Москва за "Олимпиада - 80". Докато материалите с антикомунистическо съдържание се излъчваха сравнително равномерно, то тези за "правата на човека" имаха своите върхове. В емисиите на "БИ-БИ-СИ" - 36 % през третото тримесечие, а на "Гласът на Америка" - 31 % през второто тримесечие. В същото време е характерно, че за разлика от м.г. много малко се "експлоатираше" темата за "еврокомунизма".

Съдържанието и насочеността на враждебните радиопредавания на "БИ-БИ-СИ" и "Дойче Веле" през 1978 година

Из архивите на ДС

останаха в характерните за тях граници: приоритет на антисъветизма при "БИ-БИ-СИ" и сравнително равномерно разпределение между антисъветизма, антикомунизма и "правата на човека" за "Дойче веле".

По-чувствителна е промяната в "Гласът на Америка", където антисъветската тема се изравни по относителен дял - 25 % с най-експлоатираното направление - "правата на човека". За това изменение допринесоха спекулациите около преговорите САЛТ-II , тенденциозните коментари по договорите между Китай и САЩ, СССР и Виетнам, както и развитието на обстановката в някои райони на Азия/Афганистан, Иран, Кампучия и др./

Материалите с пряка антибългарска насоченост в емисиите на посочените радиостанции останаха в предишните рамки. Известно раздвижване настъпи в "БИ-БИ-СИ" и "Дойче веле" след смъртта на техния активен сътрудник, изменника на Родината Г. Марков, която бе използувана като повод за разгръщане на кампания срещу социалистическата ни действителност и органите за сигурност на НРБ и СССР.

Отделни антисоциалистически публикации и предавания срещу партията и народната власт периодично се появяваха и в средствата за масова информация на Турция, Гърция, Австрия, Франция, ФРГ, Англия и Албания.

Българската секция на "Свободна Европа" продължи да изпълнява функциите на най-активен подривно-пропаганден център против нашата страна. Увеличи се относителният дял на нейните предавания с пряка антибългарска насоченост.

При 32 % емисиите целяха дискредитиране дейността и ръководната роля на БКП, третирайки тенденциозно някои въпроси от вътрешнопартийния живот. В опитите за формиране настроения против партийната политика, стигащи до открито подстрекателство се спекулираше с проблемите и провеждането на Националната партийна конференция, подмяната на партийните документи, с посещението на др. Тодор Живков в Африка и Азия, писмото му до ЦК на Комсомола, с годишнината от Априлския пленум 1956 г. и извършените промени в държавното и партийно ръководство. Увеличение бележат и материалите, насочени против социалистическия начин на живот 30% при 24% за 1977 г. Повечето от тях се фабрикуваха по познатия метод - подривно-пропагандно интерпретиране на изнесени в нашия ежедневен и периодичен печат слабости по отделни проблеми от социално-икономическото ни развитие.

В сравнение с предходния период нарастна броят на материалите от 6 на 18% за "правата на човека", засягащи пряко нашата страна. За това увеличение допринесоха предаванията за разпространената у нас от ИР Антон Кръстев "Декларация - 78" за смъртта на Г.Марков и В.Симеонов, честване 25-годишнината на Българската патриаршия и други. Отправяха се искания за излъчване на религиозни предавания от Българското радио. Засилиха се директните нападки против органите на МВР и ДС за "погазване законността" в НРБ. Зачестиха и материалите, насочени срещу политиката на БКП по националния въпрос, свързани главно с т.н. македонски проблем.

Както и до сега болшинството от предаванията на "Свободна Европа" бяха предназначени за интелигенцията и младежта. В някои от тях "съветите" за отхвърляне зависимостта от партията, за "самостоятелна изява" стигаха до открито подбуждане към съпротива срещу ръководната роля на БКП. За пример отново се даваха проявите на "дисиденти" в Полша, ЧССР и СССР.

При формирането на така посочените тенденции и насоки в радиопропагандата на "Свободна Европа", а в определена степен и на "БИ-БИ-СИ" и "Дойче веле" значителен дял имат предаванията, подготвени от групата на активните изменници на родината - интелектуалци.

Георги Марков не успя да даде докрай своя личен принос в антибългарските тиради "Задочни репортажи за България", но и след неговата смърт. "БИ-БИ-СИ", "Дойче веле" и "Свободна Европа" все още продължават излъчването на тези и други негови писания.

П.Семерджиев, през ноември м.г. започна излъчване на две нови поредици - "Да не се повтори никога повече" /спомени на Благой Попов/ и "Едноличната власт или характеристика на комунистическия режим в България", които са изпълнени със злосни хули и клевети срещу комунизма, БКП, КПСС, СССР, българо-съветската дружба, КГБ и ДС.

От оценката на данните в съдържанието на посочените предавания може да се направи извод, че Семерджиев е успял да получи инкриминирани материали от България по неизвестен за нас канал.

Из архивите на ДС

Вл. Костов още повече засили злобата, хулите и клеветите, насочени против всичко и всички, свързани със СССР, Българо-съветската дружба и социалистическото изграждане на НРБ. Наред с рубриките "Да прочетем заедно в."Работническо дело" и "От Сан-Стефанския до Берлинския договор", конкретен израз на тази негова ненавист, надминала далеч "старанията" на Г.Марков, П.Семерджиев и Д.Инкьов, беше и поредицата спекулации с материали от V конгрес на БКП.

През втората половина на годината в антибългарската пропаганда активно се включи и Ат. Славов. Неговите "Пътеки под магистралите" по съдържание и изразни средства с нищо не отстъпват от най-злостните писания на останалите изменници от групата.

За повишаване мястото и ролята на радиопропагандата в цялостната стратегия и тактика на империализма, за глобално идеологическо проникване в страните от социалистическата общност, противникът продължава да осъществява система от мерки, с цел увеличаване на нейният обхват и ефективност: "Гласът на Америка" извърши промени в статута на сътрудниците и получи по-голяма автономност от съответните правителствени институции. По този начин увеличи възможностите си за ползуване на по-свободни изразни форми и средства, за разширяване кръга на разглежданите от нея въпроси. В ход е дооборудването й с 12 нови късовълнови предаватели.

САЩ продължават сондажите с гръцките институции за пренасяне основната база на радиостанция "Свободна Европа" от ФРГ в континенталната част на Гърция, с цел обединяването й със сега действащите предаватели от Солун и остров

Из архивите на ДС

Родос. По този начин се предвижда увеличаване предаванията за социалистическите страни с 15% и многократно повишаване чуваемостта и района на покритие.

Конкретни мерки за постигане по-голяма ефективност на радиопропагандата срещу страните от социалистическата общност предприе и Обединението на радиоучрежденията на ФРГ /АРД/.

През годината своеобразен връх достигна и антибългарската пропаганда на югославските средства за масова информация. Небивало развитие получиха темите за "македонския проблем" за рекламиране "югославския модел" в строителството на социализма и издигане ролята на СФРЮ в движението на "необвързаните" страни.

Нападките срещу политиката на БКП по националния въпрос достигнаха 38% - с 4% повече от миналата година . В пропагандните си спекулации югославските средства продължават да не правят разлика между политиката на буржоазните български правителства и тази на БКП. Тенденциозните трактовки и различните фалшификации, хули и клевети, предназначени да аргументират от друга страна националшовинистката политика на Югославия по "македонския въпрос" също се увеличиха - от 32 на 35% през 1978 г. Организирани антибългарски пропагандни акции и кампании бяха проведени особенно по време на честване 100-годишнината от Освобождението на България от османско иго, годишнините на Илинденско-Преображенското и Кресненско-Разложките въстания, по повод 75 г. от смъртта на Гоце Делчев и други.

Из архивите на ДС

137

Вражеските радиопредавания насочени срещу социалистическия начин на живот в НРБ запазиха тенденция на устойчивост - 17%. Основен техен източник "за захранване" продължава да бъде кореспондента на "Нова Македония" в София Филип Симоновски, чийто материали са изпълнени с груби фалшификати, гнусни интерпретации и невероятно нагли измислици по отношение на нашата действителност. На антисоциалистическа основа значително нарастнаха и материалите за "Защита правата на човека" у нас и спазване на хелзинските договорености от нашата страна /от 2 на 10 % /.Продължиха антисъветските и антикомунистически нападки и атаките срещу "прекаленото засилване" на Варшавския договор.

Прави впечатление факта, че освен от някои западни учени, югославските позиции по "македонския въпрос" се застъпват и в отделни официални публикации на автори от социалистически страни - Полша, Румъния и Чехословакия. Особено внимание заслужава рецензията на д-р Янина Пшчулковска за издадената през 1977 г. във Варшава "История на южните и западни славяни" от полските историци Йежи Сковронек, Мечеслав Танти и Тадуеш Вашилевски. Авторката определя тази история като "морална награда за македонския народ",като удар върху великобългарските асимилаторски стремежи на България. Рецензията веднага беше публикувана от в."Нова Македония" и продължава да се използва като "солиден аргумент" в антибългарската кампания на западната ни съседка. Подобен прецедент предизвика и статията на чехския славист Иван Доровски "Следвоенната македонска поезия",публикувана в чехословашкото списание "Ровност" на 24 юли 1978 година.

От оценката и анализа на чуждата пропаганда против НР България през изминалия период могат да се направят следните

ИЗВОДИ И ПРОГНОЗИ:

1. Радиопропагандата заема все по-важно място в опитите на подривните центрове за идеологическо проникване и влияние в страните от социалистическата общност, в т.ч. и срещу НРБ. Това предопределя непрекъснато нарастващите усилия на противника за технически , финансови, организационни и кадрови подобрения на тази дейност, с цел повишаване на нейната ефективност.

2. В изпълнение "доктрината Картър",на определена антисъветска основа,подривната пропаганда залага все повече на спекулациите насочени предимно срещу социалистическия начин на живот, "правата на гражданите в социалистическите страни" и ръководната роля на комунистическите партии.

3. В опитите за разбиване единството на социалистическата общност и дискредитиране политиката на компартиите, наред с антисъветизма, все по-голямо внимание се обръща и на национализма въобще. За тази цел се популяризира "самостоятелната" политика на СС Румъния и Югославският "модел" социализъм.

4. Ще се увеличават усилията и провокациите на противника за инспириране на "дисидентско движение" у нас. Особено внимание в това отношение заслужават материалите подготвяни от Вл.Костов и Ат.Славов,поради връзките и влиянието,което имат в определени среди на нашата интелигенция.

5. Все по-опасни и настойчиви ще бъдат опитите на югославските ръководни кръгове за интернационализиране на "македонския въпрос". Има основания да се очаква, че това ще бъде и основната насоченост в тяхната антибългарска пропаганда, след корекциите, които ще нанесат във връзка с речта на др. Живков в Благоевград и Декларацията на Министерството на външните работи за всестранно развитие на българо-югославските отношения.

6. Могат да се очакват и определени глобални действия за концентриране и интегриране пропагандните усилия на противника, насочени към омаловажаване, саботиране и евентуално проваляне на олимпийските игри в Москва, с цел дискредитиране на СССР като домакин на "Олимпиада-80".

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 07,06 У-НИЕ ДС
Полковник: /Хр.Лазаров/

Нап. в 1 екз.
за др.ген.П.Стоянов
Изп. Р.Гергинов
Нап.ВС/2160
София, 26.II.1979 г.

Доразм. в 4 екз.
№ 2-зам.н-ци у-ние
№ 3-4- н-ци отдели
№ 5-ЦИАС

Из архивите на ДС
139

5.03.80
МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 2243 Екз. № 5
25. II 1980 19 год.
СОФИЯ

ЦИАС
732 /1980/ 3/362
СТРОГО СЕКРЕТНО!
КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

25

2868 27.2.80

С П Р А В К А

ОТНОСНО: чуждата пропаганда против НРБ през 1979 г.

Характерът и насоките на враждебната пропаганда срещу нашата страна се определяха от доктрината "Картър" за глобално настъпление против социализма на основата на все по-открит и груб антисъветизъм. Това ясно личи от тематичното разпределение на предаванията на подривните радиостанции с емисии на български език и публикациите в реакционните буржоазни и ревизионистични печатни издания: антисъветизъм – 30 %, "правата на човека" – 21 %, против реалния социализъм – 22 %, антикомунизъм – 10 % и опити за дискредитиране политиката на БКП – 14 %.

Както и до сега, пропагандните кампании бяха най-масови по време на важни събития от международния и вътрешно-политически живот в социалистическите страни и различни годишнини: преговорите САЛТ – 2, агресията на Китай срещу Виетнам, позицията на Чаушеску в консултативния съвет на Варшавския договор, 40-годишнината от подписването на договора между СССР и Германия и 100-годишнината от рождението на Сталин. Активно се експлоати-

раха "независимата" политика на Югославия и Румъния, "военното засилване" на Съветския съюз и дисидентските прояви в някои братски страни.

Проведени бяха редица технически, организационни и кадрови промени в апарата на вражеските радиостанции с цел повишаване ефективността на техните предавания. В края на годината специален координационен съвет, под ръководството на Бжежински, разработи програма за увеличаване времетраенето на емисиите на "Гласът на Америка" за социалистическите страни. Предвижда се разширяване на връзките с радиоцентровете на Египет и Израел, оказване на финансова помощ и активизиране на "черната пропаганда" която ще бъде излъчвана съвместно с тях. Във връзка с тези промени бе избран и нов директор на радиостанция "Гласът на Америка".

Нов директор има и "Немска вълна". Новото ръководство на радиостанцията предвижда редица подобрения в техническото обслужване на базата на електронни съоръжения.

В пропагандата, насочена директно срещу НР България, широко се спекулираше с направените промени в Политбюро, Постановление № 50, Пленума на ЦК на БКП по проблемите на образованието, Националната комсомолска конференция и българо-югославските отношения. Появиха се и материали във връзка с подготовката за честване на 1300-годишнината от основаването на българската държава. Перманентно в различните западни страни се разпалваше антибългарска пропагандна шумотевица около мнимото убийство на изменника Г. Марков от органите на ДС.

Обща тенденция за вражеските радиостанции е ескалацията на антисъветизма. Най-силно това е изразено в

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

предаванията на "Гласът на Америка". Около 30 % през миналата година, антисъветизмът достигна 42 %, като през третото тримесечие беше достигнат най-високият относителен дял в експлоатацията на тази тема - 55 %. Антисъветските емесии на "Би-Би-Си" и "Немска вълна" се увеличиха със 7 % и съответно с 37 и 27 % също станаха определящи в техните предавания.

Потвърди се отбелязаната през първото тримесечие тенденция на нарастване директната пропаганда против нашата страна в материалите, излъчвани от "Би-Би-Си", "Немска вълна" и "Гласът на Америка" - почти двойно в сравнение с миналата година. Болшинството от тях са насочени против социалистическия начин на живот, ръководната роля и политиката на БКП и в "защита правата на човека" у нар. Увеличиха се и техните предавания, третиращи в невярна светлина българо-югославските отношения от позициите на скопските националисти. Показателна бе излъчената от "Би-Би-Си" серия за българо-югославските отношения, подготвена от Петър Семерджиев.

По-остри и опасни станаха нападките и клеветите в предаванията на радиостанция "Свободна Европа". Нараства активността на групата изменници-интелектуалци, работещи в българската й секция. Материалите, изготвяни от Вл.Костов, придобиват все по-силно изразен подстрекателски характер. От позициите на груб антисъветизъм той представя България като тоталитарна държава, в която са погазени всички права и свободи на гражданите. Във връзка с 40-годишнината от подписването на договора между СССР и Германия, хулите и клеветите в рубриката му "Да четем заедно" достигнаха своя апогей. Костов стигна дори до там, че обвини Съветския съюз за започването на Втората световна война. Пак "агресивната" политика и "...те-

142

монистичните"амбиции на съветските ръководители били причина за сегашните напрегнати отношения с Китай. Пекинските ръководители търсели равновесие след последиците от "агресивността" на Виетнам. Освен това СССР бил този, който умишлено пречел на политиката за установяване на Балканите отношения на добросъседство и разбирателство.

От позициите на вулгарен антисъветизъм са подготвени и предаванията от серията "Съветската политика спрямо България" на П. Семерджиев.

Подобна е и поредицата "Пътеки под магистралите" от Ат. Славов.

Прави впечатление ясно изразената през цялата година тенденция за увеличаване материалите, насочени против вътрешнопартийната дейност на БКП. За периода те нарастнаха близо два пъти, като наред с това се наблюдава и по-голяма острота на изразните средства.

Основни обекти на враждебните радиостанции продължиха да бъдат интелигенцията и младежта. В материалите, предназначени за интелигенцията, ударението се постави върху въпроси, касаещи творческата свобода и морално-етични проблеми. Увеличиха се опитите по различни поводи и с различни средства у младото ни поколение да се втълпява убеждение от "необходимостта"от премахване ръководството на партията над младежките организации и дейности. Подстрекаваше се към премахване изучаването на идеологическа дисциплина и военно-патриотична подготовка, особено във връзка с обсъждането на реформата в образователното дело.

Отделни публикации, насочени предимно срещу социалистическия начин на живот, се появяваха на страниците на реакционните издания в Турция, Испания, Италия. Някои

143

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

вестници във Франция, Англия и Австрия поместиха статии, разглеждащи в антибългарски дух българо-югославските отношения. Гръцкият вестник "Елефтерос Козмос" се опита да подхване кампания против назначаването на Николай Тодоров за посланик в Атина и по повод спогодбите между България и Гърция за режима на водите на р.Места.

С неотслабваща сила продължава безпрецедентната антисъветска и антибългарска кампания, провеждана с всички сили и средства от страна на Югославия. Откритото заставане на страната на китайските теории, срещу национално-освободителното движение от "Третия" свят, за привидна неутралност на СССР в международната политика бяха съществена черта на югославската пропаганда. Характерно за годината и нарастването на материалите за териториални претенции - със 7,% и на нападките против вътрешнопартийната дейност на БКП - с 5 % повече в сравнение с 1978 г. През четвъртото тримесечие хулите и клеветите срещу нашата партия достигнаха 25 % от антибългарските нападки. Особено злостни и невъздържани бяха югославските средства за масова информация по време на честването на 70-годишнината от рождението на Вапцаров, когото те обявиха за "македонец , загинал от български куршум в борбата за свободата и независимостта на македонския народ". Подобна беше и реакцията на югославските пропагандни институти във връзка с избирането на Венко Марковски за академик. В последно време скопските националисти съсредоточиха усилията си за "помакедончване" на Григор Пърличев и дори на Хр. Смирненски. В продължение почти на цялата година по различни начини се разпространяваха слухове за "военна опасност" и насаждане на антибългарска психоза,

за "подготовка на агресия срещу Югославия" от страна на България и СССР, които "струпвали армия на югославската граница. Продължават опитите за обработване съзнанието на населението от Благоевградски окръг на основата на "потъпканите права и свободи" на "македонското малцинство" в България.

Продължават и усилията на турски средства за масова информация за поддържане и разпалване на национализъм и верски фанатизъм сред българските турци, за етническа затвореност и отчуждаването им от българския народ, за противопоставяне на политиката на БКП и българското правителство за изграждане на единна българска социалистическа нация.

От оценката и анализа на чуждата пропаганда против България през 1979 г. могат да се направят следните

ИЗВОДИ И ПРОГНОЗИ:

1. Противникът повишава координацията и единодействието на реакционните и ревизионистични средства за масова информация. С особена сила това се отнася за действията на вражеските радиостанции с емисии на български език. Потвърждение на това са и масираните антисъветски кампании, проведени през годината.

2. Забелязват се опити за взаимно обслужване на антибългарската кампания, провеждана от СФРЮ, Гърция и Турция, и по-широко подемане на техните хули и клевети от средствата за масова информация в Западна Европа и САЩ.

3. Увеличаване на материалите, разчетени да оказват буржоазно идеологическо въздействие с помощта и на

145

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

основата на национализма.

4. Невижданата до сега антисъветска кампания е призвана от една страна да обезпечи външнополитическия курс на САЩ и главните империалистически страни, а от друга – да изолира и противопостави СССР на останалите страни от социалистическата общност.

5. Опитите за инспириране у нас на "дисидентско движение" и създаване на "дисиденти" стават по-изтънчени и разчетени за въздействие върху морално-етически фактори.

6. Макар и все още недостатъчно ярко изразено, се чувствува ориентиране на противника към излъчване на материали, насочени директно към работническата класа у нас.

7. Трябва да се очаква, че реакционните буржоазни и ревизионистични средства за масова информация ще усилят подривно-пропагандната си дейност в съответствие с предприетата от САЩ, НАТО и Китай атака срещу СССР, разведряването и мира, като прилагат по-голяма масираност, изтънченост и псевдонаучност.

8. Югославските средства за масова информация, изхождайки от националистическо-ревизионистична линия, и проблемите, които ни поставя близката смърт на Тито /политически, икономически, вътрешнофедеративни и международни/ за решаване ще продължат и засилят своята антибългарска пропаганда, като отдушник и средство за отклоняване вниманието на югославските трудещи се в лъжлива цел.

9. В съответствие с повишаване ролята и мястото на религията в провежданата от противника подривна идеологическа дейност, може да се очаква увеличаване на предаванията с религиозно съдържание. По повод 1300-годишнината ще бъдат направени опити за хиперболизиране ролята на църквата за запазване и поддържане на българския национален дух, както и за опазване на човешките добродетели в съвременния свят.

10. Увеличаването на материалите, насочени против българосъветската дружба, външни вътрешнопартийната дейност на БКП, ще продължи,с оглед нейното дискредитиране разбиване сплотеността на народа около партията, насаждане на ревизионизъм и противопоставяне на партията, инспириране на недоволство, "легална" и нелегална опозиция в полза на Запада.

НАЧАЛНИК 07 ОТДЕЛ
- полковник:
/Хр.Лазаров/

Нап. в 1 екз.
№ 1 - др.ген.П.Стоянов
Доразмн. в 4 екз.
№ 2 - др. Галустов
№ 3 - зам.-н-ци у-нието
№ 4 - н-ци отдели
№ 5 - ЦИОУ
изп. Р.Гергинов
нап. Симеонова - 2265
София, 22.02.1980 г.

Из архивите на ДС

ЦИАО
1240 | 28 | 16-35
108

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 8723 Екз. № 5
23 VII 19 год.
СОФИЯ

42
25.07.80

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТР. РАБОТИТЕ
Вх. № 10884 25.07.80

С П Р А В К А

ОТНОСНО: чуждата пропаганда против НРБългария през второто тримесечие на 1980 година

0-2
II 5,18

Определящ в съдържанието и насоките на враждебната пропаганда продължава да е антисъветизма. Въпреки известното затихване на истеричната кампания, той заема 64 % в предаванията на "Гласът на Америка", 51 % в тези на "Би-Би-Си" и 36 % в емисиите на ~~"Немска вълна"~~ Deutsche Welle, което е средно с 20 % по-малко в сравнение с първото тримесечие. Отново преобладаваха спекулациите и клеветите около съветското присъствие в Афганистан и подготовката на Московската олимпиада.

Във връзка с "проблема за кубинските бежанци" и срещата на европейските компартии в Париж, с около 10 % се увеличиха материалите против реалния социализъм и тези с антикомунистическа насоченост. Преувеличаваха се и генерализираха някои нерешени социално-икономически въпроси в Полша и прояви на "дисидентите" в тази страна.

Продължиха, а след смъртта на Тито се увеличиха "тревогата" и "загрижеността" за "целостта и независимостта" на Югославия с повече или по-малко открита антисъветска насоченост.

Предаванията, директно третиращи нашата страна в емисиите на "Би-Би-Си" останаха почти непроменени по количество и съдържание, а тези на "Немска вълна" и "Гласът на Америка" намаляха приблизително два пъти. Характерно е, че и трите радиостанции с поредица религиозни програми отбелязаха Великденските празници, като не пропуснаха да подчертаят "ограниченията" наложени от комунистите при неговото честване. За тази цел "Би-Би-Си" използва спомени на Георги Марков и ръководителя на създадената в Западна Европа "Българска православна църква в изгнание"-невъзвръщенеца архимандрид Григорий Велинов.

За дискредитиране вътрешнопартийната дейност и ръководната роля на БКП, както и социалистическия начин на живот у нас "Би-Би-Си" излъчи "материали на английските специални служби" за Трайчо Костов и на П.Семерджиев, който се опита да оклевети живота и дейността на Васил Коларов, а "Немска вълна" разгледа "положението на мюсюлманите в НРБ".

Посочените до тук характеристики напълно се отнасят и за дейността на най-активния пропаганден център против нашата страна - радиостанция "Свободна Европа". Като цяло насоките и съдържанието на нейните предавания остават в предишните рамки. Независимо , че заема относителен дял от 20 %, антисъветизмът продължава да преминава като червена нишка във всички излъчвани материали. Забелязва се повишен интерес към икономическото ни развитие и външнополитическата дейност на наши партийни и държавни ръководители. По-широко се спекулира с разсъждения около морално-психологическите и финансови аспекти на бригадирското движение.

С неотслабваща сила продължават атаките срещу "диктата на партията" върху работата на писателите, журналистите

и средствата за масова информация. Особено остри са материалите на В.Костов и поредицата на Ат.Славов "Пътеки под магистралите". Както беше отбелязано през първото тримесечие, увеличават се и материалите на останалите сътрудници на радиостанцията в това направление.

Все по-злостна е антисъветската и антисоциалистическа насоченост в серията на П.Семерджиев "Съветската политика спрямо България".

Без значителни изменения продължава антибългарската пропаганда от страна на Югославия. Въпреки че остават на старите си позиции в оценката на събитията в Афганистан и проблемите на международното комунистическо и работническо движение , средствата за масова информация намалиха количеството и остротата на открито антисъветските си материали. Известно увеличение имат публикациите и предаванията с националистически претенции за "македонските" език, култура, националност и историческо минало. С около 10 % нарастнаха и клеветите за дейността на БКП по "македонския въпрос". Продължават опитите за присвояване на български революционери, творци и исторически личности.

Отделни материали с антибългарско съдържание се появиха в средствата за масова информация на Турция, Гърция и Дания. В тях преобладават "разкритията" за "контрабандна търговия с оръжие и други стоки", извършвана от Кинтекс и други български търговски организации.

От анализа на вражеската пропаганда през периода могат да бъдат направени следните

И з в о д и :

1. Противникът съсредоточава пропагандните си усилия върху работещите в сферата на литературата и средствата за масова информация, главно журналистите.

2. Засилва се подривно-подстрекателския характер в предаванията на "Свободна Европа", чрез предизвикателства към "творческа и гражданска съвест" на интелигенцията и младежта.

3. В условията на усложената международна обстановка ще продължи активната експлоатация на открития и груб антисъветизъм.

4. Отчитайки насоките и досегашната практика на западната пропагандна машина, трябва да очакваме ново засилване на антисъветската и антисоциалистическа кампания по време на олимпийските игри в Москва.

ЗАМ.НАЧАЛНИК 08 ОТДЕЛ
~~Под~~полковник:
Т. Тонев
/~~Ив.Ива~~нов/

Нап. в 1 екз.
за др. П.Стоянов
Дорамн. в 4 екз.
2-др.Голустов
3-зам.н-ци у-ние
4-н-ци отдели
5-ЦИОУ
Изп.Р.Гергинов
Нап.ВС/22.07.1980 г.
М.№ 9197

Из архивите на ДС

Копие - 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Др П Стоянов
Д 16

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 19316, екз. № 1
30. 11. 1981 19 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО 929

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
13359 — 4. XII 1981

ДО НАЧАЛНИКА НА У-НИЕ 6 ДС

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 1165
от 28.05.2004 г.

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Сравнително изследване на мненията на слушатели от пет социалистически страни за радио "СВОБОДНА ЕВРОПА", "ДОЙЧЛАНД-ФУНК"/"ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" и радио "БИ БИ СИ"

Др Христов за попване при анализите 15.12.81 [illegible]

По наши данни, за нуждите на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" /РСЕ/ било изготвено сравнително изследване на предаванията на РСЕ, "ДОЙЧЛАНДФУНК"/"ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" и "БИ БИ СИ".

Анализът се базирал на специална анкета, проведена с 436 слушатели от Чехословакия, 540 - от Унгараия, 1,037 - от Полша, 506 - от Румъния и 246 - от България. Целта на изследването била да се установи, според слушателските мнения, какви качества притежавали тези радиостанции.

На слушателите бил предложен списък от характеристики, групирани по показателите: "достоверност", "съдържание" и "технически качества".

Направения анализ на чуваемостта на станциите установил, че полските слушатели чували "БИ БИ СИ" и

"ДОЙЧЛАНДФУНК " по-добре, отколкото РСЕ. В България и Унгария чуваемостта на "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" била по-добра, отколкото тази на РСЕ. Румънските слушатели класирали и трите радиостанции на еднакво ниско ниво. Единствено унгарските слушатели класирали РСЕ по-високо, отколкото "БИ БИ СИ" и "ДОЙЧЛАНДФУНК".

По показателят "достоверност ",РСЕ отстъпвала пред другите станции, особено във връзка с осветляването на полските събития.

По "съдържание" картината била твърде разнообразна. В Унгария предаванията на РСЕ били по-интересни, отколкото в Румъния; полските слушатели оценявали еднакво по съдържание и трите радиостанции; в Чехословакия "Дойчландфунк" се харесвала повече от РСЕ, а българските слушатели предпочитали "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" пред РСЕ.

По показателя "технически качества", "ДОЙЧЛАНДФУНК" и "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" имали предимство в три от страните, а "БИ БИ СИ" - в две .В тази насока РСЕ не била на необходимото ниво.

Най-добри резултати били получени за елемента "обективност". И трите радиостанции имали най-високи оценки за "обективност" във всичките пет страни. Оттук авторите на изследването правели извода за значението на "обективността", която би трябвало да стане основен градивен елемент в бъдещата дейност на западните радиостанции.

Авторите на изследването анализирали и конкретните резултати от анкетата поотделно във всяка от изследваните страни.

Из архивите на ДС

18

3.-

Българските резултати се отчитали на базата на мненията на 183 слушатели на РСЕ, 126 - на "БИ БИ СИ" и 43 - на "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", като се отбелязвало, че поради малкия брой анкетирани български слушатели, особено тези на "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", резултатите били в известна степен относителни.

Оценката на РСЕ по "обективност" била по-ниска от тази на "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", но по-добра от тази на "БИ БИ СИ" "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" се отчитала като общо взето най-обективно отразяващата събитията радиостанция. Същото се отнасяло и за РСЕ.

В края на изследването било отделено място и на анализът на сходствата и разликите в оценките на слушателите от петте изследвани страни за РСЕ.

Според сравнителното изследване, РСЕ се отчитала като една много добра, но същевременно не на очакваното ниво радиостанция. Авторите отчитали, че от РСЕ биха могли да се очакват и по-добри резултати за в бъдеще, като се имало предвид големите организационни и технически възможности на тази най-голяма в Европа радиостанция.

Отпеч.в 2 екз.
№ 1 -ВГУ-ДС
№ 2 - КД

Доразм.в 3 екз.
№ 3 - VI упр.ДС
№ 4 - ЦИОУ
№ 5 - Бюлетин К-1

Изп.04 1654/11836
Нап. ДС 04-2536
30.XI.1981 г.

ЗАМ.НАЧАЛНИК
ПОЛКОВНИК:
/Тр.Петров/

88.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Някои насоки на подривната радиопропаганда срещу НРБ

Подривната пропаганда срещу НРБ през последните месеци третира преди всичко проблемите на преустройството, като се стреми да създава и разпалва недоверие и противоречия между социалистическите държави, да предизвиква негативни настроения, неувереност, скептицизъм и обърквање сред населението. Полагат се усилия за нейното постоянно актуализиране, за насочването ѝ към най-важните въпроси на нашето развитие, за съобразяване на внушенията с политическото и културно развитие на адресатите и с конкретната обстановка, с изискванията за достоверност и убедителност на информацията и всички други обстоятелства и предпоставки, които обуславят ефективността на пропагандното въздействие. Доминира една основна теза, около която гравитират всички останали. Тя гласи, че социалистическият обществен строй е неизменна, застинала, неподлежаща на развитие система, която не може да се обновява и саморегулира. Поради това всяка идея за обновление и преустройство е несъвместима със социализма.

Пропагандните кампании се водят на основата на две различни оценки за същността на преустройството:

1. То представлява добре замислен "тактически ход на М. Горбачов", с цел да бъде измамен Западът, да се притъпи бдителността му, като по този начин СССР си осигури икономически изгоди, политически и военни предимства и възможности за провеждане на "традиционната си агресивна политика". Т.е. зад фасадата на привидните обновителни процеси и промени, същността на социализма си остава "агресивна" "тоталитарна" и "авторитарна".

2. Преустройството е реален процес, свързан със същностни промени в социалистическото общество и обусловен от осъзнатата необходимост да се преодолее икономическото и техническото изоставане. То представлява сериозно отстъпление от комунистическите принципи в името на оцеляването на обществената система и води до социалдемократизиране и до постепенно включване на капиталистически елементи в икономиката и обществено-политическите отношения. Затова е необходимо обновителните процеси в социалистическото общество внимателно да се поощряват с икономически, политически и идеологически средства. Всъщност това представлява осъвременен вариант на добре известната концепция, която предвижда политическо и икономическо сближаване и обвързване със социалистическите страни като цяло и поотделно с всяка от тях, с оглед вътрешното им дестабилизиране и предизвикването на същностни промени в техните обществени системи. Сега обаче тя е "обогатена" с нови елементи и допълнена с редица конкретни практически мерки от страна на управляващите в САЩ и в почти цяла Западна Европа консервативни правителства.

В тактическо отношение се залага преди всичко на диференцирания подход към социалистическите страни, който с различна интензивност бе използван от капиталистическите държави и през изминалите две десетилетия. Вероятно в бъдеще той ще намери още по-широко приложение. Има някои сериозни основания за такова предвиждане, с оглед становищата, изразени от известни политически и обществени дейци на Запад.

Специален интерес представляват серията статии от Х. Кисинджър, публикувани в американския вестник "Крисчън сайънс монитър", посветени на стратегията и тактиката на САЩ и техните съюзници по отношение на Източна Европа през 90-те години. Според автора, новото правителство на САЩ трябва да отдели "централно внимание" на този район на света. Преустройството щяло да ерозира политическата система на държавите в тази част на континента и по този начин да създаде неминуема заплаха от интервенция на СССР, който бил пряко засегнат от развитието на обстановката там. Оттук Кисинджър извежда тезата за необходимостта да се намери такъв политически вариант, който да откъсва въпросите на държавното устройство в Източна Европа от проблемите на сигурността на СССР - т.е. в социалистическите страни да се осъществи т.нар. финландски модел. На същото мнение е и друг американски външнополитически експерт - Х. Зоненфелд, който призовава президента Буш да провежда "активна диференцирана политика" към източноевропейските държави, приемайки, че това може да доведе до тяхното неутрализиране.

Из архивите на ДС

Според бившия съветник на президента на САЩ по въпросите на националната сигурност Бжежински, обстановката в пет от тези държави била вече "експлозивна в политическо отношение", а "разколът между комунистическите партии и обикновените граждани" ставал все по-голям.

Други американски източници изтъкват, че основният спорен въпрос бил не от икономически, а от политически характер - кой да управлява, партията или народът. Именно във връзка с това, във всички социалистически страни се създавали алтернативни структури и се активизирало "съпротивителното движение". По този повод се прави и генерализираща оценка, че неформалните групи, възникнали в тези страни представлявали "необратима движеща сила", която може да промени ситуацията. Те постепенно се изплъзвали от партийния контрол и по-нататък можели да създадат сериозни проблеми на властта. Техните организационни форми варират от обособяване на открити политически движения и дискусионни клубове, до обединения за защита на околната среда и самостоятелни изложби на произведения на изкуството. Причините за възникването на антисоциалистически и нелоялни изяви се търсят от една страна в самата същност на обществената система, а от друга - в трудностите, свързани с обновителните процеси в съответните страни. Внимание се отделя и на международните контакти на някои от неформалните групи, на подписаните от тях съвместни документи и т.н.

Бившият член на Съвета за национална сигурност на САЩ, а сега вицепрезидент и директор по изследователската дейност на "Института за проучване на проблемите на

сигурността на Изтока и Запада" в Ню Йорк Стивън Лараби е отпечатал обширна "програмна" публикация във връзка с преустройството в социалистическите страни, в която изтъква, че САЩ трябва най-внимателно да следят процесите в отделните държави, да изучават детайлно дори и незначителните на пръв поглед промени, да правят съответните изводи и да се опитат да се възползват от трудностите, с които се сблъскват партийните и държавните ръководства. Лараби също препоръчва да се използва гъвкав и диференциран подход.

Не по-малко красноречив е и коментарът на западногерманския разузнавач и "експерт по проблемите на Източна Европа" Карл Г. Шрьом, публикуван във в. "Ди велт" на 31 януари 1989 г., в който се препоръчва "тактиката на салама"* като способ за постепенното "финландизиране" на източноевропейските социалистически страни, т.е. за неутрализирането им и за "внедряване в организма на комунистическата народна демокрация на елементи на плурализъм, либерализъм и социалдемократизъм".

Тези стратегически постановки и ~~тактически подходи~~ служат за основа и на подривната пропаганда на чуждите радиоцентрали срещу НРБ, нюансирана в зависимост от обстановката през съответните периоди, от насочеността към лица от различни възрастови, социални, верски и други групи, както и съобразно вътрешното "разпределение на труда" между отделните радиоцентрали.

---

*Термин и тактика приписвани на бившия унгарски ръководител Матиаш Ракоши, според които буржоазният лагер представлява нещо като салам, от който трябва да се реже парче след парче докато от него не остане нищо. Сега Шрьом препоръчва същата тактика да се използва за постепенното откъсване една след друга на източноевропейските социалистически страни.

Из архивите на ДС

Най-активна пропагандно-подривна дейност срещу НРБ развиват американските радиостанции "Свободна Европа" и "Гласът на Америка", западногерманската "Дойче веле" и английската "Би Би Си". В предаванията си те подлагат на "всестранен анализ" проблемите на нашето развитие и по-специално преустройството в НРБ. Предмет на вниманието им са сферите на икономиката, политиката, културата и бита, като се акцентира върху най-актуалните от тях за даден период от време. Характерни са следните насоки на подривна радиопропаганда:

1. Опити за дискредитиране на ръководната роля на партията, за представяне на нейната политика като догматична, конюнктурна и съдържаща "значителна доза сталинистки елементи". Подчертава се и "изчакателното становище" и "мълчаливата опозиция" на българското партийно и държавно ръководство по отношение преустройството; еволюцията на НРБ от положение на най-верен съюзник на СССР в близкото минало, към позициите на държавите (ГДР, ЧССР и СРР), които в една или друга степен и по различни причини не приемали или се отнасяли резервирано към обновителните процеси. Причините за това се търсят в "ангажираността" на висшето партийно ръководство у нас с политиката на СССР през периода на застой, с "липсата на демократични традиции" в партията и обществото и със страх от промени, които биха довели до "дестабилизиране на господствуващата номенклатура".

2. В многобройните материали, посветени на преустройството и обновителните процеси в нашата страна личи оценката на подривно-пропагандните централи, че преустройството у нас е твърде бавен, противоречив и едностранчив

процес, че то обхваща само икономиката, поради технологическата изостаналост на народното стопанство и належащата необходимост да се намери изход от тежкото положение на страната. Внушава се, че това развитие е обречено на неуспех, поради липсата на гласност и демократична политическа система, че то противоречи на самата концепция за преустройството, така както тя е "разработена от съветското ръководство". В някои материали внушенията и упреците в смисъл, че България не следва стриктно пътя на СССР са съвсем директни. Само до преди няколко година НРБ бе обвинявана, че "сляпо копира" съветския модел на социализъм, че провежда несамостоятелна политика и че извършващите се у нас социално-политически процеси представлявали огледално отражение на положението в СССР.

Почти всички подривни радиостанции полагат усилия за създаване на враждебно отношение към политическата система на социализма сред слушателите си, чрез ретроспективни анализи и обзори, спомени и др.п., идеализиращи политическите отношения в България по време на буржоазното господство. Подчертава се "демократичният" характер на тези отношения, а фашистката диктатура се интерпретира като случаен епизод. Целта на отправяните злостни внушения е българският гражданин да стигне до извода, че преди социалистическата революция е имало истинска свобода и демокрация и че за да може преустройството да даде резултати, трябва да бъде възстановена буржоазната демокрация.

Изключително злостни са материалите на П. Семерджиев, излъчвани от "Свободна Европа", с които се фалшифицира истината за дейността на опозицията у нас след 9.IX. 1944 г.

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

3. Една от основните тенденции в подривната радиопропаганда срещу НРБ в сферата на политическите отношения е все по-настойчивото насочване към проблематиката, свързана със "защитата" на правата на човека и с "нарушаването" на демократичните свободи в НРБ. Особено интензивни бяха коментарите по време на посещенията на президента на ФРГ фон Вайцзекер и на Франция Митеран в нашата страна. Основното твърдение беше, че незачитането на човешките права и демократичните свободи е вроден недъг на социализма и че българските власти системно превишават правата си, като репресират лица, чиито действия не противоречат на конституцията и законите, но са политически нежелателни.

Все по-широко се практикува излъчването на интервюта с някои от участниците в срещите (напр. с Митеран), както и с други български граждани. В някои от тях се отбелязва, че в България "липсва необходимата публичност" и че обикновено се дава гласност на мнения, които съвпадат с официалните. Възпроизведени бяха оценки, публикувани във френски вестници, според които поканените лица се оказали не "опозиционери", а просто "новатори", които искали в НРБ да се извърши демократизация, подобна на тази в СССР. Акцентира се също така и върху извода, направен от френски вестници, че гласността и преустройството в България се развивали много бавно и че ставало дума само за икономическа реформа, а не за цялостно обновление на обществото. Въпреки всичко обаче се появили кълнове на "нова гражданска смелост, доблест и съзнание" и вече не можело да се говори за България като за "единствена страна в Източна

Европа, без дисидентско движение". Подчертавайки международното значение на посещението на Митеран, радио "Дойче веле" заключава, че то допринесло за засилването на интереса към НРБ и представлявало косвено международно признание, че у нас вече официално съществуват "независими" движения за защита на правата на човека. Имат се предвид "Независимото дружество за защита на правата на човека", "Клуб за подкрепа на гласността и преустройството в България" и др. Застъпва се тезата, че сега имало най-благоприятни условия за разширяване на дисидентското движение чрез обединяване на дейността на различните формации и "активизиране на българската интелигенция". Тази подстрекателска дейност на подривните радиоцентрали се съчетава с усилия да се ангажират известни западни културни дейци и общественици към "българските дисиденти". Например според "Свободна Европа" председателката на американската Академия за изкуство и литература и бивша президентка на ПЕН-клуба в САЩ Хортенз Калишър се обявила в подкрепа на поета Петър Манолов и съобщила, че клубът ще направи необходимото "целият свят да научи за съдбата на преследваните писатели, какъвто е Манолов". Радиостанцията се спира и на подкрепата, която получавали членовете на независимите формации вътре в страната, която се изразявала в нежеланието на партийните организации да вземат решение за изключване на участници в тези групи, в искания за възстановяване на Ст. Продев на поста главен редактор на в. "Народна култура" и др. Същевременно се отправят нападки срещу българските власти, които продължавали да нарушават правата на

човека, въпреки поетите от тях международни задължения, както и срещу партийния печат, който проявявал "сталинистко отношение към проблемите на демокрацията".

Съществуването на неформални групи в НРБ като сравнително ново явление се тълкува от чуждата радиопропаганда като "съживяване на българската интелигенция","дистанциране от партийната линия", "търсене на творческа свобода и реализация" и т.н.

Сътрудниците на подривно-пропагандните централи вземат интервюта най-често от Бл. Димитрова, Ж. Желев, Н. Василев, А. Шелудко, Е. Иванова и др. Интересът на интервюиращите е насочен най-вече към процесите на преустройство и отношението на лица от различни обществени слоеве към него, състоянието на правата на човека в България (данни за репресирани и ограничавани лица като "противници на режима" и "жертви на гласността") и т.н.

Въз основа на събраните материали, чуждите радиостанции правят оценки, според които отношението на държавните органи към "независимите организации" можело да служи за пробен камък и проверка на искреността на декларациите и уверенията, че в България съществува демокрация, гласност и ново мислене.

Под лозунгите за защита на правата на човека се разпространяват клеветнически твърдения,за положението на "турското малцинство в България", което било лишено от възможност свободно да се самоопредели. Популяризират се публикации в турските средства за масова информация с антибългарско съдържание.

4. Гласността в НРБ се характеризира от подривно-пропагандните радиоцентрали като "половинчата и без гаранции за трайност", "гласност с мярка" и т.н. Въпреки това обаче се изказва предположение, че може би "бентът на мълчанието ще се отприщи", поради засилващото се социално напрежение в страната. Като пример за селектирана и "режисирана отгоре" гласност, "Свободна Европа" посочва дейността на официалния Комитет за защита на правата на човека, чието създаване не било резултат от обществена инициатива, а се подсказало отгоре. Според радиостанцията тази нова институция имала "представителен характер" и била "за износ".

5. Съществено място в подривната пропаганда на чуждите радиостанции заемат нападките срещу развитието на икономиката в нашата страна. Те са многопосочни и разнородни. Едно от първите места заемат твърденията за "липса" на икономическа стратегия на партията, за конюнктурен и компилативен характер на икономическите реформи и модели, които предполагавлявали опит да се създаде някакъв хибрид между централно ръководена икономика и стоково-пазарно стопанство. Прогнозата е, че такъв еклектичен подход крие опасност да се съберат на едно място недостатъците от различни икономически системи и концепции, да се стигне до стопански хаос и да възникнат сериозни социално-политически проблеми. Наред с половинчатите признания, че са постигнати известни успехи и оживяване на стопанския живот, непрекъснато се внушава, че направеното е съвсем недостатъчно и че е необходимо да се даде пълен простор на частната инициатива, на пазарните механизми и на свободната конкуренция, ~~които да~~

Из архивите на ДС

изместят централното планиране и ръководство на народното стопанство. Под прикритието на лозунги за постигане на "висока ефективност" и "действително обновление" се отричат основните принципи на социалистическата икономика.

Остри спекулации се правят със системата на заплащане, която се формирала с оглед на значението на определен вид трудова дейност за "режима", без да се спазват обективни социално-икономически критерии. Икономическите лостове били използвани само за постигане на политически цели - за потискане или облагодетелствуване на някои социални групи, както и за противопоставянето им една на друга. Така напр. отношението на партийното и държавното ръководство към научно-техническата интелигенция се окачествява като "репресивна толерантност", доколкото без интелигенцията не е възможно да се модернизира икономиката. От друга страна към нея се проявявало недоверие, поради стремежа й да получава по-голяма информация и да се приобщава към върховите постижения на научната мисъл на Запад.

Подходът на подривната пропаганда срещу преустройството на икономиката се характеризира с:

- представяне на собствените внушения, инсинуации и спекулации за елементи на легален спор и за "аргументирано" мнение от обективни и даже доброжелателни позиции, цел да се намери "верният път за развитието на икономика

- преувеличаване и генерализиране на отделни негативни факти и явления и обявяването им за закономерности и недъзи на социалистическата система, които не могат да се преодолеят в процеса на преустройството;

– позоваване на оценки, изследвания и изказвания на наши и чужди автори, откъснати от съответния контекст и противопоставени на други документи и материали.

6. Враждебен към социалистическия обществен строй смисъл се влага и в материалите, излъчвани по проблемите на околната среда. В тенденциозна светлина се представя отношението на партийните и държавните органи по тези въпроси – то подчинявало всичко на конюнктурни политически съображения, а не на интересите на страната. За основни злини се обявяват индустриализацията и колективизацията – резултат от "погрешната политика" на партията. В излъчените материали на тази тема се акцентира върху "репресивните мерки на властите" срещу инициаторите на "Обществения комитет за екологична защита на гр. Русе" – те били арестувани или уволнени от работа.

08.02.1989 г.

Из архивите на ДС

СТРОГО СЕКРЕТНО! 163

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София
Рег.№ 130, екз.№
05. 09 1990 год.

УТВЪРЖДАВАМ
НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 04, ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК:
/СТОЯН ДРАГОВ/
05.01 1990 год.
С О Ф И Я

П Л А Н

ОТНОСНО: Агентурно-оперативната работа по ЦИД на противника през 1990 година

I. Основни задачи:

1. По-нататъшно разкриване и документиране на връзките на ЦИД и в частност на "ЛАТЕРНА" със специалните служби на противника.

2. Добиване на информация за плановете, тактиката и политическите цели на ЦИД. Разкриване на тяхната дейност, която е насочена срещу нашите национални интереси, проявява се като дестабилизиращ политически фактор и се изразява в поддържането на връзки с неконструктивно настроени лица в България, както и с подобни организации в страната и техни представители зад граница.

3. Провеждане на целенасочени агентурно-оперативни мероприятия, съобразени с новите изисквания на демократизационния процес в НРБ и със усложнената оперативна обстановка в ОАП след

Из архивите на ДС

връщането на агент "ВЛАДИМИР", за разширяване на агентурните ни позиции в основните обекти.

4. Провеждане със съдействието на отдел 08, ПГУ-ДС на АМ, ориентирани към компрометиране на антисоциалистическата дейност на ЦИД и на отделни техни служители.

5. Провеждане на агентурно-оперативни мероприятия за ограничаване на антисоциалистическата дейност на отделни служители в ОАП, проявяващи най-голяма активност и последователност в своята дейност, като "ЮДА", "УСОЙНИЦА" и др.

II. Работа с наличната агентура.

. Провеждане на оперативни мероприятия за разширяване на разузнавателните възможности, проверка и усъвършенстване на условията на връзка с агент "МАРТИНИ".

Срок: постоянен

Отг.: РАДИЕВ, Центъра

2. Провеждане на мероприятия за конкретизиране на възможностите на "МАРТИНИ" за провеждане чрез него на М-100 на американските специални служби.

При констатиране на реална перспектива в това отношение да се извърши задълбочен анализ на неговото дело и му се проведе комплексна проверка.

Срок: постоянен

Отг.: РАДИЕВ, Центъра

3. Работата с ДОП "КАЗАНДЖИЕВ" да се активизира с цел създаване на реални вербовъчни предпоставки и прерастване на разработката в ДОР.

Срок: постоянен

Отг.: РОДОПСКИ, Центъра

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :26.04.2014г.Секретар :

4. РАДИЕВ да активизира разработката и да създаде непосредствени предпоставки за вербовката на лицето политически емигрант във ФРГ,притежаващ подходящи лични качества и добри косвени разузнавателни възможности за работа по обект "ЛАТЕРНА". След създаване на необходимите условия да извърши вербовката по план и предложение,утвърдени от Центъра.

Срок: постоянен

Отг.: РАДИЕВ,Центъра

5.Възобновяване на работата по внедряване на агент "КУЗМАН" в "ЛАТЕРНА".

Срок: постоянен

Отг.: БОСНОВ

6. Да продължи провеждането на агентурно-оперативни мероприятия /АОМ/ за разширяване на агентурните възможности и усъвършенстване на връзката с агент "ЛИЛЧЕВ" в ОАП "БЪРЛОГА".

Срок: постоянен

Отг.: ЕВГЕНИЕВ,Центъра

III. РАБОТА ОТ ЦЕНТЪРА:

1. Провеждане на АОМ за подбор,подготовка и извеждане на 1-2 български граждани с цел внедряване в обектите "БЪРЛОГА" и "СИРЕНА".

Срок: постоянен

Отг.: Центъра

2. Да продължи целенасочената работа за създаване на резерв от оперативно интересни лица,притежаващи необходимите лични качества и оперативни възможности за проникване в ОАП.

Срок: постоянен

Отг.: Центъра

3. Провеждане на АМ за компрометиране на антисоциалистическата дейност на ЦИД и на отделни техни сътрудници.

Срок: постоянен

Отг.: Центъра

4. Използване на бившия агент "ВЛАДИМИР" за провеждане на АМ срещу "ЛАТЕРНА" и за оценка на пристигащата информация за обекта и отделни негови служители.

Срок: постоянен

Отг.: Центъра

171

Из архивите на ДС

Отп. в 1 екз.

№1 – КД

Изг./нап. 04/153270

7.12.1989 год.

СОФИЯ

ПРЕДЛАГА

Ст. лейтенант:

/Бм. КАЗАКОВ/

СЪГЛАСЕН

ЗАМ.-НАЧАЛНИК НА ОТДЕЛ 04, ПГУ-ДС

Полковник:

/Ив. Алексиев/

Строго поверително!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ,
МИНИСТЪР НА ВЪТР. РАБОТИ
/Ген.лейтенант Г.Цанков/

____ юли 1954 год.
София

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

ОТНОСНО: Прослушване емисиите на радио "ГОРЯНИН".

Предаванията на радио "ГОРЯНИН" не могат да бъдат прослушвани от Б.Т.А., поради провежданите заглушавания. Последните се извършват така, че пречат предаванията на радио "ГОРЯНИН" да бъдат слушани в централните райони на София и на другите градове на страната. За сега не е възможно пълното заглушаване на предаванията на тази станция за цялата страна. С оглед на това, прослушването може да се извърши в район, в който предаването не е заглушено. В подобни райони се намират някои от обектите на отдел IV-ДС.

До 1953 год. отдел IV-ДС е разполагал със специална група от стенографи, които са записвали всички предавания на радио "ГОРЯНИН". След като служителите на Б.Т.А. започнали да прослушват и записват предаванията на "ГОРЯНИН", въпросната група към отдел IV-Д[illegible] е била разформирована. Понастоящем служителите на Б.Т.А. успяват [illegible] запишат само отделни думи от тия предавания, поради това, че съобщенията на Б.Т.А. подпадат под обсега на заглушаванията.

Предвид на горното,

П Р Е Д Л А Г А М Е:

1.- Отдел IV-ДС да осигури помещение и необходимите апарати, за прослушване предаванията на радио "ГОРЯНИН".

2.- Двама стенографи от отдел VI-ДС да бъдат командировани към отдел IV-ДС. Същите, на смени, да прослушват и записват предаванията на радио "ГОРЯНИН".

5 юли 1954 година
С о ф и я

П Р Е Д Л А Г А Т:

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-ДС:
/Полковник Г.Гочев/

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-ДС:
/Полковник Д.МУРДЖЕВ/

С Ъ Г Л А С Н И:

ЗАМ.МИНИСТЪР МВР:
/Ген.майор Г.КУМБИЛИЕВ/

ЗАМ.МИНИСТЪР МВР:
/Ген.майор АЩ.КОЛЧЕВ/

Из архивите на ДС

„Герлова"

Строго поверително! 333

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:.....
/Н-к упр.II-ро-полковник-/
.....1954 година
С о ф и я.

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

ОТНОСНО: провеждане на мероприятия за установяване на аг."БАЛКАН"и"ЛЮЛИН", за който ради "ГОРЯНИН"излъчва шифровани грами.

Установено е, че радио"ГОРЯНИН"излъчва шифровани цифрови грами на телефония предназначени за агентите"БАЛКАН"и"ЛЮЛИН". Излъчването предшества или завръшва емисийте на радио"ГОРЯНИН" които се предават неколкократно в денонощие.

Дали"БАЛКАН"и"ЛЮЛИН"са двама шпиони или група такива, ~~дали това са фиктивни имена~~, в кои район на страната се намират и други установачни данни, за сега не е ~~установено~~

За установяването на агентите"БАЛКАН"и"ЛЮЛИН", което трябва да се осъществи като се използват целостните агентурни възможности на МВР, предлагам следният агентурно-оперативен

П Л А Н :

А. В ЦЕНТЪРА.

1. Да се направи достояние на всички оперативни служби случая с предаванията на радио"ГОРЯНИН" с оглед насочване на подходяща агентура за установяване на лицата който слушат емисийте на"ГОРЯНИН", обстановката при която става това, записват ли се грамите и други данни. За всички сигнали да се уведомява II-ро упр. което анализираики получените данни ще дава и съответни указания.

2. Група РКР да носочи целият си агентурен апарат по обекти контингент и други лица за установяване на редовно слушащите емисийте на "ГОРЯНИН"

3. Група РКР да активизира работата по 13-тех сигнали в групата с оглед до края на м. ноември да се приключи работата по тех, след което се направи анализ и предложат нови активни мероприятия за установяването на"БАЛКАН"и"ЛЮЛИН".

4. ~~IV-то управление~~ да прихване, запише и дешифрира грамите за "БАЛКАН"и"ЛЮЛИН" което ои ни улеснило за правилното ни ориенти-

334

раване при насочването и установяването на тези шпиони.

Б. В ПРОВИНЦИЯТА.

1. Ще се изпрати писмо до всички окръзи с ориентиращи данни от справката за радио "ГОРЯНИН" с оглед използване на всички подходящи информативни възможности за установяване лицата редовно слушащи предаванията на "ГОРЯНИН". ~~Провеждането на допълнителни мероприятия, както и отчитането на~~ всички сигнали получени този повод, ще се [illegible] в II-ро управление.

2. Ще се изпрати писмо до всички окръзи в което ще се иска справка за получените до сега по различни пътища и време данни имащи отношение към радио "ГОРЯНИН", с оглед анализиране на получените данни и даване на подходящи указания.

10, XI. 1954 година
С о ф и я

ПРЕДЛАГА:.....
и-р гр. РКР-Т. Тодоров

СЪГЛАСЕН:.....
зам Н-к упр. II-ро-Полковник-

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗЗЛДОПБГДСРСБНА

Строго секретно

С Ъ О Б Щ Е Н И Е

предадено на 28.VI.1955г. от вражеската радиостанция "ГОРЯНИН".

"Внимание!Внимание!

Радио "Горянин" ще прадеде едно важно съобщение.

Внимание!Внимание!

Радио"Горянин" гласът на българската съпротива ще предаде важно съобщение за всички куриери и ядра за провеждане акции,с които да се привлече вниманието на Свободният свят за поробената ни родина и даде право на Женевската конференция да се застъпи за правата на България.

Внимание!Внимание!Бъдете готови за записване!

Внимание!Внимание!Бъдете готови за записване!

Записвайте!Записвайте!

27281 84621 08127 38537 41753 89952 11372 97980 60170 73368
89093 42039 45499 82577 77433 64099 37065 46551 82626 70057
78808 07743 76232 90325 56187 89870 40852 66271 10964 11082
53332 20629 29110;

Използвайте всички възможности!

Край на съобщението.

Край на съобщението"

29.VI.1955г.София.

Строго секретно! 264

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

СТЕСНО: подривната дейност на радиостанция "Горянин", под формата на радиостанция "Христо Ботев" от името на националните комунисти.

По време на унгарските събития, радиостанция "Горянин" предаде няколко емисии на вълната на нашата радиостанция "Христо Ботев", уж от името на някакви национални комунисти.

С цел да внесе смут и разцепление така изкалъпената радиостанция твърдеше, че се сбажда от България, че чрез нея "осъзнали" се комунисти искат да проведат мирна революция в България, за да избегнат кръвопролития, подобни на унгарските.

За да се постигне това, маскираната с наши лозунги радиостанция "Горянин", като изхожда уж от интересите на социализма иска:

Незабавно разтуряне на ТКЗС, възстановяване на частната собственост, разтуряне органите на сигурността и преустройство на държавния апарат.

От тази радиостанция бяха предадени само две емисии, изпълнени с апели към българските "национални комунисти" да сглавят Българската комунистическа партия, да откъснат България от демократичния блок, подобно на унгарските и полските комунисти и поведат страната ни по "български път към социализма".

Организаторите и изпълнителите на тази плиткоумна провокация се разкриват сами. Още на другия ден след първото предаване на така наречената радиостанция "Христо Ботев" на 1.XI.1956 година, филиалът на американското разузнаване радиостанция "Свободна Европа" предаде пълния текст на тази емисия с положителни отзиви.

От факта, че още на другия ден "Свободна Европа" има пълния текст на предаването от "Христо Ботев", одобрява ги, личи, че както "Свободна Европа", така и "Горянин" служат на един господар-американското разузнаване.

София, 29. XII.1956 г. ЗАМ.Н-К У-НИЕ II-РО ДС
подполковник

2600

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: подривната дейност на радиостанция "Горянин" срещу нашата страна.

Радиостанция "Горянин" е създадена от американското разузнаване през 1951 година, за да подпомага активно неговата подривна дейност срещу нашата страна. За целта се използва главно вражеската агитация, чрез която се отричат всички постижения на Народната ни власт, лее се огън и жупел срещу Партията, Правителството, дружбата ни със Съветския съюз, срещу отделни правителствени, партийни мероприятия и малки и големи дейци. Освен това, чрез тази радиостанция се ръководи американска агентура на наша територия, установено от заловените периодически излъчвания на петоцифрени шифровани съобщения.

Основна форма на подривна дейност, обаче е вражеската агитация. Американското разузнаване, посредством лъжливата си пропаганда в коментарии на събития, станали в страната и чужбина, апелира към вражеските елементи да саботират партийните и правителствени планове и политика, да се надигат на въоръжена борба срещу Народната власт.

По-характерни предавания, в които "Горянин" подтиква към саботиране на правителствените плансве и мероприятия, към диверсии и въоръжена борба са следните:

На 19.V.1955 година, подканя българската работническа класа да се бори против стахановското движение, като сочи за пример някаква саморазправа с унгарските стахановци, при която били убити двама от тях, защото искали увеличение на нормите.

На 22.V.1955 година, като съобщава измисленото съобщение за предстоящо разтуряне на ТКЗС в с. Никит-Търновско, подканя българските селяни, членове на ТКЗС да разтурят техните стопанства.

На 26.V.,във връзка с празника на Кирил и Методи,в специално предаване за българската младеж,същата се призовава на борба срещу Народната власт.По същия начин на 1 юни - международния ден за защита на децата -"Горянин" подканя българските майки да се борят срещу Народната власт.

На 15 юни 1955 година,в специално обръщение към трактористите, комбайнерите и работниците от МТС,същите се призовават да повреждат селскостопанските машини,за да провалят машинната обработка на земята.

На 21 юни 1955 година,подстрекава памукопроизводителите изкуствено да опорочат реколтата през пролетта,за да засеят същите площи с царевица за свои нужди,както уж били направили селяните от Първомайско.

От 20 юни 1955 година,до започване на Женевското съвещание на големите четирима,"Горянин" непрекъснато апелира към българския народ,чрез масови акции на протест,като умишлени пожари,катастрофи,повреждания на машини и въоръжена борба,да покажат на Женевското съвещание,че не са съгласни с установената у нас власт и да дадат основание на западните сили да се вмесят в нашите вътрешни работи.След като Женевското съвещание завърши,"Горянин" продължи своите опити да убеди българския народ,че трябвало да даде доказателства в следващите три месеца на новото съвещание,като провали стопанските планове,разтури ТКЗС и проведе други акции срещу Народната власт.

На 1 август 1955 година,подканя работниците от транспорта на мълчалива съпротива за сриване държавните планове за транспорта, като повреждат локомотивите,забавят влаковете,а също така ги съветват да искат увеличение на заплатите.

На 12 август 1955 година,в предаването на "Горянин",се явява рубриката"Да се готвим",с която се започва подстрекателство и подготовка на вражеските елементи за създаване на организации,които в определен бъдещ момент да излезат на открита въоръжена борба.В няколко последователни емисии да се дават конкретни наставления,как да се изучават бъдещите членове,как да се вербоват,като не им се възлага конкретна работа в момента,а само се имат в предвид за бъдещите действия.

На 28 август 1955 година,по случай годишнината от смъртта на последния български цар -Борис, "Горянин" обещава пред българския народ,че чрез борба ще върнат монархията в нашата страна,като

Из архивите на ДС

179

Из архивите на ДС

262

единствена възможна форма на управление.В рубриката"За каква България се борим",в редица предавания,"Горянин" дава израз на намеренията на американското разузнаване да реставрира капиталистическия строй у нас.

На 1 септември с.г. в предаването се подтикват тютюнопроизводителите да не събират тютюна.

На 14 септември 1955 година,се отрича допитването на народа по въпроса дали България да бъде монархия или република,като твърди,че управлението у нас е било и ще остане за в бъдеще монархическо.

На 17 септември 1955 година,подстрекава селяните да не използват държавните доставки и да водят борба срещу тях,като сочи за пример селяните от Бургаски окръг,които успешно не изпълнявали държавните доставки и Правителството не им направило нищо,а уволнило окръжния председател на Народния съвет.

На 20 октомври 1955 година,апелира към памукопроизводителите да не внасят държавните доставки.

На 23 октомври с.г. се обръща към кооператори и частните земеделски стопани да забавят есенната сеитба.

На 30 септември 1955 година,дава указания на работниците от Баташкия водносилов път,да повреждат съветските компресори,а трактористите и монтьорите от МТС да забавят есенната сеитба и да провалят плана за есенната оран.

На 1 декември 1955 година,за да хвърли в неверие българските граждани съобщава,че имало пуснати много фалшиви банкноти от 50 и 100 лева и съветва никой да не приема такива банкноти.

На 10.I.1956 година,призовава селяните на борба срещу комунистите,за да си върнат отнетите им при колективизацията земи.

На 21 април 1956 година,след Априлския пленум на ЦК на БКП,наново подбужда селяните към борба срещу Народната власт,като твърди, че сега същата била най-слаба.

На 10 юли 1956 година,призовава българския народ на борба срещу властта,подобно на Познанските работници,а към селяните апелира да палят снопите.

На 15 юли с.г. предава специален апел към българския народ, който е указание да се използва Пловдивския панаир за провокация, подобна на Познанската,за да се покаже пред дошлите чужденци и целия свят несъгласието на народа с властта.В следващите предавания,за да подтикне вражеските елементи към действия,"Горянин"

твърди, че подготвя няколко акции, в които подканят да се включат всички.

През м.октомври, във връзка със събитията в Унгария и Полша, предаванията на "Горянин" са изпълнени с призиви и апели - нашия народ да последва примера на унгарския и полския народ и излезат на открита борба срещу Партията и Правителството. Във връзка с това на 2 ноември, "Горянин" съветва слушателите си да се запасяват с бензин, газ и празни бутилки, като апелира към всички политически организации, включително бившите фашистки организации "Бранник", "Ратник", "Легион", "Кубрат" за съвместни действия срещу Народната власт.

Тези предавания, изпълнени с призиви за въоръжена борба продължават през месеците ноември и декември 1956 година.

София, 29 XII.1956 година

ЗАМ. НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС
подполковник

Из архивите на ДС

181

1

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Радиостанция "Горянин"

Радиостанция "Горянин" излъчва емисиите си на български език, ежедневно в 06.30; 12.00;17.30 и 22.30 часа.

Станцията работи с два предавателя едновременно. Първия от 6.200 до 6.400 килохерца и втория от 6600 до 6800 килохерца.

С цел избягване на заглушаванията през време на предаванията, предавателите менят постоянно вълната си в посочените по-горе диапазони.

Емисиите на радиостанция "Горянин" започват с марша "Един завет" и завършват със стария химн "Щуми Марица".

Чрез тази радиостанция се води злостна пропаганда срещу Н.Р.България, насочена към подриване мероприятията на народната власт. Във връзка с различни кампании и мероприятия, провеждани от правителството, радиостанция "Горянин" се стреми да внесе смут, недоверие и настроения за вражеска дейност сред населението на нашата страна. По време на събитията в Познан и Унгария, радиостанция"Горянин" отправяше открити призиви за вражески действия срещу народната власт.

В предаванията си радиостанция"Горянин" се стреми да остави в слушателите си впечатление, че тя действа от наша територия. Горното вероятно се прави с цел да се активизират вражеските елементи както вътре в страната, така и изменниците зад граница. Някои от изменниците на родината, намиращи се в Гърция, вярват на това и твърдят, че радиостанцията действа от

наша територия, а други твърдят, че е на гръцка територия и сочат противоречиви места за местонахождениего й - Солун, Кавала, Драма.

Управление IV-ДС по технически път стига до заключение, че радиостанция "Горянин" действува на гръцка територия в околностите на гр.Атина.

По сведения на Управление II-ДС от 1952 година в радиостанция "Горянин" работели изменниците на родината: Димитър Станчев Бахаров родом от с. Любенова махала, Н.Загорско, избягал в Гърция през 1950 г. ; Златка Асенова Влайчева, родом от град София; Емануил Георгиев Кожухаров, родом от гр. Бургас, а живял в гр.София и Иван Христонов Китев родом от с.Българово, Хасковско. Не разполагаме с данни от които да се вижда кои лица работят понастоящем в тази радиостанция.

19 март 1957 година
С о ф и я

Отпечатено в 6 екз.
Екз. № 1 -ръководството
Екз. № 2,3 и 4 - У-ние III-ДС
Екз. № 5 и 6 - К.Д.
Изготвил № 1942
Написал: № 2980

Из архивите на ДС

Строго секретно!

90

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВА
МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ
ген.полковник:_____
_____1958 год.

С О Ф И Я

Др. Кумбилиев,
Да се обсъди в съвещателния
Орган по ДС и ми се доложи в
окончателен вид.
29 VII 58 [signature]

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

ОТНОСНО: съвместните мероприятия които следва да се провеждат от поделенията на ДС по разкриването на източниците на радио"Горянин".

Досегашната работа по разкриване и обезвредяване на радио "Горянин" и неговата мрежа, с която се занимава изключително II управление ДС не даде желаните резултати.

Останалите поделения на ДС включително III и V управления ДС поради горепосочените причини се занимават само по отделни случаи и проверяват факти, които съвсем непосредствено се отнасят до техни подотчетни обекти. Слабото взаимодействие между поделенията на ДС по радио "Горянин" пречи на пълния анализ на вражеската дейност по тая линия и намалява разкриваемостта и резултатността в работата на ДС.

Напоследък радио "Горянин" усили своята дейност, като използува за вражеската пропаганда редица конкретни случаи, което свидетелства, че има организирана мрежа за събиране на сведенията.

С оглед ефикасното разкриване и обезвредяване на мрежата, която радио "Горянин" използува и прихващане на неговите канали ПРЕДЛАГАМЕ:

1. Да се ангажират в непосредствена агентурно-оперативна работа всички поделения на ДС, като за целта се създаде

група от ръководящи работници (зам.началници управления) на I, II, III, IV, V управления ДС и X отдел ДС, със задача да се усили и подобри разработката на радио "Горянин", като набележат нови мероприятия и организират тяхното провеждане, при което могат да ангажират и други органи на МВР.

Разработването по данните за отделните случаи и поводи да става линейно по съответните управления, а получените резултати да се съсредоточават в II управление ДС.

2. При изготвянето на указанията и плановете по разработването и проверките на сигналите оперативно да се взаимодейства с отговорника на II управление ДС.

3. На заседание на съвещателния орган по ДС с участието на началници отдели от заинтересованите поделения, да се доложи анализ на оперативната обстановка по радио "Горянин" от II управление, като използуват материалите по разработките от окръзите и др. поделения на ДС и предложат нови мероприятия за усилване и подобряване на работата.

4. При анализа да се обърне внимание на концентрацията по райони и линии на материалите, които радио "Горянин" използува и се съпоставят с данните на наличната оперативна обстановка, като се набелязват правдоподобни хипотези, за начините по които се събират и предават.

5. По изнесеното в бюлетина № 59 от 24 до 26.VII. 1958 г. относно щаба на съветски войски в София на ул."Димо Хаджидимов" № 50 II, III, V и Соф. окръжно управления ДС разработват отделен план на мероприятия.

26.VII.1958 г.
С о ф и я

НАЧАЛНИК III УПРАВЛЕНИЕ ДС - ген.майор:

НАЧАЛНИК V УПРАВЛЕНИЕ ДС - полковник:

СЪГЛАСЕН:
ЗАМ.МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ
ген.майор:

Строго секретно!

6201

2548/1958

До
ДР.НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ IV-ТО ДС

Т У К

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

В плана за разработка на "Горянин" утвърден от др.зам.н-р ген.лейтенант Кумбилиев за Вашето управление са предвидени следните мероприятия:

Съвместно с у-ние IV-то на ДС и отдел V-ти на ДС,ще бъдат анализирани наличните данни за известните ни в момента използвани тайнописни средства,като тези на агентите "Люлин" и "Добрев",ще бъде установен начина на проявяването на същите и по външни и други белези се вземат предвид от нас и от отдел V-ти на ДС,при провеждане на М."9" на райони,за които има данни,че в тях работят източници на "Горянин".

Подобни материали да се потърсят и в у-ние V-то и III-то на ДС.

Срок 15.IX.1958г.
Отг.Н-к у-ние IV-то ДС,подполк.Шишаров,подполк.Драганов.

Като се има предвид възможността за установяване точното местонахождение на "Горянин" по технически път,у-ние IV-то на ДС да ускори приспособяването на доставения от I-во у-ние на ДС специален радиоприемник за пеленговане и по него се обучи о.р.радист от у-ние IV-то ДС,който по-бързо да се изпрати в Гърция,за установяване местонахождението на радиостанция "Горянин".За изпълнение на тази задача да се потърси помощ и от другарите от СССР и народно-демократичните страни.

Отг.полк.Аначков,полк.Григоров.

У-ние IV-то на ДС,да се обърне с молба към другарите от Съветския съюз и демократичните страни да ни окажат техническа помощ чрез техните пеленгатори,за установяване местонахождението на радиостанция "Горянин".

Отг.полк.Григоров.

Ще се направи проверка за чуваемостта на "Горянин" в различните райони на страната,с цел установяване за кои селища са предназначени шифрованите петоцифрени съобщения.

Срок 30.X.1958г
Отг.полк.Григоров.

Ще се организира записването на всички шифровани съобщения,предавани от "Горянин" и други радиостанции на американското разузнаване.Същите ще се дават на отдел X-ти на ДС,като ще се използва съветския опит и помощ за дешифриране.

Отг.полк.Григоров и н-к отдел X-ти ДС

Да се влезе във връзка със съветските, чехословашките, полските, унгарските, немските и албански другари, с молба, ако разполагат с данни за радиостанция "Горянин" да ни бъдат изпратени за ползване и да ни окажат агентурно-оперативна помощ в Гърция, за установяване на местонахождението и работещите лица в нея.

Да се установи по-добър и близък контакт с албанските и румънски другари, за съгласуване и взаимодействие в работата по разкриване местонахождението и дейността на радиостанция "Горянин", тъй като по данни от IV-то у-ние на ДС, тази радиостанция има емисии на румънски и албански езици.

Отг.Н-к у-ние I-во ДС.
Др.Гочев е писал: да отговаря и полковник Григоров.

На същия има резолюция от др.Кумбилиев към 30.Х.т.г. да се доложи за резултатите от изпълнението на мероприятията.

Нап.в 2 екз.

Изпъл.Бонев
21.VIII.1958г.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС
полковник

Из архивите на ДС

Строго секретно!

НУ

6466
-5СЕП1958

До
ДР.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I-ВИ ДС

Т У К

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Във връзка с указанията на ръководството на Министерството за активизиране работата по вражеските разузнавателни централи и специално по радиостанциите "Горянин" и "Свободна Европа", моля, нареждането Ви, при разпит на заловени изменници и други подходящи обекти да се задават въпросите:

1.Кои радиостанции са слушали зад граница, кои слуша българската емиграция, какво е мнението им за "Свободна Европа" и "Горянин", кои емигранти са се изказвали по този въпрос, кога, къде и при какви обстоятелства.

2.Какво знаят за радиостанция "Горянин", къде се намира, кои лица са работили или работят понастоящем в нея, от къде са същите, от кога до кога са работили там.

3.Какво са чували от останалите емигранти за местонахождението и работящите в "Горянин". Кога, къде, кого и при какви обстоятелства е станал разговора.

4.При разпитите в чуждите разузнавателни служби, интересували ли са се от "Горянин", искани ли са сведения за нередности по различни линии, за своеволия на ръководни лица и комунисти, къде, какво и от кого.

5.Да дават подробно описание и характеристика на лицата, които са споменавали "Горянин" или са се интересували от горните сведения.

Нап.в 3 екз.
Изпъл.Бонев
28.VIII.1958г.

Н-К УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС
полковник

За НАЧАЛНИК ОТДЕЛ I-ВИ
~~полковник~~

ПОДРИВНА ДЕЙНОСТ НА ВРАЖЕСКАТА РАДИОСТАНЦИЯ "ГОРЯНИК" СРЕЩУ Н.Р.Б. - ПРЕДАВАЩА НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК

Врагът не подбира средствата и методите за борба. Не се спира пред никакви общоприети норми , нарушава международни приети законни положения. Своята дейност срещу народнодемократичните страни капиталистическите разузнавания широко използуват официалните радиопредавания.

Години наред емисиите на български език от капиталистическите радиопредавания се пълнят с хули срещу Н.Р.Б., срещу отделни отговорни партийни и правителствени лица. Хвърля се кал срещу законно установената власт в страната, подстрекават се отделни лица към извършване незаконни деяния, неподчинение на власта, към саботиране мероприятията на правителството. Правят се всевъзможни опити да се объркват умовете на населението и всява неверие в делото на народната власт. В своята мръсна работа организаторите на тези емисии не се спират дори пред най-вулгарни низости, измислят глупости и долнопробни вицове и ги разпространяват чрез радиото. И всичко това се върши от официални радиопредаватели намиращи се в страни , с които Н.Р.Б. подържа редовни дипломатически отношения.

Освен това чрез неофициалните радиостанции "Горянин" и "Хр. Ботев" се върши и грубо вмешателство в нашите вътрешни работи, нарушават се елементарните принципи в радиоразпръскването, а именно - да не се използуват радиопредавателните устройства на дадена страна за подстрекаване към събаряне съществуващия строй в друга страна. Друго нарушение е, че тези радиостанции работят на нерегистрирани официални вълни, нарушават международните правила на радиоразпръскването.

Тези страни от където стават излъчванията вместо да положат усилия за подобряване отношенията между страните , както това прави Н.Р.Б., те финансират и обзавеждат с материална част такива радиопредавателни станции, събират в тях отрепките на българския народ, които бяха изхвърлени от страната след 1944 година, голяма част от които са закоравели престъпници - убийци и предатели на своята Родина, избягали за да не отговарят пред съда за своите кървави деяния.

За да се докаже всичко това не са необходими големи усилия. Достатъчно е да се прослушат веднаж само емисиите на български език на финансираната от западните боснолюбци радиопредавателна станция "Св.Европа" и човек напълно ще се убеди в гореказаното. "Хр.Ботев"- тази радиостанция, която няма нищо общо нито с българския народ,

нито с името което носи , под маската на "комунистическа"радиостан ция прави опит да обърква идеологическите ~~условия~~ на нашата власт обявява се за комунизма, но без ЦК , против сегашната вътрешна и външна политика на Партията.

Като връх на подлостите и мръсното дело , с което се нагърбя организаторите на тези емисии е редовното предаване на български език на така наречената радиостанция "Горянин".

Тази радиостанция, която не би могла да съществува, ако страната в която се намираше не я финансира, наред с посочените бръщолевения дава открити , условни и шифровани съобщения и указания за действие на все още някой скрити тук таме врагове на българ ския народ.

Ето някой извадки, които потвърждават това: ..... "Внимание! Внимание! "Люлин", приемай съобщението! .... /следва шифровано съобщение/..... край на съобщението. /радио "Горянин" от 17.IV.1956 год./

. . . "Внимание! Внимание! Радио "Горянин" предава важно съобщение за "Вежен"! "Вежен", бъди готов за приемане... /следва шифровано съобщение / ... край на съобщението. /радио "Горянин" от 13.V.1956 година/.

... "Мусала", бъди готов за приемане! "Мусала", приемай! ... /следва шифровано съобщение/. "Мусала", свържи се с "Мургаш"... край на предаването. /радио "Горянин" от 22.V.1956 година/.

..."Внимание! Внимание! Предавам съобщение за "Богдан" и "Вежен". Предавам специално съобщение за "Богдан" и "Вежен". "Богдан" и "Вежен", бъдете готови за приемане. /следва съобщение с условни наименования./.../радио "Горянин" от 25.VI.1956 год./

..."Внимание! Внимание! Предавам специално съобщение за всич ки куриери. Бъдете готови за приемане! Приемайте!..../предава шифровано съобщение/ ... /радио "Горянин" от 13.VII.1956 год./

..."Внимание! Внимание! Тук е радио "Горянин". Ще предадем съобщение за "Бунарджика"./следва съобщението/ .../радио "Горянин" от 7.IX.1956 год./

... Внимание! Внимание! Радио "Горянин" предава за "Бунарджи ка"/ Следва съобщението/ ... радио "Горянин" от 19.IX.1956 год./

... Внимание! Внимание! Предавам за "Вардар", "Буздлуджа", "Татар" и "Мургаш". /следва условно съобщение/... / радио "Горянин от 23.XI.1956 год./

... Радио "Горянин" предава за "Бежен" и "Рожен". Приемайте! /следва шифровано и условно съобщение/... край на предаването ... /радио "Горянин" от 27.II.1957 година/.

... Радио "Горянин" предава специално съобщение за "Белмекен" и "Ел-тепе"./ следва шифровано и условно съобщение/ край на предаването... / радио "Горянин" от 4.III.1957 година/.

...Внимание! Внимание! Повтарям ! Предавам съобщение за "Ком" "Ком", приемай! /следва съобщението/ край на предаването../радио "Горянин" от 1.VI.1957 година/.

...Внимание! Ще предадем съобщение ва "Буздлуджа". "Буздлуджа" Приемай! /следва съобщението/ ... край на съобщението за "Буздлуджа" /радио "Горянин" от 24.VIII.1957 година/.

...Предаваме съобщение за "Бежен". "Бежен", бъди готов за приемане../следва съобщението/ ...край на съобщението./радио "Горянин" от 26.IX.1957 година/.

...Внимание! Предаваме съобщение за "Странджа". "Странджа", приемай./ следва съобщението/..край на съобщението . /радио "Горянин от 12.XI.1957 година./

...Внимание! Предаваме съобщение за "Бежен". "Бежен", приема /следва съобщението/... край на съобщението. /радио "Горянин" от 13.I.1958 година/.

Внимание! Ще предадем съобщение за "Руен". "Руен", приемай. /следва съобщението/.Край на съобщението за "Руен".../радио Горянин от 8.II.1958 година/.

...Внимание! Ще предадем съобщение за "Камчия". "Камчия", приемай!/следва шифровано и условно съобщение/. Край на съобщението /радио "Горянин" от 29.II.1958 година/.

... Внимание! Внимание! Ще предадем съобщение за "Бежен". "Бежен", бъди готов за приемане./Следва съобщението/ Край на съобщението за "Бежен". /радио "Горянин" от 18.IV.1958 година/.

...Внимание! Внимание! "Люлин", бъди готов за приемане на съобщение."Люлин", приемай! /следва съобщението/. Край на съобщението. /радио "Горянин" от 12.V.1958 година/.

...Внимание! "Бежен", внимание! "Бежен", бъди готов за приемане. "Бежен", приемай! /следва съобщението/. Край на съобщението за "Бежен". /радио "Горянин" от 30.V.1958 година/.

Внимание! Внимание! "Странджа", повтарям! "Странджа", приемай! .../следва съобщението/.Край на съобщението/радио "Горянин" от 23.VI.1958 година/.

...Внимание! Внимание! "Ком", бъди готов за приемане."Ком", приемай!.../следва съобщението/ Край на съобщението./радио "Горянин от 5.VII.1958 год/

можем да сме смели герои през нощта.Нека пожарите на запалените

Из архивите на ДС

В своята дейност радиостанция "Горянин" подстрекава нашето селячество да посяга върху машините, да унищожава собствения си хляб. Това безправно дело се върши пред очите на тези, които поддържат тази радиостанция. Няма жътвена кампания през която с враждебния си език "Горянин" да не подбужда към унищожаване зърното, палене житните снопи хх и реколтаи трошене по най различен начин на селскостопанските машини. Подканя работниците да не изпълняват производствените си планове да съботират производството, прави опит да всява неверие в тях срещу народната власт и нейните предста вители по места. Подканя учениците, младежите, студентите към съботиране учебните и други мероприятия с цел да се разстроят учебните програми и другите младежки мероприятия на власта. Ето някой предавания от такъв характер:

..."Селянино братко, ...бори се срещу БКП. Смърт на комунистическите поробители и експлоататори! " .../радио "Горянин" от 10.I. 1956 година/

..."Работници от завод..... в град..... бъдете на щрек! Внимавайте! Комунистическите господари на завода конспирират срещу вас! Бъдете готови да посрещнете комунистическия удар."../радио "Горянин" от 22.I.1956 година/.

..."Младежи и девойки, не вземайте участие в агитки и агитгрупи, агит-бригади, които чрез шумни лъжи и извратени факти лъжат народа ни. Всеки един който от малодушие, страх, угодничество или глупост сътрудничи на комунистите унижава себе си, навлича си омразата на народа и презрението на комунистите"... /радио "Горянин" 5.II.1956 година/.

..:"Братя работници, от живашка кооперация ... /цитира името на кооперацията/ докато комунистическите мекерета дерибействат във вашата кооперация за вас не ще има нищо друго, освен убийствен труд за ниски заплати"... /р."Г-н" от 20.II.1956 година/.

..."Миньори, бъдете единни в защита на интересите си! Прикривайте се и си помагайте един други, за да лъжете умело комунистите, Повреждайте кантарите за проверяване качеството на рудите"../р. "Г-н" от 29.II..1956 година/.

..."Радио "Горянин" отправя зов /цитира имената на спортисти ... когато спечелят доверието на власта и бъдат изпратени да се състезават в"свободния свят" да останат там... Използувайте комунизма колкото се може повече за собствено благо и се стремета към една цел, да бъдете изпратени в"свободния свят", от където не се връщайте... /радио "Г-н"от 2.VII.1956 година/.

..."Братя деляни, комунистите пазят струпаните снопи, защото се страхуват, че ние ще се опитаме да унищожим зърното...Нека пока жем, на комунистите, че страхът им от народа не е напразен.Нека докажем на комунистите, че когато сме мълчаливи през деня, ние ще можем да сме смели герои през нощта.Нека пожарите на запалените

192

81

снопи покажт това... Братя селяни, на всенародна борба да провалим машинната вършитба . Да извадим от строя комунистическите вършачки. Вие знаете по-добре от нас как се крият железа в снопите, които да трошат барабаните и повреждат вършачките...Младежи и девойки от селата, ще оставите ли комунистите да се подсмиват и да се надсмиват, че не сте успели да разбиете вършачките...Братя селяни, заробени в кооперативите, охраната около харманите и вършачките е насочена срещу вас самите, а не срещу чужденци и вредители. Огледайте се, не можете ли да надхитрите комунистите и прославите селото си,като запалите струпаните снопи и унищожите вършачката.../радио "Горянин" от 22.VII.1956 година/.

..."Студенти, бойкотирайте лекциите по марксизмо-ленинизъм, бойкотирайте събранията на ДСНМ и поведете народа ни на борба за свободата му срещу комунизъма. Гимназисти и гимназистки, дойде време да погребете омразните ДСНМ-та...Майки, превърнете опашките в трибуна срещу комунистическата управния.../радио "Горянин" от 18. XI.1956 година/.

..."Учащи се, вашата задача не е да съботирате делото на селяните, а да се учите и им помагате. Затова колкото по малко от реколтата приберете, толкова повече ще помогнете на нашето селячество.../радио "Горянин" от 8.X.1957 година/.

..."Братя селяни, да провалиме всички опити на комунистическата власт да заздрави кооперативите.../радио "Горянин" от 6.XII.1957 година/.

Заканите и опитите за заплашване на отделни български граждани, които добросъвестно изпълняват задълженията си към народната власт, заемат едно от централните места в емисиите на р."Горянин". Редко ще се срещне емисия, в която да не заплашват граждани, че ще бъдат жестоко наказани. Подстрекава към убийства, оправдава и хвали извършени криминални престъпления.

..."Ние предупреждаваме .../петира имената на български граждани/... , че ако не се откажат да угодничат на комунистическите простаци и се откажат от позорния път, по който са тръгнали ще плащат скъпо за късогледството си и за предателството срещу народа .../радио "Горянин" 1.II..1956 година/.

..."Братя българи, ние ви съобщаваме за престъпния живот на .../цитира името на български гражданин/... той е враг на народа и ще получи заслужено наказание. Той не ще избегне от стоманената ръка на народния гняв и правосъдие.../р."Г-н" 15.III.1956 година/

..."Братя българи, ние всички помним делата на .../сочи името на отговорен другар от правителството/...защото те са дела на

Из архивите на ДС

82

6.

палач.Ние мразим името му, защото е име на убиец.Той се издигна върху труповете на хиляди невинни българи.Той ще бъде унижощен от гнева на милиони живи българи. Царството му не ще бъде дълго. На нашата земя и при нашия народ няма място за изчадие и престъпници, като него... /р."Горянин" от 22.IV.1956 год./

..."Ние р."Горянин", предупреждаваме .../сочи името на българ ска гражданка/...че уволнението й не ще я спаси от народното отмъщение, което тя заслужи като секретарка на ... Всеки който днес служи на комунистическата власт ще отговаря за делата си и не ще убегне заслуженото отмъщение на народа ни./р."Г-н" 27.IV.1956 год

..."Милиционери и работници от ДС! Поради заслепението с което служите на власта вие днес сте в опастност...Незабравяйте примера на десетки комунистически офицери, които избягаха в свобод ния свят, отърваха се от комунизма и разкривайки истината за терор под който народа ни живее под комунизъма заслужиха приют в свобод ния свят и милост от собствените си народи, на които до сега те бяха родоотстъпници.../р."Г-н" от 28.IV.1956 год./

..."Българи от село.../сочи името на селото/...запомнете имената на комунисти от вашето село, които са готови да продадат и собствените си майки дори.Следете и помнете престъпните им дела. Видовден ще дойде... /р."Г-н" от 13.V.1956 год./

..."Слушаш ли ти другарю .../сочи името от къде е и къде работи/... нашия глас надвесен над приемника.Слушаш ли ти другарю /сочи името на друг, името на града и къде работи/...нашия глас. На вас ние говорим.Осъзнайте се! Не виждате ли, че залязва слънцето на комунизма. Замислете се за собствения си живот.Ще дойде ден, когато и нашия народ ще се разплати с комунистическите врагове,так както нашите унгарски братя сториха това.../р."Г-н" 10.II.1957 год

..."Ти другарю .../сочи името/ и ти другарко /сочи името /.. комунистически губернатори на град ... вземете си добра бележка. Народа ни знае да отмъщава. Видовден ще дойде. /р."Г-н" от 27.II. 1957 година/.

..."Другарю, .../сочи името/ ...замисли се, осъзнай се! Слушай програмите ни другарю ... и намери начин да помогнеш на борбат ни за разплата с милицията, за да изтриеш петното от името си и да заслужиш милоста на народа ни../р."Г-н" от 7.III.1957 година/

..."Жители на град .....; ние знаем защо .../сочи името / ...бе преместен от града ви.Но нека той не се заблуждава за дълго. Ние го предупреждаваме, че ... /сочи името на града/ ще му стане тесен.../р."Г-н" 28.V.1957 год./

83

... "Извратени типове като .../сочи името/ сегашния н-к на новия рудник край село ... са комунистическа напаст, която трябва да бъде отстранена и наказана .../р."Г-н" от 13.I.1958 год./

..."Кооператори и-кооператорки от село..../сочи името на селото, селото би трябва да се очисти от комунистически крадци, като .../сочи името/. /р."Г-н" 30.I.1958 година/.

Освен това използувайки някой мероприятия, които организира нашето правителство като събори, панаири и др.подобни, "Горянин" разчитайки на декласирани типове и разложени останали тук таме елементи той подканя към размирици , към демонстрации , към въоръжни акции даже и да се посяга върху живота на отделни български граждани.

..."Братя българи, националисти, членове на СБНЗ , РНБ, Бранник, Отец Паисий, земсисти, Никола Петковисти, Кубратисти, съмишленици на Стожер, социал демократи от опозицията!

Нека превърнем Пловдивд по време на международния мострен панаир в бойни полета на поробения ни народ срещу комунистическата власт, тъй както Познанските работници превърнаха Познанския международен мострен панаир в бунт срещу комунизма.../р."Горянин" 30 7.1956 год./

..."Радио "Горянин" подготвя неколко акции по време на пловдивския панаир и зове всички честни българи за съвместни действия, за да получи по голям резултат...Нека с всички възможни средства, с думи и дела , с писма или кама през време на пловдивския панаир покажем на света, че ние продължаваме да се борим.../радио "Горянин 3.IX.1956 година/.

..."Братя българи, време е и ние да се замислим и последваме примера на унгарските братя в борбата срещу комунизма.Това което стана в Унгария ще стане и у нас.Вземете незабавно мерки и пригответе в домовете си бензин, гас и празни бутилки,те ще ви потрябват. ../р."Горянин" от 1.XI.1956 година/.

..."Братя българи, нека"Бъдеща жертва" се появява все повече и повече по вратите на домове , в които живеят агенти на милицията и мразени партийци. Нека все повече и повече комунисти получават анонимни писма.../30.I.1957 год. р."Горянин"/.

Из архивите на ДС

Из подлия език на тази радиостанция излизат безброй хули и подкаляне на нашата армия за предателство на Родината, за неподчинение на военните порядки, за бунтове срещу командния състав. Съветва как и от кои места да се прави опит за минаване на границата и извършване предателство. В това отношение не е изоставен нито един род от войските на нашата армия.

..."Братя летци, научете колкото се може повече военни тайни за да ги разкриете пред свободния свят, който готви унищожението на комунизма. Преди да избягате пригответе тайни връзки с доверените си приятели, които остават тук между нас и полетте към свободния свят.../р."Г-н" 30.IX.1956 год./

..."Войници от народната армия, радио "Горянин", гласът на враговете на комунизма ви призовава да овладявате до толкоз бойното майсторство и да сте готови да обърнете оръжието срещу комунистическите офицери.../р."Г-н" 23.IX.1956 година/.

..."Млади българскиофицери от вас България иска не само да запознавате младежта ни да борави с оръжието, но да я подготвите да го употреби срещу комунизма и Съветския съюз ...От вас младите български офицери България иска вместо готовност за жертва за Партията и Съветския съюз, вие лично и бандите ви да се готови да застанат срещу комунизма.../р."Г-н" от 28.I.1958 година/.

..."Офицери и войници, принудени сега да служите на комунизма... Преструвайте се на безкрайно преданни на комунизма, за да можете,когато народът ни ви призове да допринесете най голяма дан в борбата срещу комунизма .../р.Горянин от 22.II.1958 година/.

За да се изнесе цялостно подлата работа , с която се занимава тази радиостанция, необходимо е да се видят всички нейни предавания от първия ден на нейното появяване до сега. Това са предавания пълни със злоба и умраза към всичко в днешна България. Както в коментарийте така и в измислиците, заканите, фалшивите информации указанията които дава във всичко което излъчва е видно, че това е радиостанция, която си е поставила за цел да спъва нашия градивен живот, която държи дигнат винаги нож срещу нас. И най жалкото което е в нейните безнадежни бръщолевения е това, че тя се подкрепя и финансира , излъчва и върши своето мръвно дело от съседни нам страни, които официално твърдят, че са за добросъседски отношения.
София,25.IX.1958 год.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ IV-ДС:
полковник

ЗДРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

268

С П Р А В К А

ОТНОСНО: предаванията на вражеската радиостанция"Христо Ботев".

Вражеската радиостанция"Христо Ботев" е започнала своите предавания от месец октомври 1956 година и до сега е направила 13 предавания.

Предава всеки ден от 16.00 часа на 9,520 мгц. и 9.720 кхц /31.5 и 30.8 метра/; 19.30 часа на 8.670 кхц/34.6 метра/; и в 21.30 часа на 7.050 кхц/42.5 метра/. Едно и също предаване се повтаря в продължение на няколко дни.

В емисиите си те се наричат "комунисти националисти"и предаванията им са така построени, с цел да заблудят своите слушатели че това са привърженици на комунизма, сочат грешките в социалистическото строителство и че се стремят да доведат до по-скорошно построяване на комунизма. В същност обаче те целят да всеят невяра в членовете на БКП и безпартийните маси и насочването им против ръководителите на БКП и КПСС.

В предаванията си говорят, че е необходимо да се върви към комунизма, но без да се учим от съветския опит, по свой "национален път", като се позовават на Югославия и Полша. Опитват се да създадат убеждение, че КПСС е разделена на две групи - сталинисти и група, начело с Хрушчов, което е пренесено и в нашата партия. Грешките, които сочат се дължели на това, че след XX-ти конгрес на КПСС и Априлския пленум на БКП наново били въведени сталински методи на работа. За да се избегнат противоречията и за да заживеят трудещите се по-добре, било необходимо "да се подменят по мирен път сталинистите в нашата партия с хора, които ще поведат страната по нов път, както това стана в Полша или чрез една социалистическа революция, както в Унгария". Говорят за провеждане на "демократизация" и че не било необходимо да се изразходват средства за под-

Из архивите на ДС

държане на бюрократичен държавен апарат и многобройна милиция.

Позовават се на марксизмо-ленинизма, казват, че през преходния период била необходима пролетарска диктатура, но са против "тоталитарна диктатура". Трябвало да се направи промена за отслабване контрола върху стопанския, културния, а даже и в обществено-политическия живот на страната. Обявяват се против ръководната роля на Партията в областта на литературата, като казват, че догматизма, социалистическия реализъм и партийността спъвали творческия дух на нашите писатели и поети. За профсъюзите говорят, че били превърнати в държавна администрация.

Говорят за характера на нашата революция, като се мъчат да докажат, че тя е различна от Октомврийската Социалистическа революция, с което искат да кажат, че ние трябва да вървим не по съветски път, а по свой „национален".

Говорят за Югославия и я сочат като страна, която върви по свой път за построяване на социализма и че отношенията ни с тях се влошават поради това, че сме нямали самостоятелна политика, че сме зависими от Съветския съюз.

В предаванията си от 18.X.1958 година говорят за демократичен централизъм и че същия не се спазвал в нашата партия. Като за пример сочат работата на окръжния комитет на БКП в Благоевград, като казват, че докладите, които се правят по организационна линия и стигали до ЦК било ясно, че много от решенията, които се вземали от по-високостоящите органи не се изпълнявали правилно от низовите организации. "Ако вземем например доклада на др. Димитър Китанов, завеждащ отдел "Организационен" при ОК на БКП в Благоевград, който бе изпратен в ЦК със специални обяснения и препоръки от др. Иван Делев, секретар на окръжния комитет на БКП в Благоевград, ще видим, че в повечето организации в Благоевградска околия решенията на по-високостоящите органи не се изпълняват и следователно принципа на демократичния централизъм-жизнен за Партията от нов тип не се изпълнява".

В предаванията си говорят за партийната организация при ДИП "Димо Хаджидимов" в Благоевград, че не е изпълнила решението за качественя състав на работниците в предприятието. "Така, вместо заплануваните 25% от всички работници в предприятието да бъдат I-ви разряд, 40% от IV-ти разряд и 5% от VI-ти разряд, в предприятието има 16% от I-ви разряд, 24% от II-ри разряд и 8.46% от VI-ти разряд. Заради съществуващото несъответствие на работната ръка по разряд, съотношението между производителността на труда и работна-

та заплата в ДИП"Димо Хаджидимов" не е добро".Това е един от примерите,които др.Китанов давал в неговия обширен доклад до ЦК на БКП.Като причина за неспазване демократичния централизъм в Благоевградски окръг и по-специално за околията дават,че партийните маси и партийните секретари на низовите организации нямали доверие и уважение на техните водачи от околийски,окръжен и републикански мащаб.Че била настъпила отново идеологическа безпътица по отношение на Югославия.Дават препоръки за смяна на настоящето партийно ръководство в Благоевградски окръг и околията.

Характерно е,че всичките им предавания са върху принципни партийни въпроси и станали събития у нас от международен мащаб,като за да достигнат своите цели,за демагогия цитират теоритически положения от Маркс и Ленин,на които уж се основавали техните разбирания.

Развитите въпроси имат антипартиен и вражески характер. Опитват се да насочат слушателите против провежданата партийна линия у нас и страните с народна демокрация.За целта си служат с някои изказвания на наши партийни ръководители,които по-късно уж били извращавани или пък им приписват такива измислени от тях.При това положение има опасност,хора неукрепнали политически да бъдат заблудени още повече,че почти целите им предавания са насочени уж за "подобрение" на материалното положение на трудещите се и построяване на социализма.От тези им предавания не се вижда да са ползували материали,придобити чрез агентура.Изключение прави само предаването им за Благоевград,в което се съобщават конкретни данни,които не са още проверени.

По данни на IV-то у-ние ДС,радиостанция"Христо Ботев" има същото местонахождение на"Горянин" - един и същ град,но не са положителни дали предаванията се извършват от един и същ предавател.

Предвид на това,че до сега радиостанцията не е разработвана,

П Р Е Д Л А Г А М:

Да се открие разработка,която да се води в III-то у-ние ДС,тъй като се третират идеологически въпроси,като се набележат съвместни мероприятия с I-во,II-ро,IV-то и V-то управления ДС.

София 28 IV 1958 година

Н-К У-НИЕ II-РО ДС
полковник

116а

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Др-министар за сведение
Кумбишев
12.12.58 г.

Др Кумбишев и Др Гочев за предложение
13 XII 58

Др Куманов
Изгответе план-мерпр по разработване на „Горяни" и „Х Ботев" срок - 4 дни
Гочев
12.12.58

Р О К Л А Д

ОТНОСНО: Изпълнение на задачите по разкриване точното местонахождение на вражеските радиостанции "Горянин" и "Христо Ботев".

На 28.XI.1958 година бяхме командировани за срок от 10 дни в гр.Атина-Гърция със задача да установим точното местонахождение на радиоцентъра, от който предават емисиите си вражеските радиостанции, "Горянин" и "Христо Ботев".

Още със самото пристигане информирахме резидента за стоящите пред нас задачи и заедно с него планирахме работата. Планът беше съставен на базата на извършеното от тях предварително проучване.

След като извършихме предварителен оглед на района, набелязахме пунктовете /площадките/, от които трябваше да се извърши пеленговането на радиоцентъра.

На 30.XI.1958 година след предварителна подготовка за легендиране на нашето излизане, в 12.00 часа на 11.720 клх открихме работата на радио "Горянин". Същата пеленговахме от два пункта /а и б на скицата/. Двата пеленга се пресичаха в точка, определяща обекта намиращ се 20 клм североизточно от гр.Атина в квартал Кифисия.

След ориентировката която получихме от пеленгите извършени на 30.XI.1958 година, работата за този ден приключихме.

На 1.XII.1958 година в 18.15 часа на 8.350 клх радио "Горянин" е пеленгован от дома на българския търговски представител в гр.Атина. Пеленга отбелязан на скицата със "С"

минава през обекта и се пресича с пеленгите А и Б в района от където излъчва радиоцентъра "Горянин". На същата дата приближаване към обекта не е извършвано.

На 3.XII.1958 година от 12.00 часа до 12.28 часа започнахме уточняване точното местонахождение на предавателния център на радио "Горянин". Точно в 12.00 часа радио "Горянин" започна емисията си на български език на 11.720 клх преминавайки и на 11.920 клх. С приближаване на 70 до 100 метра до обекта и пеленгуването му от площадките "д", "е", "ф", "й" и "к" /отразени на скицата/ установихме точно предавателния център на радио "Горянин". На същата дата след приключване емисията на български език, беше засечена и работата му на румънски език. Пеленгован от площадките "к", "л" и "м", пеленгите се пресичат в точка от където излъчва и радио "Горянин".

Независимо от уточняването, което направихме на 3.XII.1958 година, на 5.XII.1958 година пеленговахме и от площадките "н" и "о", отстоящи на около 3 до 4 клм от обекта. Засечките потвърдиха данните получени от 3.XII.1958 година.

Резултатите от пеленгите и личните наблюдения, които извършихме по време на уточняване обекта, показват по безспорен начин, че радио "Горянин" излъчва емисиите си от радиоцентър, намиращ се на 20-21 клм североизточно от гр.Атина, в района на квартал Кифисия.

Обекта се намира на около 500-600 метра на ляво от шосето свързващо гр.Атина с квартал Кифисия и кралския дворец "Татои" намиращ се в полите на планината Парнас. Отстои на около 1 клм/въздушно/ от военното учебно летище Татои. Местността, където е разположен предавателния център е равнина, обрасла откъм югоизточната и югозападната си страна с ниски борови горички. Около обекта от югоизточната му страна има няколко малки вили, отстоящи от него на около 150-200 метра. Северната му страна е открита и в близост няма никакви постройки.

От шосето Атина-Кифисия се отделя асфалтиран път за обекта. На пресечката на пътя за обекта и този от Атина за Кифисия от ляво и от дясно се намират две кръчми.

Из архивите на ДС
201

Из архивите на ДС

Обекта заема площ от около 200-250 декара заградена с телена мрежа. Има четири постройки, архитектурно оформени като вили. Устройството на антените: има три железни пилона разположени около централната сграда.От всеки пилон към сградата водят фидерни линии. При доближаване не забелязахме обекта да има външна охрана. В двора на обекта забелязахме американски леки коли марки "Форд" и "Шевролет" и товарни коли.

Характерното при уточняване на обекта беше това, че при пеленговане на същия на разстояние на повече от 500 метра, се появяваха смутителите, а при доближаване на обекта на по-малко от 500 м., смутителите изчезнаха.

На 1.XII.1958 година в 16 часа на 9.520 клх беше чута емисията на радио "Христо Ботев". Чуваемостта беше добра, но се смесваше с работата на смутителите. Радиостанцията беше пеленгована от кулата на сградата, в която живее българския търговски представител. Страната се определяше западно от центъра, от където излъчва радио "Горянин".

На 2.XII.1958 година се придвижихме към предавателен център, намиращ се западно от гр.Атина /тъй като на 1.XII получихме западна посока/.

В 16.00 часа в близост на 60-70 метра от предавателния център извършихме проверка. Радио "Христо Ботев" не се чуваше. Чуваха се само смутителите. Това ни даде основание да считаме, че при пеленгуването на 1.XII.т.г. апаратурата ни е дала погрешна страна.

На 5.XII.1958 година към 15.50 часа се придвижихме в района, откъдето излъчва радио "Горянин". В 16.00 часа на 9.520 клх открихме работата на радио "Христо Ботев". Пеленговахме същата от площадка $А^1$. След това се придвижихме по посока на пеленга и извършихме втори пеленг от площадка $Б^1$. По силата на чуваемостта бързо се придвижихме към обекта определен от пеленги $А^1$ и $Б^1$. На площадка $С^1$ под ъгъл направихме трети пеленг. Пеленгите се пресичат и определят същия предавателен център, от който излъчва радио "Горянин". При пеленгуването на радиостанцията от площадка $С^1$, същата се чуваше силно без влияние на смутителите. Пеленгуването се извърши от чисти

площадки при идеален минимум и идеално определяне на страна.

В резултат на цялостната работа по уточняване местонахождението на радио "Христо Ботев" се установи, че същият извършва своите емисии от радиопредавателния център, от който извършва емисиите си и радио "Горянин".

През време на издирването на радио "Горянин" и "Христо Ботев", открихме и нов радиоцентър.

Същият се намира североизточно от гр.Атина, на около 22-23 клм в покрайнините на квартал Кифисия. Отстои североизточно от радиоцентъра на "Горянин" и "Христо Ботев" на около 1500-2000 м./въздушно/ и в дясно от шосето на около 250 м. Намира се в борова гора заграден с телена мрежа. Път свързва шосето с обекта и на входа има надпис "Вход забранен". Обекта заема площ около 70-100 декара. Антенното му устройство се състои от един железен пилон висок около 20-25 метра и три дървени стълба. Други устройства не са забелязани. Виждат се сгради подобни на германски бараци. През време на уточняването на радио "Христо Ботев", от горепосочения център се чуваше шум на работещи агрегати. По същото време установихме, че съществува връзка между тоя център и предавателния център на радио "Горянин". Точно в 16.00 часа американска лека кола "Форд" напусна обекта и отиде в радиоцентъра на радио "Горянин". След приключване на работата по уточняване на радио "Христо Ботев", същият "Форд" излезе от предавателния център "Христо Ботев" и "Горянин" и се отправи за гр.Атина.

Приложение: скица

[illegible] 1958 година
София

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ,

НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ,

Написано в 2 екз.
ЛЛ/

203

Из архивите на ДС

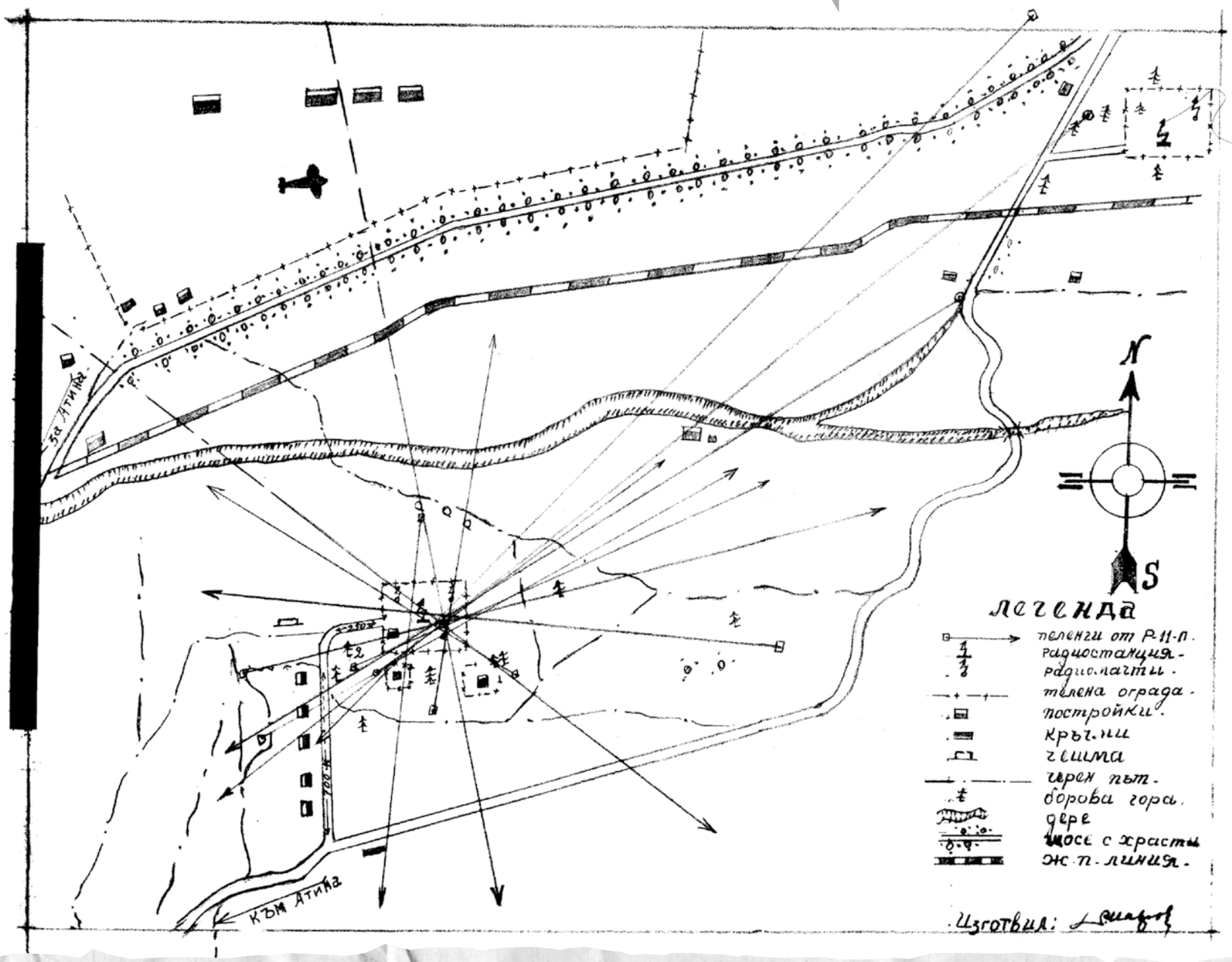
За Атина
К
S
ЛЕГЕНДА
пеленги от Р-11-П.
радиостанция.
радиомачти.
телена ограда.
постройки.
кръгли
гешма
черен път.
борова гора.
дере
шосе с храсти
ж.п.линия.
Към Атина
Изготвил:

Препис-извлечение. 197
Лично строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ:
МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ
Ген.полковник:/п/Г.Цанков
28.XII.1958 год.
С О Ф И Я

П Р О Т О К О Л
№ 8

За предложенията на Съвещателния орган на Държавна сигурност приети на заседанието му от 23 декември 1958 година

ПРИСЪСТВУВАТ: . . . . . .

След станалите разисквания и обсъждане на въпросите по дневния ред Съвещателния орган прави следните

ВЪПРОСИ НА ДНЕВНИЯ РЕД:

I. Справка от началника на управление II-ро ДС относно изпълнението на плана по радиостанция "Горянин" и планове на I-во и II-ро у-ния на Държавна сигурност за по-нататъшната им работа по радиостанция "Горянин".

Докладват: др.подполковник Шипаров и др.полковник Гочев.

ПРЕДЛОЖЕНИЯ:

1. Да се усили работата по разкриване лицата които работят във вражеската радиостанция "Горянин", която да се разработва съгласувано с разработката на враж.радиостанции "Хр.Ботев" и "Свободна Европа".

Да се допълнят плановете на I-во и II-ро у-ния ДС за работата им по радиостанция "Горянин" съобразно бележките направени на заседанието на Съвещателния орган на ДС, които да се утвърдят от съответните зам.министри.

Срок 7 дни.

2. IV-то управление ДС да разработи свои мероприятия за доуточняване някои въпроси по технически път Плана да се утвърди от др.Колчев.

Срок 7 дни.

3. II-ро управление на ДС да активизира работата по разработката, като своевременно отправя задачите до съответните поделения, да следи за тяхното изпълнение, да систематизира и обобщава набраните по разработката материали и да контролира изпълнението на поставените задачи, като за получените резултати периодически информира ръководството на Министерството.

4. IV-то управление ДС да уточни окончателно на какви други езици предава предавателя на радио "Горянин" и съвместно с I-во управление на ДС да подработят писма до съответните социалистически страни за взаимна информация и провеждане на съгласувани мероприятия.

. . . . . .

26.XII.1958 г.
С О Ф И Я

ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР -
Ген.лейтенант:/п/ Г.Кумбилиев

В я р н о:

Строго секретно! /

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

За състоянието на работата по радиостанция "Горянин".

В изпълнение указанията за активизиране разработката на радиостанция "Горянин" през м.август т.г.бе разработен и утвърден план с мероприятия за I-во, II-ро и IV-то управления ДС, съгласуван с III-то и V-то управления на ДС. Подобри се координацията между отделните служби, като при изясняване сигналите бяха ангажирани всички управления на ДС и окръзите. Разработихме съвместни планове с Хасковски, Софийски и Пловдивски окръзи, за които има най-много и най-интересни съобщения.

Управление I-во ДС, съвместно с управление IV-то ДС с помощта на оперативна техника и лично наблюдение, откри точното място от където радиостанция "Горянин" предава-20 км. източно от Атина в подножието на планината Парнас, между летището Ело' и Атинския квартал Кифисия.

На управление III-то ДС бяха дадени редица сигнали които се отнасят за обслужвани от тях обекти. Някои от сигналите са проверени, а други са в процес на проверка.

Коренно се подобри координацията с управление V-то ДС на което своевременно се предават всички сигнали свързани с армията. По някои от тях те сами работят, а по други набелязваме и провеждам съвместни мероприятия. ГАР "Старците", заведена от V-то управление Д на един военнослужащ и трима бивши хора, за които има проверени агентурни донесения, че са образували контрареволюционна организация бе активизирана, с цел изясняване разполага ли организацията с радиостанция и канали за връзка със заграница. През м.март т.г. от мероприятие "Рила" бяха получени данни, че две неизвестни лица като разговаряли в кантората на главния обект Никола Козарски, разисквали въпроса, че радиостанцията трябвало да се ремонтира, защото оставали без .../разбира се без връзка/. За целта трябвало да се отиде до

с.Райково-Смолянско.Близката връзка на обекта Козарски- Николай Тотев Вълчев,бивш търговец е заподозрян,че е едно от лицата водили този разговор,тъй като той по това време е идвал в кантората,а след това е пътувал до с.Райково.Във връзка с този сигнал и други предавания свързани с армията,оперативни работници от двете управления бяха командировани в Пловдив,Хасково и Смолян.С помощта на местните служби изцирихме връзките на обектите в тези селища и агентура по тях,която насочихме за изясняване кой евентуално съхранява радиостанцията.Издирен е,основно изучен и е взет на разработка - Николай Вълчев.

208

От съпоставянето показанията на завърнали се изменници на Родината и предаваните факти по тяхни данни,както и от допълнителни разпити на някои изменници,бе установено,че в пункта на американското разузнаване в гр.Драма,всички българи изменници биват подлагани на разпити по специални въпросници с явната цел да се събира пропагандан материал срещу народната власт и БКП.

Всички предавания на радиостанция "Горянин" от м.май 1955 до м.октомври 1958 год.бяха прегледани и основно анализирани.Оказа се,че сигналите се разпределят както следва:

Година	всичко сигнали	От тях неизяснени	От верни	Изменници верни само имената	публикувани	измислени
1955 г.	114	22	22	15	8	47
1956 г.	95	23	7	14	12	39
1957 г.	60	13	16	3	4	24
1958 г.	35	7	5	5	4	14
Всичко	304	65	50	37	28	124

В тези цифри не влизат важните сигнали за Мадан и Пещера, получени от агентура и доброволни заявители;преди да слушаме "Горянин".След това подобни сериозни сигнали почти няма.От таблицата е видно,че броя на конкретните предавани факти намалява чувствително. Също,че болшинството от тях са измислени,други взети от изменници в Родината или пресата.По-голямата част от неизяснените сигнали са общо известни факти,чиито източник не може да се установи.Наред с тези сигнали има такива,които представляват сериозен оперативен интерес, защото се отнасят за важни стопански центрове и са предадени два-три дни след като са станали.Това показва,че в тези центрове работят чужди агенти с бърза връзка зад граница.

Във връзка с тези сигнали в управлението ни бяха повикани на доклад отговорни работници от окръжни управления МВР – София и Пловдив и о.р.водящ разработката от околийско управление МВР-Мадан. Съвместно с тях разгледахме всички сигнали за съответните окръзи, като отделихме най-интересните,по които направихме отделни планове. Също бяха набелязани лицата,които да се вземат на разработка и нали ните дела,които трябва да се активизират.

За проверка изпълнението на плановете и оказване конкрет-на помощ по места,след това бяха командировани работници от отдел I-ви при управлението.В окръжно управление МВР -Пловдив бе командировен два пъти кап.М.Бонев,водещ разработката,за оказване пряка помощ при изучаване лицата определени за разработка,техните връзки и разработване по-подробни планове.По-късно в Пловдив бе командирован зам.началник отдел I-ви майор Ковачев,за активизиране работата и преодоляване подценяването на задачите по "Горянин".

Началник отдел I-ви подполковник Г.Младенов бе командиро-ван в Хасково и Мадан,за оказване помощ и активизиране работата по досегашните разработки и неизяснените сигнали.Съвместно с местните служби са прегледани всички сигнали по "Горянин" и такива за наличи на чужда агентура,канали и радиостанции.

Сериозни сигнали за наличие на агентура чрез която се изпращат сведения за р."Горянин" са следните:

<u>ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР - ХАСКОВО</u>

От сигналите за Хасковски окръг най-интересни са предаде-ните конкретни факти за Мадан като:подробности за проведените пар-тийни семинари на 20.V.1954 година за които е съобщено на 22 с.м.; подробности за заседанието на Изпълкома на ОНС-гр.Мадан на 8.X.за което е съобщено на 10.X.1954г.;биографични данни на ръководителя на танцовата трупа в гр.Мадан - Теофил Шуликов,предадени на 25.V.5

Във връзка с тези сигнали е открита разработка на Горчо Атанасов Мерджанов,роден 1907 год.в с.Чепеларе-Асеновградско,бивш полицейски пристав,пристигнал в Мадан в началото на 1954 год.В про цеса на разработката му е установено,че често сменял работните мес та,като навсякъде бързо създавал връзки с врачанските елементи,пред ставял се за журналист и писател и проявявал необикновен интерес к всички новелности.Жена му е югославянка,член на БКП,дошла в страна ни през 1942 год.От разпит на Теофил Шуликов е установено,че Мердж нов бил единствения човек в Мадан,ко то знаел съобщените подробнос от живота му.На Мерджанов са подхвърлени с комбинация "интересни" материали,подобни на предаваните от "Горянин",но същите не са пред дени.

Из архивите на ДС

С Мерджанов е свързано предаденото в края на 1956 год.съобщение на "Горянин",че партийния секретар на вестник "Народна младеж" бил свален и изпратен за кореспондент в Мадан,защото партийната организация ръководена от него,гласувала резолюция за свикване на извънреден конгрес.Според агентурни данни Мерджанов е коментирал този въпрос. От разпита на Симеон Владимиров,който наистина е изпратен в Мадан се установи,че с отиването му там Мерджанов направил всичко възможно и се сближил с него,като се поставил за прогресивен журналист и писател и подчертавал,че жена му е член на БКП.Така той успял да спечели доверието на Владимиров,който му разказал подробно за своята грешка и наложеното му наказание.

Към Мерджанов е внедрен нововербования агент "Ивайло",който донася,че в пияно състояние обекта му обещал да го преведе за една нощ в Гюмюрджина.Предстои провеждането на нова комбинация,с цел подхвърляне"интересни"материали на обекта.

През м.юли 1957 год.и м.август 1958 год.р."Горянин" предаде подробности за живота на миньорите от Родопския басеин,голяма част от които отговарят на действителността.Между другото се казва, че 70 % от миньорите в Ерма река умирали от силикоза.

При преглеждане на сигналите за този район,с цел ориентация към вероятните източници,се натъкнахме на редица сигнали указващи за наличие на чужда агентура в Родопския минен басеин,с връзки в Гърция чрез канали и идващи на наша територия гърци.

През м.септември т.г.е получено донесение от доброволен заявител,че от стаята на Стоил Николов Спасов,началник смяна в рудник "Страшимир" -Маданско,често се чували морзови знаци.В домът на Спасов почти всяка събота идвали две непознати лица от Ерма река.

През м.септември т.г.е постъпило анонимно донесение от Ерма река в което се съобщава,че миньорите от рудник"Стратиев камък /намиращ се на границата при Ерма река/- Климент Рачев Котов,Мехмед Ахмедов Садъков и Стефан Георгиев Недков се събирали често и водили подозрителни разговори.

По същото време са получени данни от З/А на УГВ,че в район на Ерма река периодически идвали две лица от Гърция и се срещали с някой си Хасан от Ерма река в колибата му.Едно от лицата се казвало Бекир Али от с.Саръ-яр,Ксантийско,а другото неизвестно по име и националност.От извършените проверки по данните уликите падат върху Хасан Шехов,който има колиба на около 100 м.от границата,на същото място за което се говори в горните данни.

Хасан Шехов е засечен по ГАР "Подлеци",заведена въз основа на данни че в района на Златоград,Ерма река,Ялъмовци и Стърцево,съществува нелегална организация с ръководство в Златоград и отговорници в посочените села.Според данните отговорник за Ерма река е Мехмед Хасанов Шехов.Бащата на последния Хасан Шехов живее постоянно в колибата си и слиза всеки петък в Ерма река при синът си.

В показанията си осъдения през 1958 год.Ахмед Алиев Османдански говори за съществуваща нелегална организация,имаща връзка с Гърция чрез Сюлейман Мехмедов Реханов,бивш сътрудник на РО,осъждан като гръцки агент.Обекта Арапов пред агент "Абдула" говори,че Реханов поддържал връзка с Гърция и че от там му наредили да организира бягство на българо-мохамедани,които щели да препращат в Турция.Агент "Метко" донася,че Арапов му доверил,че през 1952 год.три лица от Гърция между които стария резидент на гръцкото разузнаване - Шекир Джамджиев от с.Мемково-Гърция се срещали с Реханов и други лица от Златоград.

В края на м.октомври З/А на УГВ е донесъл,че лице от с.Мемково-Гърция идва на наша територия и се среща с лице в Рехановата колиба.По описанието се подозира,че се отнася за същия Реханов.Според данни от агент "Метко" връзката с Гърция се осъществявала чрез белези,но как се пренасяли обекта Арапов не му обяснил.

Друг сигнал за нелегална организация е донесение на агент "Метко" от 30.V.1958г.че шофьора Нанко Иванов Нанков му предложил 500 лева безвъзмездна помощ от името на нелегална организация,която имала връзки зад граница.

Във връзка с горните сигнали е открита ЛПР на Стоил Николов Спасов,роден 1927 год.в гр.Разград,вражески елемент,осъждан да нацчо Спасов е пристигнал в Мадан през 1954 год.Преди да до де в рудник "Страшимир" той е работил в рудник"Ерма река".

На 11.X.1958 год.агент "Бочка" донася,че Спасов се изказа че почти всички мъже от Ерма река страдали от силикоза,умирели през ден и оставяли млади вдовици.Тези изказвания са сходни с предавания на"Горянин".

Във връзка със сигнала за морзовите знаци долавени от дом на Спасов е изпращан о.р.за оглед и лично наблюдение.На Д/З -Тодоро са дадени указания да продължи наблюдението на Спасов и при възможн своевременно да сигнализира службата.Установени са и се изучават об стойно връзките на Спасов,които изключително са вражески елементи,а някои от тях са заподозряни че развиват вражеска дейност.По-важни о тях са:

Из архивите на ДС

Мехмед Хасанов Шехов,уличен като отговорник на нелегалната организация в Ерма река,с когото са били много близки,

Стефан Георгиев Нецков засечен в анонимното изложение споменато по-горе.Нецков е доверил на агент "Нецко",че като бивш подофицер преди 9.IX.1944г.имало организация в родното му село,която била готова за действие и сега.Изказал се също,че радиостанция "Горяни предавала за живота на нашите селяни.

На Д/З "Тодоров" бяха показани снимки на засечените по сигналите лица.Той посочи,че едно от лицата идващи периодически в Ерма река в домът на Спасов е Ахмед Мехмедов Саръков,също споменат в анонимното донесение с Нецков.Дадени са указания доброволния заявител да бъде изпратен в Ерма река и лично да види горните лица,за по-сигурно опознаване.

212

По разработката на Спасов са набелязани още много мероприятия за цялостно изясняване на неговата вражеска дейност.Разработката е взета на контрол в управлението ни.

Във връзка с получения сигнал ,че участвува в нелегална организация е открита ЛПР на Нанко Иванов Нанков,роден на 6.IX.1926г. шофьор,вражески елемент.Според агентурни данни Нанков се изказвал, че добивната руда в Мадънско се изнася без пари в СССР,което е предавано и от "Горянин".Нанков и неговите връзки са основно изучени,как в Мадан,така и в Червен-бряг,където той се е преместил от м.октомври т.г.В околийско управление МВР-Луковит е изпратен о.р.от управлението за активизиране работата и оказване помощ по Нанков.Установено е че обекта е фалшифицирал декларация и вземал добавъчно пари за две деца вместо за едно,въз основа на което се подготвя реализацията му с цел изясняване и документация данните за организацията.

По всички разработки и сигнали за гр.Мадан са набелязани мероприятия.Предстои изпращането на о.р.от отдел I-ви и отдел IV-ти за пряко участие в провеждането и набелязване нови настъпателни мероприятия за изясняване агентурните данни за организация,имат ли връзки същата с Гърция,изпраща ли сведения и пр.

Работата е координирана с УГВ като са набелязани съвместни мероприятия за установяване дейността на стари гръцки резиденти,ръководили агентура в Златоградско и Ерма река,с цел привличане на някои от тях на наша територия и залавянето им.

ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР - ПЛОВДИВ

През м.февруари 1955 год.е предадено от "Горянин",че ръководителя на обекта "Трети прозорец" от Баташкия водносилов път - инженер Батков,получил два месеца отпуск и 25 хиляди лева награда

КРДОПБГДОРСВНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДОРСВНА
Дата: 26.04.2014 г. Секретар:

за системен тормоз на работниците.От проверката се установи,че Бъткол е получил 1 месец полагаем му се годишен отпуск и 500 лева-награда за една рационализация.Съобщението е станало два-три дни след заминаването му.Оказа се,че машинописката погрешно вписала два месеца отпуск в заповедта и счетоводителя като я парафира му честитил по телефона два месеца отпуск.За тази грешка в заповедта знаели няколко души от счетоводството,от които на -вероятния източник е счетоводителя Паляков,който му се обадил по телефона.

Никола Димитров Паляков,роден 24.X.1923 год.в гр.Гоце-Делчев е вражески елемент,изгонен от обекта като такъв,сега е счетоводител в ДИП "Ченгеров".Паляков е взет на ЛПР по която е разработен подробен план.Същата си контролира от управлението.

На 13.X.1958 год.агент Владимир" донася,че Лако Димов Марков,началник смяна на обект"Студенец" при Баташкия водносилов път му доверил,че предавал сведения срещу пари на едно лице от Ерма-река-Маданско.Марков предложил на агента също да дава сведения с пояснение, че се интересували главно за военни сведения и по-малко за стопански

ЛаковДимов Марков е роден на 12.XII.1926 год.в с.Румянцево Луковитско,вражески елемент.За изучаване Марков,в Луковит е изпратен о.р.от управлението.Дадени са указания за проверка на агентурните донесения и всестранно изучаване на обекта.На място ще бъдат изпратени о.р.за оказване на помощ.

В Пловдив е открито ОНД на Борис Кръстев Христев,роден пре 1930 год.в с.Перущица-Пловдивско,земеделец,вражески елемент.През 195 година при случаен обиск в Христев е намерен бележник със сведения сходни с предаваните от"Горянин",като:"Петър Сп.Петров - счетоводите от къде е взел пари да гради къща?"В с.Бяга досега изобщо не са давали аванс,също когато се наложи за болен човек пари не дават.Изучени са връзките на Христев и към него е насочена агентура за изясняване дали проявява интерес към такива сведения.

СОФИЙСКО ОКРЪЖНО УПРАВЛЕНИЕ МВР

Н два пъти през 1956 год.радио "Горянин" предаде подробно за битовото разложение на чиновниците от финансовия район на Сталинския райсъвет,почти всички членове на БКП.Имената и изнесените факти се оказаха верни,но се отнасят за 1953 год.и са били достояние на много хора.Заведена е анонимна разработка по която са дадени допълнителни указания за издирване на източника.

Във връзка със съобщението от 3.II.1953 год.,че

била проститутка,която ДС използвала за агент,бе установено,че сама потърсила нашите органи и започнала да дава сведения,защото се запознала с гръцки дипломат.

213
Из архивите на ДС

Същата пишела донесенията пред живущите в апартамента от които на - подозрителен е Георги Христов Георгиев,роден 1903 год.в гр.Кюстендил бивш търговец,вражески елемент.Христов е взет на ЛПР от Окръжно управление МВР.

Окръжно управление МВР-София какобни окръжно управление - Пловдив сериозно подценяват работата по "Горянин",поради което забавят провеждането на мероприятията по разработките и отделните сигнал

Работата по "Горянин" бе разгледана ~~на два пъти~~ при др.за министър генерал-лейтенант Колчев,който даде указания да се активизира агентурно-оперативната работа по наличните новооткрити разработки на вероятните източници на тази радиостанция в Хасковски,Пловдивски и Софийски окръзи.За изпълнение на тази задача ще бъдат командировани периодически работници от управлението,като най-усилена помощ ще се окаже на Хасковски окръг,където има най-интересни сигнали до пълното изясняване на същите.

Окръжни управления - МВР - Пловдив и София ще бъдат заслушани от др.зам.министър ген.лейтенант Колчев,с цел активизиране тяхната работа.

Във връзка с по-сериозните сигнали по места ще бъдат разработени мероприятия за разширяване кръга на вероятните източници,като в ежедневната агентурно-оперативна работа същите ще се търсят в целия вражески контингент.

Ще се усили задграничната работа на управление I-во и II-ДС,с цел разкриване личния състав на радиостанция "Горянин" и внедряване агентура към него.

София,_____1958 година

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС
полковник

Строго секретно! 161

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

УТВЪРЖДАВАМ
ЗАМ.МИНИСТЪР НА МВР
ген.лейт.
София 24 1959 г.

П Л А Н

за провеждане агентурно-оперативни мероприятия по разработката на радиостанция"Горянин".

На 23.XII.1958 година,Съвещателния орган при Министерството на вътрешните работи разгледа състоянието на агентурно-оперативната работа по разработката на радиостанция "Горянин".Констатирано бе, че през последните месеци има известно подобряване на работата и че са постигнати някои успехи.Съгласуваността с другите поделения също е подобрена.

В сравнение със задачите и изискванията обаче,постигнатото е недостатъчно.Налага се още по-голямо подобряване на съгласуваността на работата между управление II-ро ДС,централните управления ДС, служби и окръжните управления на МВР.

Окръжните ръководства на МВР недостатъчно се включват при изясняване на разработките и сигналите по р."Горянин".Има случаи на незадълбочени проверки и на изоставяне такива преди окончателното им изясняване.

Съвещателният орган реши разработката на р."Горянин" да се води от управление II-ро ДС в страната и от управление I-во ДС зад граница,които да работят в тясно взаимодействие,както до сега.На останалите служби в центъра и по места да се дават сигнали,отнасящи се за районите и обектите,обслужвани от тях,а след проверките да отчитат резултатите в управление II-ро ДС.

Ръководни работници от центъра и окръзите лично да контролират проверката на сигналите и цялостната работа по разработката на радиостанция "Горянин".

В изпълнение решенията на Съвещателния орган на ДС,за активизиране работата по р."Горянин" ще се проведат следните агентурно-оп

ративни мероприятия:

1.С цел подобряване организацията на работата по разкриване източниците,каналите и личния състав на р."Горянин",за активизиране разработките и проверките по сигналите,ще продължи и ще се подобри координацията с другите служби в центъра и окръзите.

а/Ще бъде изпратена обобщена справка от досегашните данни по р."Горянин" на всички управления в центъра,на УГВ и на окръжните управления на МВР.

Ще се извърши започнатия анализ на досегашните предавания за окръзите и ще се изпратят преписи от същите на съответните служби.

Срок,21.I.1959 г.

Отг.подполк.Младенов

б/За разширяване кръга на вероятните източници на р."Горянин" ще продължи привеждането в известност на всички сигнали в III-то,IV-то и V-то управления на ДС,окръзите и УГВ,за наличие на нелегални канали,организации с връзки зад граница,минаващи на наша територия чужди агенти,нелегални радиостанции и др.

По същите ще се разработят мероприятия за установяване дали засечените лица имат връзки с р."Горянин".

Срок,1.III.1959 г.

Отг.подполк.Младенов

в/Ще продължи координацията на работата с управление I-во на ДС,за окончателно установяване местонахождението на р."Горянин" и нейния личен състав,по който ще издирим и подготвим агентура за изпращане зад граница и внедряване,с цел разкриване източниците в страната,методите на работа и личния състав.

/След като управление IV-то ДС уточни на какви езици р."Горянин" предава,съвместно с управление I-во ДС ще се изготви обобщена справка за данните,с които разполагаме,с цел съгласуване работата и размяна на информация с братските страни,срещу които тази радиостанция работи./ Срок,25.VI.1959 година

Отг.подполк.Шипаров

г/Управление III-то ДС ще изготви отделен план за изясняване сигналите,чиито източници не са открити,също за използване възможностите на агентурата,особено тази по линия на външната търговия,водния транспорт и др.,като за получените резултати своевременно ще информира управление II-ро ДС.

Отг.ген.майор Думков

д/Ще продължи съвместната работа с управление V-то ДС, като всички сигнали, свързани с армията се предават незабавно за проверка от същото.

По разработката на Николай Тотев Вълчев, заподозрян, че е едно от лицата, които знаят за наличието на радиостанция, използвана от нелегална организация, ще се проведат мероприятия за изясняване кой съхранява радиостанцията, участието на Вълчев в нелегалната организация и връзките му зад граница.

Управление V-то ДС ще разработи отделен план.

Срок, 25.IV.1959 година

Отг. подполк. Шипаров, полк. Минев

е/Ще се координира работата с отдел I-ви ДС, на който при следствие на изменници на Родината, чужди агенти и нелегални организации с връзки зад граница, ще се дават справки за предаванията на р."Горянин", отнасящи се за селищата, в които подследствените са развивали вражеска дейност или са живяли.

Във връзка с новите данни за р."Горянин", съвместно с отдел I-ви ДС, ще се изготви нов въпросник.

Ще се разпитат още един път завърналите се изменници на Родината, на които по показанията трябва да се изяснят въпросите, свързани с радиостанция"Горянин".

Срок, 20.III.1959 г.

Отг. подполк. Шипаров и Бенев

ж/На отдел V-ти при УГВ ще бъдат предоставени всички сигнали, отнасящи се за приграничните райони, с цел да ги анализират в светлината на агентурно-оперативните данни, с които разполагат, след което да изготвят отделен план за използване цялата налична агентура за изясняване интересуващите ни въпроси по радиостанция"Горянин" в страната и зад граница.

Ще се разработи план по сигнала за наличие на нелегална радиостанция в с. Смилян-Смолянско.

Срок, 30.I.1959 г.

Отг.-полковник Ганев

з/Съвместно с окръжните управление на МВР ще се активизира агентурно-оперативната работа по завърналите се изменници на Родината, за които има данни, че са били чужди агенти или подозрения, че са били източници на р."Горянин", с цел установяване дейността им тук и евентуални връзки зад граница. Съответните служби по места ще разработят отделни планове за изясняване на този въпрос.

Срок, 5.III.1959 г.

Отг. подп. Шипаров и окр. н-ци на МВР

Из архивите на ДС

2.Работата по разкриване източниците на р."Горянин" в Софийски,Пловдивски и Хасковски окръзи,за които има най-сериозни сигнали,ще бъде разгледана по отделно при др.зам.министър ген.лейт. Колчев,в присъствието на окръжните началници на МВР,началници на отделение II-ро и оперативните работници,водещи разработките,които ще доложат по организацията на работата и досегашните резултати.

Срок,30.I.1959 година

Отг.полк.Каприелов и окр.н-ци на МВР

3.Ще продължи периодическия контрол на изходящата и входяща кореспонденция на районите,за които има най-много съобщения,като писмата се проверяват за тайнопис.На обектите и заподозряните като източници на"Горянин" лица ще се вземат почерците,по които отдел V-ти ДС ще контролира кореспонденцията им и ще я проверява за тайнопис.

Отг.подполк.Младенов

4.Ще се изучават всички български граждани,които отиват на временно посещение в Гърция,като се търси дали предаваните от р. "Горянин" факти са им били известни.Между същите да се подбират лица,подходящи за договорка или вербовка,с цел при пребиваването им в Гърцияда изпълняват наши задачи.

Гръцките граждани,пребиваващи временно в нашата страна,да се поставят под агентурно наблюдение и да се следи дали след заминаването им ще последват предавания за районите,в които са гостували.

Отг.подполк.Младенов

5.Във връзка с последните сигнали за наличие на организации с канали и връзки в Гърция,за радиостанции и преминаващи на наша територия чужди агенти в Мадански околия,ще се проведат следните мероприятия:

а/по разработката на Горчо Атанасов Мерджанов от гр.Мадан, ще се проведе комбинация,с цел проверка събира ли сведения за р."Горянин",има ли канал за Гърция,във връзка с изказването му пред агент "Ивайло",че можел за едно нощ да го заведе до Гюмюрджина;

б/по разработката на Стоил Николов Спасов ще се проведат мероприятия за изясняване дали чутите морзови знаци от неговата стая са от радиостанция,връзките му с обектите от ГАР"Подлеци",уличени за участие в нелегална организация във връзка с Гърция,дали трите лица,посещаващи го по данни от доброволен заявител са същите, за които има анонимно изложение,че се занимават с нелегална дейност;

в/съвместно с окръжно управление МВР-Хасково и УГВ,ще се разработят мероприятия за изясняване конкретната дейност на организацията и отделните участници,разработвани по ГАР"Подлеци",с цел установяване изпращат ли сведения в Гърция и по какви пътища,както и и за привлицане на наша територия и залавяне на стари гръцки резиденти,ръководили агентура в този район,за които има данни,че наново са започнали да се занимават с такава дейност;

Отг.подполк.Младенов,полк.Ганев от УГВ и
окр.началник МВР - Хасково.

г/в околийско управление МВР-Мадан,където има най-сериозни сигнали,ще се командироват работници от управлението,за оказване конкретна помощ и участие при провеждане на мероприятия,като до края на м.февруари 1959 година се доложи на ръководството на министерството за получените резултати от проверката.

Отг.подполк.Младенов

6.Ще се окаже съдействие на окръжно управление МВР-Пловдив, за изясняване дали обекта Никола Димитров Паляков се интересува от разузнавателни сведения,поддържа ли връзки с лица от Баташкия водносилов път,познава ли тютюноработничките от Пловдив,за които е съобщено,че заболяли поради напрегната работа.

Срок,30.III.1959 година
Отг.подполк.Младенов и окр.н-к МВР-Пловдив

7.По разработката на Борис Кръстев Христов от с.Перущица-Пловдивско ще бъде насочен аг."Петров" и ще бъде маршрутиран агент "Ключ" от Кричим,за изясняване изказванията на обекта,че ходил на гръцка територия,по какъв повод е носил бележник със записани нередности,подобни на предаваните от радиостанция"Горянин" и проявява ли сега интерес към такива.

Срок,20.IV.1959 г.
Отг.подполк.Младенов и окр.н-к МВР-Пловдив

8.Софийско окръжно управление МВР ще изпълни плана по сигналите,свързани с р."Горянин" и ще разработи допълнителен план по наличните разработки,за пълно изясняване на данните по разработката на Георги Хр.Георгиев от София и предаването за финансовия отдел при Сталинския народен съвет.

Срок,5.III.1959 г.
Отг.н-к укр.у-ние МВР

9.С цел разширяване данните за личния състав,местонахождението на р."Горянин" и източниците,които се използуват за събиране на

Из архивите на ДС

177

6.

сведения ще се активизира задграничната работа,като съвместно с I-во управление ДС ще се проведат следните мероприятия:

а/ще бъде проверена и подготвена за извеждане на временно оседание в Гърция аг."Ана" от гр.Варна и насочена към Георгиос Евангелос Милонас,изселил се от България за Гърция,близък на агента.За Милонас разполагаме с данни,че работи в американската радиостанция в гр.Солун,което е известно на близките му в гр.Варна и потвърдено от управление I-во ДС;

Срок,1.IV.1959 г.
Отг.кап.Спасов

б/ще продължи подготовката за извеждане в Гърция агент "Шопов",като за целта ще бъде изпратен на работа в гр.Мадан,където е работил преди и ще бъде насочен към обекта Мерджанов и други заподозряни,като източници на р."Горянин" лица,чиято дейност ще изяснява,а същевременно и с цел да получи от тях връзки и гаранции за Гърция;

Срок 1.VI.1959 година
Отг.кап.Спасов

в/ще се извърши проверка на аг."Ковачев" от гр.Смолян, който има роднини в гр.Драма,с цел ако се окаже подходящ да бъде изпратен там на временно посещение,със задачи по р."Горянин";

Срок,20.III.1959 година
Отг.подполк.Младенов

г/на аг."Симеонов",изпратен през декември т.г.на постоянно оседание в Гърция,със задача да се внедри в Драмския разузнавателен център,са поставени задачи и му е дадена линия на поведения - да изяснява въпросите,интересуващи ни по р."Горянин";

Отг.подполк.Антонов

д/ще бъде подготвен за извеждане и внедряване в разузнавателния център в гр.Гюмюрджина аг."Светлю",на който ще бъде поставена задача да се интересува от изменниците за местонахождението,личния състав и източниците на р."Горянин";

срок,5.IV.1959 г.
отг.подполк.Антонов

е/ще се издири подходящ агент от гр.Поморие,имащ близки връзки в Гърция,който да се изпрати на временно посещение и насочи към изселилия се от България Щерю Атанасов Янчев,живущ в Атина.Двата синове на Янчев,според непроверени данни са изпратени на специално обучение в САЩ.

Срок,30.III.1959 г.
Отг.-кап.Бонев

175 г.

проверява се и предприятия изготвяне и предложение

ж/ще се проведат мероприятия за проверка на аг."Страхил", на ръководство в Хасково и заангажирането му към службата,след което ще се излезе с предложение за извеждане в Гърция,където има солидни връзки с изменници на Родината.

Срок,20.V.1959 година

Отг.кап.Спасов

10.Ще продължи практиката - периодически да се викат оперативни работници от окръзите за доклад и оказване помощ,а също така работници от управлението ще оказват помощ по места.

Ще се задължат окръжните управления на МВР и другите поделения на ДС,всеки три месеца да дават информация за хода на разработките и резултата от проверката на сигналите по р."Горянин",а II-ро управление ДС да ги обобщава и докладва на ръководството на министерството.

Отг.полковник Каприелов и окр.н-ци на МВР

София, 9.I. 1959 година

ПРЕДЛАГА,

Зам. Н-К УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС

под полковник

Строго секретно!

Екз.№ 1.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Т Е М А

"ДЕЙНОСТТА НА АМЕРИКАНСКИТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ ЦЕНТРАЛИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ СРЕЩУ Н.Р.Б. И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОНИКВАНЕ И ВНЕДРЯВАНЕ НА НАША АГЕНТУРА В ТЯХ."

Съставена към
14 май 1959 година

Отпечатана в 4 екз.

Екз.№ 1 към дело 2983
Екз.№ 2 Информация
Екз.№ 3 Папка „Операт. обстановка"
Екз.№ 4 Р. Димитров - 22.04.60 г. записана под № 126 инв. № 395

ИЗГОТВИЛ
Н-К ГРУПА,
Ст.лейтенант [signature]

199

Из архивите на ДС

ПЛАН НА ТЕМАТА:

"ДЕЙНОСТ НА АМЕРИКАНСКИТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ ЦЕНТРАЛИ ОТ ТЕРИТОРИЯТА НА ГЪРЦИЯ СРЕЩУ Н.Р.БЪ И ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРОНИКВАНЕ И ВНЕДРЯВАНЕ НА НАША АГЕНТУРА В ТЯХ".

I. КРАТКИ ДАННИ ЗА ИМПЕРИАЛИСТИЧЕСКАТА ПОЛИТИКА НА САЩ

1. Характер на външната политика на САЩ.
2. Американското разузнаване - оръдие на американския империализъм.

II. ОБЩИ ДАННИ ЗА СТРУКТУРАТА НА АМЕРИКАНСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ

1. Централни органи на американското разузнаване.
2. Основни служби на американското разузнаване и функциите им.
3. Филиали на американското разузнаване.

III. ДЕЙНОСТТА НА АМЕРИКАНСКОТО РАЗУЗНАВАНЕ СРЕЩУ НАШАТА СТРАНА ДО м.ФЕВРУАРИ 1950 ГОДИНА

1. Преди 9.IX.44 година.
2. След 9.IX.44 година
3. След м.II.1950 година

А. Разузнавателен център в Атина.
Б. Разузнавателен център в Кавала.
В. Разузнавателен център в Драма
Г. Разузнавателен център в Солун.
Д. Участие на американци в дейността на гръцките разузнавателни центрове в градовете на Северна Гърция.
Е. Бюро на радио "Свободна Европа" в Атина.
- Дирекция за обществени, икономически и политически изследвания.
Ж. Вражеска радиостанция "Горянин" и "Хр.Ботев".
З. Американска помощна програма за бежанците-ЮСЕП

Из архивите на ДС

водят едновременно от гърци и американци. Същото е положението и в повечето от гръцките разузнавателни пунктове в останалите градове на Северна Гърция. Чести са случаите, когато даден кандидат за вербовка, след като бъде вербован от гръцкото разузнаване се "изземва" от американското разузнаване, което му провежда самостоятелно подготовката. Чести са също така случаите, когато дадени агенти се вербоват, подготвят и изпращат на наша територия съвместно от гръцки и американски разузнавачи. От досега получените данни е видно, че няма случаи, когато даден изменник на родината при разпита му в някои от разузнавателните пунктове в Северна Гърция да не е разпитван и обработван за вербовка едновременно от гърци и американци. Характерно е също така обстоятелството, че много от заловените на наша територия американски агенти прехвърлени от Гърция са били вербовани в полза на американското разузнаване от гърци на работа в съответния разузнавателен пункт.

224

Освен в дейността на гръцките разузнавателни пунктове в Северна Гърция, американците участвуват активно и при организиране и обучаване кадрите на гръцкото контраразузнаване. Установено е, че в Гърция съществува някаква американска "консултативна мисия по въпросите на сигурността." За дейността обаче, на тази мисия не разполагаме с данни.

Известно е също така, че в Гърция - гр.Атина съществуваше бюро на американското федерално бюро за разследване. Задачата на бюрото беше да наблюдава американците намиращи се на работа в различните мисии на САЩ в Гърция. В последно време това бюро е било закрито. Задачите му били прехвърлени на специална организация известна под името "Върховно командване на Атика и островите", шеф на която е бригадния генерал ГЕРОЛИМАТОС. Кадрите на тази служба са комплектувани от разузнавачи обучавани от американците. Тя поддържала постоянен контакт с американците в Атина. Имала офицери за свръзка, а някои от разузнавачите били на работа в американското посолство в Атина.

Б. Бюро на радио "Свободна Европа" в Атина.

Американската организация "Свободна Европа" със седалище в гр.Мюнхен - Западна Германия има 15 периферийни "бюра" в редица страни на Европа. Тя провежда предаванията си по собствена радиостанция. Предаванията са предназначени за народите от социалистическия лагер. Целта им е да се компрометират социалистически-

те страни, да се поддържа духа на контрареволюционните елементи в тия страни и да запознават слушателите си със световните събития съобразно разбиранията на империалистическите политици. Освен това организацията "Свободна Европа" не стои на страна и от дейността целяща организиране на заговори, смутове и безредия в социалистическите страни, за което свидетелствуват събитията в Унгария през октомври 1956 година.

Бюрото на "Свободна Европа" в Атина се намира на улица "Вулис" № 16. Помещава се в една пететажна сграда. Заема четвъртия етаж, а останалите етажи са заети от разни ателиета на шивачи, художници и др.За нуждите на бюрото е ангажиран и хотел "Нов Олимп" намиращ се на ул."Делияни" 38, в който настаняват лицата, които са повикани за разпит в бюрото.

Бюрото събира информация за нашата страна от икономически, политически и военен характер. Информацията се набира посредством разпити на изменници на родината, на гърци изселващи се от България и от изпращаните от американското разузнаване агенти в нашата страна. При разпитите в бюрото си служат със специален въпросник от около 150 въпроса написани на 10-15 страници. Лицата, които се разпитват, ако нямат квартира в Атина, се настаняват в хотел "Нов Олимп", като ежедневно, докато трае разпита, им се заплащат по 50 драхми за храна и им се плаща хотела. Изявленията на желаещите да говорят по радиото се заснимат на магнетофонна лента, която се изпраща за предаване от радиостанциите в Мюнхен или Солун.

Освен горните източници информация се набира и чрез обработка на български вестници и списания, които се получават в бюрото.

По непроверени данни в бюрото на "Свободна Европа" се изпращат и съхраняват досиета на всички изменници на родината. Досиетата съдържали материали от разпита на изменниците в Кавала или другите разузнавателни пунктове, заключение на следователя, разни доноси на агенти на полицията в лагерите и снимка на съответния изменник.

Щата на бюрото по непроверени сведения е: директор, помощник директор, секретар, касиер, четири души коректори и един куриер-разсилен.

За работниците в бюрото на "Свободна Европа" са ни известни следните данни:

225
Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

Из архивите на ДС

1. Директор на бюрото е американеца МИЧЕЛ УИЛСОН, около 45 годишен, За директор на бюрото е назначен през 1954 година, като преди това по непроверени данни, той е работил в американското разузнаване.

2. По непроверени данни помощник-директор на бюрото е СИФНЕОС, грък по народност, завършил висше образование в САЩ. Той е бивш гръцки министър, а сега участвувал в партията на Маркезинис.

3. Секретарка е МЕРИ МИХАЛИДА - 23 годишна, има телефон № 24503. (Уволнена ли е действително?)

4. Касиер - по непроверени данни е някой си ЕРИЕТИ КАВАНОЗОГЛУ, за когото не разполагаме с повече сведения.

5. Коректор - МИХАИЛ КОСТОВ АВЕРИНИДИС - грък, изселил се от България. Същият провежда разпити на изменници на родината. През 1962 година същият е уволнен.

6. КИРЯКОС МИХАИЛ САРАНДИС - грък, изселил се от България, .Провежда разпити на изменници на Родината. (Нещо данни за него)

За другите коректори в бюрото не разполагаме със сведения.

По непроверени данни в бюрото на "Свободна Европа" заемал някакво особено положение и се ползувал с голямо уважение ЛУИС ЧАРЛЗ БЕК - бивш дипломат от американската легация в София.

Охтоизд
а/ Дирекция за обществени, икономически и политически изследвания.

За събиране на разузнавателни сведения за нашата страна и другите социалистически страни американското разузнаване използува т.н. "Дирекция за обществени, икономически и политически изследвания".

Въпросната "Дирекция" се намира в Атинския квартал Милисия, намиращ се североизточно от града. Заема двор от около два декара във форма на триъгълник. В двора има три сгради: едната /най-малката/ се използува за склад, втората - по-голяма, се използува за жилища на персонала обслужващ "дирекцията" и за спални помещения на изменниците на родината и в третата - най-голяма, се помещават работните канцелории и следствените стаи.

Из архивите на ДС

227

Западно от "Дирекцията" в съседство с нея се намира санаториума за туберкулозно болни "Шишманоглу", а северно се намира някакво футболно игрище.

Американското разузнаване използува "дирекцията" като свое прикритие и чрез нея официално събира разузнавателни сведения. В нея се водят разпити на гръцки политемигранти завърнали се от народнодемократичните страни, на гърци изселили се от България, на наши граждани посетили свои близки в Гърция и на изменници на родината. Повикването за разпит става обикновено с посредничеството на гръцката полиция като се връчват официални покани. Изменниците на родината, докато трае разпита им, се настаняват на квартира в една от сградите на "дирекцията", а останалите лица, които нямат квартира в Атина се настаняват в хотел "Нов Олимп" на ул."Делияни" 38. Настанените в хотела се вземат сутрин с кола от хотела и се закарват в "дирекцията", а след обед се връщат обратно. Изменниците извикани на разпит в "дирекцията", докато трае разпита им, са свободни да се движат из района без да се охраняват. Всички разпитвани получават обед в столовата на "дирекцията", като за целта има кухня към нея.

При разпитите в "дирекцията" се събират сведения от политически; икономически ивоенен характер. Следователите си служат със специални албуми на различни видове оръжия и военна техника, карти, планове на различни градове и други пособия. Тук също се преработват сведенията получени при разпитите на изменниците на родината в разузнавателните пунктове в Северна Гърция. Всички документи в канцеларииите се съхраняват в железни каси. Работното време на служителите е от 8 до 14 часа. Охраната на "дирекцията" се носи от трима цивилни, невъоръжени. След приключване на разпитите на всички разпитвани се заплаща по 80 драхми на ден.

Освен разпити за събиране информация, в "дирекцията" е предлагано вербовка в полза на американского разузнаване, но нямаме данни там да е провеждана подготовка на агентура.

В средната сграда на "дирекцията" живеят готвачката със семейството си, домакина, деловодителя и тримата души за охрана.

Установено е, че в "дирекцията" работят следните лица:

1. ДЖОРДЖ - американец, 40 годишен, провежда разпити, говори добре сръбски, Лично превозва повиканите за разпит от хотела до "дирекцията" и обратно с кола № Ξ А 64.

Из архивите на ДС

2. Майор ВОЙКИН - американец, около 35 годишен, говори не добре български, бил в Австралия и Япония, изменниците говорят че бил шеф на НАТО в Гърция.

3. ЯНИ - грък, около 30 години, началник на техническия персонал в "дирекцията", говори български, албански, гръцки и английски. Някои изменници са го виждали като офицер в разузнавателния пункт в гр.Драма.

4. ВАСИЛИЙ - грък, на около 25-30 години, книговодител на "Дирекцията".

5. МИМИ - грък, около 25-30 години, домакин на "Дирекцията".

6. Преводач на "дирекцията" е някакъв грък, изселил се от България, понастоящем зъболекар в Атина за който, според даденото външно описание се предполага, че може да е ГЕОРГИ БАНКОВ.

7. ВАСИЛ - българин, на около 56-58 години, също преводач, избягал от България преди много години.

8. Готвача ГЕОРГО,- съпругата му МАРИЯ и дъщеря им РУЛА.

9. СТЕЛЮ и МИХАИЛ - двамата са охрана на "дирекцията".

Ж. <u>Вражеска радиостанция "Горянин" и "Хр.Ботев".</u>

Вражеската радиостанция "Горянин" действува на гръцка територия. Радиоцентърът, от който се излъчват емисиите на радиостанцията се намира на 20 клм.североизточно от гр.Атина, в кв. "Еритрея", на около 500-600 метра в ляво от шосето свързващо Атина с кв."Кифисия" и кралския дворец "Татуй", намиращ се в полите на планината Парнас. На около 1 клм се намира военното учебно летище Татуй. Обекта заема площ от около 200-250 декара, заградени с телена мрежа. Има четири постройки, архитектурно оформени като вили. Около централната сграда има три железни пилони служещи за антена. На около 2.000 м.североизточна посока от този радиоцентър се намира друг такъв. Между двата радиоцентъра съществува някаква връзка. Този радиоцентър се намира в борова гора и заема площ от 70-100 декара, заградени също с телена мрежа. В района има няколко сгради подобни на германски бараки. Има един железен пилон

и три дървени стълба за антена. На входа има надпис "Вход забранен" По време на емисиите на радиостанцията в обекта се чува шум на работещи агрегати и е забелязана американска лека кола да отива от единия в другия радиоцентър.

Установено е, че емисиите на "Горянин" и радиостанция "Хр.Ботев" се излъчват от едно и също място - радиоцентъра в кв. "Еритрея".

Радиостанция "Горянин" излъчва емисиите си на български език 6 пъти дневно на къси вълни, а емисиите на "Хр.Ботев" се излъчват 3 пъти дневно също на къси вълни. Говорителите са двама души, като единия е започнал да говори от началото на 1958 година. Единият обявява започването на емисията, а другия чете текста на съобщенията.

Посредством радиостанция "Горянин" американското разузнаване провежда злостна пропагандна дейност срещу нашата страна, насочена към разколебаване вярата на народа ни към политиката на Партията и правителството, окуражаване реакционните елементи в страната и подтикване към открити враждебни действия срещу народната власт. Освен за пропагандна дейност американското разузнаване използува радиостанцията и за ръководство на своята агентура в страната ни. През време на предаванията на "Горянин" периодически се предават шифровани петоцифрени съобщения и различни коди, отправяни до един или повече агенти споменавани под псевдоним.

За източниците, от които "Горянин" събира сведения за емисиите си е известно следното:

От съпоставянето на предадените данни от "Горянин" с показанията на завърналите се изменници за въпросите по които са разпитвани в Гърция се стига до извода, че голяма част от предадените от "Горянин" факти са взети от изменниците при разпитите им в Драма и Кавала и след съответна обработка са използувани при редактиране на емисиите. Доста голяма част от предаваните съобщения са измислени от начало докрай. Приписват се несъществуващи деяния на наши граждани, чиито имена са взети пак от изменници. Други "факти" се отнасят за несъществуващи лица. Има доста случаи, когато съобщените факти са действителни. Най-често те се отнасят за нередности в различните отрасли на нашия политически, стопански и културен живот, за разшифровани сътрудници на ДС и други. Някои данни от такъв характер се черпят и от нашата преса и радио, когато правят известни критични бележки.

229
Архивите на ДС

Из архивите на ДС

Има отделни случаи, когато източника на някои сведения предадени от "Горянин" остава неизяснен за нас, тъй като те нито са били публикувани в пресата, нито са били достояние на изменниците на родината. Някои от тия сведения са предавани два-три дни след времето когато дадено събитие е станало. Това дава основание да се счита, че сведенията са придобити от добре законспирирана на наша територия агентура.

Има също така основания да се счита, че бюрото на "Свободна Европа" в Атина служи за събиране и обработване материалите и за "Горянин".

За това, че в разузнавателния пункт в гр.Кавала се събират сведения за "Горянин" или "Свободна Европа" говорят следните факти:

През 1947 година в пункта в Кавала е бил разпитван един изменник на родината. Представили му едно лице, което той не бил виждал преди това в пункта. Това лице се обърнало с молба към изменника "ако знае някои нередности в България, неправилно преследвани от властта лица, членове на ТКЗС, които водят мизерен живот и др. да му ги каже. Казали му също: "След това ще бъдеш повикан на едно хубаво място - един хотел и там подробно ще разкажеш горните случаи. За тази ти работа ще получиш добро възнаграждение. Смятам, че знаеш какви сведения се предават по свободните станции - такива са ми необходими".

През 1958 година на друг изменник пак в гр.Кавала са му поставили следните въпроси:

- Каква трябва да бъде програмата на една радиостанция, която ще предава на български език от Гърция за България?
- По какви въпроси /теми/ трябва да се предава?
- По колко часа трябва да бъдат радиопредаванията?
- Какви трябва да бъдат сигналите на радиостанцията?

Изменникът запитал за какво са им тия сведения, и те му отговорили следното:

"Марица като тече подкопава брега, подкопава го, а като придойде го събори лесно. Така и ние. Сега ще подкопаваме България, ще я подкопаваме, а като стане война ще можем лесно да стигнем чак в средата на България".

От досега получените данни за радиостанция "Горянин"

Из архивите на ДС

е видно, че същата се обслужва от около 25 американски леки коли, едната от които е засечена да спира пред американската легация, а друга пред американската мисия. Установено е, че някои от горните коли пристигат в радиостанцията по време на емисиите и след това си отиват.

3. Американска помощна програма за бежанците - Ю С Е П

Седалището на тази американска организация е в гр.Женева-Швейцария. Тя има клонове в почти всички страни, където са концентрирани по-големи маси от изменници на родината от нашата страна и другите страни от социалистическия лагер.

Клонът на ЮСЕП в Гърция се намира в гр.Атина, на ул."Венизелос" 4 в сградата известна под името "Метохико тамио". В тази сграда ЮСЕП заема около 15 стаи на IV-тия етаж. По-голямата част от персонала се състои от жени гъркини, а има и американки.

Директор на ЮСЕП е американеца ЪРЛ БЛЕЙК КОКС , около 60 годишен. Работи в стая № 131, има служебен телефон № 266 и 585, живее в Атина на ул."25 март" № 11 а, кв.Психико, домашен телефон № 672-285. Той отговаря за материалното подпомагане на изменниците на родината и движи въпросите за изселването им от Гърция в други капиталистически страни. През 1956 година с негово съдействие е била извършена вербовка от американски разузнавач на изменник на родината. Той поддържа връзка с шефа на бюрото на "Свободна Европа" в Атина, като последния му предавал по-интересните сведения за нашата страна събрани по линия на "Свободна Европа". Възлагал е задачи на изменници на родината да му донасят за проявите на изменниците в Лаврион.

Заместник на КОКС до началото на 1959 година беше гърка с американско гражданство КОНСТАНТИНОС МАРКИДИС. След неговото уволнение мястото му е заето от американката ЦИМЕРМАН.

Имената на почти всички лица работещи в ЮСЕП са установени, но за тях не разполагаме с данни.

Из архивите на ДС

Известно е, че в бюрото на "Свободна Европа" в Атина има служители, които се занимават с превод на подбрани материали от наши вестници и издания. Една част от преводите се използуват от "Свободна Европа", а други се предават на някаква неизвестна служба, по всяка вероятност на американското разузнаване.

5. Вражеска агитация и пропаганда.

В арсенала на подривната дейност на американското разузнаване провеждана от гръцка територия срещу нашата страна голямо място заема и вражеската агитация и пропаганда. Американските специалисти на лъжата и клеветата препоръчват пропагандата да се разглежда в три основни вида, а именно: "бяла", "сива" и "черна". Към бялата пропаганда те отнасят емисиите на радио "Гласът на Америка", всички официални пропагандни издания на САЩ, а така също и изказванията на военни, политически и държавни дейци на САЩ. Основно цел на "бялата" пропаганда е демонстрацията на политиката "от позиция на силата", създаване атмосфера на страх и заплашване на легковерните с военно-техническата мощ на САЩ. В Гърция американското разузнаване също има орган, който се занимава с разпространение на "бялата" пропаганда. Това е американския кораб "Куриер", който стои на котва в пристанището на остров Родост и служи за препредавателна станция на емисиите на "Гласът на Америка".

"Сивата" пропаганда на американското разузнаване е най-тенденциозна. Тя се води от радио "Свободна Европа". Макар че "Свободна Европа"не излъчва емисии от гръцка територия както бе посочено преди това, Атинското бюро на радио "Свободна Европа" събира на гръцка територия материали за нашата страна, които изпраща на централата в Мюнхен. Като се има предвид, че централата на "Свободна Европа" в Мюнхен освен пропаганда по радиото се занимава и с разпространение на вражески пропагандни материали в социалистическите страни, може да се предположи, че и бюрото на "Свободна Европа" в Атина развива подобна дейност срещу нашата страна, въпреки че за това ние нямаме данни. Известно е обаче, че от Гърция неизвестни "организации" изпращат по пощата до видни наши общественици, хора на изкуството и обик

Из архивите на ДС

новени граждани, различни вражески пропагандни материали, които по своята груба тенденциозност не отстъпват на тия разпространявани от "Свободна Европа" в другите социалистически страни.

"Черната" пропаганда на американското разузнаване никога не разкрива своя истински източник. Тя маскира източника си. Този вид пропаганда подстрекава към насилие, стреми се да създава скандали, да разпространява паника и да сее недоверие. "Черната" пропаганда се ползува от разузнавателни материали. Този вид пропаганда от гръцка територия се провежда от вражеските радиостанции "Горянин" и "Христо Ботев", които всячески се мъчат да уверят лековерните си слушатели, че извършват предаванията си от българска територия. Освен чрез тези радиостанции, такава пропаганда американското разузнаване извършва и чрез различни позиви и пропагандни материали, които се разпространяват в нашата страна от агенти изпратени от Гърция.

V. НАЧИНИ ЗА ПРОНИКВАНЕ В АМЕРИКАНСКИТЕ РАЗУЗНАВАТЕЛНИ ЦЕНТРАЛИ.

За успешното разработване на американските разузнавателни централи действуващи от гръцка територия срещу нашата страна е необходимо да се придобива качествена агентура из средите на контингента, към който се насочва американското разузнаване. Освен това да се изучават системно и задълбочено засечените, че работят в различните централи разузнавачи, агенти и технически персонал, с цел вербовка на някои от тях. За тази цел трябва да се активизира работата по установяване точното местонахождение и личен състав на различните централи и прикрития. За осъществяване на горните задачи е необходимо да се работи в три направления: от центъра, от резидентурата и от трета страна.

1. Възможности на центъра.

Да се работи по придобиване на агентура из средите на бившите колежани, с цел нелегално изпращане в Гърция.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

По технически път румънските другари са установили,че радиостанция "Бъдеща Румъния" се намира на 17.5 км.на север от Атина,близо до шосейния път Атина-Кифисия-Татой в ъгъла образуван от това шосе и коритото на р.Кифисос.

Радиоцентърът е построен на около 10,000 квадратни метра.Заграден е с ограда от бодлива тел,висока 1.5 м. и има само един вход в южната част.

В района на радиоцентъра има три метални стълба високи около 25 м.,разположени в триъгълник и около тях 16 по-малки стълба,на които са поставени антените.

В едно от шесте здания се намира електростанция,която снабдява центъра с електроенергия.

Радиоцентърът се охранява от американски военни.На лицата влизащи и излизащи от радиостанцията се проверяват документите.

Населението от околността знае,че този център се използва като радарна станция.За целта е поставена радарна антена на главното здание.

От радиоцентъра,който излъчва предаванията "Бъдеща Румъния"се предава на руски,български и албански езици,които се провеждат между румънските емисии,а понякога едновременно с тях.

Константирано е,че при едно от предаванията на румънски език, което изведнъж било прекъснато,бил доловен специфичен звук на скъсваща се магнитофонна лента.Това дава основание да се счита,че предаванията са записани на магнитофонна лента,а не се предават от студио.Това предположение се потвърждава и от факта,че предаванията се повтарят.Говорителя е едно и също лице.

КРДОПБГДОРСВНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДОРСВНА
Дата: 26.04.2016 г. Съдържание:

Предаванията продължават непрекъснато,с прекъсване около 2 ч. през нощта,на къси вълни,чиято честота се мени много често и безразборно.Това дава възможност радиостанцията да твърди,че е нелегална.

Сградите,където е поместен радиоцентърът са свързани с гр.Атина със замаскиран телефонен кабел.

Установено е,че записите на предаванията се правят в американската мисия и разузнавателна служба/пропаганда/ на ул.Венизелос № 9.

По такъв начин е установено,че радиостанция "Бъдеща Румъния" е създадена от американския разузнавателен център в Гърция.Дейността на този център е насочена срещу целия социалистически лагер и му се оказва всестранна подкрепа от американската мисия в Гърция и гръцкото правителство.

Радиостанцията е построена от американците преди две години и в нея работят американски граждани,на работа в американска мисия в Гърция.

В работата на радиостанция "Бъдеща Румъния" работят следните служители от американската мисия:

а/ДЖОН КОРЕЙ/...../служащ в секцията на американските въоръжени сили в Гърция.
собственик на кола № 2104/чужда мисия/.

ФИШЕР МАРГАРЕТ,ДЕ ГРЕС САМУЕЛ,РАЛЕЙ ВИЛЛЯМ/...../,служащи в американската военна мисия в Гърция.Всички ползват коли с номера на чуждите мисии в Гърция.

б/ГРАЙЦИ О/...../,служащ в американската оперативна мисия в Гърция,
.Ползва кола № 1151,чужда мисия.

в/КОНСТАНТИН СОЛОМИТИС,служащ при американската служба на военното аташе. .Има кола № 1315.

Тридесет леки коли обслужват открития радиоцентър.Всички са на американската мисия в Гърция.

Освен американските граждани в радиослужбата "Бъдеща Румъния" работят и гръцки граждани.Те заемат помощни длъжности като:механици, електротехници,шофьори и др.

Редактор и говорител на предаванията по румънски език е Мугур Валаху.Негови заместници са Георге Бумбещти и Елена Валаори/сега графиня Молтке/

СЪСТАВИЛ
капитан

8.VI.1959 год.

Из архивите на ДС

Строго секретно!

220

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Ф. Ботев.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Предаванията на радиостанциите "Хр.Ботев" и "Горянин" за 1959 година.

Предаванията на радиостанциите "Хр.Ботев" и "Горянин" през 1959 година продължава в дух на активна вражеска пропаганда и за подтикване на враждебно настроените елементи към подривна дейност.

Радиостанция "Хр,Ботев" в съответствие с целите и задачите определени й от американското разузнаване се опитва да води разложителна работа предимно сред комунистите и други активни строители на социализма.В предаванията на същата радиостанция под предлог,че се защищава нашата идеология се оспорва от правилността на теорията и практиката на социалистическото строителство у нас.Отричат се възможностите за икономически скок подрива се авторитета на отговорни партийни и държавни ръководители.От предаваните материали личи,че в тази радиостанция работят врагове добре запознати с марксизма-ленинизма,които от близо следят нашето развитие,опитват се да търсят противоречия, да опровергават и омаловажават успехите на социалистическото строителство.Има случаи да се позовават на пресата,преди всичко на в."Работническо дело".По някога съобщават факти подобно на радиостанция "Горянин",без да посочват източниците.Такива са съобщенията за неуспехите по линия на стопанското строителство и неизпълнение на стопанските планове в окръзите:София,Ямбол, Търново,Видин и др.От направените проверки по места се оказа,че по тези въпроси са помествани критически статии от централния и местния печат.

Особено злостни са предаванията на радиостанция "Горянин".От всяко нейно съобщение лъха омраза към социализма и

Из архивите на ДС

комунизма и стремеж да се активизира врага.Тази радиостанция продължава предаването на отделни факти от политическия,стопански и културен живот на страната ни,освен като вражеска пропаганда,с цел да убеди своите слушатели,че се намира на наша територия.

През 1959 година има общо 14 съобщения от тях 8 са измислени,а останалите 6 са верни отчасти или изцяло.От анализа на тези съобщения,както и на съобщенията от изтеклите четири години е видно,че по-голямата част от тях са измислени. Има голям брой съобщения от които са верни само имената на лицата и селищата.От направените проверки се установи,че данните са получени при разпити на изменниците на Родината от американското,гръцкото и турско разузнаване.Освен това,американското разузнаване използува материали публикувани в пресата или предадени по радиото.Онези съобщения,които при проверките се оказаха действителни факти,без изключение са общоизвестни. Такива например,са съобщенията за уволнението на генерал Захариев от армията,за смъртта на опозиционера Ефтим Арсов в Пазарджишкия затвор,за назначаването на полковник Желязко Колев като председател на БСФС,за номерата на колите от правителствения гараж,които превозват стоки от закритите магазини,за двама служители от Окръжно управление - МВР Пазарджик,на които се дава външно описание и др.

Характерно е,че съобщенията на конкретни факти по радиостанция "Горянин" ежегодно намалява.Това се вижда от следната таблица:

год.	1955	1956	1957	1958	1959
бр.	114	95	60	35	14

Това намаляване на съобщенията е свързано с намалениия приток на изменници на Родината в Гърция и Турция.

За всички сигнали управлението ни своевременно е уведомявало съответните окръжни управления и са вземани мерки за съвместна проверка верността на изнесените факти и установяване евентуалните източници.

При проверката на съобщението,в което се дава опи-

222
3.-

сание на двамата наши служители от гр.Пазарджик,обслужващи района на гара Белово се оказа,че обекта на ОНД - Хубавка Димитрова Стойчева,югославянка,българска гражданка е коментирала предаването на "Горянин" за Белово и подхвърлила,че скоро щели да чуят и други такива новини за тяхното село.Стойчева е от югославски произход и под предлог,че ще се изселва в Югославия,често посещава югославското посолство в София.Разработени са задачи на агентурата за изясняване дали Стойчева събира и изпраща сведения които се използуват за пропаганда.

От данните на управлението и такива от управление III-ДС,вражеските радиостанции "Хр.Ботев" и "Горянин" не се ползват с авторитет сред враждебно настроените елементи от бившата буржоазия и буржоазната интелигенция.Същите слушат английски,френски,немски и американски станции на чужди езици и от там черпят информации които разпространяват помежду си.

Поради ефикасната работа на заглушителите почти в цялата страна предаванията на "Горянин" ,"Христо Ботев" и "Свободна Европа" не могат да се слушат.Шифрограмите предавани от тези радиостанции до неизвестни лица,също не могат да се приемат точно.

София,_____1959 година

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II-РО ДС
ген.майор-

229

строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: враждебната дейност на САЩ спрямо НРБ провеждана чрез радио "ГОРЯНИН".

След скъсването на дипломатическите отношения между САЩ и НРБ през 1950 год. американските власти подеха груба подривна и подстрекателска дейност срещу нашата страна. Плод на тази недружелюбна дейност е създадената през 1951 год. в Гърция радиостанция "ГОРЯНИН".

Дейността на тази централа е неприкрит опит за груба намеса в нашите вътрешни работи и спъване на социалистическото строителство.

Като се стреми да остави у слушателите впечатление, че предаванията се извършват от територията на НРБ, радио "ГОРЯНИН" се мъчи да убеди българския народ, че в страната действува политическа организация с големи размери и властите са безсилни да се справят с нея.

В продължение на десет години почти непрекъснато към българския народ се отправят подстрекателски апели и лозунги. Към българските селяни се апелира да разтурят кооперативните стопанства, да палят снопите и повреждат селскостопанските машини. Работниците се призовават да саботират производството, да повреждат машините и съоръженията, да спъват изпълнението на стопанските планове. Учащи се, младежи и студенти се подканят да да саботират учебните програми и други младежки мероприятия на властта. Дават се указания за изграждане на подмолни организации, да се складира оръжие, запалителни материали и други средства за въоръжена борба. Отправят се призиви за бягство от НРБ и се дават конкретни указания в тази насока. Чрез предаване на неверни съобщения се правят опити за всяване смут сред населението и неверие към властта.

В своята необуздана пропаганда радио "ГОРЯНИН" и негови филиали "ХРИСТО БОТЕВ" и "НАРОДЕН ЗАЩИТНИК" си служат с груби и обидни изрази и епититети по адрес на държавни ръководители на НРБ. Отправят се оскърбителни клевети по адрес на отделни

Из архивите на ДС

български граждани и местни политически,стопански и административни дейци.

Цялата дейност на тези неофициални радиостанции намиращи се на територията на Гърция,организирани,финансирани и ръководени от американските власти представлява грубо вмешателство в нашите вътрешни работи и нарушение на елементарните принципи на радиоразпръскването.

Обстоятелството,че тези радиостанции се намират на гръцка територия,а работят от българско име без да са регистрирани в нито един национален или международен регистър е грубо нарушение на международната конвенция за радиоразпръскването. Отговорноста за тези груби нарушение пада изцяло върху американските власти като организатори и властите на Гърция,които търпят това да става от тяхната страна.

Компетентните власти в НРБ разполагат с достатъчно доказателства за участието на американските власти в тази враждебна и престъпна дейност.

Трябваше да се очаква,че с възстановяването на нормални дипломатически отношения между НРБ и САЩ американските власти ще прекратят този акт на враждебност,но това не стана.

Продължаването на престъпната дейност на горепосочените радиостанции е несъвместимо с нормалните дипломатически отношени между НРБ и САЩ и те трябва да прекратят.

131

Строго секретно.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: вражеската радиостанция "ГОРЯНИН".

Вражеската радиостанция "ГОРЯНИН" започна своята пропагандна дейност срещу нашата страна през 1951 год. Като използува технически трик и насища емисиите си с "факти" се стреми да остави впечатление, че се намира на територията на ЧРБ.

През периода 1951-55 год., когато имаше по-чести случаи на измяна на родината, в емисиите на радио "ГОРЯНИН" често се съобщаваха действителни случки. След това фактите чувствително намаляха и от края на 1959 год. до сега се предават само голословни обвинения, измислици и подстрекателски лозунги.

От проведените до сега агентурни, следствени и технически мероприятия е установено, че радиопредавателя излъчващ емисиите на "ГОРЯНИН" се намира в околностите на гр. Атина - Гърция. От същото място се предават емисиите на радио "ХР. ХОТЕВ", пропагандни предавания на руски, румънски и албански език, а също и шифрограми на телефония и телеграфия предназначени за агентура работеща на територията на нашата и други социалистически страни.

Известно е, че предавателя е построен върху площ от около 10000 м^2. на 17.5 км. от гр. Атина по шосето за с. Кифисия.

Установено е, че "фактите" изнасяни в емисиите на радио "ГОРЯНИН" се събират от показанията на изменчици на родината, пресата и радиото, като в повечето случаи са силно изопачени. Същота така голяма част от "фактите" са измислени, като са верни само имената на лица и населени места, а има случай дори, когато се предават "факти" за населени места които не съществуват.

За периода 1953-55 год. има изнесени редица действителни случки отнасящи се главно за бившата Маданска околия, източниците на които не са установени. Малко такива случаи има и за

232
2.

останалите райони на страната.

Обстоятелството, че по-голямата част от данните са събрани от изменници на родината избягали в Гърция дава основание да се предполага, че там става и редактирането на материалите за емисиите. Засичани са няколко лица, които чрез разпити на изменници в Драма и Кавала са събирали "факти", които след това са изнасяни в емисиите на "ГОРЯНИН". Тези лица не са установени.

Според показанията на завърнали се изменници на родината до 1955 год. в радио "ГОРЯНИН" са работили изменниците братя ДОНЕВИ от Пловдив, които след това са разселени в Бразилия.

За сега все още не ни е известно къде се събират и редактират материалите за "ГОРЯНИН"; кои са редакторите, говорителите и други технически лица, кой от американските представители в Гърция ръководи тази дейност.

Не ни е известно също така има ли реален КОД и ШИФЪР за дешифриране кодираните и шифровани предавания на "ГОРЯНИН" или това се прави само с пропагандна цел.

Не е изяснено дали радио "ГОРЯНИН" ползува своя агентура за събиране на данни в нашата страна или това става само в рамките на разузнавателната дейност на американците от Гърция.

От справка изпратена ни от румънските другари е видно че те имат по-добри възможности и могат да ни помогнат за установяване лицата работещи в редакцията и предавателя на радио "ГОРЯНИН", техните връзки в България, Гърция и евентуално други страни. Нуждна ни е също така и помощ по установяване на лицата, които при посещение на нашата страна, като търговци, гости, туристи и др. събират сведения за радио "ГОРЯНИН".

София, 13.IV.1960 год.

Строго секретно! 246

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: подстрекателства и вмешателство в нашите вътрешни работи от радиостанция "Горянин" през 1960 година.

През 1960 година радио "Горянин" продължи своята активна пропагандна и подстрекателска дейност срещу нашата страна.

С клевети, изопачени факти и обидни изрази се хули властта като цяло, отделни държавни и партийни ръководители, Партията и Комсомола. Във всички предавания се издигат лозунги и призиви за борба срещу властта. Като предупреждава вражеските елементи да се пазят от прибързани и рисковани действия, радио "Горянин" ежедневно подстрекава за борба и саботиране мероприятията на Партията и властта.

Така в емисийте от 27.I.1960 година дава следните указания:" По всякакъв възможен начин, умело, като преценените конкретните условия, саботирайте изпълнението на задачите, които ви поставят комунистите".... и по-нататък:" Дерзайте! Високо дръжте знамето на свободата и духа на съпротивата срещу московските господари и тяхните български слуги. Запомнете ! Съпротивлявайте се ! Опълчвайте се умело всеки ден, всяка минута, с това ще допринесете да се сгромоляса час по-скоро комунистическата робия и да изгрее слънцето на свободата....."

"Нашето оръжие днес е ежедневна, ежечасна, пасивна съпротива към омразния режим на комунистическите изедници. Нека всеки намери в себе си най-подходящ начин да окаже пасивна съпротива срещу тиранията..." /емисий от 8.III.1960 г./

"Без да рискувате безумно, намерете средства да саботирате властта на червените сатрапи..."/емисии от 24.III.60 год./

Из архивите на ДС

В емисийте от 29.IV.1960 година радио "Горянин" съобщава, че в Полша били разтурени кооперативните стопанства и с това положението на селяните се подобрило. Тъй като БКП няма намерение да разтуря кооперативните стопанства у нас "Горянин" съветва:"Затова българския земеделец трябва сам да работи за разтурянето на ТКЗС-тата, ако искате земеделското производство да се увеличи".

В емисийте от 13.VIII.1960 година радио "Горянин" подтиква към акции за разпускане на българската армия, като между другото казва:" Вие можете да спомогнете на собствената си кауза и на каузата на мира, като протестирате на митинги и събрания в полза на незабавна демобилизация на армията..."

От 13 до 22.XII.1960 година радио "Горянин" предаде съобщение за подготвяна парична реформа в България. Във връзка с това дава следните съвети:" Изтеглете спестяванията си от комунистическите банки и спестовни каси и намерете начини и места където да ги вложите така, че да не изгубят стойността си..."

В последните дни на годината /емисий от 22.XII.1960 г./ радио "Горянин" предаде коментар по колективизацията в ГДР. В този коментар се посочват редица форми на съпротива от страна на германските селяни като:искане за осем-часов работен ден по време на пребиране реколтата, насипване житото в хамбарите преди да е изсъхнало, отказване от включване в бригади, бягство в ГФР, принуждаване ръководителите на ТКЗС да се откажат от заеманите постове и др. . По този начин се отправя косвен призив към българските селяни за съпротива.

Освен откритото подстрекателство радио "Горянин" използува предаванията по повод разни годишнини за пълно отричане на народната власт. Такива са случаите с 24.V., четири годишнината от унгарските събития, дена на Димитровската конситуция и др. Предаванията в тези случаи имат за цел да подхранват надеждите на вражеските елементи, хулят партията, народната власт и дружбата ни със СССР.

София, 16.I.1961 год.

ЗАМ.Н-К УПРАВЛЕНИЕ II-ДС,
полковник:

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар:

Строго секретно! 148

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Клеветнически предавания на вражеската радиостанция "Горянин" и получени протести във връзка с това.

В края на 1960 г. и началото на 1961 г. вражеската радиостанция "ГОРЯНИН" в няколко емисии предаде клеветнически данни за положението на работниците от ДИП "Китка" гр. Нови-пазар, за семейството на комуниста , н-к отдел в същото предприятие, а също и една злостна емисия по адрес на ДКМС, като приписа на комсомолското възпитание престъпление, извършено от младежа от с.Черничево, Кърджалийско.

При направените проверки се установи, че всички данни, изнесени от радио "ГОРЯНИН" са груба фалшификация и клевета. Единствено верни във всички тези съобщения се оказаха само имената на цитираните лица и места.

От засегнатите лица и организации, в управлението ни се получиха протести, адресирани до Министерството на външните работи и американската легация в София.

Радио "ГОРЯНИН" бе организирано от американските власти след скъсването на дипломатическите отношения през 1950 год. Неговите емисии изобилствуват с груби клевети и обидни изрази по адрес на отговорни държавни и партийни ръководители и отделни честни български граждани. Езикът, с който си служи американската пропагандна радиостанция, е несъвместим с нормалните дипломатически отношения между двете страни.

Считам за целесъобразно, получените протести да се предадат на Министерство на външните работи, което от своя страна да ги използува като повод за енергичен протест пред легацията на САЩ в София и искане да се прекратят предаванията.

София,_____1961 г.

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ II ДС
Ген.майор

Из архивите на ДС

252

ЧРЕЗ М-ВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
НА Н.Р.Б. - СОФИЯ

ДО ЛЕГАЦИЯТА НА С.А.Щ. - СОФИЯ

Работническия колектив при ДИП "Китка" гр. Нови пазар, след като научихме за предаванията на вражеската радиостанция "Горянин" по адрес на нашия колектив и политиката на БКП и Народното ни Правителство, най енергично протестираме против злостната пропаганда извършвана от радиостанция "Горянин" издържана от САЩ.

БКП и Народното ни Правителство полагат всестранни грижи за подобряване на материалното и културно благосъстояние на трудящите се в нашата страна - няколкократно намаление на цените на стоките за широко потребление, увеличаване на заплатите на работниците и служителите през изтеклите 1959- 1960 год.; то радиостанция "Горянин" разпространява неверни слухове за намаление на заплатите на работниците в НРБ и в предприятието ни.

Докато тази черна радиостанция предава, че средната работна заплата през 1960 год е била 600-620 лв. за предприятието ни, а през 1961 год е спаднала на 540-550 лв при увеличение на заплатите, то ние работниците рязко отхвърляме и протестираме против тази гнусна клевета, тъй като същата далеч не отговаря на действителността.

Средната месечна заплата фактически е достигнала сле д увеличението 766 лв.,а не както се съобщава от черната Ви радиостанция 540-550 лв.

На нас работниците от ДИП "Китка" гр. Нови пазар, а не на работниците от ДИП Г.Димитров Н. пазар / както се съобщава от черната Ви радиостанция/ твърде добре ни е известно какви са целите на Вашите предавания и далеч не се вслушваме в тях, тъй като политиката на БКП и Народното ни Правителство е насочена единствено към все по пълно задоволяване на материалното и културно благосъстояние на нашия народ

Ние енергично протестираме и настоявам пред посолството на САЩ в НРБ да доведат до знанието на своето правителство нашият протест и спре дейноста на черната радиостанция, която не допринася никаква полза за подобряване отношенията между нашите страни.

Работническия колектив в предприятието ни стои здраво зад БКП и Народното ни Правителство и ведно с целия български народ уверено върви към построяването на социализма и комунизма.

ОТ РАБОТНИЧЕСКИЯ КОЛЕКТИВ
ПРИ ДИП "КИТКА" гр. НОВИ ПАЗАР.

278

Строго секретно!
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Др. Началник, предлагам да се уведоми др. Соланов за това продължително прекратяване дейността на радио Горянин и радио Хр. Ботев
17.X.1962 г.

ДО ДРУГАРЯ
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV ПРИ У-НИЕ IV ДС

Т У К

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Работата на радиостанциите "Горянин" и "Хр.Ботев" за времето от 1.VII. до 15.X.1962 година.

Другарю Началник,

От направената справка по работата на радиостанциите "Горянин и "Хр.Ботев" се установи, че:

1. Радиостанцията "Горянин" е работила всеки ден на сеанси в 20, 21.30 и 23.30 часа на вълни 5940 и 6200 кхц. През месец юли 1962 г. при нас е чута да работи в 19 дни и са зарегистрирани 26 обаждания. От 31.VII. до 14.X.1962 г. включително не е чуто нито едно нейно обаждане. От наша страна не е регистрирано едно нейно обаждане на 9.VIII.1962 г., когато на първия сеанс се е обадила с 9 минути по-късно.

2. Радиостанцията "Хр.Ботев" е работила всеки ден на сеанси в 18,20.30 и 22.30 часа. Съответно на вълни 9500, 7150 и 7140 кхц. През месец юли 1962 г. е чута да работи в 11 дни и са зарегистрирани 18 обаждания. От 30.VII. до 14.X.62 г. включително не е чуто нито едно нейно обаждане.

Слушането на горните радиостанции продължава да се извършва всеки ден на посочените сеанси и вълни.

Горното за сведение.

С о ф и я,
15.X.1962 година

ИНСПЕКТОР:
майор- [signature]

280

Строго секретно!

Екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Вражеската радиостанция "Горянин".

От проверката, която беше направена не можа да се установи точната причина за преустановяване на предаванията на радиостанция "Горянин".

Предполага се, че това може да има връзка с откриването на новия път Атина - Ламия, който минава непосрѐдствено до самия обект и смущенията от движението на колите са големи.

Друг факт, който говори за преустановяване предаванията е, че обекта се посещава само от една кола - фургон, докато преди обекта се е посещавал от много коли. Колата е тъмно синя, носеща № 3529 служебен, принадлежаща на чужда мисия. Колата напуска обекта в 16.30 часа.

27.XI 1962 година
София

Изпълнител
ИТ/2821-3 екз.

2

Строго секретно !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: ББС – Българска секция.

Британската радиопредавателна корпорация British Broadcasting Corporation съкратено ББС съществува от 1927 г. Корпорацията има монополното право за радиопредаване на територията на Съединеното кралство – Великобритания и Северна Ирландия. Нейната дейтелност се регламентира от кралски хартии. ББС е инструмент на правителството и служи изключително на интересите на английската буржоазия. Идеологическото ръководство се осъществява от контролен съвет, който се назначава от краля. В негова помощ е създаден генерален консултативен съвет, специално по политическите въпроси, в състав от 51 човека. Административното ръководство се осъществява от комитет от 7 човека. В състава на генералния консултативен съвет влизат 11 лорда, два графа, един виконт, пет реакционни професори и представители на висшето чиновничество, главно от Форейн офис. Фактическия контрол се осъществява от централното бюро за информация и Форейн офис. Радиопредаванията на чужди езици се финансират от държавата, годишните субсидии достигат до 4–5 милиона фунта – стерлинги.

ББС провежда злостна кампания против СССР и страните с народна демокрация. От състава на вражеската емиграция се подбират хора за съответните секции /българска, чехска и др./, които провеждат радиопредавания на съответните езици. Работещите в отделните секции са рекрутирани от средите на най-активните изменници на своите родини, заклети врагове на своя народ и готови на всякакви престъпления.

✓ В българската секция на ББС работят следните лица:

I. Ръководители

1. МАКЕНТОШ
2. ПЕТЕР ЛИЙ

Из архивите на ДС

250

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г. Секретар :

II. Говорители:

1. БОРИС ХРИСТОВ
2. ГРИГОР ГРИГОРОВ К
3. ЛИЛЯНА КАРАСТОЯНОВА /дъщеря на ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА/
4. ИВАН РАНЧЕВ К
5. БОРИС ПАЧЕДЖИЕВ К
6. ДЯНКО СОТИРОВ
7. ЙОРДАН ПЕЕВ К
8. ИЛИЯ ИЛИЕВ /ДОРСЕТ/
9. САМ[redacted] САМУИЛОВ

III. Сътрудници

1. ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА
2. ЛИЛЯНА ДАНЕВА

IV. Секретарки

1. ХЕЛГА РИЙВ
2. Вайолет РИЙВ
3. СНЕЖАНА УЙЛЯ[redacted] - К
4. РАДОСТ ПРИДЪМ - К
5. ЛУСИ

Ръководителите на българската секция МАКЕНТОШ и ПЕТЕР ЛИЙ

За лицата Йордан Пеев, Григор Григоров Борис Пачеджиев и Борис Христов / за същите прилагаме отделни справки/ . . Пачеджиев е завършил специална разузнавателна школа на НАТО в Холандия .През 1944 год. Пеев правил опит да "Ема" като първоначално възнамерявал да а след това да я изпрати в България. В началото на 1955 год. по времепребиваването на държавния ни ансамбъл за песни и танци в Англия, горните лица развиха активна дейност и успяха да склонят един от участниците в танцовата група да се обяви за невъзвращенец.

През 1957 год. Пеев се свързва с изведения на временно оседание в Лондон агент "Корчагин" и му предложил да се обяви за невъзвращенец. След това на същия Пачеджиев и Влада Карастоянова му предлагат да остане за по-продължително време в Англия, като му обещали стипендия за университета, а

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

4

след завръщането си в България да им бъде полезен. Йордан Пеев свързва "Корчагин в Мюнхен, кадето сащо са му предлагали да измени на Родината си, обещавани му голями еднократни помощи и стипендия.

Чрез служителите на ББС, английското разузнаване разработва нашите официални представителства, обслужва емиграцията и подбира хора за вражеска дейност, срещу нашата страна. Чрез същите лица английското разузнаване провежда срещи почти със всички български граждани, посетили Англия, като членове на делегации или като частни лица. В разговор със същите събира информация от политически и икономически характер. Нещо повече стремят се да убедят тези лица, да изменят на родината си и останат в Англия. На други предлагат сътрудничество, без да споменават в полза на кое разузнаване, а под флага "в името на общата борба за освобождаване на България .

Работещият в ББС Йордан Пеев се явява и лидер на емиграцията. Инициатор на изграждането на "Дружество на свободните българи", "Народно-демократическа общност", "Съюз на свободните български адвокати в Англия". Под негово ръководство се издаваше сп. "Възраждане".

8 юли 1958 год.
С о ф и я
Изпълнител: № 3538
ДС - 361

ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛЕНИЕ
Капитан: [signature]

Из архивите на ДС
251

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г. Секретар :

Строго секретно
Екз.№ 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С В Е Д Е Н И Я

За радио "БиБиСи", съдържащи се в показанията на доброволно завърналия се през м. май 1960 г. бивш изменник на родината

Службата "Презморски радио-предавания" при Британ Броткастинг Корпорейшън е открита през 1930 г. Тя е отделена от другите три вътрешни служби: "Хоум Сървис"/Домашни радио-предавания/, "Лайт програм"/Предавания за забавление, с повече джазова музика и радио-комедии/ и "Търд Програм"/Третата програма, която е твърде сериозна и предава главно за специалисти из областта на науката и изкуствата/. БиБиСи се възглавява от главен директор-Грийн/брат на прочутия съвременен писател Грахам Грийни брат също на англикански архиепископ/. Шефът на службата "Презморски предавания" е Монахян, ирландец, католик, голям поклонник на френската култура. Административен началник на Източно-европейския отдел-Джайлс Ворет, дългогодишен чиновник в БиБиСи, издигнал се бавно, чрез повишения; Главни интереси-банкети и игра на бридж. Шеф в политическо отношение на Източно-европейския отдел/предаванията за социалистическите страни в Европа/ е Морис Лейти, бивш журналист, завършил журналистика, богословие и философия. Извънредно интелигентен човек, той е много затворен и необщителен и рядко говори с сдчиненитe си. Истинската всекидневна работа по даване директиви и надзор се извършва от неговия помощник-Филип Няш-бивш висш чиновник от английската администрация в Индия до 1948 г. Той е много енергичен, неуморен, обича работата си, строг, взискателен и предан на службата си.

Британ Броткастинг Корпорейшън е автономно учреждение, което има монопол на радиоразпръскването във Великобритания, със самостоятелен бюджет, който се покрива от постъпленията от таксите за разрешителни на притежателите на радиоапарати и от сп. "Радио Таймс", което излиза еженеделно в 4,000,000 екземпляра, както и от други печатни произведения във връзка с концерти, радиосказки пиески, предавани по 4-те отделни служби на БиБиСи. На практика то работи в близък досег с Форейн Офис/Английското външно министерство/ и с ръководствата на двете главни партии: консервативната и лейбъристката/ социал-демократите/.

Тъй като "Гласът на Америка" е учреден доста време след службата "Презморски предавания на БиБиСи", то първата я е копирала до голяма степен. Все пак, обаче, съществуват големи различия, дължащи се главно на разликата в интелекта, общата култура и темперамента на двата народа. Докато американеца е нахален, самохвалец, агресивен, груб, арогантен, парвеню замаян от внезапно добито богатство, без традиции, без духовни интереси, нелюбознателен, неучен, но любив, англичанина е скромен, учтив, макар и неискрен, сдържан, отстъпчив, хуманен, с известни политически и културни традиции, любознателен и много даровит техник и механик. Един от недостатъците му е липсата на всякакъв усет към изкуството, с изключение на литературата.

Общата радиоразпръсквателна служба БиБиСи понякога използува звукозаписани концерти и театрални представления от "Гласът на Америка" за своите вътрешни предавания, но в българската секция никога не са получавани някакви материали от "Гласът на Америка" за превеждане или предаване направо и обратното БиБиСи понякога изпраща свои звукозаписи за домашните предавания на "Гласът на Америка" но не и за предаванията в чужбина. А между радио "Свободна Европа" и "Гласът на Америка", както и БиБиС няма никаква, доколкото зная, официална или неофициална връзка.

"Презморската Служба", която има за цел да пропагандира английския начин на живот и да представя официалната правителствена политика и общественото мнение в страната, се помещава в огромно здание, което под наем от частна компания, в центъра на Лондон, Олдуч, Бъш Хауз, близо до моста Ватерло на р. Темза. Зданието е 8-етажно и в него се помещават канцеларите и студията, Централното бюро за редактиране и разпределение на идващите по телеграфа новини, както и службите за писане на политически коментари, беседи и преглед на печата.

Българската секция е била основана в 1940 г. няколко месеца след започването на войната с хитлеристка Германия. Първоначално шеф на секцията е бил Уотърс, англичанин от Южна Африка, който не е знаел никак български, обаче бил много добър организатор и умеел да борави с хора. Негов помощник е бил Малколм Макинтош. През 1950 г. Уотърс бива преместен на поста шеф на югоизточно-азиатската секция, а Макинтош повишен на неговото място.

Малколм Макинтош, 38 г., шотландец, с висше образование/филология и политически науки/, сегашен титулярен шеф на българската секция, женен за рускиня, отраснала в България, София, е бил няколко години в България, в английската легация/от 1946 до

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

254

1949 г./ и говори удивително добре български език.Той е специалист по политическите и военни въпроси,свързани със Съветския съюз.Той пише ежеседмичния политически коментар на "Джеймс Добсон"което име е неговия радио-псевдоним.Говори ,също така,отлично руски език.Понастоящем той е командирован за шест месеца към Форейн Офис,като неговия помощник-Кенет Лий изпълнява службата шеф на секцията.Беше през зимата на посещение в САЩ,където държа публични лекции пред студенти и журналисти по устройството на Съветския съюз.Има склонност към дипломация и вероятно един ден ще бъде прехвърлен на редовна служба в Британското външно министерство.

Коментариите на"Добсон" се четат от един български арменец от Чирпан по презиме Киркорян,който записва на плоча тези коментарии и почти никога не се явява лично в нашата секция.

Помощник началникът е англичанинът Кенет Лий,който понастоящем изпълнява службата началник,защото досегашния шеф Макинтош е временно командирован към Външното министерство на Англия.

В канцеларите на шефовете Малколм Макинтош и Кенет Лий се получават редовно:Работническо дело,Отечествен фронт Литературен фронт,Земеделско знаме,Българска войска,Радио Преглед България-на английски,сп.Планина,Стършел.Освен това тези шефове получават редовно бюлетина на "Мониторната"служба/радио-служба/, в която работи българинът Наумов,когото никак не познавам,защото не се вестява никак при нас.Тази "Мониторна" радио-служба има за цел да слуша всички чужди предавания;българския отдел,в който има само един чиновник,гореспоменатия Наумов,записва на плочи или магнетофонна лентавсички емисии на радио София,като преписва на пишуща машина онези пасажи,които са от интерес за радио Лондон,за българските предавания.Общо взето тази служба е техническа и рутинна.Извън това,шефовете получават отвреме-навреме,тъй наречените "поверителни" доклади от Външното М-ство/Форейн Офис/, което пък ги получава от английската легация в София.Те обаче се държат заключени в огнеупорен шкаф и се дават под подпис само на длъжностното лице на куриера.Зная също така,че има и доклади, които се получават по същия начин от военното разузнаване,което

главно ги получава от разпитвателните пунктове в Турция и Гърция от лица забегнали от България;същите сведения се получават и в разпитвателните пунктове в Западна Германия и Австрия от американците.

За назначаване в БиВиСи,кандидатът трябвада премине преди всичко труден,дълъг изпит:един цял ден се отделя в самостоятелна правна стая на помещението за изпити,като му се дава само куп хартия и молив,без всякакви други помагала.Сутринта му се дава да превежда от английски на български,новини и коментари,-след обеда пък-от български на английски,други новини и беседи,и свободно съчинение върху най-важния политически въпрос в момента,с анализ на международното положение.На другия ден се изпитва гласа му пред микрофон и се записва на плоча.След около две до шест седмици той получава резултата по пощата.После започва попълването на разни формуляри.Не се изискват никакви политически препоръки,само лична препоръка от някой близък познат,бил той англичанин или чужденец,относно характера и личните качества на кандидата.За щатна длъжност може да бъде назначен както английски поданик,та и чужд поданник ,като за поданниците от социалистическите страни,които имат такъв паспорт,се правят известни проучвания от администрацията.В никой етап на проучвания или назначения,обаче,не се намесва Скотланд Ярд/Английската тайна полиция/.Моето впечатление е,че англичаните са много по-либерални ипо-човечни в отношенията си с чужденците,отколкото са американците.Тъй като,макар и малобройна,в Англия легално съществува комунистическа партия с няколко печатни органа,главен от които е "Дейли Уъркър",там не се счита за престъпление човек да е неин член,както в Америка.Между персонала на БиВиСи,главно между англичаните,има хора с комунистически възгледи,които може би нямаха членски карти,но в случайни разговори по коридора или в кантината,с мен ,са изказвали своите предпочитания и сме разисквали международното положение с оглед на угрозата от безразсъдните американски действия в Азия и Европа.

Заплатите се плащат ежемесечно,с чекове,чрез някоя банка.Най-ниската годишна заплата за преводач-спикер е 800 англ.лири; най-високата-1,400 лири.Аз получавах 1,100 англ, лири годишно.Повечето от другите членове на секцията получаваха кым 1,300 лири,не защото бяха по-висок"градус" /който е един и същ за тази категория работа/,а поради по-дългото прослужено време,като всяка година има увеличение за всеки непровинил се дисциплинарно чиновник,от около 80 лири.Извънщатните чиновници

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

46

получават хонорар, в зависимост от дължината на беседата или пиеса в минути, т.е. коментар дълъг 10 м.- 10 лири, пиеска от 30 м. -30 лири, плюс 5-10 лириза прочитане на беседата пред микрофона или за участие в пиеската, ако няма някакъв дългосрочен контракт, когато може да се предвиди една глобална сума за целия брой услуги през даден период от време. Така например, Петър Увалиев пише по 4-5 радио-пиески годишно, като взимаше по 40 лири за написването и участие в тях, и освен това 10-на литературни критики по 20 лири за написване и прочитане.

256

За извънщатните сътрудници на БиБиСи не се искат никакви препоръки, като всеки, който иска може да представи материал за някоя секция, по пощата или лично. На шефа на секцията е дадена широка свобода на действие сам да реши дали този материал и специалните познания на лицето са от интерес и са подходящи за радио-предавания та. Понякога се приемаха материали по пощата от българи, живущи във Франция или Германия, като им се изпращаше хонорара по пощата.

Служителите на БиБиСи могат да се пенсионират след 60-годишна възраст или 25 години служба, като получават пенсия в размер зависим от сумата внесена от тях/удържана/ в пенсионния фонд. Ако служащ в БиБиСи, английски поданник/роден или натурализиран/напусне доброволно или бъде съкратен след 10-годишна служба/най -малко/получава една цяла месечна заплата, извънредна като награда, плюс всички пари, които са му били удържани в пенсионния фонд до тогава.

Съставът на българската служба при БиБиСи е следният:

МАЛКОЛМ МАКИНТОШ-шеф на службата.

КЕНЕТ ЛИЙ-помощник началник.

БОРИС ХРИСТОВ-завежда рубриката "земеделски въпроси"

ГРИГОР ГРИГОРОВ-пише ежеседмична програма наречена "Лондонски бележки", която се занимава с всякакви най-последни събития станали през седмицата в Лондон.

ИВАН РАНЧЕВ-урежда предаванията на уроци по английски език за българските слушатели.

ВОРИС ПАЧАДЖИЕВ-завежда рубриката "Научен и индустриален преглед". Пачаджиев е 40 годишен българин от гр. Попово.

ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА-има своя рубрика "Коментар на политически теми", който се предава веднъж на всеки две седмици. С нея

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

Из архивите на ДС

живее дъщеря й ЛИЛИ КАРАСТОЯНОВА,която също работи в БиБиСи,но няма никаква рубрика,само чете през микрофона.

ДЯНКО СОТИРОВ-завежда рубриката "Преглед на политическите събития" и редактира ежемесечното радиосписание наречено "Прозорец".

САМИ САМОИЛОВ-приходящ,като идва на работа два три пъти седмично или замества,когато някой е болен или е в отпуска.

РАДОСТ ПРИДАМ-машинописка.
СНЕЖАНА УИЛЯМС- " "
МАРИЯ БАШЕР - " "
МАРИЯ ЧЕШИР - " "

Аз самият,освен четене на новини,завеждах рубриката "Религиозни въпроси" и в по-ново време заедно с Борис Пачаджиев рубриката"Младежка програма".Освен тези хора в българската служба работят като секретарки машинопистки сестрите РИИВ,англичанки,отраснали в България.Освен това,като странични сътрудници участвуват още:

ЛИЛЯНА ДАНОВА-завежда рубриката"Лондонска наблюдателка",която четвъртъка неделя вечер в 9.30 часа българ.време и участвува в радиосписанието "Прозорец" със свои материали.

ПЕТЪР УБАЛИЕВ-от време на време пише радиопиески за българските предавания.Освен това пише редовно статии за "Гласът на Америка"под рубриката"Писма от Лондон".Той главно режисира игрални филми и търговски рекламни филмиза независимия продуцент Анатолий Грюнвалд-латвийски емигрант,който се намира от дълги години в Англия.

9.VII.1960г. /п./
София

Верно,

-18- Приложение към пис. 9

61

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Британската радиопредавателна корпорация /BRITISH BROADCASTING CORPORATION/

Радиопредаването във Великобритания е започнало през 1922 година. По решение на Парламента, на Министъра на пощите било предоставено правото да възложи функциите на подобна дейтелност само на един институт, който по това време бил Британската радиопредавателна компания /BRITISH BROADCASTING COMPANY/, която по същество представлява частно акционерно дружество.

След образуването на BBC през 1927 година функциите по радиопредаването били иззети от горната компания и всецяло възложени на BBC. Деятелността на BBC се регламентира от кралски харти издавани за определени срокове. Съгласно тези харти на нея е предоставено монополното право на радиопредаване на територията на Великобритания и Северна Ирландия. Само в областта на телевизионните предавания BBC дели своя монопол с Независимата телевизионна корпорация /INDEPENDENT TELEVISION AUTHORITY - ITA/ образувана по силата на Закона за телевизията през 1954 год.

Действуващата харта, подновена през м.юли т.г. лицемерно парадира, че основната особеност на BBC била нейната политическа безпристрасност. В същност обаче BBC представлява основен официален инструмент на правителство-

то и служи изключително на интересите на английската реакционна буржоазия, което е видно от самите регламенти залегнали в отделните харти и от източниците, финансиращи ВВС.

Според действуващата харта ВВС се явява като самостоятелна по отношение на техниката на предаванията, подреждане на програмите и администрацията. Обаче правителството чрез Министъра на пощите си запазва абсолютен контрол и отговаря пред Парламента по редица въпроси свързани с политиката. Министърът на пощите има пълномощия да забранява или видоизменя предаванията по някои проблеми или вид въпроси. ВВС прави годишни отчети за своята дейност - чрез Министъра на пощите до Парламента.

ВВС се финансира от: 1/ годишната сума постъпила от плащаните такси от притежателите на радиоприемници. Същата се гласува и определя от Парламента 2/ Годишен бюджет гласуван от Парламента и давам безвъзмездно на ВВС 3/ Издания та на ВВС.

Като се направи една съпоставка между горните финансови постъпления, няма да бъде трудно да се разбере, че основните субсидии на ВВС са за сметка на правителството - 7.527,000 лири стерлинги през 1962-63 година срещу 3.473.649 от останалите източници.

ВВС има няколко печатни периодични издания: "Радио Таймс", "Лиснър", "Лондон колинг" и др., доходите от които съставляват 1/20 част от всички доходи от вътрешните предавания.

Начело на ВВС стои Главен директор. До 1960 год. такъв е бил Грийн, брат на известния английски писател ГРЕАМ ГРИЙН и брат на англикански архиепископ. Като преки негови помощници са: Главен заместник-директор, Директор на радиопредаванията, Директор на телевизионните предавания, Директор на външните предавания, Директор на радиотехниката и Директор на администрацията. Всички те заедно с Главния директор образуват Директорски комитет / BOARD OF MANAGEMENT /, който осъществява административното ръководство на ВВС.

Из архивите на ДС

259

Из архивите на ДС

Идеологическото ръководство на ВВС се осъществява от Контролния съвет, назначен от кралицата. В помощ на него действува Генерален консултативен съвет по въпросите на политиката в състав от 51 члена. Освен това има и Национални съвети за радиопредаването за Шотландия и Уелс. Регионални консултативни съвети за английските райони и Северна Ирландия. Има и редица съвети и комитети, образувани извън изискванията на хартата за консултации по религиозни, училищни, музикални, възпитателни, селскостопански и др. въпроси.

Фактическият контрол върху политиката на радиопредаването се осъществява от централното бюро на информацията и Форейн офис.

Броят на персонала на ВВС е над 18.000 души.

ВВС излъчва своите вътрешни радиопредавания от 57 предаватели на дълги и средни вълни от 43 предавателни станции и от 28 високочестотни предавателни станции. Външните радиопредавания се излъчват от 41 предаватели, от които 39 се намират на територията на Великобритания и 2 в ТЕБРАУ и Сингапур.

Вътрешните радиопредавателни служби разполагат със 147 студиа, от които 57 се намират в Лондон, а 90 в други центрове.

Външните радиопредавателни служби имат 38 студия намиращи се в Лондон. Освен това имат и 31 полуавтоматични студия, които могат да се пускат без намесата на инженеро-техническия персонал.

ВВС се разделя на две основни радиопредавателни служби: Вътрешни редиопредавателни служби / DOMESTIC SERVICES / и Външни радиопредавателни служби / EXTERNAL SERVICES /.

От своя страна Вътрешните радиопредавателни служби, които годишно предават програма от 20.000 часа, се подразделят на Домашна служба / HOME SERVICE /,

Забавна /лека/ програма / LIGHT PROGRAMME / Трета програма / THIRD PROGRAMME / и Радиомрежа три / NETWORK THREE /.

Домашната програма е основната и освен широката музикална програма и предаване на пиеси обезпечава най-важните новини и политически информации, разисквания по вътрешни и международни политически въпроси, изказвания на политически водачи и т.н.

Забавната /лека/ програма обезпечава мнозинството от слушателите със забавления и лека забавна музика.

Третата програма е предназначена за слушатели интересуващи се от проблемите на изкуството, литературата и естетиката.

Радиомрежата три посреща практическите нужди на едно малцинство от слушателите за даване на качествена информация по специални проблеми в областта на науката.

Външните радиопредавателни служби на ВВС официално имат за цел осъществяването на културен, информационен и политически обмен между народите на Великобритания и другите народи по света, но по същество служат на интересите на господствуващата реакционна английска буржоазия за провеждане на нейната империалистическа и колониална политика за пропагандиране на буржоазния морал и оказване политическо въздействие и влияние.

Предаванията се водят на английски и 40 други чужди езици и обхващат около 11.000 програми за новини и 1.200 беседи седмично, които далече надхвърлят броя на програмите на вътрешните радиопредавателни служби.

Външните радиопредавателни служби се подразделят на Европейски радиопредавателни служби / EUROPEAN SERVICES / и презморски радиопредавателни служби / OVERSEAS SERVICES /. Вътре в тези две групи са регионалните подразделения или отдели. Материалът за тези служби се подготвя от Информационната служба при Външните радиопредавателни служби / EXTERNAL SERVICES NEWS DEPARTMENT /.

261

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

Европейските радиопредавателни служби предават седмично програма от 225 часа. Подразделят се на четири регионални групи: Южна Европа /Испания , Португалия, Италия, Гърция,Турция, Израел/, Централна Европа /Чехословакия, Унгария, Полша, Финландия/, Източна Европа /СССР, Румъния, България, Югославия, Албания/ и Немска група /отдел/. Съществува и служба на френски език, чийто програми са предназначени за слушатели от Европа и Африка. Има също така и радиопредавателна служба на английски език за Цяла Европа. Материалите за регионалните радиопредавателни служби предимно се подготвят от двете централни информационни бюра: /THE EUROPEAN TALKS DEPARTMENT и THE EUROPEAN PRODUCTION DEPARTMENT/.

Презморските радиопредавателни служби, предназначени за страните вън от Европа предават програма от над 380 часа седмично. Горните служби се подразделят на: Главна презморска радиопредавателна служба /GENERAL OVERSEAS SERVICE/предназначени за слушатели, говорещи английски език, а именно граждани на Великобритания, намиращи се в колониите, протекторатите, доминионите,британските военни сили и други и на регионални радиопредавателни служби, предаващи на английски и други 22 чужди езика. Регионалните радиопредавателни служби обхващат: Африканската радиопредавателни служба /AFRICAN SERVICE / с програми на английски, хауса , суахили и сомалийски езици; Арабската радиопредавателна служба /ARABIC SERVICE /; Азиатска радиопредавателна служба /ASIAN SERVICE /с програма на 14 ориенталски езика. Латиноамериканска радиопредавателна служба /LATIN AMERICAN SERVICE / с програма на испански и португалски езици и други специални програми на английски и френски за Северна Америка,Австралия,Тихия океан, Карибските и Фолкландски острови, Малта, Канада и остров Мавриции.

6.-

Към външните радиопредавателни служби спадат също така и TRANSCRIPTION SERVICE, "ENGLISH BY RADIO AND TELEVISION" SERVICE и MONITORING SERVICE.

Българската секция при Европейските радиопредавателни служби / EUROPEAN SERVICE / за Източна Европа при ВВС е основана през 1940 година. Първоначално шефа на секцията е бил УОТЪРС, англичанин дошъл от Южна Африка. Не е знаел български език, обаче бил отличен организатор. Негов заместник е бил МАЛКОЛМ МАКИНТОШ. През 1950 год. УОТЪРС бил преместен на поста началник на Азиатската радиопредавателна служба / ASIAN SERVICE /, а Макинтош бил повишен и заел неговото място.

Макинтош по произход ирландец, бил завършил филология и политически науки, женен за рускиня белоемигрантка, отраснала в София. Бил е на работа в английската легация от 1946 до 1949 година. Говори удивително добре български и руски езици. Минавал е за специалист по политическите и военни въпроси свързани със СССР. Писал е ежеседмичния политически коментар на "ДЖЕЙМС ДОБСЪН" което име било неговия радио-псевдоним. По агентурни данни около 1960 година е бил прехвърлен по работа във Форейн Офис.

Понастоящем шеф на българската секция е КЕНЕТ ЛИЙ, бивш заместник на МАКИНТОШ и вероятно е оглавил секцията по същото време, когато МАКИНТОШ напуснал.

По наши данни съставът на българската секция около 1960 година е бил следният.

1. МАЛКОЛМ МАКИНТОШ - началник

2. КЕНЕТ ЛИЙ - заместник началник

3. БОРИС ХРИСТОВ -завеждащ рубриката "Земеделски въпроси".

4. ГРИГОР ГРИГОРОВ - подготвял ежеседмичната програма "Лондонски бележки".

5. ИВАН РАНЧЕВ - уреждал предаванията на уроци по английски език за български слушатели.

263

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

6. БОРИС ПАЧЕДЖИЕВ - завеждал рубриката "Научен и индустриален преглед" и "Младежка програма".

7. ВЛАДА КАРАСТОЯНОВА - завеждала рубриката "Коментар по политически теми".

8. ЛИЛИ КАРАСТОЯНОВА - говорител.

9. ДЯНКО СОТИРОВ - завеждал рубриката "Преглед на политическите събития" и редактирал ежемесечното радиосписание "Прозорец".

264

10. ИЛИЯ ИЛИЕВ - завеждал рубриката "Религиозни въпроси","младежка програма"и говорител, завърнал се в България.

11. ЛИЛЯНА ДАНОВА - завеждаща рубриката "Лондонска наблюдателка и участвувала в радиосписанието " "Прозорец".

12. ХЕЛГА РИЙВ - секретарка-машинописка.

13. ВИОЛЕТА РИЙВ - секретарка -машинописка

14. РАДОСТ ПРИДАМ - машинописка

15. СНЕЖАНА УЙЛЯМС - машинописка

16. МАРИЯ БАШЕР - машинописка

17. МАРИЯ ЧЕШИР - машинописка.

18. САМИ САМУИЛОВ - сътрудник и заместал като говорител.

19. ПЕТЪР УВАЛИЕВ - сътрудник. Пишел пиески за българските предавания.

20. КИРКОРЯН - чел коментариите на "ДОБСЪН".

Понастоящем е известно,че на работа в българската секция работят следните лица:

1. КЕНЕТ ЛИЙ - началник на секцията.
2. БОРИС АСЕНОВ ПАЧЕДЖИЕВ
3. ГРИГОР АНТОНОВ ГРИГОРОВ
4. ДЯНКО СОТИРОВ
5. НИКОЛА АНДОНОВ ДАВИДОВ
6. ИВАН РАНЧЕВ

8.-

Т. Пирков и сестра му

7. ДАСКАЛОВ
8. ПАШАНКО ДИМИТРОВ
9. ИВАН
10. ВАНЯ СЛИВОПОЛСКА, по мъж СМИТ.
11. РАДОСТ ПРИДЪН, сестра на СЛИВОПОЛСКА.
12 Георги Иванов

От проверен източник ни е известно, че ИВАН е близък приятел на ПАШАНКО ДИМИТРОВ и съпругата му вероятно англичанка работи в секретна служба при Форейн Офис.

В канцеларийте на шефовете на българската секция редовно се получават всички наши ежедневници и по-основните списания, които се ползуват и от останалите служители. Освен това шефовете получават поверителни доклади от Форейн Офис, които от своя страна ги получава от английската легация в София. Тези доклади се съхраняват в огнеопорна каса и се дават срещу подпис на определени длъжностни лица. Получават се също така и доклади, изпращани от английското военно разузнаване с данни от разпитите на избягалите български граждани, събирани от английските разузнавателни центрове в Турция, Гърция, Австрия и ГФР.

При постъпване на работа във ВВС, кандидатът бива подлаган на задълбочен изпит. Един цел ден се отделя в самостоятелна стая в помещенията за провеждане на изпити като му се дават само хартия и молив без каквито и да било други помагала. Сутринта му се дават за превод от английски на български новини, коментарии и други, а след обяд материали за превеждане от български на английски. Освен това той е длъжен да направи статия върху най-важните политически проблеми с анализ на международното положение. На следващия ден ден се изпробва гласа на кандидата пред микрофона и се правят записи на магнетофон. В срок от 2 до 6 седмици на кандидата се изпраща резултата от изпита по пощата.

Из архивите на ДС

9.- 69

Кандидатите идващи от социалистическите страни се проучват щателно и са длъжни да представят препоръки относно характера и личните им качества от английски граждани или чужденец, живущ в Англия.

Българската секция се помещава в сградата на ВВС известна като "Бушхауз", грамадна сграда с много крила и разположена на няколко улици. Намира се до "Темпл Стейшн" - спирка на подземната железница. Редакцията на българската секция се намира на петия етаж, стая № 513. Влиза се за нея от главния вход.

При влизането в сградата на ВВС не се изискват никакви пропуски.

3.11. 1964 год.
София
№ 2335/НС 1 экз.

Изготвил: Хр. Христовски

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно !
Екз.№ 3

139
БиБиСи

МВР
I ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ-ДС
№-А 5128
23 XI 1972 г.
СОФИЯ

ДО
НАЧАЛНИК У-НИЕ VI - ДС
Т У К

Копие: ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
Т У К

К-IX-8

Уведомяваме Ви, че шефът на българската секция при БиБиСи, Питър Юдел в последно време на няколко пъти е изразявал пред наш източник своето възмущение, че предаванията на БиБиСи на български език се заглушават. Английското посолство в София правело магнитофонни записи как се заглушавали предаванията и ги изпращало в Лондон. Някои от тези записи били демонстрирани пред служители работещи в БиБиСи.

Юдел споделил също с източника, че очаквал от нашата страна да му бъдат изпратени отзиви за предаванията на радио БиБиСи на български език. Не е конкретизирал от кого ще получи тези отзиви и как ще му бъдат изпратени.

П. Юдел бил много амбициран и искал да покаже на Министерството на външните работи на Англия, че секцията действително работела.

Горното за сведение и оперативно ползуване.

Отпечат.в 3 екз.
№ 1 - У-ние VI-ДС
№ 2 - ВГУ - ДС
№ 3 - към дело
№ 04200-17123
_____ 1972 год.
София
Нап.ДС

ЗАМ.Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ-ДС
ПОЛКОВНИК: [signature]

Данните са взети от справка изпратена с пас. №2, прил. №10 от 2.XI.1972 г. и се намират в дело № 8038.

Наводни - Англ
§. 7459 - фирми
инсит

III отдел

Строго секретно!

Екз. № 3

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР
I ГЛ. УПРАВЛЕНИЕ-ДС
№-А 3460
9.VII 1974
СОФИЯ

ДО

НАЧАЛНИКА НА
VI УПРАВЛЕНИЕ - ДС

Др. Дом
Др. Ст. Земв
На отдел VII - ПГУ -
7.VIII 74 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

№

ОТНОСНО: Предаванията на Би Би Си зад граница

Според сведения от достоверен източник, английското правителство е решило да съкрати от 1 април 1974 г. бюджета на секцията за задгранични радиопредавания на Би Би Си с 500,000 английски лири, а от 1 април 1975 г. с още 1.5 милиона лири. Английските ръководители обяснявали това решение с причини от икономически характер.

Съгласно набелязания план щели да бъдат съкратени

или отменени предимно емисиите на немски, френски, италиански, турски, гръцки, португалски и испански езици.

Радиопредаванията за страните от Изтока и Централна Европа (на руски, чехски, словенски, български, унгарски и езиците на Югославия) се запазвали, като в краен случай било възможно да се намали времетраенето на предаванията.

В резултат на съкращението на бюджета на Би Би Си цели да бъдат уволнени около 200-250 служители от общо около 1000 души, които работили досега в секцията. В секцията вече съществувало безпокойство и много от служителите се стремят да преминат на работа в други радиостанции.

_____1974 г.
София
ЙЦ/068801-17346

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ на ДС :

ПОЛКОВНИК:

269

Из архивите на ДС

57

Приложение Пасаж № 20
Писмо 410 от 3.10.1975 г.
до раздела на Соколов

109
Нови пасаж
№ 20

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: " БЪРЛОГАТА " Би-Би-Си и отделни нейни членове.

1. Политическите предавания на " БЪРЛОГАТА" за 099 България се изготвят от служители местни граждани. Превеждат се от съответните 097 българи отговарящи по направления и се четат от тях по радиото. Нямат право да изменят нищо от онова което им се дава. Според източника имало възможност да се поиска корекция от 097 българин превеждащ и четещ текста на нашият език, но това почти не се приемало.(Преди известно време за една от емисиите било отбелязано, че нашата страна отправяла протест по отношение провеждането маневри от 497 НАТО, което звучало много тенденциозно и едва ли не като изолирано съобщение т.е. мнение на една малка страна. По предложение на източника за по-голям авторитет били вмъкнати и 784 СССР и 156 ГДР, които в действителност само отразяват протеста но след дълги увещания). Ако определен човек поиска няколко пъти корегиране на предварително подготвен им текст, отношението на ръководството ставало отрицателно към него.

По културни въпроси, технически въпроси, икономика и

някои други, предаванията се подготвяли от 097 Българи на работа в "БЪРЛОГАТА". Там имало възможност да се прокарват и някои сравнително по-положителни материали за нашата страна и други, ако има добро желание от страна на подготвящият материала.

Тенденцията на предаванията на 100 Българската секция при "БЪРЛОГАТА" е да следва линията на предавания на 049 ан-глийските емисии. На този етап не се забелязвало стремеж към предаване нападки срещу нашата страна и други от този род.

Из архивите на ДС

160

Въпросът за заглушаванията на предаванията на ББС за България беше поставен за първи път от английска страна през ноември 1976 г., когато по време на среща с Антъни Пауел, помощник на завеждащия международни връзки на ББС, на която се обсъждаше съдържанието на спогодбата за сътрудничество между Комитета за телевизия и радио и ББС, той заяви, че ръководството на ББС се надява, че нашата страна няма да поднови заглушаването на предаванията за България. Отговорих, че не съм упълномощен да давам гаранции, но че ще доведа до знанието на КТР становището на ББС. В писмо от 15 януари т.г. Пауъл отново постави този въпрос, като изрази надежда, че "компетентните български власти" са уведомени за становището на ББС по въпроса за заглушаването.

В разговор с Питър Юдел, заместник директор на предаванията за Източна Европа на ББС, който се състоя на 26 януари т.г. изразих мнение, че поставянето от английска страна на въпроса за заглушаването във връзка с подписването на спогодбата е било инициатива на българската секция, с което той се съгласи. Когато изразих учудване от остротата и настойчивостта, с която се поставя този проблем в момент, когато не съществуваx заглушаване, той отговори, че мнението на ББС е, че такава опасност винаги съществува, особено като се има пред вид 1968 година, когато във връзка със събитията в Чехословакия заглушаването е било възобновено. Отговорих, че дали ще съществува заглушаване зависи от съдържанието на предаванията на ББС. Юдел заяви, че възобновяването на xx заглушаването ще обезсили спогодбата за сътрудничество с КТР, но каза, че е в интерес на ББС техните предавания да не се заглушават, от което останах с впечатление, че възнамеряват да поддържат по умерен тон в предаванията си. От разговора стана известно, че ББС е било засегнато от споменаването му като "вражеска централа" по време на процеса срещу Георги Марков.

161

В хода на срещата с Юдел той ми съобщи, че в настоящия момент в българската секция на ББС работят девет души, което според ръководството на корпорацията било недостатъчно, тъй като те били претоварени с работа. От тези девет души трима били творчески работници т.е. пишат и превеждат материали, трима се занимавали с преписване на материалите на машина т.е. технически лица, и трима пишели материали и изпълнявали ролята на говорители. Според Юдел съществували планове да увеличат броя на работещите в секцията им с двама-трима души.

По време на срещата Юдел изглеждаше неспокоен, което той обясни с факта, че руската служба била направила гаф във връзка с пребиваването в Англия на Владимир Буковски. ББС изразило желание да интервюира Буковски за предаванията за СССР, но той не харесал човека, който отишъл да го интервюира и поиксал да бъде сменен, което ББС отказало да направи. След заминаването си за ГФР Буковски дал изявления във "Франкфуртер алгемайне цайтунг", където твърдял, че ББС нарочно провалило интервюто с него като изпратило човек, който бил предварително неприемлив и правел извода, че върху ББС бил оказан натиск от страна на правителството, за да не организира интервю с него.

Юдел е около 35 годишен, знае руски и български. Бил е у нас два пъти за последен път през 1971 или 1972 година като турист. Преди това е посещавал нашата страна официално. Впечатлението ми е, че като личност и в съответствие с чертите на характера си е значително по-силен от своя началник Питър Френкел и върху него пада по-голямата тежест от работата в отдела за Източна Европа. Изрази желание да поддържа по-тесни контакти с нашето посолство и ме покани да му гостувам със семейството си. Живее в Илинг, квартал на Западен Лондон.

273

Из архивите на ДС

947

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег.№ 11114, екз.№ 1
-8 07 1982 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ
Вх. № 10418 от 20.7.1982 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Състоянието на българската секция на Би Би Си и нейната дейност към 30 май 1982 година

По наши данни, ръководството на Би Би Си със своите програми и предавания се стремяло активно да подпомага външнополитическия курс провеждан от правителството на МАРГАРЕТ ТАЧЕР.

Основните материали по вътрешната и външната политика на Англия и други политически събития, които се излъчват от Би Би Си на английски език били превеждани на съответни езици, в т.число и на български и предавани по радиото от съответните "национални" секции.

Материалите, свързани с НР България, които се излъчват по радио Би Би Си продължават да се подготвят от служителите на българската секция, отговарящи за различните секции и след одобряване от шефа на секцията ДЕЙВИД БЪКЛЕЙ били включвани в програмите. Работещите в секцията имали задача да издирват преди всичко критични материали,

публикувани в наши вестници, списания и др., които обработвали в антибългарски дух и предоставяли за излъчване. РАДОСТ ПРИДЪМ продължавала да търси материали, които да използува за раздухване отново на кампанията, която бе предприета срещу НР България по време на смъртта на ИР ГЕОРГИ МАРКОВ. В тази връзка тя била открила статия, публикувана в списание, в която се описвало ефективното използуване в медицината на вид отрова, която била "употребена" навремето при "убийството" на ГЕОРГИ МАРКОВ. РАДОСТ ПРИДЪМ предложила статията да бъде обработена, като се развие идеята, че вместо използуването на този вид отрова за хуманни цели, българската ДС я използува за "убийства". Това предложение не било прието от ДЕЙВИД БЪКЛЕЙ, но Р. ПРИДЪМ имала намерение да потърси съдействие и при повисокостоящото ръководство на Би Би Си за получаване на разрешение да бъде включена статията за излъчване в някои от програмите.

През изминалата година голяма активност проявявал и ГРИГОРИИ ВИДЕНОВ, който се стремял да убеди ръководството на българската секция на Би Би Си за увеличаване на религиозните предавания на български език, което според него щяло да оказва по-голямо влияние сред слушателите, отколкото някои политически предавания. Като аргументи той изтъквал ролята на полската секция на Би Би Си, която с богата религиозна програма, допринасяла за усложняване на обстановката в Полша. Макар, че в ръководството на секцията имало известна склонност към увеличаване на предаванията с религиозна насоченост, неможело да се очаква, че те ще бъдат чувствително увеличени.

Из архивите на ДС

Ръководството на българската секция, считало, че ще вървят към увеличаване на младежките предавания, подготвяни от МИХАЕЛА АРНАУДОВА, които се считало, че се приемат добре от нашата младеж. Затова свитетелствувал и големият брой писма, които младежи от НР България изпращали до Би Би Си с молба да бъдат включени в предаванията изпълнения на определени състави, изпълнители и др.

След смъртта на ГЕОРГИ МАРКОВ качеството на програмите по културните въпроси било на по-ниско ниво /от гледна точка на английската страна/. ИР ВАЛЕНТИН ТОПАЛОВ, който подготвял материалите за културните програми, вършел работата си с неохота. През цялото време бил потиснат. Отбягвал контакти, както с работещите в българската секция на Би Би Си, така и с местни граждани. Често боледувал, но вече не стоял въпросът за неговото уволнение от радиото, тъй като на този етап нямало по-подходящ човек от него, който да го замести.

Към В.ТОПАЛОВ бил проявен интерес от полицията. Считало се, че не е възможно да е търсен за криминални или други престъпления, а най-вероятно се правел опит да бъде привлечен за изпълнение на задачи на полицията по българите, работещи в секцията. Не се изключвало това да е една от причините за потиснатото състояние, в което се намирал ТОПАЛОВ. Като втора причина за това му състояние се изтъквало неудовлетворението, че няма възможност да работи по професията си като артист.

За подобряване на качеството на културните програми ръководството на Би Би Си възлагало разработката на отделни въпроси и на други ИР, в т.число и намиращите се

в други страни. Най-активно в това отношение бил използуван ИР ПЕТЪР СЕМЕРДЖИЕВ, живущ в Израел, който е работил основно по подготовката на второто издание на книгата на ГЕОРГИ МАРКОВ "Задгранични репортажи за България". Материалите за излъчване по радио Би Би Си, СЕМЕРДЖИЕВ записвал на магнитофонни ленти в Израел, след което ги изпращал в Лондон. Един или два пъти годишно посещавал лично Англия за уточняване на въпросите по които ще сътрудничи. За неговите посещения в Англия, които били договаряни 7 до 10 дни преди пристигането му, знаели само ограничен кръг от хора.

На хонорар към българската секция на Би Би Си продължавали да работят още ДЯНКО СОТИРОВ /по политическите програми/, БОРИС ПАЧЕДЖИЕВ /по научно-технически въпроси/, който често бил използуван и като говорител. Порядко е използуван за машинописна работа ИР ТОДОР ЛИРКОВ. На източника е известно, че ИР ПЕТЪР УВАЛИЕВ е бил подготвил материалите, предадени по радио Би Би Си във връзка със смъртта на ГРИГОР ГРИГОРОВ, бивш началник на българската секция. Няма данни да е предлагал други материали за излъчване.

Взаимоотношенията между служителите от български произход в Би Би Си били студени. Не контактували в извънработно време и повечето водели затворен живот. По време на работа обсъждали някои въпроси, свързани с нашата страна. Особено остро срещу НР България се изказвали САМИ САМЮЕЛ, РАДОСТ ПРИДЪМ, ВАНЯ СМИТ, НИКОЛА ДАВИДКОВ и др. Във връзка с поканването им от посолството ни в Лондон да участвуват на честуването, организирано по случай 24 май, те демонстративно скъсали получените покани и

277

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

отправили заплахи към онези, които евентуално решат да присъствуват на честването. Поканването на всички служители от българската секция за участие в тържеството, внесло допълнителна нервност сред тях и не можели да си обяснят какви са действителните намерения на нашата страна с отправените им покани.

Макар, че през изминалата година СКОТЛАНД ЯРД не създавал допълнително напрежение сред състава, негови служители продължавали да провеждат срещи със свои агенти из средите на работещите в секцията, но извън сградата. Била е засечена среща на инспектор ДЕЙВИД КЕМП с МИХАЕЛА АРНАУДОВА в района на сградата на Би Би Си - Буш хауз. Като сигурен агент на местните специални служби, а не е изключено и на израелското разузнаване, можело да се счита САМИ САМЮЕЛ.

През изминалата година нямало назначени нови служители с изключение на ТАНЯ КУК, която до миналата година работеше на хонорар като машинописка, а сега вече е на щат и АЛЕКСАНДЪР ХРИСТОВ, който бе уволнен, но след отправени заплахи към ръководството на Би Би Си бил върнат отново на работа. Вакантни длъжности в момента имало, но поради финансови затруднения нови служители нямало да бъдат назначавани. В случай, че се яви подходящ кандидат /журналист или работещ на културния фронт/ можело да бъде назначен, тъй като програмите по културните въпроси не били подготвяни добре.

Ръководството на Би Би Си избягвало назначаването на новите служители за постоянно или за по-дълъг период. Негласно бил въведен изпитателен срок, който можело да

продължи и няколко години.

Във връзка с повишаване на цените в Англия заплатите на служителите на Би Би Си в българската секция били повишавани няколко пъти и в момента значително надминавали средната работна заплата за Англия. Най-ниски били заплатите на секретар-машинописците - 4,800 англ. лири годишно. Преводач-говорителите получавали между 10,000 и 11,000 англ.лири годишно. Заплатата на САМИ САМЮЕЛ била около 13,000 англ.лири годишно, а на ДЕЙВИД БЪКЛЕЙ около 15,000.

Във връзка с това,че някои от служителите в Би Би Си нямали възможност да работят до навършване на пенсионна възраст, поради болест или други причини те можело да се пенсионират и на 50 години. /Съгласно законите жените се пенсионират на 55 години, а мъжете на 60 години/. В случай, че се пенсионират на 50 години жените получават 80 % от полагаемата им се пенсия, а мъжете 60 %. С всяка измината година пенсията и на жените и на мъжете се увеличава с 4 % до навършване на пенсионна възраст.

Ръководството на Би Би Си отделяло голямо внимание на постоянно подобряване на режима на охрана на сградата на радиото. Външни хора се допускали само след щателна проверка и били записвани в специална книга. Служителя, когото трябвало да посетят бил длъжен да ги приеме от охраната и след приключване на работата с него, отново да го придружи до изхода.

В заключение би могло да се подчертае, че българската секция на Би Би Си продължава да води активна дейност, насочена срещу НР България и е един от най-активните

Из архивите на ДС

279

центрове за идеологическа диверсия срещу нашата страна от територията на Англия. Във връзка с рязкото изостряне на международната обстановка може да се очаква, че Би Би Си ще засили своята дейност срещу НР България, като ще се стреми да разнообразява предаванията си с оглед оказване на въздействие на неукрепнали наши граждани и преди всичко на младежта.

Отпеч.в 2 екз.
№ 1 - др.Министър
№ 2 - КД
Доразмн.в 6 екз.
№ 3 - др.Шопов
№ 4 - ВГУ-ДС
№ 5 - VI упр.ДС
№ 6 - ЦИОУ
№ 7 - др.Съветник
№ 8 - р-во на ПГУ-ДС

Изп.04-8069
Нап. ДС 04-1567
18.07.1982 г.
С о ф и я

НАЧАЛНИК
ГЕН.-ЛЕЙТЕНАНТ:
Д.Коцев

67
101

Строго секретно!
Екз. № 2

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Радиостанция "Гласът на Америка" в гр. Мюнхен, Западна Германия.

Клонът на радиостанцията "Гласът на Америка" в гр.Мюнхен е създаден през 1952 г. Заема третия и четвърти етажи на четириетажната сграда на американското консулство, находящо се на ул. "Лудвигштрасе". Клонът е отделен от разузнавателните служби Си Ай Си, Си Ай Ди и консулството.

Радиостанцията е официален орган на американското външно министерство, ~~издържа се от бюджета на същото~~. Ръководи се пряко от отдела по печата.

Главен ръководител на "Гласът на Америка" в град Мюнхен до месец август 1957 година е бил италианецът Далесандро. Същият е бил шеф на "Гласът на Америка" в Париж от 1941г. до 1952 Той е организирал радиостанцията в Мюнхен. Отзоваването му се обяснявало с несъгласието му с известни постановки в политиката на САЩ и по-конкретно с политиката на Дълес, на "лавиране и подмолничене".

На негово място е назначен американецът Франклин, бивш шеф на РИАС от Берлин. Същият се ползува с авторитет и уважение сред служителите. Всеки ден от 12 до 13 ч. в кабинета му се провеждат съвещания с ръководителите на различните отдели за определяне политическата линия и материалите за ежедневните предавания на всички отдели.

По такъв начин Франклин прокарва политическата линия на американското външно министерство. Указания от САЩ се получават по далекопишещи машини и чрез куриерската поща, пре-

Из архивите на ДС

282

насяна със самолет, който ежедневно лети за и от САЩ. От САЩ се изпращат записани на магнетофонни ленти и програми на централата за препредаване. Такива се изпращат и от Мюнхен за САЩ.

Политически съветник при радиото е Фьодор, руски евреин, американски гражданин. Живее в американските жилища на Богенхаузен на ул. Флемингщрасе.

След унгарските събития всички коментари подлежат на контрол от Фьодор, който въз основа на линията, дадена от Вашингтон, корегира, спира или пуска даден коментар.

Административен директор и ръководител на финансово-счетоводната и материална част е Баклий.

Завеждащ службата по печата и натоварен да се грижи за получаване на сведения по официален път е Поп, американски гражданин, неженен, 55 годишен. Същият получава информации по 10 далекопишещи машини от Вашингтон, Лондон, Стокхолм, Париж, Рим, Западен Берлин, Виена и Мюнхен. Той изпраща получените сведения за превод и с предписание кое да се включи като важно в новините.

Ръководител на техническото подреждане и контрола по изпълнението на програмите е Нагарка, поляк, американски гражданин, женен, живущ на Флемингщрасе. До 1952 г. същият е бил ръководител на българския отдел при "Гласът на Америка" в гр. Ню Йорк.

В шифровия отдел работят 3 жени и 2 мъже, напълно изолирани от останалия персонал. Шифърът се използува от консулството и ръководителите на радиото.

Подслушвателната станция се използува само от полския отдел, защото другите отдели получават материали от този род от подслушвателната станция на "Свободна Европа".

Радиостанция "Гласът на Америка" има руски, унгарски, полски, естонски, летонски, литвански, узбекистански и български отдели.

Шеф на българския отдел е Милан Даскалов, американски гражданин, родом от Македония. Завършил е американски колеж и ШЗО в София, участвувал е в първата фаза на войната като подпоручик. Напуснал официално НРБ през 1949 г. и заминал за Америка при родителите си. Получава по 1000 долара месечно.

По наши сведения, Даскалов не споделял напълно прокарваната от американците политика в предаванията за България, които са изпълнени с хвалебствия за Америка. Имал родолюбиви

Из архивите на ДС

чувства и бил строг привърженик на българските традиции. В САЩ е бил преподавател в школата за военно обучение в гр. Монт Рей-Калифорния със звание подпоручик от американската армия. Преподавал е български език и военно дело.

Заместник ръководител и технически редактор на програмата е Боян Планински, родом от гр.Варна, отишъл в Германия през 1940 г. През 1950 г. се е изселил в Америка и до 1956г. е работил в радио "Гласът на Америка" в Ню Йорк. През месец февруари 1957г. е преместен в гр. Мюнхен.

Старши преводчик и коментатор, който чете всеки петък свой коментари под рубриката "Тук говори нашия кореспондент от Бон - Западна Германия", от 1955г. е Стефан Попов, живущ на Агнесщрасе 34.

Преводчик и натоварен със задачата да дава "отговори на писма на слушатели" от 1955г. е Иван Войнов, заминал в Германия през 1938г. където е завършил стопански науки с докторска титла.Същият измисля и писмата и отговорите.

Коментатор по селско-стопански въпроси е Кръстю Зарев. Коментарите му не допадат на политическия съветник Фьодо

Преводач от 1957г. е Здравко Цанков, племенник на Ал.Цанков. Превежда предимно от френски език и пише коментари по френски материали.

Секретарка на отдела е Злата Керемидчиева. Тя владее много добре английски, немски, френски, испански, турски и арменски езици.

Машинописка при отдела е Констанца Николова, 37 годишна.

Говорителка е Маргарита Цонева, бивша оперетна артиска, от дълги години в Германия. Живее на Парадисщрасе.

Набирането на материали за предаванията си радио "Гласът на Америка" извършва посредством: официалните новини, които се получават по далекопишещите машини от Вашингтон и местните немски агенции; от кореспондентите в Лондон- Петър Увалиев по актуални въпроси, платен от бюджета на "Гласът на Америка" в Лондон, в Париж - Асен Цанков по стопански теми, платен от Париж и в Рим - Христо Статев на злободневни, политически и стопански теми, платен от гр. Мюнхен; от подслушвателната служба на радио "Свободна Европа", като получените материали се обработват от Кр.Зарев; от българските вестници и разпити на изменници на родината. Изселническата служба при

283

Из архивите на ДС

284

"Гласът на Америка" понастоящем не съществува поради съкращения в бюджета им изпълнението на задачата й за разпитване на изменници е предоставено на Т.Дамянов от "Свободна Европа", който изпраща по-интересните материали за използуване от радиостанцията "Гласът на Америка".

В радиото има студия № 1 за България и Унгария, № 2 - за СССР, № 3 за Полша и № 4 за всички останали страни. От студиото чрез радиостанцията, която се намира на 20/30 клм. от Мюнхен, вълните се отправят в три посоки:Лисабон, Танджен и Солун.

Радиостанция "Гласът на Америка" си набира кадри посредством военно-политическата школа в гр.Монт Рей и езиковата школа в гр. Вермут - Калифорния. В същите се обучават младежи между 16 и 18 години и такива от натурализирани български семейства.

В школата в гр. Монт Рей се изучават руски и български езици, география, топография и военно дело със съвременни български оръжия. Лицата завършили школата се разпределят по различни обекти в армията, стават дипломатически куриери и пр Понастоящем ръководител на школата е Паскалев - бивш дипломат. американски поданик. Често обикалял близкоизточните страни.

В езиковата школа в гр. Вермут се изучават само славянски езици. Ръководител на същата по-рано е бил Любен Делинешев, бивш член на задграничното правителство на Цанков. Не е известно дали същият и понастоящем е ръководител на тази школа

Назначаването в "Гласът на Америка" става чрез подаване заявление до американското консулство в Мюнхен. В заявлението кандидатът дава отговори на около 100 въпроса във връзка с живота му от 1939 г. насам. Заедно със заявлението се попълва и декларация в 3 екз.Декларацията и заявлението се предават на службата по сигурността при радиостанцията. Един екземпляр от декларацията се изпраща за проучване на кандидата от немските власти.

Новоназначения давал клетва пред двама свидетели "че ще служи на службата честно и верно". До 6 м. той е на пробно изпитание, след което по доклад на ръководителя, ако се окаже годен, бива утвърждаван за служител в радиото.

В радиостанцията се работи 5 дни в седмицата по 6 часа. На служителите се плаща на час. Извънредната работа се

Из архивите на ДС

заплаща допълнително на час. Работата в празнични дни се заплаща двойно.

Служителите, работещи в радиостанцията, са добре заплатени, като се делят на категории. На американски граждани се дава заплата 900 долара месечно, платими в окупационни долари Служителите без американско гражданство, числящи се към различни категории получават от 36 до 68 марки дневно. Старите служители получават от 100-230 марки месечно допълнително възнаграждение. Такъв служител при българския отдел е Ст.Попов.

Радиостанцията се охранява от американски войници от флотата, които периодически се подменят.

Консулството издава пропуски за влизане в сградата на всички служители, включително и на тези, работещи в "Гласът на Америка". На служителите, работещи една, две и повече години, се дават различни по цвят пропуски. Същите притежават и служебни карти, които се съхраняват от административния директор и се дават на служителите само при пътуване, за да се ползуват с намаленията, предвидени по окупационния статут.

Справката е изготвена въз основа на агентурни източници.

285

16 януари 1958 година
С о ф и я

Написано в 2 екз.
Екз. 1 - ръководството
Екз. 2 - К.Д. „Гл. на Америка"
Изготвил: № 5820
Написала: ЙТ-24

86

Строго поверително!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Радиостанциите намиращи се в гр. Солун.

В околностите на гр. Солун се намират следните радиостанции.

1. Радиостанция на въоръжените сили в Северна Гърция

Намира се на около 7-8 километра от гр. Солун, в околностите на село Каламбури. Има една антена железна конструкция, висока над 60 метра и други по-малки антени.

2. Радиостанция ползваща се от военното и цивилно летища.

Намира се в района на цивилното летище на около 17 клм. от гр. Солун. Има три антени, високи по около 30 метр всека една -железна конструкция.

3. Радиостанция Солун или американската радиостанция, както я нарича местното население.

а/ Местонахождение на станцията.

Същата се намира на 22 клм. южно от гр. Солун, край морето в околностите на село Переа. Същата разполага с голям ограден двор, който от трите страни граничи със суша, а от четвъртата граничи с морето. В двора има три големи постройки, 5-6 малки и около 10 немски бараки.

Разполага с три антени високи по около 60 метра железна конструкция и многобройни малки антени на дървени стълбове, наредени във формата на трийгълници. Две от железните антени са успоредни и се намират на около 300 метра една от друга. Третата железна антена е на около 500 метра от първите две.

Из архивите на ДС

б./ Работа на радиостанцията.

Станцията работи на къси вълни на 13,16,31 и 41 и се обажда като "Гласа на Америка". С обикновено радио на кола, когато се мине в близост до станцията на скалата на радиото се лови с много голяма чуваемост на 6 места по скалата. Засечена е в 19.30 и 20.30 часа.

в./ Персонал и превозни средства.

През деня, редовно по три-четири пъти се оставят в радиостанцията и вземат от същата по 5-6 души. Някои от тях живеят в двуетажна вила намираща се на около 7 клм. от града в околностите на село Каламбури. Двора на вилата граничи с пътя водещ за радиостанцията. В двора на вилата има стълб на върха на който са наредени хоризонтално антени, подобни на тези, които се ползват за телевизионни апарати. Антените са 3-4 на брой.

Персонала на радиостанцията се превозва с два шевролета по-голями от обикновените и един вилис.

Колите са снабдени с американски номера/кс.апостоли/ -чужда мисия. С такива номера са снабдени колите на американците, които не са с дипломатически паспорти и някои служители на останалите легации, които имат служебни паспорти.

Единият от шевролетите носи номер ~~2764~~ 2767, на другия номера не е установен. Вилиса носи номер ~~2731~~ 2768

Горното установено от лични наблюдения.

3.7.58 г. ВЕЛКОВ

МНЕНИЕ:

1.Както се вижда от информацията,конкретни данни,че в някоя от гореустановените данни се предава направо на български език - не е установено.Задачата ще стои и в бъдеще.

4 юли 1958 година Андров

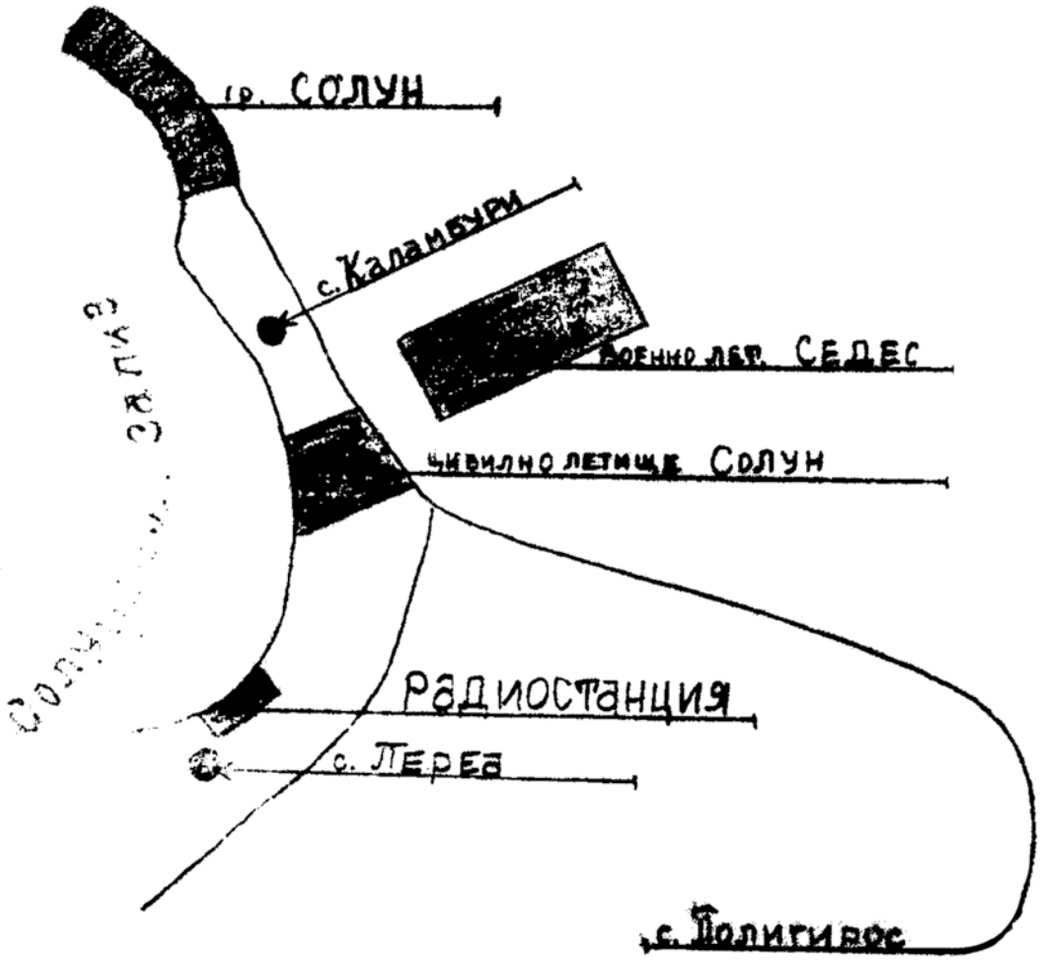
гр. СОЛУН
с. Каламбури
военно лет. СЕДЕС
цивилно летище СОЛУН
Радиостанция
с. Переа
с. Полигирос
Солунски залив

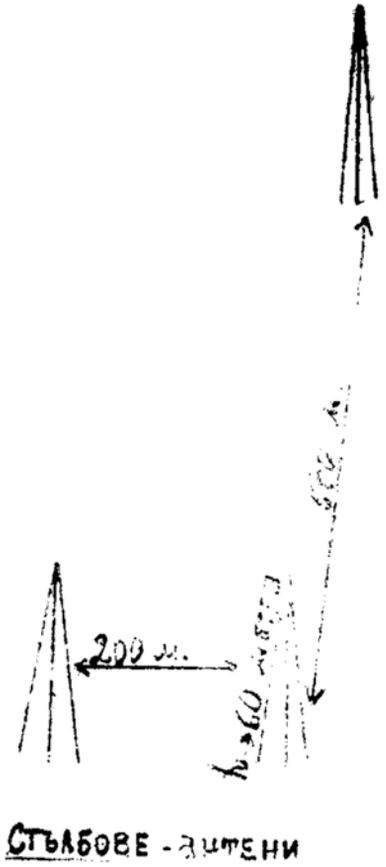
200 м.
Стълбове - антени

48

бот
13

Строго секретно!
Екз. № 3

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

Относно радио "Гласът на Америка"
(Р.Г.А.).

Един от органите на американския империализъм за водене на т.н."психологическа война" срещу социалистическите страни и за обработване на общественото мнение в капиталистическия свят е радио "Гласът на Америка".

Идеолозите на американския империализъм възлагат на радио "Гласът на Америка" незавидната роля да "развенчава" идеите на комунизма; да създава противоречия между народите на социалистическите страни и техните правителства както и между отделните социалистически държави; да подкопава душевните сили и трови съзнанието на трудещите се в капиталистическия свят представяйки им американския начин на живот за "най-хубав" и т.н.

С цинична откровеност редица американски обществени, политически и др. деятели признават какви са задачите на Р.Г.А. и какви резултати се очакват от неговата дейност. Така например през м. февруари 1957г. по случай 15-та годишнина от основаването на Р.Г.А. американския сенатор МИЛОН заявил: "Ние трябва да закрием радио "Гласът на Америка", тъй като неговите предавания не предизвикаха революционни вълнения всред народите на комунистическите страни".

Създадено през 1942г. с цел да противодейства на хитлеристката и японска пропаганда, след завършване на

Из архивите на ДС

~~11~~ 20

Дейност на Р.Г.А. срещу социалистическите страни

Дейността на радио "Гласът на Америка" преди всичко е насочена към "предизвикване на масови вълнения в комунистическите страни" с цел тяхното "освобождаване". Във връзка с това Р.Г.А. е предприело широко въздушно настъпление с лъжи и клевети срещу социалистическите страни, което някои западни вестници наричат "американски радиоимпериализъм".

Три четвърти от всички радиопредавания на Р.Г.А. са насочени против Съветския съюз и другите социалистически страни. Предаванията на български език са три в денонощие – две по 15 и едно 30 минутно предаване.

Горното положение обаче не задоволява новоизбрания президент на САЩ ДЖОН КЕНЕДИ и на 18.X.1960г. в една от предизборните си речи той заяви, че броя на програмите на Р.Г.А. трябва да се увеличи.

Характера на пропагандата на радио "Гласът на Америка" от началото до края е грубо тенденциозен. В емисиите си Р.Г.А. натрапва "американския начин на живот", представяйки го в най-розова светлина; окачествява американската външна политика като най-миролюбива, а политиката на социалистическите страни като империалистическа; възпроизвежда клеветническите речи на американските дипломати в ООН, а с коментарии, радиопиески и др. се стреми да изопачи и окарикатури истината за социалистическите страни.

За провеждане на пропагандната си дейност срещу Съветския съюз и другите социалистически страни Р.Г.А. обменя информации и сътрудничи с редица други радиослужби и организации, като: "Американската информационна агенция", радио "Свободна Европа", английската радиоразпръсквателна служба Би Би Си, телеграфни агенции и др.

Особено тясно е сътрудничеството с радио "Свободна Европа". По време на контрареволюционния бунт през

Из архивите на ДС

1956 година в Унгария между представителите на двете радиостанции в Мюнхен били провеждани чести съвещания. Р.Г.А. и "Свободна Европа" си обменят информационни материали, служители от едното радио преминават на служба в другото и т.н.

Радио "Гласът на Америка" широко използува печата и радиото на социалистическите страни като съобщенията се изопачават и нагаждат в съответствие с пропагандната линия на радиото. Също така използува поверителните доклади на Държавния департамент за "положението в социалистическите страни (които се дават на служителите от началник секция нагоре), както и сведения събирани от представители на радиото чрез разпити на емигранти. Освен това Р.Г.А. възлага на свои щатни и нещатни служители, изменници от социалистическите страни, периодически да изработват статии и коментарии по различни въпроси, отнасящи се за живота в тези страни, които се предават по радиото.

Понякога Р.Г.А. предава съобщения за живота и дейността на някои организации на вражеската емиграция и предоставя трибуна на ръководители на тези организации. Така например, в емисиите си на български език Р.Г.А. е предавало съобщения за конгреси и конференции на т.н. "Американо-българска лига" и интервюта с ръководители на тази организация, като ЛЮБЕН ХРИСТОВ.

Какви резултати дава пропагандата на радио "Гласът на Америка" и как тя се посреща не само от народите на социалистическите страни, но и от всички народи в света личи от изказванията на редица отговорни американски държавни и обществени дейци. Така например, члена на Американския парламент БРАУН, при обсъждане законопроекта за бюджета на Държавния департамент за 1957г. заявил, че "проникването на Р.Г.А. в Русия се свежда до нула и че хората в цяла Европа изключвали радиоапаратите си когато започвали емисиите на "Гласът на Америка". В един доклад на Държавния департамент на САЩ било посочено, че от анкетираните през 1956г. 26.136 семейства в Куба само 22 човека слушали емисиите на Р.Г.А.

291

Из архивите на ДС

292

След едно свое пътуване в Европа и Близкия Изток известния американски журналист СТЮАРТ ОЛСОН заявил, че той не срещнал нито един човек, който да слуша предаванията на Р.Г.А. Бившия директор на "Американската информационна агенция" СТРАЙБЕРТ, при обсъждане проектозакона по бюджета на Държавния департамент през 1957г. заявил, че американските радиопредавания не се ползуват с особена популярност в другите страни. Анкетите например, които били проведени в различни градове на Латинска Америка показали, че 96.9% от населението не слуша предаванията на Р.Г.А. Във връзка с това той предложил програмите на Р.Г.А., изготвени от филиала на радиото в Мюнхен да се предават за социалистическите страни чрез каналите и от името на Би Би Си. Други американски деятели предложили да се промени името "Гласът на Америка" (като непопулярно) с името "Радио Вашингтон" и т.н.

Независимо от това,обаче, на Р.Г.А. продължават да се отпускат огромни суми и американските империалисти продължават да разчитат на неговата пропаганда. А като се вземат предвид изказванията на сегашния президент на САЩ ДЖОН КЕНЕДИ може да се предполага, че в бъдеще ще бъдат увеличени програмите и активността на радио "Гласът на Америка".

7.12. 1960 година
София

Изпълнител
ИТ-849

Приложение към справката! 25

З А Д А Ч И

Нашата по-нататъшна информационна работа по линия на радио "Гласът на Америка" трябва да бъде насочена към събиране на сведения и изясняване на следните въпроси:

1. По какъв начин и чрез кого Р.Г.А. провежда контакта си с "Централната информационна агенция" на САЩ и Би Би Си. С кои други институти и учреждения Р.Г.А. сътрудничи и по какъв начин.

2. Как и по какъв начин отдел печат при Държавния департамент на САЩ осъществява ръководството на Р.Г.А.

3. В кои страни (точни адреси) Р.Г.А. има бюра, личен състав и функции на същите.

4. Точните имена и адреси на всички кореспонденти на Р.Г.А. сътрудничещи на българската секция.

5. На територията на кои други капиталистически страни, освен посочените в справката Р.Г.А. има предавателни станции. Точно местонахождение на предавателните станции, система на обслужване, връзка с централните учреждения на Р.Г.А., лица които работят там.

6. Точни имена, адреси и длъжности на лицата от български и друг произход, работещи в българските секции на Р.Г.А. във Вашингтон и Мюнхен.

7. Какъв е по размери сегашния бюджет на радио "Гласът на Америка".

8. Какъв е щата на българските секции на радиото в Централното управление и филиала в Мюнхен, има ли незаети вакантни длъжности и какви.

9. Българската секция във Вашингтон осъществява ли някакво ръководство на българската секция във филиала в Мюнхен и какво и по какъв начин.

Из архивите на ДС

47
26

10. Как координират работата си "Службата за подслушване", "програмния отдел" и "Службата за печата" при филиала в Мюнхен със съответните секции, работещи по отделните страни.

Такива служби има ли към Централното управление на радиото.

11. Кои лица (точни имена, адреси, биографични и други сведения), работят в поделенията за вътрешна сигурност при Р.Г.А. Структура и организация на тези поделения, функции. Имат ли те подчиненост на контраразузнавателните органи на САЩ. Връзки с последните. Какви лица се приемат да работят там. Условия за приемане.

16.12. 1960 година
София

Изпълнител

Из архивите на ДС

Строго секретно! 132
Екз.№ ___ 27

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: радиостанция
"Гласът на Америка".
/Войс оф Америка/

I. УЧРЕДЯВАНЕ, ЦЕЛИ И ЗАДАЧИ

Радиостанция "Гласът на Америка" е била създадена по време на Втората световна война, когато на президентския пост на САЩ е бил Ф.Рузвелт. Тогава задачите на станцията са били главно да противодействува на хитлеристката и японска пропаганди. След разгрома на фашистка Германия и особено с идването на президентския пост на САЩ Хари Труман, съставът на "Гласът на Америка" задачите и е мисиите значително се разширили. Така през 1950 год. радиостанцията наброявала около 35 секции със съответния брой радиопредавания на чужди езици. През 1947 година е била сформирована и българска секция при радиостанцията.

Понастоящам радио "Гласът на Америка" води злостна пропаганда срещу социалистическия лагер.

II. ОРГАНИЗАЦИЯ И СТРУКТУРА НА "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА"

1. Централно ръководство.

Радиостанция "Гласът на Америка" е официален орган на държавния департамент на САЩ и се ръководи пряко от отдела по печата.

Разполагаме с данни, че до преди 4-5 години главен директор на цялата служба е бил Джордж Колер, американец, дипломат от кариерата заемал важен пост в администрацията на окупираната от американците част от Германия.

Началник на европейския отдел е бил Дел Гадо, американец по рождение, от италиански произход. /заб.вероятно същият, според други данни, е бил във Франция където е бил ръководител на бюрото на "Свободна Европа"./

Из архивите на ДС

296

Началник на източно европейския отдел е бил Джек Армитаж, американец на около 36 години, женен бивш американски консул в Югославия.

Началник на персонала - Паул Бауер, на около 40 години, женен, австриец по рождение, натурализиран американски поданик.

Българска секция при "Гласът на Америка"

Шеф на българската секция от основаването й през 1947 година до 1959 година е бил Владимир Виенчик, български евреин от София,на около 45 години, женен за американка. Докато е работил в радисто Виенчик променил името си на Уолтър Уйн. След напускане работа от "Гласът на Америка" Виенчик бил изпратен на работа в американската легация в Белград, под името Уолтър Уйн.

Помощник в работата на Уолтър Уйн /Виенчик/ е бил Арон Ешая, евреин от София, завършил американския колеж, на около 42 години, променил името си на Роналд Ешая.

Следващият по старшество в българската секция при радиостанция "Гласът на Америка" е бил Роберт Леви, български евреин от София, завършил американския колеж, на около 42 години. Той променил името си на Роберт Лоуренс. Женен бил за еврейката Ерна, която също била от София. Както Арон, така и Роберт напуснали работа от радиостанцията. Арон започнал да работи в някаква частна банка в Ню Йорк, а Роберт във фабрика за готови дрехи. По непроверени сведения, причината за напускането им била, че двамата не се чувствували добре и спокойно с постъпилия им нов шеф Евгени Простов.

Евгени Простов, руски делоемигрант , живял дълги години в София, говорещ много-добре български език на около 55 години, емигрирал в Америка приди войната. След получаване на американско гражданство Простов бил изпратен с американска дипломатическа мисия в Корея. Със завръщането си от Корея в САЩ, бил назначен за шеф на корейската секция при радиостанция "Гласът на Америка", а след това оглавил българската секция.

Простов е натурализиран американски гражданин,

#37
29

женен за разведена американка, която имала дъщеря от предишния си брак. Простов напуснал Русия след революцията и по физиономия напомнял на китаец. Имало съмнение, че е от смесен брак. В Корея заемал някаква висша длъжност в американската стопанска мисия и то преди корейската война. Живял е за известно време в Париж и говори френски език. Бил е и в Япония.

По характер Простов е известен със своята малчаливост, много коректен и внимателен. Упорит и делови човек. Работил много повече от установеното работно време и то до късно след като всички чиновници от българската секция напускали работа. Понастоящем живее във Вашингтон със семейството си, където имал апартамент и лека кола.

Друг член от персонала на българската секция при радиото, който заемал отговорна работа е бил Александър Димитров, македонски българин, завършил правни науки в Софийския университет. Димитров е бил женен за македонка, имал три деца. Братът на Ал.Димитров е редактор на вестник "Македонска трибуна" - орган на македонската патриотична организация и се казва Любен Димитров. Со откриването на филиал на радио "Гласът на Америка" в град Мюнхен, ГФР Димитров бил преместен за шеф на българската секция при радиото в Мюнхен, където през 1956 година умрял.

Васил Фурнаджиев, българин на около 58 години, протестански пастор, женен за българка с две деца е работил към българската секция на радио "Гласът на Америка".

Цветан Литов - българин на около 42 години, протестански пастор, женен за българска с едно дете. В Америка същия отишъл след края на Втората световна война и то от Германия, където следвал богословие.

Боян Планински, българин, на около 37 години от град Варна, женен за българка на име Елена /Ели/ също от град Варна, на около 35 години без деца. И двамата са натурализирани американски поданици. Боян следвал в Германия през време на Втората световна война, по което време и Ели била студентка. Тук се запознали, оженили и през 1950 година с помощта на някакво американско семейство, намиращо се в Западна Германия при което семейство Планински работел, заминали за САЩ. В САЩ семейство Планински

297

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

298

~~435~~
30

работили домакинска работа при някакво друго американско семейство, след което през 1956 година Боян постъпил на работа към българската секция на радио "Гласът на Америка". През м.февруари 1957 година Боян бил преместен на работа в клона на радиото гр.Мюнхен.

Планински много бързо авансирал в службата и за кратко време бил повишаван от 7 на 9 градус /т.е.както се наричат служебните степени в радио "Гласът на Америка"./ Планински бил много-добър приятел с Уолтър Уйн /Виенчик/.

Преди да замине за Мюнхен Боян работил и като лектор по български език към катедрата по славиянски езици във филологическия факултет на полуатономен университет в"Колумбия".

Денчо Денчев, българин на около 40 години, от Северна България. В САЩ Денчев отишел през 1952 година от франция.

Емил Карастоянов и сестра му Маргарита Карастоянова, които променили името си Карсон. Емил е на около 40 години, женен за българка на име Лиляна от София, а Маргарита била неомъжена на около 28 години. В САЩ Карастоянови пристигнали през 1947 година от Париж и до 1953 година работили в радиото. След нацускането на работа от радиото отишли да живеят в град Лос Анжелос, щата Калифорния.

Д-р Добри Обрешков. Едновременно работил на две места - в радиото и в поликлиника като лекар. Обрешков си променил името на Джорж, бил на около 40 години, родом от София, женен за българка на име Милка, която също била от София и работила в радиото. В София Милка била женена за собственик на магазин за спортни артикули "фактор" на пл. "Славейков" , но се развели. Първият мъж на Милка се казвал Ангелаков. В САЩ Милка пристигнала през 1950 година от Италия. Семейство Обрешкови в Ню Йорк имали близък роднина тютюнотърговец, който ги подпомагал материално.

Любен Делинешев на около 42 години, българин от София, женен за сестрата на Михайл Пъдев - Павла Пъдева. Делинешев завеждал отдела "Източно-европейски въпроси" на няколко вестника в гр. Феникс, щата Аризона. След едногодишен престой в радио "Глъсът на Америка" Любен Делинешев бил преместен в института за източно-европейски

~~136~~
31

Из архивите на ДС

299

проучвания при комитета "Свободна Европа" в Ню Йорк. През 1956 година този институт издал неговите проучвания върху историческото и географско стопанско и социално устройство на България под наслов "България" - на английски език.

По време на работата си в радиото Делинешев променил името си на Лу Делин. Бил близък приятел с Уолтър Уйн /Виенчик/ и то още от България.

Боян Чукалов на около 50 години, от София, завършил американския колеж, женен за българка на име Рина, също от София. В САЩ Чукалов отишел с българската мисия във Вашингтон - след края на Втората световна война и станал невъзвращенец. В радио "Гласът на Америка" завеждал отдела "литература и критика на книги и списания" излизащи в СССР и чужбина и засягащи Съветския съюз. След няколкомесечна работа Чуканов бил уволнен от радиото. По негови изказвания, причината за уволняването му била някаква клевета, от кого той не посочил, че е бил комунист. Чуканов станал касиер в ресторант. През 1951 година бил приет на служба като преводач на българската секция "Сободна Европа" в Ню Йорк.

Освен тези щатни чиновници в българската секция при радио "Гласът на Америка" работили и нещатни. Известни ни са:

Банчо Банчевски на около 48 години, българин от София, артист от бившия кооперативен театър в София, живял в Германия по време на Втората световна война. След разгрома на Германия бил в Париж, където се оженил за французойка, от която имал едно дете . Понастоящем Банчевски живял разделено с жена си. Тя живяла с детето си във франция, а той през 1949 година емигрирал в САЩ. За кратко време Банчевски сътрудничел в българската секция на радио "Глъсът на Америка" със статии и пиески. През 1951 г. Банчевски започнал да работи в българската секция на радио "Свободна Европа" в Ню Йорк.

Искър Шуманов, сътрудник при редакцията на вестник "Свободна и независима България" - орган на геметовския т.н. "Български национален комитет" /БНК/. За известно време Шуманов сътрудничел на българскатасе секция при радио "Глъсът на Америка" със статии по земеделски въпроси,

Из архивите на ДС

300

но след напускането на Уолтър Уйн /Виенчик/ Шуманов престанал да идва.

Д-р Здравков - българин от град Варна, на около 60 години, емигрирал в САЩ много отдавна. Женен и от брака си имал дъщеря. Здравков завеждал рубриката "здравни въпроси", въпреки, че все още бил външен сътрудник на българската секция при радио "Глъсът на Америка". Д-р Здравков живее в Ню Йорк. Има съмнение, че името му не е действително, а псевдоним. По характер доктора бил мълчалив и скит човек. Не общувал с никого от членовете на секцията.

Предшественици към българската секция.

Хенри Нагорка, американец 40-годишен, женен, от полски произход, бивш капитан от американските войски, говорещ добре полски и руски езици, а слабо български.

Ото Радо, унгарски евреин, на около 45 години, женен за рускиня, владеещ руски и малко български езици. Радо имал едно дете.

Пол Соколовски, поляк, натурализиран американски поданик, на около 36 години, женен за американка, говорещ полски, руски и слабо български езици.

При българската секция на радио "Гласът на Америка" има следните рубрики.

- Новини из ТКЗС и провинциалният живот в България. Тази рубрика завеждал Уолтър Уйн /Виенчик/, но с идването на Евгени Простов за шеф на българската секция тази рубрика престанала да съществува.

- Профсъюзни и работнически въпроси. Тази рубрика е била завеждана от Александър Димитров.

- Хумористични и анегдоти из живота на социалистическите страни. Отговорник е бил Роберт Леви.

- Религиозни и духовни въпроси. Отговорник е бил Васил Фурнаджиев и

- Земеделски въпроси с отговорник Денчо Денчев.

Руска секция при радиостанция "Глъсът на Америка" в САЩ. Тази секция е била най-голямата и шеф на същата бил някакъв си бив съветски генерал - изменник Бармине, който избягал в края на войната на Запад. Бармине бил на около 40 години, женен за внучка на бивши американски президент

~~135~~
33

Теодар Рузвелт. Барминев бил енергичен, духовит човек, близък приятел на бившия шеф на българската секция Уолтър Уйн /Винчик/ с когото често се срещали служебно и навън.

През 1952 година в Мюнхен е бил открит клон на радиостанция "Гласът на Америка". За ръководството на този клон ни е известен, че до средата на 1957 година главен директор на клона в Мюнхен е бил Dalesandro по произход италианец. Същият по време на войната, а и след това до 1952 година е бил шеф на радио "Глъсът на Америка" в Париж. Той организирал и клона на радиото в Мюнхен. Отстраняването му от длъжността главен ръководител на клона на радио "Гласът на Америка" в Мюнхен, ГФР, според непроверени данни, било като резултат на несъгласието му с някои постановки в политиката на САЩ, най-вече по воденатa от Дълес политика на лавиране и подмолничене. На негово място бил назначен Franklin, бивш ръководител на RIAS /американска радиослужба в Западен Берлин/. Franklin е американец на около 40 години, висок около 180 см., с тъмно къдрава коса. Живее в новите американски жилища в Мюнхен на Königenstr. Ползува се с авторитет всред работещите в радиото, защото бил коректен и търпелив. Разполагал с трима секретари.

В неговия кабинет ежедневно от 12 до 13 часа ставали конференциите с ръководителите на съответните отдели. На тези конференции се давало политическата линия и се определял материала, който трябвало да влезе в ежедневните предавания на всички отдели на радиото.

Непосредствено до кабинета на шефа се намира стаята на политическия съветник Feder руски евреин, американски гражданин, живущ в американските жилища Bodenheisen - Fleninstraße.

Всички коментарии се предават и контролират от него съобразно линията, дадена му от Вашингтон.

Административен директор и ръководител на финансово-счетоводната и материална част на клона в Мюнхен е Bacmlin. Същият няма пряко отношение към предаванията.

Заведующ службата по печата е Papp на около

301

Из архивите на ДС

439
34

302

55 години, старши журналист. Той се грижи за получаване сведения по официален път. На негово разположение са дадени 10 далекопишещи машини по които получава сведения за: Америка, Англия, Скандинавските страни, франция, Италия, за ГДР, Австрия и Унгария, Западна Германия и др. Получените сведения след обработка и указания се предават по радиото.

Ръководител на техническото подреждане и контрол по изпълнение програмата е Nagorka, поляк, американски гражданин, женен живущ в Fleminstraße. По време на войната е служил в авиацията и говори много-добре български език. До 1952 година е бил някакъв ръководител към българската секция на радио "Гласът на Америка" в Ню Йорк.

Клонът на радио "Гласът на Америка" в Мюнхен ГФР има следните отдели:

а/ руски - шеф на този отдел е Tschitschin, руски евреин, американски гражданин, женен. Същият е ръководител на този отдел от известно време, а по-рано на този пост е бил Sulatut. Пръв негов помощник е Grinus. Към този отдел се числят още 16 сътрудници.

б/ унгарски - шеф Borosch, унгарски евреин, американски гражданин журналист.

Пръв помощник Mitroi, също унгарски евреин, американски гражданин. Броят на сътрудниците е 12.

в/ полски - шеф Kruzonski, поляк, американски гражданин. Сътрудници 14-16.

г/ естонски - шеф Pusta, естонец, американски гражданин, син на бивш дипломат емигрирал в Испания. Сътрудници 4.

д/ летонски - шеф жена, чието име не ни е известно. Работили общо 4 сътрудника.

е/ литовски - общо трима сътрудника.

ж/ узбекянски - с 5 сътрудника.

з/ Български отдел. До края на 1958 година шеф на този отдел е бил Милан Даскалов, а негов заместник Боян Планински. В началото на 1959 година станали някои промени и Планински бил издигнат за ръководител на отдела, а Даскалов принизен за негов помощник.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

Из архивите на ДС
303

М.Дасколов е българин, американски гражданин, родом от Македония. Завършил е американски колеж и школа за запасни офицери в София. В САЩ е бил преподавател в школата за военни обучения в гр. Монтерей Калифорния, дето предавал български език и военно дело. Имал известни родолюбиви чувства и бил строг привърженик на българските традиции.

Ст.Попов - старши преводач и коментатор в радиото. Чете ги под рубриката "Тук говори нашия кореспондент от Бон. По професия журналост. Пов време на войната прес аташе в дипломатическата мисия в Берлин. Живее с жена си на ул. Agnesstr 34.

Ив.Войнов - преводач от 1955 год. натоварен със задачата "да дава" отговори на писма на слушатели. Дошъл в Германия през 1938 год., където е завършил стопански науки с докторска титла. Женен за германка.

Кръстю Зарев - сега в Париж, бивш коментатор по селскостопанските въпроси.

Чешмеджиев - коментатор по международните политически събития.

Здравко Цанков - преводач по френски език. Здравко е племенник на кръволога Александър Цанков. Има завършено търговско образование в Австрия.

Зладка Керемидчиева - секрекарка на българския отдел при клона на радио "Гласът на Америка" в Мюнхен. Владее английски, немски, френски, испански, турски и арменски езици. 61-годишна. Живее на Schönfeldstr. , със запазено българско чувство, страда от носталгия по родината си.

Маргарита Цонева - говорителка. Бивша оперна артистка. Живее на Paradiesstr. .

Констанца Николова - машинописка. На възраст около 37 години

Българският отдел при клона на радио "Гласът на Америка" в Мюнхен набира материали за предавания по радиото от следните източници: официалните новини, които се получават по далекопишещи машини от кореспондентите в Лондон Петър Увалиев и др., по актуални въпроси, Асен Цанков - Париж, на стопански теми, Христо Статев - Рим на злободневни, политически и стопански теми; от подслушвателната служба на

Из архивите на ДС

304

Ф 1
Оп 1
Т 30

радио "Свободна Европа", от българските вестници и от разпит от изменници на родината. Разпитването на последните се извършва от Тодор Дамянов, на служба в радио "Свободна Европа", като по-интересните материали изпраща за използуване от радиостанцията "Гласът на Америка".

III. МЕСТОНАХОЖДЕНИЕ, РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ И ВЪТРЕШЕН РЕД НА СЛУЖБИТЕ ПРИ РАДИО "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА" В САЩ И В КЛОНА В ГРАД МЮНХЕН, ГФР.

Службите на радио "Гласът на Америка" в Ню Йорк, САЩ до преди 1951 година се помещавали в едно 4-5 етажно здание, намиращо се на 57-а улица и Бродей, където заемали горните три етажа. На всеки етаж имало студия, канцеларии и телетипни машини. Зданието в което се помещавали службите било собственост на частното акционерно дружество за производство на автомобили "Дженерал моторс" . Всяка секция работела в отделна голяма стая с по 5-6 души персонал. През 1952 година с разширение на службите на отделните секции персоналът бил също увеличен с допълнителни назначения, поради което радио "Гласът на Америка" наело част от едно съседно здание, намиращо се на отсрещния ъгъл на 57-а улица и Бродей. Това ново здание било собственост на някаква частна компания за строеж на здания за търговски канцеларии от която радиото ги взело под наем. Били наети 3-4 етажа. Българската секция имала работа само на два етажа от това ново здание. На 12-ят етаж били канцеларията и телетипните машини /около 5 на брой/, които предавали едни и същи новини в по 5-6 екземпляра на индиго. На 13-ят етаж била студията за предаване. На по-горните етажи се намирали електросъоръженията и машините за предаване и разпръсване.

Самото здание в което се намирали службите на радиото в Ню Йорк било на около двайсетина етажа високо и се обслужвало от 8 асансиора. След преместването на българската секция в това по-ново и по-хигиенизирано и удобно здание в което били инсталирани и проветрителни инсталации, имало хубава дневна и електрическа светлина /дълги флуоресциращи лампи/, била е въведена системата на лични карти на служителите. Личните карти представлявали зеленикави картончета поставени в слюда, върху които картончета било написано

Архивите на ДС

305

името, номера под който се водило назначението на чиновника, печатно учреждението и секцията в която работил служителя. Тази карта всеки чиновник трябвало да показва при всяко влизане да дежурния чиновник по вътрешната сигурност, който бил цивилно лице въоръжено с пистолет. При уволнение на служител от радиото, личните карти за свободно влизане се изземвали и предавали в службата.

На външни лица се забранявало да посещават службите на радиото. Когато се налагало на някой от служителите да бъде посетен от външно лице било необходимо предварително да се обади на дежурния /по телефона/, който дежурен издавал бележки за посещение /пропуск/.

Всяка сутрин към 10 часа шефовете на отделните секции при радио "Гласът на Америка" в САЩ били задължени да отиват на съвещание с главните ръководители на радиото - главния директор на цялата служба и началниците на отделите. На тези съвещания, на заведующите секции им се излагали директивите на държавния департамент и поотделно се определял тонът и задачите на радиопредаванията в зависимост от развоя на вътрешното и външно политическо настроение. Тези указания впоследствие в по-съкратена форма се предавали на чиновниците и шефовете на отдалните секции и избирали подходящи коментарии, сказки, беседи и новини.

Всички редовни щатни чиновници се задължавали да идват сутрин на работа в 9 часа, включително събота и неделя, когато се дежирело. Спикерите идвали на работа в 11 часа за да прочетат и свикнат с материала, който следвало да се чете пред микрофона в студиото в 12 часа. Освен предаването в 12 часа имало и друго в 3 часа след обяд и вечерно в 20 часа /по американско местно време/.

Една от първите работи всяка сутрин в радиото била да се съберат новини от печата през ноща на английски от телетипната машина и да се разпределят между преводачите. След превода им те обикновено се корегирали от шефа на секцията. След това следвал т.н."продюсър", който обикновено бил американец, разбиращ български, ако е за българската секция, или някой сроден славянски език. Неговата задача била да изброи точно дължината на"бюлетина" /новините плюс политическия коментар/, заедно с музиката, ако се предвиждало такава и паузите с междинните съобщения. В началото

Из архивите на ДС

АЗ
38

на предаването, по средата и в края се правело съобщение, коя станция предава, на какви вълни и по кое време са нейните предавания. Измерването на дължината се вършело със секундарен часовник, за да можело точно да се смеси програмата в определеното им време. За българската секция предаванията били две по 15 минути и едно от половин час.

Порядък на предаванията

След първото радиопредаване на радио "Гласът на Америка"в САЩ обикновено се започва с разпределянето на политическите коментарии, сказките и беседите, които се провеждали или понякога пишели в оригинал, за второто и третото предаване, като новопостъпващи новини от телетипната машина. След второто предаване се започва с превод на политическия коментар за следващата сутрин.

306

Самите коментари и беседи обикновено се пишат от сътрудници - американци и то бивши журналисти и публицисти, които работили т.н. "Централ Деск" /Централно бюро за печатане на метериали/. Много от материалите по характер били като преразказани коментарии от по-сериозните американски ежедневници: "Ню Йорк Таймс","Ню Йорк Хералд Трибюн", "Уошингтон Поуст", "Чикаго Трибюн" и др., а други били отзиви на английския и западноевропейския печат за някое голямо събитие или конференция.

Така приготвения "бюлетин" - състоящ се от 7 минути новини и от 6 минути политически коментар или беседа, се давал на спикерите за преглед и свикване с него и то около 45 минути преди самото четене пред микрофона пред студиото. Във всяка емисия за България обикновено участвуват двама души за новините - един мъжки и един женски глас, които се редуват, а след това друг мъжки глас за политически коментар.

К

Клонът на радио "Глъсът на Америка" в Мюнхен, ГФР се помещавал в сградата на американското консулство на ул."Лудвиг" ъгъла Tamenstraße. Сградата представлява 4-етажно масивно здание със сутерен. Главният вход е от вън Ludwigstraße.

Разпределението на службите в сградата:

а/ В сутерена се помещават службите на американската разузнавателна служба CIC, която разузнава страните от со-

Из архивите на ДС

307

цилистическия лагер. Тук са и службите по изселването, която има отделен вход.

б/ На първия етаж е настанено консулството и има около 300 стаи.

в/ На втория етаж са лекарските кабинети. В тях се извършват прегледи на работещите в консулството, тяхните семейства, американските граждани живущи в Мюнхен, както и на желаещите да се изселят за Америка. В същия се помещават административните служби на консулството и тези по изселническите въпроси. Те заемат около 225 стаи.

г/ В третия и четвъртия етажи се помещават службите на клона на радио станция "Гласът на Америка" в Западна Германия. В тези етажи се намира и шифровия отдел. Той обслужва консулството и ръководителите на радио "Гласът на Америка". Известно ни е, че в отдела работят 3 жени и двама мъже, които имат отделно работно време. Персоналът от консулството и радиото нямат достъп до стаята на шифровачите.

Подслушвателна станция. Използува се само от полящите. Останалите отдели получават материали от подслушвателната станция нуждаж на радио"Свободна Европа". Станцията разполага с осем приемника и звукозаписващи ленти с времетраене 12 часа, които работели непрекъснато.

Разузнавателните служби и консулството са отделени от радио "Гласът на Америка".

Сградата на клона на радиостанцията в Мюнхен се охранява от американски войници, които на известен период се подменят. На всички служители, включително и на тези които работят в радио "Гласът на Америка" се издават от консулството пропуски. Същите са без снимки и се издават съобразно прослужените години: на тези които работят първа година пропуските са бели, втора година - жълта, а три и повече години - червени. Пропуските служат само да влизане в сградата. Забранено е да се показват пред граждански и служебни власти.

Освен това служителите имат служебни карти на съхранене в административния директор. Те позволяват на служителите да пътуват с намалени цени.

При напускане работа поверителните документи се затварят и подпочатват от дежурни американци при пропуска. В извънработно време в сградата може да се влезе само с разрешение на консула или шефа на съответната служба.

Из архивите на ДС

308

475
40

IV. УСЛОВИЯ ЗА ПОСТЪПВАНЕ НА РАБОТА В РАДИО "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА"

Приемането на работа за външни, нередовни сътрудници обикновено се извършва след личен разговор с шефа на съответната секция, който нарежда на някое техническо лице да изпита гласа на кандидата пред микрофона. След това отговорника т.е. шефа на секцията сам проверява познанията на кандидата по английски и съответния език за секцията, за която кандидатства кандидата. По късно тези проверки започнали да се вършат и чрез специални изпити, както за щатни, така и за извън щатни служители. Вакантните места понякога се обявявали и чрез пресата и то в някои по-сериозни ежедневници.

След приемането на кандидата от шефа на секцията и техническия персонал /за микроженичен глас и дикция/ се попълвали формуляри в 3 екземпляри. Органите на "федералното бюро за разследване" извършвали проучвания на емигранта кандидат за постъпването му на работа в бюрото за емиграция и натурализация. Било необходимо да се установи, че законно е влязал в САЩ, каква била партийната му принадлежност в миналото , в родината му и в други страни в които е живял. Било необходимо да се посочат трима души, които да дадат подробни сведения за кандидата за постъпването му на работа в радиото. Освен тези трима души, разпитвали се мъжете и съседите на кандидата за нравите и навиците му. Този процес на проверка обикновено продължавал от около/3/0 три месеци за нещатните и 6-8 месеци за кандидатите за щатна работа в радиостанцията. Извънщатните трябвало да чакат завършването на проучването, докато кандидатите за щатна служба започвали работа т.е. нещо като условно - проверовачен период и през това време се вършели проверките. Практикувало се обикновено кандидати чужди поданици или без поданство да се назначават на извънредна, временна служба, което означавало, че постъпилия е частичен, външен сътрудник в дадена секция и му се заплащало на ден.

формулярите съдържали въпроси за пълните имена на кандидата, дата и място на раждане, сегашен адрес, образование /първоначално, средно/ - с изброяване на предметите, които кандидата е изучавал. За висше образование се посочва факултета и предметите, които са изучавани. За другите видове допълнително образование, като музикално, художествено, драматично и т.н., също се отбелязва подробно, както и по знанията по машинопис, стенография, езици и пр. Изброява се

Из архивите на ДС

309

какви езици владее кандидата , кога и къде ги е изучавал, до каква степен се знаят - отлично, добре, средно, технически познания, като шофиране на кола, разглобяване и поправка на пишущи машини, манипулация с магнетофон и др.

За военната служба на кандидата било необходимо да се отбележи дали е служил в американската армия , в каква част и кой отдел, какъв чин има и т.н. Във формуляра трябвало да се впише поданството при раждането, настоящето поданство и по какъв начин го е получил. Посочвало се адреса при раждането и след това всички онези адреси на които е живяло лицето и то особено през последните две години. Упоменавало се и службата за която лицето кандидатствувало, с подробно описание на квалификацията му за тази служба, право на гласуване й пр. Ако кандитата и ли кандидатката е женен, у поменавало се името на съпруга - съпругата, възрастта, професията, а за децата се давали данни сато за възрастта и имената им.

Според данни,клона на радиостанция "Гласът на Америка" в Мюнхен набирал свои кандидати за постъпване на работа от кадри възпитани във военно политическата школа в град Монт Рей. Също от езиковата школа в град Вермут - Калифорния в който се обучават младежи между 16-18 години. Привличат се на служба и голяма част от изменниците на родината. Назначаването става чрез подаване заявление до американското консулство в Мюнхен. В заявлението кандидатът дава отговори на около 100 въпроси във връзка с живота си от 1939 година насам. Заедно със заявлението се попълва и декларация в 3 екземпляра. Декларацията и заявлението се предават на службата по сигурността при радиостанцията. Един екзепляр от декларацията се изпраща за проучване на кандидата от немските власти.

Новоназначеният, след даване клетва, се подлага на пробно изпитание, което трае 6 месеца, след което ако е годен се утвърждава за постоянен работник при радиото.

Из архивите на ДС

42

РАБОТНО ВРЕМЕ И
V. ЗАПЛАЩАНИЯ НА СЛУЖИТЕЛИТЕ ПРИ РАДИО "ГЛАСЪТ НА АМЕРИКА"

Работното време на служителите в радио "Гласът на Америка" сутрин започвало в 9 часа и завършвало в 5 часа след обяд, с един час обедна почивка. По време на обедната почивка почти винаги имало по двама дежурни в канцеларията от които единият е бил или шефа, или неговия помощник, а вторият дежурен от състава на обикновените чиновници. Той т.е. обикновения чиновник дижирел на телефона. Работата през седмицата траела 5 дни , с два почивни дни. Нещатните обаче, работили всеки ден и то по 4 часа на ден. На тях се разрешавало и неплатена отпуска от 2 до 4 седмици по споразумение на шефа на секцията и в зависимосто от това доколко са били необходими на службата. Щатните служители имали правото на 4 седмици платена отпуска в годината и то след навършване на 1 година работа в радиото.

Заплащането на нещатните - надничари се извършвало всеки петък, а щатните получавали своите заплати всяко първо число на месеца. Заплатата на щатните се водела като обща годишна сума.

Спикерите, които не са щатни служители при радиото в САЩ получавали 15 долара на ден, за три предавания, които се смятали за пълен работен ден. Те имали правото да работят 7 дни в седмицата, но нямали платен отпуск и никакви други привилегии. Щатните чиновници, родени в САЩ или натурализирани американски поданици се делели на категории, наречени "градуси" / Грейсд/. Най ниският "градус" 5 в българската секция се заемал от машинописка, американска негърка Чарлота Уйлсън, която се занимавала с кореспонденцията и докладите на английски. Нейната заплата възлизала към 2800 долара годишно. Следващият "градус" 7 се заемал от най-новите преводачи - годишно 3500 долара. "Градус" 9 т.е. за по-старшите по години и прослужено време преводачи получавали около 4100 долара годишно. "Градус" 11 - към 4900 долара /на който градус в българската секция при радиото в САЩ били Роналд Ешая, Васил Фурнаджиев и Александър Димитров./ Шефа на българската секция се водил на "градус" 13 и получавал към 5600 годишно.

Външните сътрудници обикновено се заплащали на парче. Средно на оригинално написана статия или радиопиеса одобрена от шефа на секцията се заплащало 50 долара, като не се позволявало повече от една статия от едно и също лице да бъде приета в течение на една седмица време.

Из архивите на ДС

311

Щатните чиновници при радиото участвували в пенсионния фонд и били застраховани за живот. На всеки 6 масеца шефът на секцията давал писмена оценка за работата на всеки член от персонала, която се изпращала на директора. Въз основа на тези периодически оценки и години за прослужено време ставало постепенното повишаване от един "градус" в друг.

Изменниците Цветан Литов и Боян Планински били назначени направо на "градус" 7, а по-късно повишени на "градус" 9. Роберт Леви /Лоуренс/ е бил на градус 9, а Маркарита Карастоянова нейния брат Емил Карастоянов, Милка Обрешкова /Ангелакова/ и съпругът й Георги Обрешков заемали длъжност нещатни спикери. Боян Чуканов е бил назначен направо на "градус" 11, като опитен журналист и бивш дипломат.

В клона на радиото в Мюнхен е прието да се работи 5 дни в седмицата по 6 часа и на служителите се заплаща на час. Извънредната работа се заплащала допълнително, а тази в празннични дни двойно. Служителите се делят на категории, като на американските граждани се давало заплата средно 900 долара - платими в окупационни долари. Същите се ползуват с безплатна квартира, безплатен медицински преглед за тях и семействата им и пр. Ползували отпуска два пъти в годината по 13 дни.

Служителите без американско поданство получавали от 36 до 68 западногермански марки дневно. Същите били разделени по категории, съобразно заеманата служба и заплатите им не се облагали с данъци.

VI. ТЕХНИЧЕСКА АПАРАТУРА НА РАДИОСТАНЦИЯТА

Техническите съоръжения, апаратури, магнетофони, телетипни машини и пр.на радио "Гласът на Америка" в САЩ се обслужват изключително от американски техници и инженери. В машинните стаи се забранява влизането, а в контролните, които се делят от студиото със стъклена стена, се влизало само с продюсера, т.е. с човека, който дирижира радиопредаванията и следи за времето и самия текст.

В радиостанцията - клана в гр.Мюнхен имало следните студия: № 1 за СССР; № 2 за Полша; № 3 за България и Унгария и № 4 за всички останали страни.

От студиото чрез радостанцията, която се намира на 20-30 километра от Мюнхен в Fürstenfeldrück вълните се отправят в три посоки: Лисабон, Тонджен и Солун. Това се правело

Из архивите на ДС

312

с оглед да се усилило и приближило вълната до слушателите и се избегнели смущенията по време на предаването.

VII. ИЗТОЧНИЦИ ЗА НАБИРАНЕ НА МАТЕРИАЛИ ЗА ПРЕДАВАНЕ ПО РАДИО "ГЛЪСЪТ НА АМЕРИКА"

Администрацията на радио "Гласът на Америка" в САЩ по принцип не използува печатните издания от българската или друга вражеска емиграция , т.е. от разните комитети, дружества, групи и партии на емигрантите в САЩ или Европа. От време на време , обече някои от шефовете на секциите получавали разрешение и имали правото със цел разнообразяване на програмата да поканят някой виден емигнат като професор или лекар да напише специална статия от неговата област, била тя за историческия произход на българите, за лекуването на рака и пр. Тези лица получавали определения по таблиците хонорар за външни сътрудници.

Радио"Гласът на Америка" в САЩ получава данни за нашата страна за изготвяне на коментариите си от всички наши вестници и списания. Освен това радиото получава поверителни доклади от външните министерства на капиталистическите страни, които се донасяли от куриер на шефа на службата и след прочитането им последният ги заключва в касата си. Тези сведения, по непроверени данни, се събирали от бежанци от България в Турция или Гърция, където обикновено се разпитват от местните власти в съдействие с американски представители.

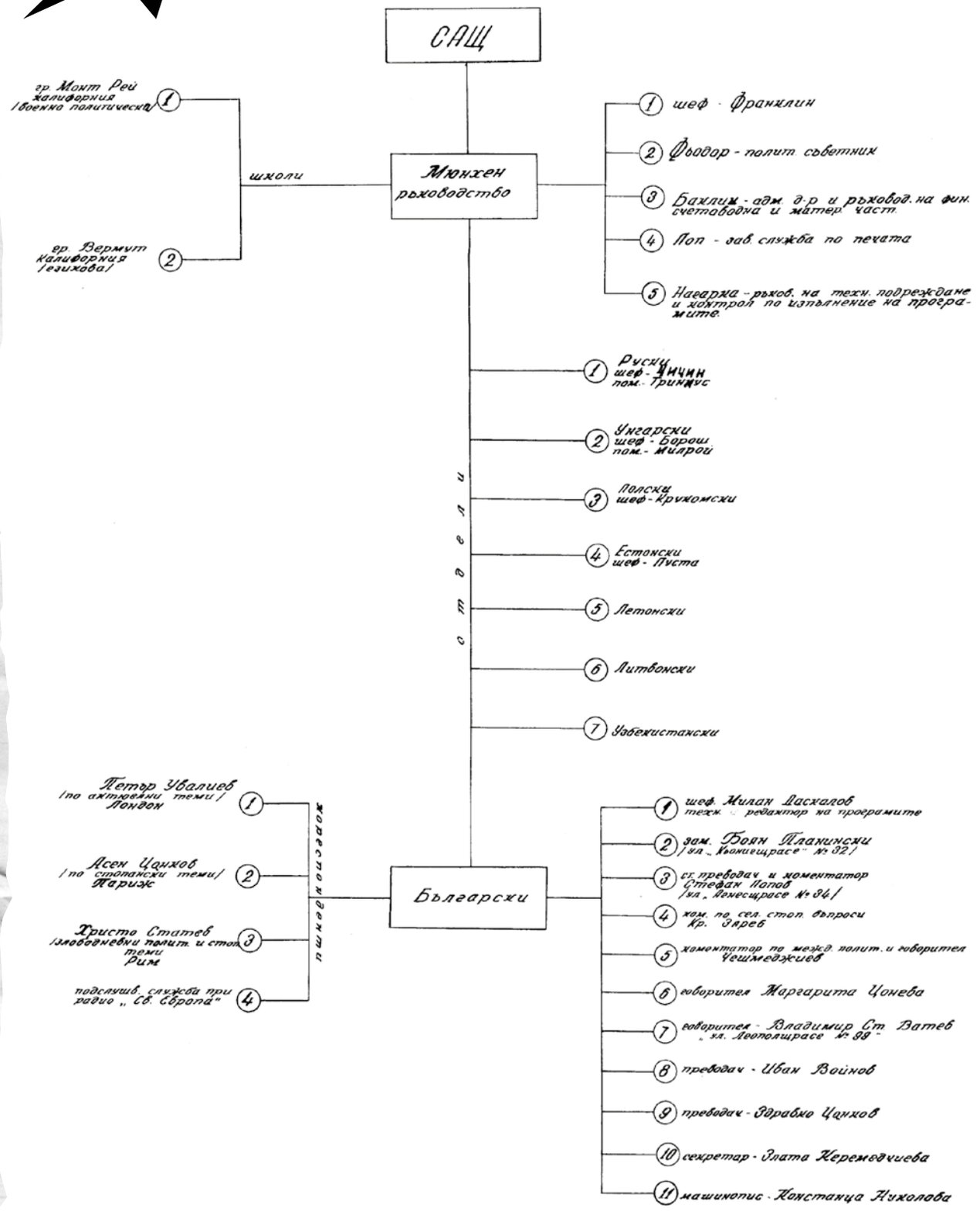

Схема на радио „Гласът на Америка" гр. Мюнхен
тел. 29-94-55 ул. „Лудвигсщрасе" № 28

Строго секретно!
Екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Съдържание, форми, методи и средства на антибългарската дейност и учреждения и институти, занимаващи се с такава дейност в САЩ срещу НР България.

След Втората световна война в САЩ били създадени много организации и институти, които имали за цел да водят борба срещу "световния комунизъм". Някои от тях били специализирани да се борят с марксистко-ленинската идеология, други трябвало да изучават "целите, тактиката и пропагандата на комунистите и за намиране на най-ефикасни средства за противодействие". В САЩ съществуват много реакционно настроени емигрантски организации, които провеждат антикомунистическа дейност. Една от тях била "Американски приятели на антифашисткия блок на нациите", която представлява "Федерация на националноосвободителното движение на албанци, арменци, унгарци, поляци, украинци, българи и др. Генерален секретар на организацията бил българинът СПАС ТОДОРОВ. Реакционно настроените българи били обединени в други две организации - "Американско-българска лига" и "Българска социалистическа работническа федерация".

За широкия размах на антикомунистическата пропаганда в САЩ сред младежта може да се съди от "въвеждането на предмета "За комунизма" в американските училища и издаването на подходящи учебници за него; принуждаване на учителите да се занимават с антикомунистическа пропаганда; обработка на армията в антикомунистически дух, като за целта се предвиждали специални беседи с личния й състав, в който се включвали няколко теми, като на-

пример "Комунизмът - международен заговор". "Комунизмът и свободата - взаимно изключващи се понятия" и др.

За да насъскат народите от другите капиталистически страни срещу социалистическите страни, всяка година в САЩ се провежда т.н. "Седмица на поробените народи". САЩ изразходвали до 1965 година около 500 млн.долара годишно за идеологическа подривна дейност. Тази дейност се ръководела от правителствен комитет по въпросите за "психологическа война", в който влизат ръководители на редица министерства и ведомства, а също и на ЦРУ. Комитетът работел под контрола на специалния помощник на президента по пропагандата.

Ведуща роля в осъществяване на идеологическата диверсия играе Информационната агенция на САЩ (ЮСИА), създадена през 1953 г. Понастоящем само от държавния бюджет за дейността й се отпускат 150 млн. долара. В щаба на ЮСИА се наброявали 13 хил.служители. Ежегодно ЮСИА разпространява над 3 милиарда екземпляра пропагандна литература. Изключително голямо място в дейността на ЮСИА заема радио-пропагандата. Империалистите я считат за най-силното оръжие за проникване в социалистическите страни. Към агенцията се числи най-крупната в капиталистическия свят радиопредавателна система "Гласа на Америка", която разполага с 18 радиостанции и над 30 радиостанции на територията на САЩ и 57 радиостанции зад граница. Най-мощните радиостанции на "Гласа на Америка" се намират в Мюнхен (ГФР), Солун (Гърция), Танжер (Мароко) и др. Радиостанциите на "Гласа на Америка предават на 36 езика 670-790 часа седмично. За ролята, която се отрежда на радиопропагандата в осъществяване идеологическата диверсионна дейност се вижда добре от специалната инструкция на Държавния департамент на САЩ за радиостанциите на ЮСИА: "Използувайте пропагандата за предизвикване на безсънни нощи, самоубийства, дезертьорства, безредици, грешки, колебание, възбуждане на подозрение и безпокойство. Използувайте приомите за насъскване един народ срещу друг, една група население срещу друга, по възможност болшинството срещу малцинството. Винаги стойте на страната на онези, които можете най-добре да използувате за осъществяване на вашата цел. Ако няма кого да поддържате, създайте такъв сами".

2 1968 год.

С о ф и я

ДГ/2237 - 2 екз.

315

Из архивите на ДС

МВР ... Управ...
на № 20202 ст. 16 VIII 1972

110

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

О Р И Е Н Т И Р О В К А - З А Д А Н И Е

ОТНОСНО: данни и бъдещи задачи на новата радиотелевизионна станция "Гласът на Америка"

Според достоверни данни на 26-28 км южно от гр. Ксанти и 10 км. източно от устието на р. Места, до с. Дасохори" била построена новата радио-телевизионна станция "Гласът на Америка". Пътят за радиотелевизионната станция се отклонявал от гара Ксанти преди разклонението за с. Мандра. По въздушна линия разстоянието от станцията до българската граница било 50 км.

Новата радиотелевизионна станция "Гласът на Америка" била разположена в 6 сгради (4 работни и 2 за ръководството и персонала).

Мощността на радиопредавателя бил 2 500 киловата. Това бил най-мощния радиопредавател в Европа.

Станцията имала 10 предавателя с логаритмична излъчваща антена и 180 антени за радиотелевизионно излъчване+

Радиопредавателя щял да предава на средни, къси и ултра къси вълни.

Телевизионният предавател щял да предава на 5,7 и 11 канал. Станцията била оборудвана с най-модерна техника - американско и западногерманско производство. При монтирането на инсталациите участвували около 400 специалисти от САЩ и ГФР.

Станцията имала голям район на покриване: Югославия, Румъния, Унгария, Чехословакия, Полша, СССР и арабските средиземноморски страни.

Предаванията щели да се водят на всички източноевропейски езици и арабски, като се наблягало на емисиите за България, СССР, и Близкия Изток.

Стария предавател на "Гласът на Америка" намиращ се в района на Солун щял да бъде предаден на Гърция.

Новата радиотелевизионна станция "Гласът на Америка" след 10-15 годишно използуване също щяла да бъде предадена на Гърция.

Всички тези факти водят да извода, че САЩ и Гърция са създали мощно средство за идеологическа диверсия насочена към България и другите европейски социалистически държави.

За изучаване състава и дейността на станцията, необходимо е да се събира информация за:

1. Местонахождението, комуникационните мрежа и режима на охраната на радиотелевизионната станция.
2. Кръга на лицата имащи свободен достъп до станцията.
3. Личния състав на станцията.
4. Съставът на българския отдел на станцията.
5. Методите за събиране и обработване на излъчваната информация за България и другите страни.
6. Насоченост на информацията за България.

17 юли 1973 г.
София
ТИ/ Кивобрайев-17405
Написано в 3 екз.

Харитонов

№ 20202 от 16 VIII 73 г.
екз. 1. получен от
о.р. Лейбрухов - отдел II ПГУ
14.XI.73 г.

10

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 10913 екз. № 1
17. 07. 1985 год.

10914!

СТРОГО СЕКРЕТНО!

18/07/85

С П Р А В К А

РД-16755, т.I дело стр. 10
Дс. „Глашатай"

ОТНОСНО: Радиостанция "Гласът на Америка" – Българска секция VOICE OF AMERICA - BULGARIAN SERVICE

1/ Общи данни: Създадена през февруари 1947 г. Организационно влиза в състава на ЮСИА – Американската информационна агенция – отдел "Радиопредавания". Апаратът на радиостанцията "Гласът на Америка" се състои от повече от 2 000 сътрудника. Разполага с около 100 радиопредавателни станции, от които 68 са извън територията на САЩ. Излъчват се предавания на 38 езика в обем около 800 ч. седмично. Бюджет : през 1982 година бюджетът на "Гласът на Америка" е бил 188 млн. долара.

2/ Адрес: VOA/Bulgarian Service, 330 Independence Ave., S.W., Washington, D.C. 20547 тел. (202) 475-2297

3/ Българската секция на радостанцията "Гласът на Америка" се състои от следните служители:

– Мария Василева Пеева, под. 10.02.1942 г. в София, българка, американска гражданка. До бягството си е живяла на адрес: София, ул. "Суходолска" 2, Бл. 28, понастоящем живее в САЩ, щат Вирджиния, гр. Феърфакс.

– Атанас Василев Славов /пом. редактор/. под. 25.07. 1930 г. в Сливен, обявен за ИР с бюлетин 293.:

– ~~Виктор~~ Васил Андреев Пападопов /Виктор Пап/, под. 18.02. 1949 г. в Казанлък, ИР от 1971 г.:

– Михаил Глухов, живущ в САЩ на адрес: WATERSIDE TOWERS, 905 6th Street, S.W., #607, Washington, D.C. 20027, тел. (202) 554-5867

– Илия Талев

– Петър Стойков,

4/ Други данни, характеризиращи РГА

РГА /Радиостанцията "Гласът на Америка" заема особено място във външните операции на ЮСИА. Носи открито диверсионен характер. Администрацията на Рейгън регулярно използува РГА за постигане на външнополитическите си цели и особено, когато назряват кризисни ситуации в някои райони на света. В такива случаи пред РГА се поставя задачата за рязко [illegible] увеличаване часовете за предавания за съответната страна. Така например по време на събитията на в ДРА, Иран, Средноазиатските републики на СССР /1980 г./. Решението за увеличаване броя на часовете за определена страна /район/ се разработват и утвърждават от ЮСИА, Държавният департамент и Съвета за национална сигурност безопасност на САЩ. Показателно е, че след въвеждането на военното положение в Полша /декември 1981 г./. РГА увеличила часовете за Полша с 2,5 до 7 ч. дневно.

Нап. в 1 екз.
№ 1 - КД
изп. 04/8765
нап. 04/8765
С о ф и я,
17.07.1985 г.

Из архивите на ДС

IV отдел ГДР
4860

Строго секретно!
Екз.№ 2

35
89

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Западногерманската радиостанция "Дойче Веле" (Deutsche Welle).

В началото на март 1963 година в гр.Кьолн, ГФР е създадена нова радиопредавателна станция, служебните помещения на която се намират в сградата на площада срещу операта. Предаванията стават от така наречената немска вълна на големия немски предавател (Deutsche Welle des Grossdeutschen Senders).

В края на 1963 година радиостанцията, под името "Германия" предава ежедневни емисии на български език от 14.20 до 14.50 часа българско време.

Обикновено предаванията започват с новини, след които следва политически коментар на злободневна тема или популярна беседа и завършват със забавна и танцова музика.

Характерна особеност за предаването на новините е, че се съобщават факти от политическия и обществен живот на отделни страни от капиталистическия и социалистическия лагер, без обаче да се прави каквато и да било политическа оценка или коментар.

Липсата на политическа оценка или коментар на предаваните новини има за цел да създаде у слушателите впечатление за обективност и безпристрастност и представлява само по себе си тактически ход на ръководителите на радиостанцията.

Из архивите на ДС

коментариите на злободневни политически теми се отличават с ярко изявена политическа насоченост и са написани в умерен и коректен тон. Основната нишка, която се прокарва в тях е изтъкването преимуществата на капиталистическия свят по отношение на социализма, икономическото и политическото му превъзходство в сравнение със страните от социалистическия лагер.

Често пъти в програмата на радиото са включени и популярни беседи, имащи за цел да запознаят радиослушателите с някои постижения в развитието на техниката в ГФР и с някои културни и исторически паметници и градове на ГФР.

Популярните предавания целят пропагандирането на "високия стандарт на живота в ГФР" и "постиженията" във всички области.

Радиопредавателят "Дойче Веле" се финансира от западногерманското правителство.

В отдела на радиото за България работят емигранти, изменили на Родината сравнително неотдавна (през последните 4–5 години). Старите български емигранти се съмняват, че новите емигранти били сътрудници на българските органи за сигурност, тъй като никой не ги познавал и не се знаело нищо за тяхното минало.

Германците обаче считали, че само новите емигранти познавали манталитета на народа и станалите изменения в страната, от където са избягали.

Горното се потвърждава и от известните нам данни за лицата, които работят в българския отдел на радио "Дойче Веле".

Така например, началникът на българския отдел МИХАИЛ ИВАНОВ АНТОНОВ е изменил на Родината през 1960 година.

Доскоро като техник в радиостанцията е работил българинът СТЕФАН ЖЕКОВ, изменил на Родината през 1962 година.

37
3.- 91

През 1964 година е постъпила като преводачка в българския отдел АНА-МАРИЯ АБЕЛ, изселила се преди няколко години от България.

Според данните, с които разполагаме, става известно, че се търсят нови хора за работа в радиото. Предлагано е на наша доверителна връзка, журналист, по време на негово посещение в ГФР да остане на работа в радиото в Кьолн.

Характерна особеност за работещите в българския отдел е, че се стремят да получат на всяка цена интервюта от всеки българин, посещаващ гр.Кьолн. При това наглостта и безсрамието им стига дотам, че за да принудят например един известен български професор да даде интервю, са се"аргументирали", че са взели такова от секретаря на ЦК на БКП - министър ЛЪЧЕЗАР АВРАМОВ.

По наши сведения в радио "Дойче Веле" работи семейство КЮБЛЕР, полски емигранти; съпругата на КЮБЛЕР, както е заявил той, отговаряла за предаванията за социалистическите страни.

За самия КЮБЛЕР ни е известно, че посещава лекции в Славянския институт в гр.Кьолн. Правил е опити да се сближи с български професор, като му е предлагал разходки до Париж, а друг път го е склонявал да даде интервю за радиото.

Проф.Х.ШРЬОДЕР работила дълги години в Славянския институт в Кьолн, в разговор с наш професор за студентите, посещаващи лекции в института, изказала предположение, че КЮБЛЕР е сътрудник на съветската легация.

Поради недостатъчните данни, с които разполагаме за радио "Дойче Веле", за сега не сме в състояние да предложим някакви активни мероприятия. Ще използуваме съществуващите възможности за събиране материали за дейността на тази радиостанция.

14.XII.1964 год.
С о ф и я
2 екз.
КЛ/3461

Изготвил: Бурлаков

№ 0589 144

Строго секретно!
Екз. № 5

ГФР
ПО УПРАВЛЕНИЕ-ДС
5002
14. XI 74
СОФИЯ

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Състава на българската секция на радио "Дойче Веле" в ГФР и някои нейни форми на работа.

Разполагаме с данни, че в състава на българската секция на радиостанция "Дойче Веле" влизали следните лица:

1. Ръководител: ИР Антонов
   секретарка: ИР Тасларова
2. Журналисти - говорители:
   - ИР Георги Рударов, бивш певец от софи'ската опера

- ИР Виктор Банклер , разведена с мъжа си, западногермански гражданин, от 12 год. От две години Банклер била омъжена за ИР Марин Чолаков - лекар психиатър изменил след няколко годишна специализация в ГФР. На него също му било предлагано да сътрудничи на радио "Дойче Веле", но под предлог че се занимавал с научна дейност, той отказал.

- ИР Жеков

- ИР Мидова, неомъжена. Мидова разполагала с известно количество икони които получавала от НРБ. Предполагало се че иконите и ги доставял някои роднина или много близък, които

Из архивите на ДС

често я посещавал в ГФР по време на командировки. Известно било, че същия работел в асистемата на ДСО „Вимимпекс".

Дейността на българската секция на радиото по отношение на групи и делегации от НРБ пребиваващи в ГФР през последно време била ограничена. В миналото към тези групи к делегации съществувал стремеж обезателно да се прикрепи човек от секцията, докато понастоящем тази практика, с малки изключения, била изоставена.

В работата на секцията било прието няколко часа преди предаванията всеки журналист сам да превежда материалите си на български език. Съществували също така лица упражняващи контрол над предаванията на отделните секции с цел да не се излъчват предавания насочени срещу ГФР. Тези лица владеели съответните езици я не бяли познати на сътрудниците на секциите.

_____ 1972 г.
С о ф и я
Написано в 5 екз.
ЛН/066448-17374

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ В ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК:_____

26.1.2.1.4

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТНОСНО: ДАННИ ЗА ЕВЕНТУАЛНИ ПРОМЕНИ В РАДИО "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ"

Според официален източник всестранното нормализиране на отношенията между ГФР и страните от Източна Европа, включително и по дипломатическа линия, щяло да се отрази върху работата на радио "Дойче Веле".

Правителството на ГФР не можело пряко да се разпорежда с радиостанцията, тъй като същата не била правителствено учреждение, но начини да й се повлияе щели да бъдат намерени.

Работата на "Дойче Веле" в бъдеще трябвало да се съсредоточи върху създаване на образа на ГФР в чужбина, какъвто бил първоначалния й замисъл и в по-малка степен да се занимава със социалистическите страни.

Постигането на такава линия на работа щяло да бъде свързано с кадрови промени. Било несъвместимо например оставането в радиото на ръководителя на отдела "Източна Европа", който написал, според негови обяснения като частно лице, враждебна статия след подписването на договора с ЧССР, насочена срещу този акт, който фактически бил извършен от федералното правителство.

Осъществяването на кадрови промени щяло да стане бавно, но посоченото по-горе лице не трябвало да остане в "Дойче Веле".

В подкрепа на горното се отбелязвал и факта, че неотдавна член на съвета на "Дойче Веле" станал Вишневски, депутат в Бундестага, ръководител на комисията по външните отношения при ГДСП.

19.II.1974 г. рез.18

ИС/061447 - 17535

КРДОПБГДОРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДОРСБНА

СЛУЖБА
"ИНФОРМАЦИОНЕН АРХИВ"
РАЗСЕКРЕТЕНО
№ 2137
от 02. 10. 2000 г.

68

СТР.СЕКРЕТНО!
Екз.№ 1

П Р А В К А

ОТНОСНО: Вражеската пропаганда, провеждана от радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" против НРБ.

Радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ", със седалище гр.Кьолн, ул."Бонерщрасе" № 211, е създадено в началото на м.март 1953 год., като официална държавна радиостанция на ГФР. Функциите на радиостанцията са определени по следния начин: да провежда правителствената линия в областта на вътрешната и външна политика на страната; да води радиопропаганда зад граница. За тази цел се излъчват предавания на 33 езика. Организационно радиото е разделено на отдели и секции. Един от главните е отделът за Европейските социалистически страни, в който влизат секциите за България, Румъния, Албания, Югославия, Чехословакия, Полша и Унгария.

Българската секция се оглавява от ИР МИХАИЛ ИВАНОВ АНТОНОВ. Общият брой на служителите по последни данни е 12.

Характерна особеност за предаванията на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" е непрекъснатия стремеж да се създава впечатление за обективност и безпристрастност.

На практика обаче с особена интензивност, при разработването на програми по политически, културни, икономически и други въпроси, те ползуват средствата и приемите на идеологическата диверсия и пропаганда.

Програмите за нашата страна се водят под маската на обективност, но с брутална фалшификация на факти и действителност, като целта е да се влияе по някакъв начин на обществено-политическия климат в НРБ.

Тематиката на предаванията на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" включва въпроси насочени директно против социалистическата действителност в НРБ, ръководната роля на нашата партия, дружбата ни със СССР, против нашата литература и изкуство и отделни нейни представители.

Дейността на секцията непрекъснато се контролира и направлява от общото ръководство на радиото,с което се осигурява и политическата насоченост.

От началото на 1974 год. в програмата на радиото намери място,като кореспондент,беглецът-писател ГЕОРГИ МАРКОВ. Негови материали се излъчват редовно, независимо в какъв обем и на каква тема са написани. Очевидно, появяването му в мисиите на радиото е дошло да "освежи" блудкавата и банална програма, подготвяна на българска тематика. Материалите на ГЕОРГИ МАРКОВ са пропити със злоба и злъч по отношение на нашата страна и социалистическата ни действителност. Благодарение на обширните си връзки, които е имал в страната като писател, сега той пише материали срещу наши общественици, политически и културни дейци от позициите на "вещ и добре запознат" очевидец. Разработва темата за положението у нас, като изопачава фактите или борави с фабрикувани лъжи и твърдения за да станат материалите му пригодни за програмите на радиото.

Анализът на последните предавания на радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" показва, че "творенията" на ГЕОРГИ МАРКОВ ще намират място и в бъдеще в пропагандата на българската секция.

Според получените данни, във връзка с резултатите от Европейското съвещание в Хелзинки, западногерманското правителство възнамерявало да обедини предаванията на "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" (за страните от Източна Европа) и "ДОЙЧЛАНДФУНК" (предназначена за радиопредавания вътре в страната).

Из архивите на ДС

Правителството на ФРГ имало намерение, в резултат на това обединение, да увеличи времето за предаванията, тяхното професионално ниво и насоченост, за да задоволи изискванията на всички слоеве от населението на страните от Източна Европа. Заедно с това стремежът е да се нагоди програмата към политическата обстановка в света, след Хелзинки. Във връзка с това политическият контрол върху предаванията станал по-строг, но усилията са насочени към оказване на влияние и обработка на общественото мнение в социалистическите страни. Личният състав щял да бъде подбиран така, че да не се дава повод за нападки от страна на социалистическите страни.

Из архивите на ДС

328

След реорганизацията "ДОЙЧЛАНДФУНК" щяла да излъчва предавания за Полша, УНР и СФРЮ, а "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" - за Чехословакия (в т.ч. и на словашки), РНР и НР България. По наши данни за ръководител на радиото щял да бъде назначен служител от "ДОЙЧЛАНДФУНК" - социалдемократ, а МИХАИЛ АНТОНОВ щял да оглави българската, унгарската и румънската секции.

По решение на германското ръководство, в радиото е създаден редакторски отдел, който осъществява контакти с граждани на НРБ, пребиваващи във ФРГ и други капиталистически страни, за събиране на информация за предаванията за България. За сега този отдел е комплектуван изключително от немци и контактите в последно време са забранени за българи.

Пред наш източник, коментаторът по културните въпроси - ГЕОРГИ АСЕНОВ РУДАРОВ споделил, че е бил посъветван от немското ръководство на радиото, да направи постъпки пред българското правителство да му се разреши посещение в НРБ, като се използува споразумението в Хелзинки. Целта била, да се провери каква ще бъде реакцията на нашето правителство, след което да се вземе окончателно решение по въпроса за целесъобразността от неговото пътуване.

От изложеното могат да се направят следните изводи:

- По своето предназначение и конкретна дейност радио "ДОЙЧЕ ВЕЛЕ" се явява институт за идеологическа диверсия на противника против социалистическите страни;

- В изпълнение на задачите, по провеждането на вражеската пропаганда против НРБ и за набиране на информация, служители на радиото срещат български граждани, временно пребиваващи във ФРГ и други капиталистически страни, за ползуване "на тъмно". Не е изключено някои от българските граждани да се подлагат на обработка или за тях да се дават наводки на западногерманските специални служби;

- Във връзка със съвещанието в Хелзинки, западногерманското правителство търси нови по-гъвкави форми за легализиране на провежданата от тяхните радиостанции идеологическа диверсия и вражеска пропаганда. По същество административните промени ще доведат единствено до увеличаване програмите на радиостанциите.

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ - ДС
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР

Отпечатано в 2 екз.
№ 1 - ръководството
№ 2 - към дело
Изпълнител:0421/17394
Написала:ЛР
30.XII.1975 год.

Из архивите на ДС

УТВЪРЖДАВАМ,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV-ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК _____
3.1. _____ 1976 г.
С О Ф И Я

СТР.СЕКРЕТНО!
Екз.единствен

6

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

ОТНОСНО! Работата по радио "Дойче веле" през 1976 год.

I. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ

1. Набиране на информация за кадровия състав, формите и методите на работа, каналите за набиране на информация от състава на българската секция на радиото.

2. Провеждане на мероприятия за дескридитиране и компрометиране дейността на радиото и отделни негови служители, както и на активно използваните от тях кореспонденти.

II. МЕРОПРИЯТИЯ

1. По обект на разработка "Надежда" да се проведат мероприятия за окончателното й привличане към сътрудничество с цел използването й за получаване на информация за обекта и наводки за служителите от Българската секция. Проверка.

С получените данни за дейността на радиото ще бъдат запознати немските другари с цел провеждане на съвместни мероприятия по радио "Дойче веле".

Предавана на време в срокото

Срок: 30.V.1976 год.
Отг. Б.Драгов

2. Да се използват възможностите на аг."Крум", на ръководство

в отдел III на управлението за изучаването на МИНКА МИНДАЛОВА и останалите сътрудници на Българската секция,както и за изясняване на някои други въпроси около обекта.

Срок: 30.XI.1976 год.
Отг. П.Костов

3.Чрез агент "Райчо"да се изучи сътрудника на Българската секция СТЕФАН КИСЬОВ,близка връзка на обекта,и в зависимост от получените данни да му се открие вербовъчна разработка.

Срок:30.XI.1976 год.
Отг. П.Костов

4.От резидентурата и Центъра да бъдат използвани желанията на служители от обекта да посетят НРБ за добиване на лични впечатления,изучаване и създаване на възможности за провеждане на мероприятия за компрометиране на някои от тях.

Срок:30.XI.1976 год.
Отг. Захариев,Костов

5.Да се проведат мероприятия за привличането на обект "
" към сътрудничество,разширяване на разузнавателните й възможности и създаване на предпоставки за постъпването й в радиото и изпълнение на наши задачи.

Срок:/ 30.X.1976 год.
Отг. Захариев

6.Чрез наличната агентура и други оперативни възможности да се изучи подробно условията и начините за постъпване на работа в обекта с цел по-нататъшната ни работа по проникването в обекта.

Срок.30.XI.1976 год.
Отг.П.Костов,Захариев

ПРЕДЛАГА:_____
капетан

СЪГЛАСЕН:_____
Зам.началник отдел IV,
полковник _____

331
Из архивите на ДС

СТРОГО СЕКРЕТНО!
П Р Е П И С 8

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Дейността на радио "Дойче веле".

.....

На източника правело впечатление, че насоката и тонът на материалите изготвяни за излъчване били в зависимост от международната обстановка. В последно време, особенс след подписването на спогазумението в Хелзинки, изразните средства били в особено мека форма. Всички материали, независимо от тематиката се преглеждали и санкциснирали от шефа на българската секция МИХАЙЛ АНТОНОВ и той решавал дали материала ще бъде излъчен или не. Много често обаче, в зависимост от отношението си към този, който предлага материала ги приема без корекции, не се съобразява с мнението на останалите и нарежда да бъдат излъчени. Пример в това отношение са материалите на ГЕОРГИ МАРКОВ от Лондонската секция, чиито материали според източника били неподходящи за р. "Дойче веле". Те по-скоро прилягали за някой провинциален вестник или списание. Въпреки това М. АНТОНОВ веднага ги приемал и нареждал да бъдат подготвени записи за излъчване по радиото. Обикновено Г. МАРКОВ сам донасял материалите си и веднага си получавал хонорара. Преди две седмици той бил в Кьолн и оставил нови материали. Очаквал всеки момент да му се роди дете и много се вълнувал. Всички в сикцията знаели това и го закачали. В особено близки отношения Г. МАРКОВ бил с МАРИЯ АТАНАСОВА, която била технически редактор на записите.

Мнението на източникът е, че Г. МАРКОВ е в затруднено материално положение, не е добре обезпечен на новата си работа и постоянно предлага на "Дойче веле" материали срещу солиден хонорар. От началото на годината започнал да сътрудничи много активно и на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА"

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

79

Според източникът не съществуват връзки на зависимост и единсдействие между "Дойче веле" и РСЕ,както по отношение на предаванията,така и на ръководството.

МИХАЙЛ АНТОНОВ-шефа на Българската секция бил голям карие рист и пред нищо не се спирал за постигане на своите цели.

С ГЕОРГИ РУДАРОВ източникът бил в много добри отношения. Той бил много добър като човек и винаги подчертавал мнението си, че е напуснал България ~~без~~ да разсъди трезво,за което искрено съжалявал.Това свое мнение не криел сред колегите си,за което си спечелил тяхната омраза.Основната причина за това свое решение изтъквал породеното в него недоволство за това,че бил недооценен, а също така с известна доза авантюризъм от негова страна.Бил няколко пъти женен и развеждан,имал голяма дъщеря от първия си брак 16 годишна,която много обичал.Поради тези причини Г.РУДАРОВ бил в постоянен разрез и разправии с РУМЯНА ТАСЛАКОВА и СТЕФАН ЖЕКОВ. Обичал подчертано България и на тази тема били в постоянен спор със СТЕФАН ЖЕКОВ,с когото били в един кабинет.По тази и други причини са го злепоставили пред началниците и бил лишен от правото да чете по радйото.Изтъкнали,че бил много драматичен в четенето, допущал грешки и това омаловажавало предаванията.Източникът посочва,че Г.РУДАРОВ бил ,бързо излизал от равновесие и това наистина му пречело.Всяка грешка допусната от него в началото на предаването/четенето/проваляла понякога почти цялото предаване,защото след нея следвали още много,особено когато се налагало директно предаване.Последната му жена била германка,която работела в радйото,в редакция "Писма на слушателите".

РУДАРОВ имал голямо желание да посети България и види майка си и брат си,когато говорел на тази тема винаги се просълзавал Изразявал обаче определен страх,че ако стидел в България нямало д го пуснат да се върне.

По отношение на Р.ТАСЛАКОВА източника има много лошо отношение.Нейното отношение към хората рязко се променило след като била назначена за заместничка на М.АНТОНОВ.ТАСЛАКОВА се възгордяла започнала да говори с надменен тон и да отбягва по ниско стоящите от нея.

Из архивите на ДС
333

Из архивите на ДС

Състава на българската секция на "Дойче веле"в момента бил следния:МИХАЙЛ АНТОНОВ-завеждащ секцията,РУМЯНА ТАСЛАКОВА-зам.завеждащ,ГЕОРГИ РУДАРОВ,ХРИСТО КУНТЕВ,СТЕФАН ЖЕКОВ,СТЕФАН КИСЬОВ, МАРИЯ АТАНАСОВА,НАДЕЖДА ЧОЛАКОВА,МИНДАЛОВА,КОНСТАНТИН ПАЛАШЕВ и КИВОРК КИВОРКЯН.

Шеф на направлението-българска,унгарска и румънска секции бил г-н ШОЛДЪР.Той бил много коректен,проявявал разбиране и уважавал служителите.Стараел се да разбере и реши проблемите им.Имал желание да организира среща с нашето посолство,но срещу съпротивата на М.АНТОНОВ,който бил много недоволен от едно интервю с него излъчено по Българската телевизия.

Стария началник на това направление бил г-н Stroh, който обаче се отдал на свободна журналистическа практика и се преместил да живее в гр.Мюнхен.

Източникът е изказъл безпокойството си,че след няколко месеца началник на тяхното направление щял да стане някой си г-н Kirch -дългогодишен журналист в Москва,понастоящем началник на руската секция.Същия бил много надменен,груб и изключително лошо настроен към социалистическите страни.

Наскоро била проведена среща на румънската секция на радио "Дойче веле"с румънското посолство и тя се оказала много полезна.

.....

"Н А Д Е Ж Д А"

1.VI.1976 год.

51

строго секретно!
екз.единствен

УТВЪРЖДАВАМ
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК _____
31 I 77

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

П Л А Н

ОТНОСНО: Работата по обект "СИРЕНА" през 1977 год.

I. ОСНОВНИ ЗАДАЧИ

1. Изучаване на формите и методите на работа, кадровия състав и каналите, по които събират информация за нашата страна.

2. Провеждане на пропагандно-разобличителни мероприятия за дескридитиране и компрометиране дейността на радиото, отделни негови служители, както и лицата използвани като кореспунденти.

II. МЕРОПРИЯТИЯ

1. Да продължи използването на аг. "НАДЕЖДА" по придобиване на документация и информация за обекта, както и за изучаване поведението и отношението към нашата страна на ИР работещи в радиото.

Срок- 31.XII.1977 год.
Отг. Б. Драгов, Костов, Захариев

2. Ще бъдат проведени мероприятия за разширяване на разузнавателните възможности на ОВ "ЗЕЛМА" като источник за набиране на информация за обекта.

Срок-30.IV.1977 год.
Отг. Захариев, П. Костов

Из архивите на ДС

3.След внимателна преценка в разработването на "СИРЕНА"ще бъдат включени аг."БОЯН",аг."ПАВЛОВ"и аг."ИВАНОВ" на ръководство в Софийско градско управление на МВР.Агентите имат възможности за работа и добри връзки в обекта,които ще бъдат използвани за събиране на данни за радиото и за отделни негови служители.

Срок- 31.III.1977 г.
Отг.П.Костов

4.Чрез агент "КРУМ"на ръководство в отдел III на управлението ще продължи изучаването на служителката от българската секция на радисто МИНКА МИНДАЛОВА.Ще бъдат изучени възможностите и проведени мероприятия за разширяване възможностите на агента и по други служители на радисто и ИР от вражеската емиграция.

Срок-31.VIII.1977 год.
Отг.П.Костов

5.Ще бъдат подготвени компрометиращи обектите данни,които биха могли да се използват в провеждане на пропагандно-разобличителни мероприятия по отношение на обект "СИРЕНА".

Срок-30.V.1977 год.
Отг.П.Костов, Захариев

6.Ще бъдат изучени възможностите за работа по обекта на другите поделения с цел провеждане на съвместни мероприятия по обекта както и за по-правилно използване на наличната агентура в разработката на "СИРЕНА".

Срок-31.VI.1977 год.
Отг.П.Костов

Нап.в 1 екз.
Изп.17394
29.XI.1976 год.
С о ф и я

ПРЕДЛАГА:
Капитан

СЪГЛАСЕН:
ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV,ПГУ-ДС
ПОЛКОВНИК

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно !

XII

ДА СЕ РА...
ЗА XIV ...

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ - ДС
Рег. № 11850 ... 1
6 VII 19 77 год.

ДО НАЧАЛНИКА
НА ВТОРО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
Т У К

МВР-ПОДЕЛЕНИЕ 25025
Вх. 19597 13.ЮЛИ 1977

ИНФОРМАЦИОННО СЪОБЩЕНИЕ

ОТНОСНО: Някои данни за българската секция на радио "Дойче веле".

По наши данни, през м.май 1977 год. в компания с Мария Атанасова и Стефан Кисьов, ИР Антонов бил изразил неудовлетвореност от малката слушателска аудитория на предаванията на български език на радио "Дойче веле".

Освен това, той споделил, че ръководството на радиото не им позволявало да работят като журналисти извън него.

Служителите от българската секция на "Дойче веле" нямали много връзки с местни граждани, живеели в много тесен кръг

Понастоящем радиото търсело говорител на български език.

ЗАМ.НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛ.У-НИЕ-ДС
ГЕНЕРАЛ-МАЙОР :

Отп.в 3 екз.
№ 1 - ВГУ-ДС
№ 2 - КД
№ 3 - VI у-ние-ДС
Изп.-04/808/17719
Отп.-ЦР/7458
София, 6.VII.77г.

13.VII 1977 г.
Размножено в 1 екз.
и изпратено XIV ...

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

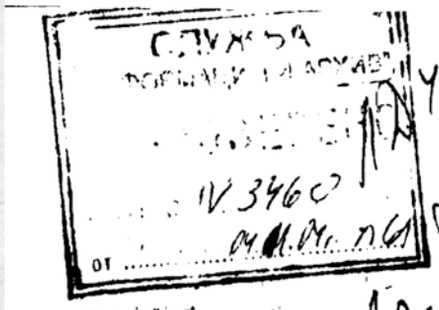

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО НАЧАЛНИКА НА ВТУ-ДС

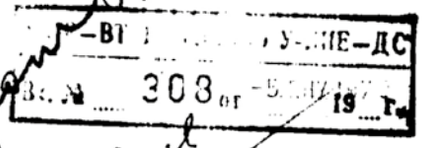

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Предотвратяване на запланувана от радио "Дойче Веле" демонстрация по време на изложбата на книгата във Франкфурт на Майн, ФРГ

По данни от надежден източник, през м.октомври т.г. радио "Дойче Веле" било планирало провеждането на демонстрация пред българския щанд по време на изложбата на книгата във Франкфурт на Майн. В демонстрацията щели да участвуват около 100-150 души български изменници на родината и местни граждани.

Предвиждало се демонстрацията да бъде мълчалива, като участниците в нея трябвало да носят запалени свещи и портретите на ИР ГЕОРГИ МАРКОВ и ИР ВЛАДИМИР СИМЕОНОВ. Част от демонстрантите със запалени свещи в ръка трябвало да седнат в района пред българския щанд.

За провеждането на демонстрацията организаторите от радио "Дойче Веле" били получили официално разрешение от Министерството на вътрешните работи на ФРГ. Няколко дни преди откриването на изложението разрешението било отменено и демонстрацията забранена.

За предотвратяването на демонстрацията спомогнали направените предварителни постъпки по официална линия от ръководството на ЕДМ пред Министерството на външните работи на

62

2.-

ФРГ и полицейските органи във Франкфурт на Майн за защита на българския щанд.

2 1 1978 г.

С о ф и я

Отп. в 2 екз.
№ 1 - др. Шопов
№ 2 - КД
Доразмн. в 3 екз.
№ 3 - др. Савов
№ 4 - ВГУ-ДС
№ 5 - VI у-ние-ДС
Изп. 041941/17076
Пап. ТИ-04-3887

8.1 1979 г.
Разм[illegible] 1 [illegible]
и изпр[illegible] 14 [illegible]

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛ.У-НИЕ-ДС
ген.-майор: [signature]

74

СТРОГО СЕКРЕТНО

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 18046, екз. №
09. 11. 1981 19 год.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ИНФОРМАЦИЯ

ОТНОСНО: Организацията на работа в българската секция на радио "Дойче Велле"

По данни получени от агентурен източник в българската секция на радио "Дойче Велле" работят 13 души. От 1.10.1981 година за щатен служител е бил назначен ИР Боян Керчев. Същият бил завършил немска филология в ГДР и защитил кандидатска работа.

Българската редакция подготвя за излъчване материали от кореспондентите на радио "Дойче Велле" в чужбина и общо политическа информация получена от пресата и телевизията.

Радио "Дойче Велле" имало кореспонденти в следните райони: Близкия изток, Балканските страни – Румъния и Югославия, САЩ – Вашингтон, които работели и за другите средства за масова информация. Ползувало услугите и на кореспондентите акредитирани в социалистическите страни.

Информация получавали и по телекс от DPA /Дойче Пресе Агентур/ предназначена за всички

редакции: новини, икономическа и политическа проблематика и по положението в Полша.

Обработвали материали и от ежедневниците: Франкфуртер Алгемайне, Зюддойче Цайтунг, Франкфуртер Алгемайне и Ди Велт.

Освен това в самата редакция имали два телекса по които получавали директна информация от кореспондентите в страната, чужбина и от редакторите на радио "Дойче Велле" - кореспонденции и коментар.

341

Програмата на българската секция се съставяла по следния начин:

- По телекса бил получаван всеки ден план предназначен за обединения отдел на югоизточните страни, обединяващ всички редакции. В него имало коментарии и информации с името на източника. Шефа на секцията М.Антонов всекидневно в 10 часа присъствувал на съвещание, в което вземали участие всички шефове на редакции. На него шефа на обединения отдел за югоизточните страни набелязвал групов план. Съобразно този план всеки шеф на редакция давал указания какви материали да се включват в дневната програма. На първо място най-актуалните. Предвидените за излъчване материали се превеждали, редактирали и предавали за включване в програмата. От предвидени за програмата материали всеки от сътрудниците на секцията вземал определена тематика, превежда материала и преведен на български го връщал за проверка и редактиране извършвани от М.Антонов и Р.Таслакова. След това Мария Атанасова взема готвените материали за дневната програма и с двама души отива в студието за запис. Тя определя кой ще участвува

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

в записа. След извършване на записа ролките отивали в студието за излъчване. /Общо за всички редакции/.

Сутринното предаване било от 11 до 11.45 часа. Всяка сутрин имало дежурен, който правел на живо сутрешните новини. Дежурният започвал работа в 9.30 часа, като имал задължение да получи от Редакция "Новини" /общо за цялото радио/, материалите на немски език, определени за излъчване от българската редакция. От 9.30 до 11.00 часа той ги превеждал, след което отивал в студио Лайф /предаване/ където след излъчване на постоянния текст: "Тук е Дойче Велле, предаване на български език" започвал да чете новините. За това предаване новините били излъчвани без предварителна редакция ва доверие на сътрудника.

Нормално останалите служители започвали работа в 8.30 часа, като подготвените до 10.30 ч. от тях материяли се записвали за излъчване в предаването от 11.00 ч., след което дежурния прочете последните новини.

След обяд предаването било от 17.30-18.20 ч. В същия поредък се превеждали, записвали преди предаването и отнасяли в студио Лайф за излъчване. Имало общо 4 студия Лайф - за излъчване, едното от които ползувала българската секция. Имало и други такива студии, но те били предназначени само за немците.

Вечер предаването се излъчвало от 22.30 до 23.00 часа. Всичко което било предвидено за вечерното предаване се записвало през деня.

Вечерният дежурен отивал на работа в 15.00 часа. Той превеждал новините за следобедното предаване, като

текста получавал в 15.30 часа от общата редакция "Новини". До 17.30 ч. той ги превеждал на български и в 17.30 ч. отивал в студиото да ги чете.

Който е правил следобедното предаване взема от общата редакция "Новини" в 20.30 ч. материала, превежда го и в 22.30 ч. влиза в студиото и го чете на живо, около 10 минути, след това се включват за излъчване подготвените през деня записи за вечерното предаване,което в него се повтарят някои излъчените след обяд материали.

Из архивите на ДС

Отпеч.в 1 екз.
№ 1 - КД
Изп.04-8573
Нап. ДС 04.-2333
9.XI.1981 г.

МАЙОР: /Д.Пеев/

231
44

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег.№ 6858, екз.№
23.04.19884 год.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Дейността на радио "Дойче веле"

Институтът за обществено право "Дойче веле", една от големите информационни агенции в Европа, излъчва над 10 телевизионни програми и множество радиопрограми на ултракъси, къси и средни вълни.

Предаванията на радио "Дойче веле" на къси вълни са предназначени предимно за чужбина и се излъчват от девет предавателя с мощност 100 kвт, разположени в близост до Кьолн, и други девет предавателя с мощност по 500 kвт, намиращи се близо до гр. Аугсбург, ФРГ. Излъчваните от тези предаватели програми се приемат и усилват от релейни подстанции, разположени както следва: в Африка - две по 250 kвт (за целия континент), в Португалия - две с мощност по 250 kвт, които са

предназначени за всички социалистически страни, и на остров Малта - три по 250 квт, които покриват средиземноморския район, Близкия Изток, Северна и Южна Америка и част от Азия. Съвместно с Би Би Си е построена ретранслаторна станция и на Карибските острови с два предавателя по 250 квт, откъдето също се излъчват програми за Северна и Южна Америка. Предвижда се построяването на ретранслаторна радиостанция в Шри Ланка, с която да се излъчват предавания за Югоизточна Азия, Япония и Австралия.

Радио "Дойче веле" е започнало своите предавания на 03.05.1953 г. и оттогава непрекъснато разширява и увеличава броя на програмите си. Понастоящем радиостанцията излъчва 93 програми на 34 езика. Те съдържат предимно новини, коментари и съобщения из областта на политиката, икономиката, науката, спорта, културата и изкуството.

Според изявления на ръководството на радиото, "Дойче веле" е независима радиостанция с право на самоуправление, която в предаванията си не изразява ничие мнение, а само правдиво отразява получените от другите средства за масова информация данни. Изрично се подчертава, че "Дойче веле" не е радиостанция на дисиденти. Същевременно обаче не се крие факта, че издръжката на радио "Дойче веле" се отпуска от Министерството на вътрешните работи на ФРГ.

Директор на радио "Дойче веле" понастоящем е бившият посланик на ФРГ в Израел и бивш кмет на Западен Берлин КЛАУС ШЮТЦ. Той осъществява ръководството на радиото с помощта на управителен съвет, занимаващ се с административните въпроси, и съвет по радиопредаванията, който отговаря за съставянето

на програмите.

Предаванията за отделните райони на света се подготвят и осъществяват от следните отдели:

- отдел за Източна Европа - за социалистическите страни без България, Румъния и Югославия;

- отдел за Югоизточна Европа - с отделни секции за България, Румъния, Югославия, Гърция и Турция;

- отдел за Азия - със секции за Индонезия, Япония, Китай и предавания на английски език;

- отдел за Близкия Изток - арабска, персийска, магребска и др. секции;

- отдел за Северна Америка;

- отдел за Латинска Америка - испанска, бразилска и португалска секция;

- отдел за Африка - секции за изготвяне програми на английски, френски, португалски и някои африкански езици.

Заслужава внимание фактът, че отделът за Югоизточна Европа изготвя и излъчва отделни редовни предавания както на български, така и на македонски език.

От края на 198[illegible] г. всички служби и секции на радио "Дойче веле", както и неговото ръководство, са настанени в нова модерна сграда на адрес: гр. Кьолн 51, "Andernacherstrasse" N 2, Bayernthal -. В нея действува Централен

координационен блок, чрез който по-ефективно се използуват общите комуникационни средства и се подобрява съгласуваността на предаванията на отделните секции.

Подобрено е и снабдяването на секциите с чуждестранни ежедневници и някои месечни политико-икономически задгранични издания. Особено внимание в това отношение е отделено на секциите, подготвящи предавания за страните от социалистическата общност и развиващите се страни. При сегашната организация задграничните ежедневници се получавали от секциите същия ден или най-късно на следващия.

Чрез координационния блок отделните секции били снабдявани и с конкретни подходящи записи от радиопредаванията на съответните страни и с телексна информация от задграничните кореспонденти на радиото.

В българската секция на радио "Дойче веле" като постоянни служители работят 13 души, по народност българи, почти всички ИР. Ръководител на секцията понастоящем е ИР МИХАИЛ АНТОНОВ.

От декември 1989 г. българската секция е разделена на три работни групи, в зависимост от тематиката на подготвяните предавания:

1. Работна група "Новини" с отговорник ИР СТЕФАН КИСЬОВ и сътрудници ИР БОРИСЛАВ ЕМАНУИЛОВ и ИР ЗДРАВКО ТАНТИЛОВ.

Групата ежедневно подготвя по два коментара - за обедното и за вечерното предаване на български език.

Из архивите на ДС

348

1. Работна група "Хроника" с отговорник ИР РУМЯНА ТАСЛАКОВА и сътрудници ИР ЖЕНИ ГЕОРГИЕВА и ИР СТЕФАН ЖЕКОВ

3. Работна група "Обзори" с отговорник ИР АСЕН ИГНАТОВ и сътрудници ИР БОЯН КЕРЧЕВ и ИР МАРИЯ АНТОНОВА (съпруга на МИХАИЛ АНТОНОВ).

Тази структура на секцията дава възможност за по-целенасочено и всеобхватно отразяване на събитията в България, ФРГ и света, с което се цели да се повиши интереса на българските слушатели към предаванията на радиото.

Българската секция на радио "Дойче веле" освен предаванията, предназначени за широки кръгове слушатели, подготвя и такива, предназначени само за определена категория. По-голямата част от тези предавания е насочена към творческата и научно-техническата интелигенция, ръководни партийни и държавни дейци, студентската младеж и др.

Основно място в тематиката на предаванията на българската секция заема антисъветизмът. Той е постоянна величина в емисиите на радиото и се чувствува във всяко отделно предаване, независимо на каква тема е то.

Антибългарските нападки се свеждат главно до следното_

- нападки срещу БКП и нейните ръководители, отхвърляне на партийното ръководство на идеологическия и културния фронт;

- стремеж да се "деидеологизират" литературата и изкуството, да се премахнат от тях всякакви елементи на класово-партиен подход;

- нападки срещу средствата за масова информация в нашата страна;

- остри нападки срещу пролетарския интернационализъм и широка реклама на национализма.

Българската секция на радио "Дойче веле" се стреми да реагира своевременно на международните събития, особено на тези, засягащи отношенията Изток-Запад. Така например дълго преди започването на Белградската среща и по време на провеждането й в предаванията си на български език радио "Дойче веле" се включи в провежданата кампания от средствата за масова информация на Запад за "разобличаване" на СССР и другите социалистически страни във връзка с "неспазването" от тяхна страна на принципите и основните положения от Заключителния акт от Хелзинки. За този стремеж на ръководството говори и фактът, че от ноември 1982 г. в българската секция на радиото е създадена временна работна група, която обработвала всички материали, публикувани в западните средства за масова информация във връзка със "случая Сергей Антонов" и подготвяла въз основа на тях материали за излъчване на български език. Тази група се ползувала с предимство при получаване на материалите, а подготвяните за излъчване записи се проверявали лично от ръководството на радиото. Изискванията към тези материали били те да бъдат във внимателен и възпрежан тон, който да не ангажира "Дойче веле" с мнението на западногерманското правителство.

В заключение следва да посочим, че радио "Дойче веле" играе значителна роля в провежданата идеологическа война на

Из архивите на ДС

349

Из архивите на ДС

Запада срещу социалистическите страни, но поради особения статут на същото антикомунизмът има в повечето случаи прикрит характер.

Отп. в 2 екз.
№ 1 - ЦИОУ
№ 2 - КД
Изп. 04-___/8503
Нап. ВБ/04-910
23.04.1984 г.
С о ф и я

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 04:
ПОЛКОВНИК
26.04.84 (Р.Тошков)

350

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

0615846 / 19 XII

За служебно ползуване!

247

Вх.№ 1750 18 XII 85

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪНШНИТЕ РАБОТИ

София, 11 декември 1985 година

№ С-93-00-157

Др. Кацев В., направете необходимото. Г. Шопов

Др Болдженов

ДО

ДР. ГРИГОР ШОПОВ
ПЪРВИ ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР НА
ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТР. РАБОТИ
ПОДЕЛЕНИЕ 72000
Вх. № 17599 от 12.12 1985 г.

ДРУГАРЮ ШОПОВ,

От редица години въпросът за заглушаването на предаванията на радиостанция "Дойче Веле" на български език се поставя от западногерманската страна при всички политически разговори между министерствата на външните работи на двете страни - на ниво министри, заместник-министри и началник на отдели. Вероятно това ще остане тяхна практика и в бъдеще, тъй като единствената национална радиостанция, заглушавана от нас, е именно "Дойче Веле", а прекратяване заглушаването на предаванията на "Гласът на Америка" и на "ББС" на български език се представя от страна на ФРГ като наша отстъпка след съответен американски и английски натиск (така са представени нещата миналата година в Бундестага от тогавашния държавен министър в Министерството на външните работи А. Мертес).

При последните политически консултации между двете министерства на външните работи, 18-19 ноември т.г. в Бон, отново бе поставен този въпрос. От западногерманска страна бе съобщено, че след срещата Младенов-Геншер през март т.г. в София, от "високо място"

Из архивите на ДС

в Министерството на външните работи на ФРГ било изпратено писмо до ръководството на "Дойче Веле", в което били съобщени бележките на българското правителство по характера на предаванията. От българска страна бе посочено, че независимо от писмото клеветническите предавания против НРБ не са престанали, като бяха цитирани конкретни фрази от материали, излъчени на 7 ноември, които бяхме получили от Вас преди консултациите. Западногерманската страна бе принудена да признае, че цитираните формулировки не отговарят на критериите за нормално общуване между народите, но въпреки това настоя, че заради една или друга формулировка не следвало да се заглушават цели предавания.

352

Според Министерството на външните работи следва да се доразвие положителният ефект от цитирането на конкретни фрази от предавания. Например при следваща среща на политическо равнище - вероятно срещата между др. П. Младенов и Х.Д. Геншер през лятото на 1986 г., би било целесъобразно да представим на западногерманската страна списък от такива материали, излъчени по "Дойче Веле", които не отговарят на нормалното общуване между народите. За тази цел е необходимо и в бъдеще да се записват по-изявено антибългарските предавания и да ни се предоставят в техния оригинал, т.е. така, както са били произнесени, а не преразказани. Необходимо е да се посочва кой от журналистите е направил съответното предаване. Това ще помогне на усилията ни да дискредитираме пред западногерманската страна една или друга фигура от враждебно настроените спрямо нашата страна журналисти в радиостанция "Дойче Веле".

Благодаря Ви за съдействието.

ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР:
/Л. Гоцев/

Размножено в 4 екз.
Изпратени по списък
към оригинала
София, 7.01.19.86

110

СТРОГО СЕКРЕТНО !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Радио " Свободна Европа "

Радио " Свободна Европа " е създадено през 1950г. с център в гр. Мюнхен ,Енглишен Гартен 1,Западна Германия,като съставна част на образувания през 1949г. американски "Комитет за Свободна Европа ", намиращ се в НЮ ЙОРК,110 Уест 57 Стриит. Финансирането на комитета и радиото става посредством движението "Поход на свободата ",както и от американски политически и финансови дейци като генерал Лушъс Клей ,Дуайт Айзенхауер ,членове на Държавния департамент и прадставители на индустриални фирми като тази на Форд .

"Комитетът за Свободна Европа " си поставя за цел да използува цялостно вражеската емиграция в борба срещу страните от социалистическия лагер. Това той осъществява чрез своите три отдела : I. Отдел за културно сътрудничество с "поробените народи";II.Отдел за връзки със САЩ;III.Отдел за връзки с националните комитети на вражеската емиграция, а така също и чрез радио "Свободна Европа ".

Ръководетвото на радио"Свободна Европа " в Мюнхен има следния състав : директор -Ричард Кондън ; заместник директор -Мичи; политически съветник - Уилям Грифит , бивш сътрудник на американския върховен комисар в Бавария;заместник политически съветник-Соренсен ,който се занимава с анализ на резултатността и влиянието ,което имат предаванията на радио "Свободна Европа " в страните с народна демокрация.Към ръководството спадат и следните две отделения :

1. Отделение личен състав,оглавявано от Ериксъи и Хенингер . Същото се занимава с материалното обезпечение на работещите в радиото , урежда документите им ,тъй като повечето от тях не са немски граждани и др. Личният състав на радиото е

Из архивите на ДС

от 177 души , от които 118 американци, а останалите представители на вражеската емиграция.

2. Отделение на сигурността, оглавявано от Ото Фишер . Същото контролира дейността и личния живот на работещите в радио " Свободна Европа ". На контрол се подлагат всички писмени и лични връзки. На това отделение е подчинена и частната полиция,която охранява зданията на "Свободна Европа" в Мюнхен .

Радио "Свободна Европа " се състои от три основни отделения:

I.Осведомително отделение.В него се концентрират всички сведения пристигащи от филиалите на " Свободна Европа", от агенциите на печата и американските разузнавателни служби. Сведенията се проверяват,дава им се оценка и се класифицират. Част от тях се предоставят на "Програмата" за радиопредавания, а останалите - на американската разузнавателна служба.Осведомителното отделение ръководи филиалите на радио " Свободна Европа " в различните страни,в които то разполага с мрежа от кореспонденти ,осведомители и агенти.Шефове на осведомителното отделение са Талбот Худ ,Джидий и Чарлз Рихтер.Осведомителното отделение се подразделя на поделения за :

а/Оценка на съобщенията , където се проверяват постъпващите сведения,дава им се оценка и коментар.Работещите в това поделение разполагат с различни пособия: карти ,списъци, книги , картотеки и др.Поделението за оценка на съобщенията има чехословашка,полска,унгарска и българо-румънска групи. Последната обработва и постъпващите сведения за Албания.Тя се оглавява от бившия майор Тодор Христов Дамянов . В българо-румънската група работят освен Дамянов,Йордан Дамянов,Сербезов,румънеца Георгиу и румънката Маниу.

б/Наблюдение върху радиопредаванията на страните с народна демокрация/подслушване/.Всички наши радиопредавания се записват на ленти и се предават за оценка, за да бъдат обработени и използувани.

в/Архив.

г/Кантора.

д/Преводаческо отделение.

Из архивите на ДС

е/Филиали на радио " Свободна Европа "в различните страни .Такива съществуват в Германия,Швеция,Франция,Англия,Австрия Италия и Турция.Всеки филиал се отбелязва с римска цифра както следва:

I.=Мюнхен=
II.=Стокхолм=
III.=Берлин=
IV.=Париж=
V.=Истанбул=
VI.=Рим=
VII.=Триест=
VIII.=Велс=
IX.=Виена=
X.=Хамбург=
XI.=Грац=
XII.=Лондон=
XIII.=Линц=

Филиалите се намират под прякото ръководство на Осведомителното отделение , като връзката между тях се осъществява чрез куриерска поща и телепис.

II. Отделение"Програма и радиопредаване". Същото е разделено по национални групи,които съставят и предават програмите на радио " Свободна Европа".Българската и румънската групи се намират в Турция.

III.Техническо отделение . В него работят американци и немци в качеството на технически персонал;същите се грижат за осъществяването на радиопредаванията и за наблюденията върху радиопредаванията на страните с народна демокрация. За своите радиопредавания радио"Свободна Европа" разполага с 28 предаватели на къси вълни и един на дълги вълни.В техническото отделение се изработват подвижни предаватели на къси вълни ,с които се снабдяват агентите при провеждане на вражеска дейност в страните с народна демокрация. Тяхните предавания се записват на лента и се предават на центъра на радио "Свободна Европа "в Мюнхен.

Почти всички български изменици,работещи в радио "Свободна Европа" са привърженици на "Българския Национален Фронт" /БНФ/.Освен Тодор Дамянов и син му Йордан Дамянов , по линия на България в радио " Свободна Европа " работят още Мильо Милев ,който е главен отговорник, Евдоким Евдокимов,Стефан Маринов,Живко Печилов,Апостол Матакиев ,Янко Минчевски,Асен Мандиков,Тодор Жеков,Илия Велинов,Лука Ненов,Павел Царвулков,

Славчо Манчев ,Евгени Силянов и д-р Неболиев. БНФ води борба да отнеме възможността на БНК/ Българския Национален Комитет / да настани свои хора на работа в радиото, въпреки че американците са съгласни да бъдат приети и представители на БНК, които обаче да стоят настрана от борбите ,водещи се между БНФ и БНК.

25 юли 1956 година
С о ф и я

Из архивите на ДС
356

Др. министр за сведение Г. Кумбу 15/XII-56 г.

157

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Общественото мнение в Западна Германия за предаванията на радио "Свободна Европа".

I.

В подготовката и провеждането на контрареволюционните действия в Унгария важна роля изигра радио "Свободна Европа" със седалище в гр.Мюнхен - Западна Германия. Установен факт е, че трите радиопредаватели по време на събитията в Унгария са били организирани на унгарска територия от хората на радио "Свободна Европа". Всички национални секции при радиото работят по общ план, изработен от САЩ. С цел да се усили пропагандата, провокациите и саботажите, правителството на САЩ отпусна допълнителни средства за радио "Свободна Европа". Последното организира и радиопредавателната станция "Христо Ботев" , разположена в Солун, която говори от името на "българските национал-комунисти". Особено оживената провокационна дейност на радио "Свободна Европа" напоследък обърна вниманието на различни обществени среди в Западна Германия, които взеха неблагоприятно за него становище.

На 10 ноември т.г. западногерманските Социалистическа партия, Свободно демократическа партия и Общогермански блок излязоха пред Министерството на външните работи в Бон с обвинение срещу дейността на радио "Свободна Европа". Безотговорните обещания на това радио пред унгарските "борци за свобода" са били една от главните причини за проливането на излишна кръв. В отправеното обвинение се иска да бъде забранена

Из архивите на ДС

дейността на радио "Свободна Европа" на германска територия. Въз основа на това обвинение, федералното правителство в Бон е решило:

- да подложи на проверка предаванията на радиостанция "Свободна Европа" в Мюнхен, като за целта се запознае с магнетофонните записи на предаванията от последните 30 дни;

- да се задължи писмено радио "Свободна Европа" да се въздържа от политически прояви, които "по мнението на федералното правителство противоречат на целите на неговата политика".

358

II.

За да бъде заглушено недоволството на общественото мнение и се предотвратят евентуалните по-съществени решения на правителството, Ернст Лангендорф, един от ръководителите на радио "Свободна Европа", публикува на 5 октомври т.г. статия във в. "Райнишер Меркур", неофициален орган на Християн-демократическия съюз. Авторът свързва възникването на радио "Свободна Европа" с дейността на генерал Луциус Д.Клей, бивш военен комендант на американската зона в Германия, един от създателите през 1949 г. на организацията "Кръстоносен поход на свободата", наброяваща днес около 26 милиона американци. За разлика от радиостанцията "Гласът на Америка", официален орган на американското правителство и подведомствена на Държавния департамент, радио "Свободна Европа" служело като "независимо, частно предприятие". То се явявало като "продължение на старите радио Варшава, радио Прага, Будапеща, Букурещ и София". Предаванията за Румъния и България траели от 8 до 10 часа дневно. Излъчванията ставали от три групови предавателни станции, намиращи се в Португалия и Германската федерална република. Персоналът общо възлизал на 1300 души и се разпределял както следва: 680 души немци; 120 американци; останалите 500 души се разпределяли между поляци, чехи, словаци, унгарци, румънци и българи. Благодарение на модерните технически съоръжения предавателната станция "Свободна Европа" преодолявала смущенията. Позовавайки се на някои нападки от страна на полски списания и писма на слушатели, авто-

рът на статията заключава, че радио "Свободна Европа" давало добра политическа информация на "поробените народи" и разобличавало комунистическите режими. Когато се поставяли въпроси за бъдещето, радио "Свободна Европа" най-усърдно поддържало тяхното "европейско разрешение". Никое друго радио не било говорило толкова много за "европейска федерация". Политическите позиции на радио "Свободна Европа" били тези на "свободния свят", а именно "освобождението на 70 милионното население на източноевропейските сателитни държави", обединението на Германия, "отблъскването на всички лъжи по адрес на Североатлантическия пакт" и т.н.

24.XI.1956 година
С о ф и я.

Из архивите на ДС
359

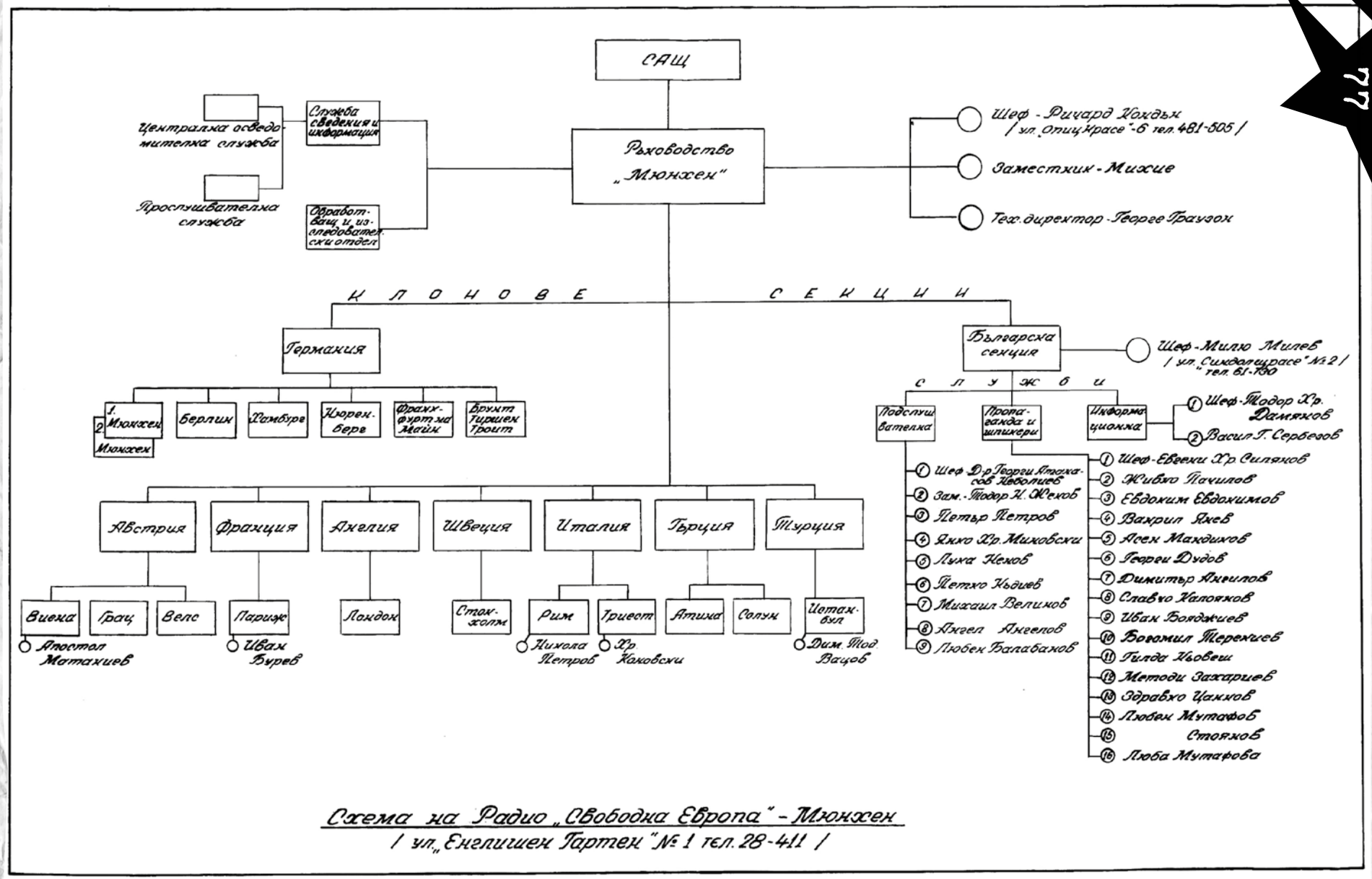

Схема на Радио „Свободна Европа" - Мюнхен
/ ул. „Енглишен Гартен" № 1 тел. 28-411 /

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно!

Екз.№ 1

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Указател на подготвяните от секцията за изследване и оценки при информационната служба на радио "Свободна Европа" нови бюлетини по изучаването на България, както и други материали, поместени в бюлетините на радио "Св.Европа" за м.м. X и XI 1958 година.

1. В бюлетин № 380 "Е" на радио "Свободна Европа" е поместено съобщение, че секцията по оценяване и изследвания при Информационната служба на радио "Свободна Европа" е изготвила следния указател на подготвяните от секцията бюлетини за "изучаване" на България:

Авторски инициали, т.е. инициали на лицата, които са изготвили или ще изготвят бюлетините.	Общо заглавие на бюлетина и засегнатите в него въпроси	Приблизителна дата на издаването на бюлетин
ТД/КК	Аграрната политика на БКП след 1944 г.-колективизация; държ.стопанства; механизация, резултати от партийната политика.	Средата на м.декември 1958 г.
ТД/КК	Образованието при комунистическото правителство - нови насоки; политехническо образование.	Средата на м.февруари 1959 г.
ВС	Достъп до висшето образование.-Изследване на въпроса как равните възможности спо-	Края на месец февруари 1959 г.

	ред конституцията се прилагат в действителност.Различните слоеве от населението,които посещават университетите.Привилегии за комунистите.	
ТД/КК	Църквата в България-религиозни групи в България; Отношенията между държавата и църквата; увеличение на антирелигиозната офанзива; резултати от офанзивата.	Средата на м. март 1959 г.
ТД/ВС	Селскостопански доходи в България-от декар и общото производство на жито,тютюн,продове и зеленчуци.	Края на м. март 1959 г.
ТД/ВС	Финансови и търговски аспекти на селскостопанското производство.Производствени разноски; Правителствени търговски цени; свободен пазар.	Средата на м.април 1959 г.
ТД/КК	Дейността на кооперативните стопанства-дохода на кооперативния стопанин за трудов ден в натура; доход от земята за лично ползване; значение,методи за изчисляване на заплащането на селянина за изработени трудови дни; привилегии на кооперативните стопани.	Края на м. април 1959 г.
ТД/ВС	За скотовъдството в България-цели, постижения, недостатъци,сравняване на скотовъдството с това до комунистическия период.	Средата на м.май 1959 г.

ТД/КК	Юридическата професия в България- адвокатски колективи; отношение на адвокатите към клиентите им.	Към края на м.май 1959 год.
ТД/КК	Профсъюзите в България- история на профсъюзното движение в България; структура, ръководство, задължения на сегашните профсъюзи.	Средата на м.юни 1959 год.
КК	Проблемът за безработицата в България- причини за безработицата /на 1 август 1957 г. е бил публикуван бюлетин за безработицата в България/	Края на м. юни 1959 г.

Из архивите на ДС

2. В бюлетина на същата секция, носещ № 340 "Е" от 6.XI., 7.XI., 24.X., 12.XI., 31.X., 29.X., 26.XI., 22.XI. и 28.XI.1958 год. са поместени уводни и други статии на български вестници, преведени на английски език.

3. В бюлетина на секцията от 28.X.1958 г. е поместен доклад /по оценяване на обстановката в България/ на тема "Изпълнението на българ.държ.план за 1958 год. / януари-септември вкл./."

В началото на доклада са поместени данните от съобщението на Центр.статистическо управление от 23.X.1958 год., относно изпълнението на плана, като се обръща особено внимание на някои коментарии в нашия печат, в които се съобщават някои слабости във връзка с изпълнението на плана.

Същевременно посочените цифри се подлагат на "критичен анализ", за да се докаже, че положението не е такова, каквото го представят цифрите. Тези цифри били само "пропаганда".

Темата на доклада в бюлетина от 22.X. е "Кампанията за обединяване на българските колективни стопанства".

"Анализирайки"тази кампания, авторът посочва, че в партийната политика имало объркване. Докато Тодор Живков на конференцията на ТКЗС през 1957 г. съветвал против обединяването, то сега станало точно обратното.

4.- 7

В целия "доклад" се дава превратно тълкуване на съобщения и коментариите на нашия печат във връзка с кампанията.

Подобен е и "доклада", съдържащ се в бюлетина от 5.XI.958 "Заздравяването на колективните стопанства в България се ускорява" в който се "разглежда" речта на Тодор Живков, произнесена във Врац решенията на Октомврийския пленум на ЦК на БКП и други съобщения в пресата.

4. Бюлетини на радиото от 21.XI. и 28.XI.1958 год.,предназначени за предаване.

Съдържат новини за СССР, Чехословакия, Полша, Румъния, България, ГФР, Югославия, Албания, Унгария.

Новините за България /бюлетина от 21.XI./ - посрещането на чехословашката делегация в София, коментар по публикуването на нот разменени между НРБ и ФНРЮ, "пропагандата" на радио София за преизпълнението на плана.

-28.XI. съобщение за смъртта на Георги Дамянов;

Коментар за конгреса на ДСНМ.

12 декември 1958 г.
София

НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-ДС
Полковник

Изпълнител:

ИМ-363
5 екз.

76

РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА"

Като прикритие за разузнавателна дейност срещу нашата страна и социалистическия лагер, възможности за разкриване подривната дейност, разкриване каналите за събиране сведения и пресичането им.

Радиостанцията "Свободна Европа" в гр. Мюнхен, Западна Германия е поделение на т.н. американски национален комитет "Свободна Европа", създаден през 1949 год. по инициатива на видни политически, военни и финансови дейци на САЩ, участващи в сформирането през същата година движение "Кръстоносен поход за свободата". Начало на инициативния комитет за създаването на тези две организации на американските империалисти по това време стоеше сегашния президент на САЩ,ДУАЙТ АЙЗЕНХАУЕР.

Главната задача на комитета "Свободна Европа" е чрез радиопредавания и акции с хвърчащи позиви да разпространява в страните с народна демокрация, становищата на американския държавен департамент по всички политически, стопански, военни, културни и други въпроси интересуващи народните на тези страни, да упражнява влияние върху тях и ги насъсква срещу законно-установените режими. За тази цел през 1950 година в Нюйорк бе създадена и радиостанция "Свободна Европа", а през следващата 1951 год. и нейния главен филиал - радиостанцията "Свободна Европа" в Мюнхен.

Радиостанцията "Свободна Европа" се представя като частно предприятие, работещо по принципа на "независимост и надпартийност" и "защищаващо интересите на цялия свободен свят" Средствата, с които разполага комитета "Свободна Европа" за поддържане дейността на едноименната си радиостанция, се набир

от движението "Кръстоносен поход за свободата", чрез периодически подписки. Един от крупните американски монополисти, които дават значителна помощ на "Свободна Европа" е монополът ФОРД.

Местонахождение на радио "Свободна Европа".

Главното седалище на предавателя "Свободна Европа" се намира в Мюнхен "Енглищен гартен" № 1, телефон28-411 и и клонове на улиците "Линеанталщрасе" № 2 и "Мауеркирхщрасе " № 69. Други филиали на предавателя се намират в следните градове: Берлин, Шарлотенбург, Хамбург, Нюренберг, Франкфурт на Майн и Бруи. Подслушвателната централа се намира в Шлайсхайм /Бавария/.

В чужбина са известни следните клонове на радио "Свободна Европа".

Виена, Грац и Велс – Австрия
Париж – Франция
Лондон – Англия
Стокхолм – Швеция
Рим, Триест – Италия
Атина и Солун – Гърция
Истанбул – Турция

Сградата на централата в Мюнхен – "Енглищер гартен-"1

а/ Сутерен:

Прозорците на сутерена са непосредствено до земята, всички обковани с решетки. Тук се намира архивата, където най-важните данни се запазват. Понататък местото за дълечно писане на американците, отдела за Държавна сигурност и пощата, където се преглежда цялата входяща и изходяща поща. Освен това туке е централата на американския шпионски отдел. В сутерена се намира също лекяря, лавката, касата и техническия отдел. Касата изплаща всеки месец на 30 и 31 число три четвърти милион за заплати.

б/ Партер

В отделен блок се обработват всички материали отнасящи се до съответните народни демократии. Тук работят най-голямата част емигранти от съответните народни демократии. Срещу този блок се намират и съответните студии на страните. Вероятно на всеки блок принадлежат по два студии. Срещу главния вход

Из архивите на ДС

се намира голяма приемна зала. В лявата и дясна страни на залата се намират врати строго охранявани. Всеки служител е снабден със служебна карта с портрет, с отпечатък на пръста и отличителни белези. Посетителите могат да влезат само в залата и да чакат докато бъде известено на съответния служител, с когото след това преминават в определената за посетителите приемна стая или по предварително споразумение могат да минат през къщата, придружени от пазач.

в/ Първи етаж:

В този блок, както и на партера се намират отделни редакции на народните демокрации. Всеки редактор си има собствена стая. Понататък са отделните кадрови отдели, разделени по държави. Има също и общ кадрови отдел. Тук се намира и бюрото на управлението, в което работят американци и германци.

г/ Общо:

Предавателя се охранява от собствена полиция, поради което е невъзможно без служебна карта да се влезе в сградата. Тя е облечена в униформа на американската армия и носи бяли ремъци. Седалището на тази полиция се намира на Зилберщрасе № 4 и един клон на Посарщрасе № 9.

Служителите при предавателя са около 1.400 души от които 120 американци на отговорни длъжности.

Една част от тези служители обядват в "Дома на изкуствата" на ул. "Енглишер гартен". Предавателя има собствен автопарк. Шофьорите са предимно немци, на които се проверява политическата благонадеждност при тяхното назначаване. Превозните средства на "Свободна Европа" носят "А" и "С" номера на окупационните американски власти.

Предавателя на радиото в Германия се намира Моосбург. Друг предавател се намира недалеч от аутобана Мюнхен – Залцбург на изхода на Тегернзее, недалеч от местото Холцкирхен. Тъй като предаванията на "Свободна Европа" се слушат лошо в народнодемократичните страни и Съветския съюз, много съобщения се изпращат по кабел в Лисабон и от там се предават.

Из архивите на ДС

За изпитване приемателните възможности – "Свободна Европа" поддържа три приемателни станции в Берлин, Виена и Истанбул. Тук непрекъснато се изпитва, как се чуват предаванията от съответния предавател.

Подготовката на предаванията се прави от програмния отдел, където всяка нация си има своя редакция. Тези редакции изработват предаванията специално за своите страни. Събраният материал за предаванията в голама част се съставя в отделите – осведомителна и информационна служби, както и от отдела за обработване и изследване, след което се предава понататък на програмния отдел.

По работата на отделите на радио "Свободна Европа".

Службата "Сведения и информация" при радио "Свободна Европа" се състои от две отделения:

а/ Централно осведомителна служба

б/ Подслушвателна служба.

Централната осведомителна служба при СНР се състои от един щаб с 22 служители, а именно: 7 американци, 11 немци, 2 чехи, един французин и един югославянин.

"СНР" е отговорна за събирането и разпределението на сведения и други материали за коментар и т.н. Материала след това се предава на отделните езикови групи на програмния отдел. Отделът СНР е подчинен на ръководството на програмната управа и на бюрото за съвети. Редакторите на СНР изработват за отделните езикови групи, така наречения осведомителен бюджет, който да тече 6 часа. Важните събития се предават веднага на езиковите групи. Те дават ежечасно осведомителен бюлетин на три езика – чехски, полски и унгарски.

Отделът за подслушване

Той е също една част от осведомителната и информационна служби. Тук се подслушват предаванията на радиостанциите от социалистическите страни и се препращат през отдела за

обработване на СНР. Понастоящем се подслушват почти напълно 35 предаватели. В послушателния отдел са заети 51 човека. Предавателите на страните с народна демокрация се подслушват всеки ден от 5 часа сутринта до 1 часа през нощта. Една част от новините и коментариите и пр. се записват механически върху звукова лента.

Обработващ и изследователски отдел.

Той обхваща голямата информационна архива, която от ден на ден се разраства и обогатява. Върху него се базират най-много материали за програмното оформяне. Той има щаб от 100 души, от които 48 работят в обработването и 42 в изследването. Останалите в библиотечния отдел.

Щабът на обработващия и изследователски подотдели наблюдава организациите, чиято задача е да контролират информациите идващи в главната квартира от подчинените им служби и други източници, за да предпазват програмния отдел от вмъкването на грешки в подбрания материал.

Първоизточниците на материали за обработка са 16-тях подчинени на предавателя "Свободна Европа" служби, някои от които като австрийското и берлинското бюра се намират близо до източните страни. Други се намират далече и са предназначени да събират информации чрез лица от народнодемократичните страни. Например пристанищата в Хамбург, Истамбул, както и няколко големи столици като Лондон, Париж, Стокхолм. Тези служби имат широк контакт с лица от страните с народна демокрация.

Най-важните източници за сведения

Агентури: на Ройтер, Интернационал нев сервисе и други принадлежащи на тях агентури. Подслушват се източно европейските агентури като: ТАСС - съветска, Танюг - югославска, Агерпрес - румънска, ПАП - полска, ЧТК - чехска, МТИ - Унгарска, БТА - Българска, АТА - албанска.

369

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

370

Преса: цялата западна преса

Други източници: "Майлер" - осведомителна служба /седмични и месечни публикации на НАТО/, "Консъл от Оироп" "Европейски съвет", Международното обединение на свободните профсъюзи АФЛ, Международната работническа организация СИО, Съвета за националното благо на католицитс, Конгрес за културна свобода и т.н.

Трети източници - интервюта на бегълци или посетителите идващи от източните страни, като спортисти, танцьори, музиканти и пр. или лица посетили страните с народна демокрация.

Информационен отдел.

Програмите на предавателя "Свободна Европа" се изработват от информационния отдел под надзора на американеца Тед Бел. При тези предавания не се касае само за обикновени радиопредавания, а главна задача на мистер Бел е да предаде в тези програми прикрити съобщения и нареждания на агентите на американската тайна служба в отделните демократични страни. В печатницата на предавателя "Свободна Европа", под ръководството на мистер Бел се издават позиви, клеветнически брошури, малки по осем страници вестници на полски, чехски, унгарски , румънски и български езици, които с помощта на балони се разпространяват в народните демокрации.

Българската секция при радио "Свободна Европа"

В българската секция при радиото има три служби, разпределени както следва: Информационна, подслушвателна и пропаганда и шпикери.

Шеф на българската секция при радио "Свободна Европа" е МИЛЮ ИВАНОВ МИЛЕВ на около 55 години, американски гражданин, живущ на "Синдолщрасе" № 2, тел. 61730. Отговаря за политическата линия на предаванията. Той подбира персонала за българската секция, подработва материалите за предаванията, пуска или отхвърля представени му материали. Лично той пише повечето политически коментари.

В подслушвателната служба работят около 9 души българи изменници на Родината, а именно:

Из архивите на ДС

1. Георги АТАНАСОВ НЕБОЛИЕВ – ръководител, роден в 1920 год. в гр. София. Бивш член на фашистката организация "Отец Паиси" и секретар на българо-японското дружество. През 1942 год. заминал за Германия да следва и не се завърнал в страната. Бил е председател на БНК във Вирсбург, а по-късно постъпва на работа в радиото.

2. Заместник ТОДОР НИКОЛОВ ЖИКОВ – роден през 1915 г. в София. Осъден на смърт от народния съд. На работа е в радиото от 1952 година. Същия е американски агент. Разработва нашите официални представители в Западна Германия. По задача на американското разузнаване е изработил една релефна карта, на която са отразени всички язовири в нашата страна, с точното обозначение на дебелината, височината и ширината на язовирните стени и необходимото количество динамит за вдигането във въздуха на даден язовир. Поставена му е задача от Симеончо да издири и изготви списък на приближените на царския дворец лица в България които да бъдат включени за в бъдеще в активна подмолна дейност. Разузнаването щяло да се води под прикритието на новообразувания "Български автомобилен клуб", чиито председател е ЖИКОВ.

3. ЯНКО ХРИСТОВ МИНОВСКИ – роден през 1920 год. в Търново, бивш активен легионер. През 1951 год. е бил член на нелегалната организация, създадена под ръководството на английското разузнаване. Същата година заедно с жена си като хористи на фестивала в Берлин са минали в Западна Германия и понастоящем работи в радиото.

ЛУКА БОРИСОВ НЕНОВ – роден през 1926 година в София. Особена политическа дейност няма. През 1947 година отива в Австрия да следва и на се е завърнал. По ходатайство на свои зет ЕВГЕНИ ХРИСТОВ СИЛЯНОВ постъпва на работа в радиото. Има агентурни данни, че още в Австрия е бил агент на американското разузнаване и др.

б/ Служба и пропаганда и шпикери

В тази служба работят 16 души изменници на родината.

Из архивите на ДС

372

1. ЕВГЕНИ ХРИСТОВ СИЛЯНОВ - на 51 година бивш легационен секретар в Берн и Париж, сътрудник на френското списание "Пари мач". В Германия и Франция го считат за добър журналист. Знае перфектно френски, немски и английски узици. Ползува се с доверие пред американците. Шеф е на службата.

2. ЖИВКО ГЕОРГИЕВ ПАЧИЛОВ. Бил е ръководител на легиона в гимназията Пловдив. Поддържал връзка с полицията. През 1941 год. заминал за Австрия и не се завърнал . Има данни, че през 1950 година е бил на служба при френското разузнаване. От 1953 година е на работа в радиото. През 1956 ходина е бил в Италия, където е провел редица разговори с наши спортисти, пребиваващи по това време в Италия и им правил снимки. Завежда спорта при радиото. Живее на ул. Франц Йозефштрасе.

3. ЕВДОКИМ ИВАНОВ ЕВДОКИМОВ - роден през 1919 година гр. Видин. В миналото активен легионер, а след 9.IX.1944 год. открит опозиционер. През 1946 година заминал с редовен паспорт Швейцария под предлог за белодробна операция и от там се прехвърлил в Мюнхен. Оженил се за американка и има такова гражданство. Един от организаторите на отдела до идването на МИЛЕВ. Агент на американците. Живее на ул. Нимбелунгштрасе 53.

4. ГЕОРГИ ПЕТРОВ ДУДОВ - от гр. Лом, бивш активен опозиционер от крилото на ЛУЛЧЕВ. През 1949 година преминава нелегално границата за Югославия. След това е бил в Триест, където е работил за английското разузнаване. През 1952 година заминал за Залцбург, където събирал сведения за нашата страна, от новодошли емигранти. Сега е коментатор в радиото.

5. ВАКРИЛ КОЛЕВ ЯНЕВ - роден през 1912 година в с. Болярово, Хасковско. Бивш член на БЗНС. През 1945 година минал в нелегалност и организирал нелегална група, която действала в Хасковски окръг. После отива в Гърция, Италия, Франция и сега се намира в Мюнхен на работа в радиото. Завежда селско стопански въпроси. Оженил се е за немкиня и живее на "Академиштрасе" № 19.

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

Из архивите на ДС

6. МЕТОДИ ТРАЙКОВ ЗАХАРИЕВ - роден през 1921 год. в София, бивш легионер, първоначално е бил в Австрия, където е работил съвместно с ТОДОР ДАМЯНОВ. Американски агент. Често пътува във връзка с различни конференции, като се ползува с американския си паспорт. Много често посещава Югославия.

7. БОГОМИЛ ИВАНОВ ТЕРЕКИЕВ - роден през 1918 година в гр. Русе. През 1941 година заминал за Германия да следва и не се завърнал. Бил известно време в Италия и после в САЩ. Наскоро дошел в Германия от там и постъпил на работа в радиото. Дейността му в Италия и САЩ не се знае.

8. АСЕН ИВАНОВ МАНДИКОВ - роден през 1920 година в Плевен. Бивш активен легионер. Бил е главен представител на работниците в Германия и близък на немската полиция. През 1948 година става секретар на БНК в Мюнхен, но по-късно отнаднал като активен монархист. През 1952 година постъпил на работа в радиото и по непроверени данни уволнен по-късно поради предаване по радиото нецензурирани материали. В списъка от 1957 година фигурира, че и сега е на работа в радиото.

9. ДИМИТЪР АНГЕЛОВ - редактор на стопанските въпроси и автор на малки пиески от хумористичен характер. Данни за дейността на АНГЕЛОВ липсват в управлението.

10. ГИЛДА КОВАЧ, българка, омъжена за унгарец. Говорителка в радиото. Особена политическа дейност няма. Знае се, че материалното й състояние не е добро.

11. ЛЮБЕН БАЛАБАНОВ - единствения българин, който работи в техническия персонал по поддържане на апартурата в студията, станцията и подслушвателната служба. Останалите са немци. Същия е на 73 години, завършил право. В миналото е бил легионер. През 1940 година заминава за Германия и остава там. Бил е известно време в САЩ и после пак се връща в Западна Герман

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
ата :25.04.2014г.Секретар :

374

и постъпва на работа в радиото.

12. ЛЮБА МОТАФОВА - машинописка при българския отдел. С данни за дейността й не разполагаме.

ИНФОРМАЦИОННА СЛУЖБА

В информационната служба или, както се нарича служба за сигурност работят 3 души.

1. ТОДОР ХРИСТОВ ДАМЯНОВ - шеф на службата. Роден в 1903 година, бивш военен аташе в Берлин. На работа в американското разузнаване от 1949 год., когато е постъпил в разузнавателната школа на ул. "Шонбергерщрасе" № 9, прикриваща се под американския католически черковен орден "Уърлд къпсил ъф чърч". ДАМЯНОВ разпитва изменници на Родината и често пътува до Гърция, Турция, Австрия и Италия с американски пастпорт. МИЛЮ МИЛЕВ винаги съгласува работата си с ДАМЯНОВ, за да не се допусне предаване на материали, разкриващи източниците на сведения. Последния провежда контрол върху програмите на българските емисии. Има данни, че той е бил един от ръководителите на подготовката за събития в нашата страна през пролетта на 1958 година. Живее на "Енгелшоклингщрасе" 12.

2. ВАСИЛ СЕРБЕЗОВ - към 55 година, женен, за германка с три деца, живущ в къщата на радиото на _ "Зигфридщрасе". Завършил роберт колежа. Имал много добри журналистически способности. Материалното му състояние е средно.

3. ИВАНО ТОДОРОВ ДАМЯНОВ - на 23 години, сгоден за американка. Бил е френски легионер, но поради болест се завръща в Западна Германия и постъпва на работа при баща си.

ЗАБЕЛЕЖКА: Данните за българите работещи в радиото не са окончателни, защото има известно текучество. Например напоследък се получиха, че от една година в радиото работи ВЛАДИМИР ПАСКАЛЕВ - дошел от Америка, че АСЕН ВАНДИКОВ е уволнен

Из архивите на ДС

375

а в списъка от 1957 год. се вижда, че продължава да работи и пр.

Освен гореизброените отдели към радио "Свободна Европа" беше създадено бюро "Балонна акция". В това бюро работели по няколко души от всяка националност. Знае се, че една такава станция на това бюро се намира в Мюлдорф, на няколко километра югозападно от автобана за Залцбург. Това е една барака по подобие на военните бараки от хитлерово време, състояща се от: стая служеща за бюро и спално помещение /към 20 души/, с малък предавател - приемател всенен тим с район на действие около 200-400 клм.; машинно отделение с бутилки с кислород и хелиум, различни шлосерски инструменти и самите балони. Тези балони са същите, които американските военно въздушни сили употребяват за метеорологични наблюдения и изследвания. В коша на балона, вместо метеорологически уреди се поставят пропагандни материали Дежурството на лицата участващи в пущането на балоните се правеше по една седмица. Двама души са винаги там. Храна получават за цяла седмица. Бараката е обградена с желязна ограда, която се наелектризирва особено нощем. Патраули обикалят оградата непрекъснато. Има непреверени данни, че ръководител на това бюро е белогвардейка.

Как става назначаването на служители в радиото.

Процедурата при назначаването на служители в радио "Свободна Европа" е следната: най-напред обекта се проверява от службата за сигурност при радиото, след което обекта се вика за лични впечатления от персоналната служба. Персоналната служба урежда извикването му в Мюнхен, като му изпраща покана. Урежда му всички финансови въпроси свързани с неговото пътуване до Мюнхен или Париж. След пристигането му, тя провежда разговор с него и особено много набляга на въпроса, къде обекта е учил и в какви фирми е работил. Така например при назначаването на НИКОЛА ПЕТРОВ за сътрудник на радиото е бил извикан за лични впечатления и провеждане на беседа за изясняване на някои въпроси около миналото му. Повода за неговото извикване от службата

Из архивите на ДС

376

е послужила една негова молба за емигриране в САЩ, от която се бил отказал много отдавна и за което са знаели даже лицата, които са движели този въпрос. Разговора е воден в насока за изясняване на неговото минало. След назначаването му е бив викан втори път за изясняване характера на службата, обяснявайки му, че тя ще се състои в събиране на сведения за българи.

Политическия отговорник към радиото, провежда с него разговор, с цел да провери неговата политическа подготовка. След тези проверки кандидата се изпраща на медицински преглед. След назначаването на кандидата персоналната служба му урежда всички финансови въпроси свързани с преминаването му на работа в Мюнхен.

Назначаването на сътрудниците става от Мюнхен и съобразно нуждите на съответните бюра към радиото. Така например в края на 1956 година. В резултат на разширяване дейността на бюрото в Париж е бил назначен на работа ИВАН БУРЕВ. При назначаването на нови сътрудници се съобразяват с неговата езикова подготовка и обща и политическа култура. В болшинството случаи назначаването става с ходатайства на видни емигрантски лидери, какъвто е случая с назначаването на ИВАН БУРЕВ, за когото са ходатайствали КЬОСЕИВАНОВ и СТ.ПОПОВ.

Назначаването на кандидата не става за постоянно, а за един срок от 6 месеца, през време на който службата следи как се развива сътрудника. Ако той се развива добре, то службата го предназначава за постоянно. Сътрудник в бюрото на радио "Свободна Европа" в Париж за проверочния срок получава 60 хиляди френски франка.

Въвеждането на сътрудниците в работата става последователно при строго спазване на конспирацията. По всеки въпрос му се дават разяснения, тогава когато има да изпълнява подобна задача.

Сътрудниците след като получат материали по даден въпрос го отразяват в рапорт, който носи пореден номер. В тях се посочва времето в което е получено сведението, без да се сочи дата или част, а се пише актуално. В началото на работа се дават кратки установачни данни за източника, но се дават

Из архивите на ДС

377

така, че да не може да се разбере добре, какво представлява той. Това се прави с оглед да се спази конспирацията. Така написаните рапорти се изпращат до главния представител на службата в дадената страна, който обработва материалите съгласно указанията на службата и прави съобщение до Мюнхен, отразявайки най-съществено.

Възнаграждението на нещатните сътрудници става съобразно ценността на материала. При командироването на нещатните сътрудници им се признават всички разходи, направени по време на командировката. Признават им се разходи за пътни, дневни и почерпване, а освен това им се заплаща отделно за получената информация.

След провеждане на срещата с интересуващите ги лица, щатните сътрудници правят няколко рапорта . Първия рапорт се отнася за лицето, с което е видил разговор сътрудника. Втория рапорт се отнася за работното място на обекта - завод, учреждение ТКЗС и др. Третият рапорт се отнася за въпросите, които са били разисквани с обекта. Получените сведения се класират на ценни и безинтересни, след което се изпращат в Мюнхен, където се преразпределят съобразно характера на третираните от тях въпроси.

В Мюнхен радио "Свободна Европа" има три картотеки. Едната поддържа и подрежда материалите по азбучен ред и в нея се съхраняват материали за политическото и икономическо положение в нашата страна. Втора картотека съхранява материалите за ръководния състав на нашите ТКЗС, селсъвети и др. Изпратените материали най-напред се използуват от американците, след което се връщат за ползуване от радиото,като от получените сведения се прави съобщение.

Информациите които са интересни за неофициалната дейност на радио "Свободна Европа" и за тайната служба се изпращат на съответното място, във формата на обработено донесение. Добро сведение се счита от службата онова, което съдържа точното описание на местото, където работи обекта, на колегите и шефовете му на неговата лична работа и дейност, в продължение на 24 часовото денонощие.

На сътрудниците си, службата поставя задачи в процеса

Из архивите на ДС

378

на общуването с българите, да установят имената на придружаващите дадена делегация или спортна група, че същите могли да се появят като служители на някоя наша легация на запад.

По указания на Българската секция в Мюнхен, бюрата на същата провеждат някои общи мероприятия. По случай новата 1957 година от името на радиото, главния сътрудник е изпратил писмо до всички емигрантски лагери, с което ги подканвал да изпратят поздравления чрез радиото до своите близки в България. В писмото се казвало, че поздравленията могат да ги подписват с псевдоними.

Сътрудниците, за да изпълняват добре своите задължения, вземат активно участие в живота на вражеската емиграция, но за всяка проява от тяхна страна вземат мнението на службата си. При създаването на новата вражеска групировка в Италия, СЛАВОВ е поискал мнението на службата си, която му отговорила положително, но го е предупредила, че новата групировка трябва да способства за обединението на емиграцията.

Радио "Свободна Европа" и нейните бюра се грижат особено много да държат своите сътрудници в течение на събитията. Радиото получава всички по-важни ежедневници, седмичници и списания, като всеки сътрудник има ежедневен достъп до тях. Освен това по нашите вестници се правят постоянно бюлетини за информиране на сътрудниците си. Секцията има служба за слушане на радио София, като новините се правят веднага достояние на своите сътрудници.

С цел проверка на тяхната политическа подготовка се провеждат конференции по текущите политически въпроси. Била е проведена конференция по въпроса, кои са най-ефикесните методи в борбата против комунизма. За повишаване служебната квалификация и за размяна на опит, два пъти месечно сътрудниците на радиото и службата им в Париж четат докладите на сътрудниците от другите страни. Докладите им се дават зашифровано, без да се дава името на сътрудника.

Ръководството на радио "Свободна Европа" е изготвило специално ръководство, което сътрудниците трябва да съобщават и ползуват при беседите с лица от страните с народна демокрация. В това ръководство са намерили място над 360 въпроса, които сътрудниците трябва да имат в предвид при провеждане на разговори с такива лица. Въпросите са от военно-политически, икономически и научно-технически характер.

Из архивите на ДС

379

Дейността на радио "Свободна Европа"

Основната цел на радио - "Свободна Европа" така както я определя американското списание "Нюзуик" е "да поддържа вярата на поробените от комунизма източноевропейски народи и да предизвиква масови въстания в тези страни, за което трябвало най-напред да бъде компроментирана комунистическата власт".

За провеждане на тази линия политическия вестник на Радио "Свободна Европа" УЙЛЯМ ГРИВИТ е изработил т.н. програма "Хипинг хапау" /опровержение на нашата пропаганда и окарикатуряване на режима/.

Провеждайки тази линия, кореспондентите, осведомителите и агентите на радио "Свободна Европа" в различните европейски страни, чрез разпити на изменници на Родината, на наши граждани пребиващи временно в капиталистическите страни и по други начини, събират сведения за България и другите страни с народна демокрация, които изпращат в осведомителното отделение на радио "Свободна Европа". Например ТОДОР ДАМЯНОВ и агентите на американското разузнаване ТОДОР ЖИВКОВ и ВИЛЮ ИЛЕВ периодически са посещавали Гърция, Турция, Австрия и Италия, за да провеждат разпити на новодошли изменници на Родината и придобиват хора за изпращане в диверсионни школи. При едно такова пътуване в Турция, ТОДОР ДАМЯНОВ с представители на американското и английското разузнавания са ходили на българо турската граница, за да ги запознае подробно с терена и граничната обстановка около нашата граница. Има непроверени данни, че ДАМЯНОВ лично идвал по нелегален път в България, с разузнавателни задачи.

От сътрудниците на бюрото на радио "Свободна Европа", особена активност е проявил АСЕН СЛАВОВ. Той бил натоварен от службата му да събира сведения за нашата страна. В изпълнение на тази задача е разпитвал лица и групи временно пребиваващи в Италия но особено активна дейност проявил през време на изселването на еврейските групи, които на път за Израел са оставали по няколко дена в Италия. За събиране на информация от по-големи групи Славов е използувал и други изменници на Родината, като ХРИСТО ОНОВСКИ, ГЕОРГИ ГОСПОДИНОВ, собствената си жена и др. Например по време пребиваването на българския ансамбъл за народни песни и танци, СЛАВОВ е използувал много активно Георги Господинов, който се е сближил с някои лица от ансамбъла и с чиято помощ Славов е усп

Из архивите на ДС

380

да изготви за радио "Свободна Европа" доклад от 14 страници.

Понякога съобразно нуждите на службата командирова своите сътрудници в различни градове и страни. Например по време на ски състезанията в Италия е бил командирован специално ЖИВКО ПАЧИЛОВ, завеждащ спортната рубрика, който е провел редица разговори с нашите спортисти и им направил снимки.

След заминаването на СЛАВОВ за Венецуела в Италия е бил командирован НИКОЛА ПЕТРОВ, който се явява главен представител на Бюрото в Рим на всички български сътрудници. Останалите сътрудници изпращат получените от тях сведения до Петров, който обработва материалите и ги изпраща в Мюнхен. Особена активна дейност от сътрудниците на радио "Свободна Европа" развива Христо Коновски. Той живее в Триест, което му дава възможност да събира сведения за нашата страна от преминаващите през Триест българи.

В набирането на информация, сътрудниците на радиото си служат главно с метода на тъмно, без да се разкрива пред обекта какво представлява. В това отношение радио "Свободна Европа " е дала указания на своите сътрудници, как да си служат с този метод подчертавайки неговото предимство.

Ръководителите на службата поддържат връзка с полицията, която ги предупреждава за пристигането на българи в страната. Службата от своя страна уведомява своите сътрудници за това, като им съобщава и местата където са отседнали.

Лицето от полицията, посредством сътрудниците на радиото се интересуват не само от лицата пристигащи в съответната страна, но особено голям интерес проявяват към служителите от нашето представителство и най- вече към тези, които не били членове на БКП или има в тях известно разколебаване. По указания на службата и полицията един представител от радиото е установил връзка със служител от представителството на една братска страна, от когото се е стремял да получава информация. Полицията за услугата която прави на сътрудниците е искала от същите, след провеждане на срещата да им предават по един екземпляр от доклада си. Искането на доклада от страна на полицията не е съгласувано с центъра на службата в Мюнхен. Обаче сътрудниците, за да си нямат неприятности са давали някои данни на полицията. Например за

Из архивите на ДС

381

пристигащите в Италия или преминаващите през Триест лица, Коновски е получавал данни от полицията, след което прави изчаквания на гарата или обикаля вагоните. А по време на пребиваването на българския параход Христо Ботев, Коновски дълго време е следил група моряци, докато най-после се запознава с тях в една кръчма. В кръчмата се представил като българин, който от години живее в Италия, черпил е докато напие някой или ги доведе до настроение в което време провежда разговор и черпи информация. Не липсват случаи, да прави подараци като писалки, химикал , найлони и др.

В своята дейност срещу нашата страна радио "Свободна Европа" активно използува организациите на вражеската емиграция. В замяна на услугите, които прави радиостанцията, тези организации получават възможността да разпространяват по радиовълните редица свои пропагандни материали. Известно е, че подкомитетите на БНК в различните страни, събират сведения за нашата страна чрез разпит на новодошли изменници на Родината и по други пътища, след което ги пращат на радио - "Свободна Европа" за използуване.

Особено "услужливи"по отношение на българската вражеска емиграция се оказаха хората на радио "Свободна Европа" по време и след контрареволюционния метеж в Унгария. Установен факт е, че по време на събитията в Унгария, на унгарска територия радио "Свобода Европа" организира три свои радиоцентрали. Така също радио "Свобода на Европа" с част от отпуснатите от американците средства по време на събитията организира свои предавател "Христо Ботев" на територията на Гърция и го предоставиха на български изменници на родината за пропагандиране на "националния комунизъм" и подготовка на народа за евентуални съби_тия в България, подобни на тези в Унгария. Предполага се, че и радиостанцията "Горянин", която се намира също в Гърция и разпространява подобни пропагандни материали се финансират от американците посредством "Свободна Европа". По време на унгарските събития и след това тя усилено пропагандира идеите за националния комунизъм, като се стреми да я доведе до съзнанието на всички слоеве на нашия народ. За тази цел изменниците на Родината излизат по радиото с беседи по най-различни въпроси, служат си с различни пропагандни похвати /нашироко използуват хумористично-сатиричните скици, народните и пр./ Така например радио "Свободна Европа" нашироко е коментирала въпросите за държавния бюджет у нас, за конгресите на БЗНС и профсъюзите, за живота на младежите в

Из архивите на ДС

382

казармите и пр. и пр. В хумористично-сатиричната рубрика "мълчи бе мукан радио "Свободна Европа"прокарва схващанията на изменниците на Родината и отправя заплахи към конкретни личности у нас, че имената им били записани вече с дебели черни букви в черния списък и че видов ден наближавал. В беседите си Мацанкиев лично си служи със същите заплахи.

През 1957 година се получиха данни, че радио "Свободна Европа" е отпочнала подготовката за предизвикване на вълнение в нашата страна. Започнало се попълването на българския отдел при радиото с нови хора и продължавало издирването на нови такива, които да бъдат заангажирани в подготовката на тези метежи. В края на 1957 година изменниците на родината ФИЛИП БОЯДЖИЕВ и ВЛАДИМИР ПАСКАЛЕВ са пристигнали от Америка в Мюнхен и са постъпили веднага на работа в радио "Свободна Европа". Първия от тях е имал за задача да организира и подготвя изпращането на диверсанти в България във връзка с подготовката на вълнение у нас. Служители от радиото са били командировани до Турция, Гърция и Австрия, за да влязат в контакт с българите там и проверят готовността им за сериозни действия. Така например МИЛЮ МИЛЕВ, е посетил с такава задача Австрия, Бояджиев е ходил в Австрия и Италия. ДАМЯНОВ в Турция, а ЖЕКОВ е трябвало да пътува за Гърция.

Центъра на подготовката на вълненията бил Австрия - Виена. Предвиждало се българските шлепове пътуващи до Виена да се използуват като канал за пренасяне на оръжие. Подготвяла се група артисти от Западна Европа, която да посети нашата страна. Заедно с тях щяли да дойдат и американски разузнавачи, задачата на които била да влязат във връзка с българи, които да използуват при вълненията. От проверките които са направени обаче се оказало, че наша емиграция не е подготвена за една такава акция. По повод на това, американците възприели идеята за създаване на временно българско представителство, което да обедини всички вражески групировки и отпочне сериозна работа за подготовката на един такъв метеж в България. В изпълнение на тази задача бил натоварен полковник КОСТОВ, който често посещава европейските страни и усилено търси хора из средите на изменниците на родината за включване в активна дейност срещу нашата страна.

Из архивите на ДС

383

С оглед да се активизира работата на радио "Свободна Европа" срещу нашата страна се е възприела идеята, радиопредавателя да бъде преместен в Турция. За тази цел ТОДОР ДАМЯНОВ - ръководител на разузнавателната служба в "Свободна Европа" и представители на американското и английско разузнаване са ходили на няколко пъти до Турция, за да преговарят с турските власти, но до сега положителни резултати не са постигнати. Този въпрос, по всяка вероятност ще бъде положително разрешен, защото комитета "Свободна Европа" е сключил договор с общинските власти в Истанбул, за построяването със собствени средства сграда в Истанбул, която да се използува за нуждите на радио "Свободна Европа", в продължение на 10 години, след изтичането на което сградата става собственост на общинските власти в Истанбул. Има уговорка, че турското правителство ако не се съгласи, радио "Свободна Европа" да се настани в Истанбул, то общината ще заплати стойността на сградата. Сградата била вече почти построена.

ИЗВОДИ ПО Р/КАТА НА РАДИО "СВ.ЕВРОПА".

От всички гореизложени материали и примери дадени в доклада не вижда, че радио "Свободна Европа" е прикритие на американска разузнавателна централа, имаща широка мрежа от сътрудници, които се занимават активно с провеждането на вражеска дейност насочена срещу нашата страна. Работата обаче на резидентурата в Берлин по разработката на радио "Свободна Европа" е в много лошо състояние. Ние не разполагаме с поименен списък на лицата - българи, работещи се а в радиото, как се разпределят по секции, кой какви функции изпълнява в радиото и кой с каква конкретна вражеска дейност се занимава. Чрез агентурата и други източници са получени само откъслечни данни за ТОДОР ДАМЯНОВ и ТОДОР ЖИВКОВ. Има обекти на активна разработка, за които в продължение на повече от една година не са постъпвали абсолютно никакви материали. Такъв е случая с КИРИЛ ЕВДОКИМОВ, ГЕОРГИ НОЕВ и др. За голяма част от служителите работещи в Мюнхен не са постъпвали материали още от 1954 год., за отделни лица и от 1952 год., макар и да се знае, че те са активни врагове и служат на американското разузнаване. Такива са случаите с ВАСИЛ СЕРБЕЗОВ, ГЕОРГИ НЕДОЛИЕВ, ГЕОРГИ ДУДОВ, МЕТОДИ

Из архивите на ДС

384

ТРАЙКОВ ЗАХАРИЕВ, ЛУКА БОРИСОВ НЕНОВ, БОГОМИЛ ИВАНОВ ТЕРЕКИЕВ и др.

Основните причини за лошото състояние на разработката мо гат да се сведат както следва: липса на агентура, работеща непосредствено в радиото, която да има възможност да донася за проявите на българите работещи там и за тяхните ръководители; липса на друга ценна агентура, която да се ползува с авторитет пре обектите от радиото чрез която да разработваме по-дълбоко радиостанцията; недостатъчно използуване на доверителните и други връзки, които се движат из тези среди и би_ха могли да дадат макар и посредствени данни за тези лица; не са използувани достатъчно възможностите на агентурата от другите поделения на МВР, които съвместно с нашето управление да се изпращат на временно оседание в Мюнхен, с разработени задачи по емигранти работещи в радиото или за внедряването им в централата; не е използувана достатъчно и наличната агентура от резидентурата за провеждане мероприятия по лица работещи в радиото; не е имало целенасоченост по разработката на тази централа.

НЕИЗЯСНЕНИ ВЪПРОСИ ПО Р/КАТА НА РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА"

По разработката на радио "Свободна Европа" до сега е изяснена само официалната дейност, която се провежда от служителите на този институт и някои от пътищата по които се събират материалите за емисиите.

За в бъдеще е необходимо да бъдат изяснени следните въпроси:

1. Поименно колко българи изменници на Родината работят понастоящем в радиото, кой каква длъжност изпълнява, конкретно какви въпроси е натоварен да се занимава, каква вражеска дейност провежда и пр.

2. Има ли радио "Свободна Европа" собствена печатни

Из архивите на ДС

385

която да печати пропагандни материали против нашата страна, кои хора работят там от българските изменници на Родината, и кои лица са натоварени с изработването на суровия материал - да го подготвят за печат.

3. С какви канали разполагат, по които да се изпращат пропагандни материали в България и кои лица са заангажирани в това.

4. Кои лица освен ТОДОР ДАМЯНОВ и ТОДОР ЖЕКОВ се занимават с разузнаване и с какви функции са натоварени. Не се знае дали някои от тях се занимава с издирване и вербовка на изменници за диверсантски школи.

5. Не са разкрити всички канали, чрез които служителите на радио "Свободна Европа" събира сведения за положението в нашата страна.

6. Не е установено още, кои лица от радиото са натоварени да поддържат връзка с полицията, при уреждане документите на новоназначени служители и за да ги уведомява полицията при пристигане в дадената страна на български граждани чрез които да събират сведения.

7. Не се знае, как се използува материала от особена важност, който не се публикува официално в пресата, нито пък данните са включени в емисиите на радиото.

8. Не се знае дали някои от служителите освен ТОДОР ДАМЯНОВ е завършил разузнавателна школа, кога, къде и за колко време.

9. Не се знае до къде се простира координирането на вражеската дейност на хората от радиото, с представителите на различните групировки на вражеската емиграция /временното представителство, БОК, БНК, БНФ и пр./, чрез кои кого се поддържа тази връзка и как се използуват емигрантите от радиото.

Из архивите на ДС

10. Не е ясно дали служителите на радиото се подлагат на някаква проверка за тяхната благонадеждност, подлагат ли се някои от тях на проследяване и дали са подложени на някакъв режи извънработно време.

11. Не се знае какви са взаимоотношенията между служителите работещи в радиото, съществуват ли различни групи между които да се води борба и кои служители към коя група спадат.

20.III.959 год.
С.Софиц

изготвил: Д.Христозов.

386

Да
18.8.66 г.

Лично строго секретно!
Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Другарю Председател,

Във връзка със заповедта Ви да се разгледа работата по "Свободна Европа" и Ви се доложи в срок до 20 август 1966 год., донасям следното:

а/ разработката на "Свободна Европа" е водена с твърде шаблонни наши средства и агентура, която не е в състояние да реши задачите.

б/ от септември 1965 год. до сега въпросът за проникването в "Свободна Европа" и необходимостта от сериозни конкретни агентурно-оперативни мероприятия не са били поставяни за разглеждане пред ръководството на Управлението, а така също не са сериозно разглеждани в рамките на отдела, видно от наличните материали по разработката.

в/ заплануваните мероприятия съвместно с II Управление по плана за 1966 год. не са били плод на задълбочен анализ и, както е видно от резултатите до сега, не могат да бъдат решени основните задачи, дори и това, до известна степен да се приближим до "Свободна Европа" и получим действително секретни данни за дейността на същата.

г/ работата ни по "Свободна Европа" може да се оцени като твърде повърхностна и незадълбочена.

д/ в работата липсват справка-меморандум, задълбочен анализ, изводи, от които да е видно какви агентурно-оперативни мероприятия трябва да се провеждат за в бъдеще. В този смисъл не са потърсени и слабите страни в организацията на работата на "Свободна Европа", за да бъдат използувани за внедряване

Из архивите на ДС

17

на наша агентура.

е/ На основание на гореизложеното,

П Р Е Д Л А Г А М:

да бъде отложен срока за долагане пред Вас състоянието на работата по проникването в "Свободна Европа" и перспективите в това отношение за 20.IX., до която дата др. ВАСИЛ БОШНАКОВ - ръководител на групата за информация и анализ при отдел IV-ти да изготви най-подробна аналитична справка по извършеното досега, на базата на която ръководството на отдел IV-ти да излезе с предложение по бъдещите конкретни мероприятия, провеждането на които ще ни позволи да решим поставените близки задачи.

Моля нареждането Ви.

17. 8. 1966 г.
С о ф и я

Нап. 2 екз.
МБ/44

ЗАМ. НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I-КДС,
Полковник:

Строго секретно!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Вражеската дейност на радио "Свооодна Европа" в гр.Мюнхен и мероприятията, които ще бъдат проведени по същата.

През 1949 година по инициатива на видни политически дейци и специално по инициатива на бившия държавен секретар АЧЕСЪН и американското разузнаване бе създаден американският национален комитет "Свободна Европа". Организаторите на същият се мъчат да го представят като частна организация, която си поставя за цел да провежда подривна дейност против страните от социалистическия лагер. За президент е бил избран АЛЪН ДЪЛЕ а по-късно след неговото назначаване за началник на централното разузнавателно управление го е заменил известният разузнав ДЖЕКСЪН, когото впоследствие сменил генерал ГРИТЕМБЕРГЕР.

За по-добро оперативно ръководство през 1959 в комитета са били създадени три основни отдела:

1. Отдел за връзки с организации и издателства. Този отдел събира информации за вътрешното положение на социалистическите страни, насочва дейността на емигрантските организации, обобщава опита на антикомунистическата борба разработва нови методи за борба срещу комунистическото движение.

Из архивите на ДС

2. Отдел печат и издания. Този отдел анализира пресата на социалистическите страни, подготвя, издава и разпространява антикомунистическа литература - насочена срещу режима на социалистическите страни.

3. Отдел радио. Най-важна роля в този отдел играе създадената от комитета радиостанция "Свободна Европа" в гр. Мюнхен чрез която тои осъществява своята пропагандна и друга подривна дейност срещу социалистическите страни.

Официално средствата с които комитета "Свободна Европа" финансира дейността на радиостанцията се набират от американската организация, кръстоносен поход за свободата, оглавявана от генерал КЛЕЙ, от фондовете на РОКФЕЛЕР, ФОРД и други. Фактически обаче по-голямата част от тези разходи в размер на милиони долари, се покриват от секретните фондове на правителството на САЩ.

Главното седалище на радиостанцията "Свободна Европа" се намира в Мюнхен - Западна Германия, с филиали в Зап.Берлин, Хамбург, Нюренберг, Франкфурт на Майн.

Извън ГФР радио "Свободна Европа" имало свои представителства в следните градове: Виена, Грац, Париж, Лондон, Рим, Триест Солун и Истанбул,

През 1962 година радио "Свободна Европа" е имало 4 основни отдела: програмен, информационен, подслушвателен и отдел за провеждане на пряко въздействие /балонните акции/. Освен тези отдели към радиото са изградени отделите и по националности със съответни подразделения.

Отделът за България има следната структура: ръководство, начело с бившия дипломат МИЛЮ МИЛЕВ - зам.шеф на отдела, началник административната служба, секретарка и преводач; редакционен комитет; отдел "Новини"; секретна секция; подслушвателна секция; контролна служба; секция "разпространяване" и шпикери. В различните секции и служби работят около 40 души изменници на Родината изхождащи от различни политически групировки и социален произход.

2вя

3.-

Основната цел на радио "Свободна Европа" е да води открита вражеска пропаганда и агитация срещу страните от социалистическия лагер, с цел да поддържа вярата на вражески настроените елементи в тези страни и да предизвика масови въстания, да спомага за разединяване единството между страните от социалистическия лагер и да събира информации от военен, политически и стопански характер. За осъществяване на горните задачи радио "Свободна Европа" използува следните основни пътища и канали:

а/ Чрез редовно подслушване основните политически предавания на радио София - новините, политически коментарии, речите на наши отговорни ръководители - декларациите, комюникетата и пр.

б/ Чрез старателна обработка на нашата официална преса и печатни издания.

в/ Чрез набиране на данни от разговори с наши граждни посетили по най-различни поводи капиталистическите страни.

г/ Чрез разпити на изменници на Родината и др.

Получените материали по горните официални пътища, след обработка от политическите редактори, които извличат необходимите им данни ги препредават по радиото с изопачено вече вражеско съдържание и коментар.

Голяма част от информациите ползувана за дезинформация и идеологическа диверсия, радио "Свободна Европа" набирало от наши граждани посетили капиталистически страни. Според данните, с които разполагаме всички служители от българския отдел при радиото се използуват за контакт с наши граждани съобразно с конкретния случай. Най-напред се изхождало от това дали някой от служителите не познава нашия гражданин, след което се решавало кой да бъде насочен към него. Така по време на пребиваването на нашата опера в ГФР към КАТЯ ПОПОВА бил насочен аг."Орлов", затова,че в миналото той имал любовни отношения с нея.

Из архивите на ДС

4.- Оф

При провеждане на спортни състезания, мострени панаир и други международни, културни прояви в които вземат участие наши колективи радиото изпращало свои наблюдатели, кореспонденти, които се подбират според характера на нашата група. Например на олимпийските игри в Инсбруг през 1964 год. бяха изпратени Живко Патилов и Тодор Пилев, които са били активни спортисти у нас и които най-лесно биха могли да установят контакт с нашите спортисти.

Наред с информациите които служителите на радиото събират от наши граждани, те имат за задача да им вършат и политическа обработка и да ги склоняват към изменничество. Такива са случаите с ДВ "Паната" в Париж, агент "Свилен" "Венера", "Кирилов" и др. Установено е също така, че някои от служителите се използуват активно и от американското разузнаване като наводчици. Характерен е примера с Тодор Пилев от чийто име американския разузнавач "Алигатор" установи контакт с агент "Закалов" и му извърши вербовката.

Разработката на радио "Свободна Европа" е открита още през 1953 год., с цел:

а/ Разкриване връзките на радиото с американските разузнавателни органи, кои от работещите там българи се занимават с разузнавателна дейност и какви задачи изпълняват.

б/ Разкриване цялостната дейност на радиото, връзките им с филиалите в другите капиталистически страни и какви инструкции за работа получават от Комитета "Свободна Европа".

В изпълнение на горните задачи бяха проведени редиц агентурно-оперативни мероприятия с помощта на които успяхме да установим и изучим целия състав на българският отдел при радиот да изясним организацията и задачите на същото, да следим за ставащите организационни и кадрови промени и да разкрием до известна степен взаимоотношенията на радиото с разузнавателните органи на САЩ.

Из архивите на ДС

Разработката на радио "Свободна Европа" е преминала пре няколко основни етапа. В първият етап обхващащ периода до края на 1957 година бяха хвърлени много повече сили по разработката. През 1955 година беше изведен агент "Диляна" с основна задача да се внедри в радиото и да разкрива дейността на Тодор Жеков и Тодор Дамянов, които по това време са били ръководители на българският отдел. По-късно през 1957-58 година беше изведен агент "Орлов", който впоследствие успя да постъпи на работа в радиото. В разработката беше внедрен и агент "Жанин", който имаше голями възможности за работа по радиото. През същото време са извеждани на временно оседание и редица други агенти от страната ни, с помощта на които изяснихме голяма част от задачите по разработката.

След станалия провал, обаче, в края на 1957 година, резидентурата в ГФР остана без работници. Прекъсна се връзката с наличната агентура, доверителни и други връзки и работата с тях беше преустановена. Поради горните причини работата по радиото беше съвсем слаба.

Сравнително по-активна и целенасочена работа срещу радиото се отпочна едва след възстановяването на контраразузнавателния отдел при Управлението /след 1962 год./

Поради тежката обстановка в ГФР работата срещу радио "Свободна Европа" се провеждаше чрез резидентурите ни в Австрия, Франция и Италия и центъра.

По това време по разработката на радиото са използувани задграничните агенти, както следва:

а/ "Орлов" - който работеше в радио "Свободна Европа", а същите се осъществяваха в Швейцария и Австрия.

б/ "513" и "Добрев" - живущи в Австрия, но имащи известни връзки с лица, работещи в радиото.

в/ "Джино" на работа в бюрото на радио "Свободна Европа" в Рим; "Виторио", с възможности да разработва филиала на радиото в Бари - Италия.

Из архивите на ДС

г/ "Завдар" - живущ във Франция и поддържащ връзки с монархисти в ГФР и лица от радиото.

Чрез горната налична агентура бяха проведени редица мероприятия, но с изключения на "Орлов" съществени резултати неможаха да се придобият. Чрез агент "Орлов", който работеше в радиото започнахме да получаваме документална информация изразяваща се в: придобити данни от радиото за паспортния режим у нас; за режима, охраната и наличните наши съо ръжения на българо-гръцката, турска и югославска граници и възможности за нелегалното преминаване на същите; придобити данни за нашите заводи, фабрики, за наши политически и ръководни дейци и пр. Поради рядко провежданите срещи и прекъсване на връзката през 1962 година неможаха да бъдат използувани цялостно неговите възможности по разкриване на цялостната вражеска дейност на българският отдел при радиото.

Връзката с него беше възстановена едва в края на 1963 година, а през април 1964 година той беше изваден от състава на радиото и замина за САЩ.

Анализирайки всички налични материали по работата ни с агент "Орлов" стигаме до извода,че хората в радиото имат сигнали или съмнение,че той е наш сътрудник, вследствие на което беше уволнен от радиото, мотивирайки се,че трябв ло да се съкрати щатната единица по финансови съображения, коет не отговаря на истината. Непосредствено след неговото уволнение бяха назначени нови служители в радиото, което показа,че има други причини за неговото уволнение.

Неможаха да се използуват възможностите и на агент "Завдар" защото през 1962 година и с него беше прекъсн та връзката, която не е възстановена и досега.

Недостатъчно активно беше използуван и агент "513" Той беше изпращан наняколко пъти в командировка до Западна Германия и въпреки,че имаше възможности той не даде нищо съществено за дейността на радиото. А другия агент "Добрев"

беше още по-малко използуван и през 1965 година за нечестно отношение към нас беше изключен.

През същия период съвместно с Управление II-КДС и Софийско Управление КдС сме провеждали мероприятия по Лебе-лиев, Гилда Кьовеш, Янко Чиновски, Иван Вайнов, Милю Милев и други, без обаче да придобием съществени резултати. Получаваха се съвсем повърхностни информации, които в повечето случаи се отнасяха по личния живот и настроения на гореизброените изменници и взаимоотношенията им с техните близки в нас.

Кои са основните причини за лошото състояние на работата по радиото?

1. Това се дължи на обстоятелството, че тези мероприятия не винаги са били плод на задълбочен анализ и както е видно от резултатите, не са били решени основните задачи и не сме получили действително секретни данни за дейността на същото.

2. Работата ни по радио "Свободна Европа", независимо от някои налични обективни и субективни причини е била повърхностна и незадълбочена. Наличната агентура и доверителни връзки използувани по радиото не са били в състояние да решат основните задачи. Това е агентура, която изхожда от роднинските връзки на обектите или техни познати от миналото, които не са напълно честни или пък не се ползуват с достатъчно доверие и авторитет пред обектите. Поради тази причина чрез тях не сме били в състояние да проведем по-активни мероприятия - внедряване на агентура в радиото, политическа обработка, разложение или подход към вербовка на някои от тях.

3. От наша страна не е работено достатъчно активно по изучаването на обектите в радиото, с цел придобиване на агентура в самия обект. Създадено беше убеждението, че няма база за подход към тях, защото не стоят на наши позиции и са много добре материално осигурени, /получават по 2.000 зап.германски марки, безплатни напълно обзаведени квартири, ползуват се с намаление от специалните американски магазини и имат право да

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

получат американско гражданство/. Едва през тази година съвместно с Управление II-КДС бяха проведени някои мероприятия, с цел вербовката на служител в радиото,но поради нечестност от страна на използуваният агент мероприятието се осуети.

Слаба е била работата по извеждането на агентура, със задача да бъде внедрена в апарата на радиото. В продължение на повече от 5-6 години не е работено и не е извеждана агентура с такава цел. Едва в края на 1965 година съвместно с Окръжно Управление КДС Варна изведохме агент "Жеков" с такава задача но засега още не е успял да изпълни същата. Поставена бе задача и на агент "Виторио" да постъпи на работа в радиото,но поради прекъсване на връзката незнаем какъв е резултата.

4. В работата по радиото е липсвал задълбочен анализ и изводи от които да е видно, как е протичала работата по разработката и да се набележат нови задачи съобразно изменилите се условия. Получи се обратно. След като в продължение на много години не беше разкрита разузнавателната дейност на радиото и връзките му с американското разузнаване, през пролетта на 1965 г се стигна до извода,че не трябва да хвърляме много средства по радиото, а главните сили да бъдат насочени към разкриване на разузнавателната и контраразузнавателната дейност на американско и западно-германско разузнавания и в този смисъл бяха дадени указания на др. _____ - отговарящ в резидентурата ни в ГФР за радио "Свободна Европа". Работата по същото трябваше да се провежда според нашите възможности от центъра съвместно с другите поделения на КДС.

В резултат на горе изброените слабости работата по радио "Свободна Европа" може да се оцени като твърде повърхностна и незадълбочена. В момента нямаме нито един агент или ДВ които да работят в радиото, а агент "Виторио" който най-перспективен за внедряване,от една година е без връзка и не известно до каква степен е изпълнил указанията за постъпване на работа в радиото. Информацията,която получаваме от използуваният маршрутна агентура е съвършенно повърхностна и в повечето случаи се отнася до личния живот и настроения на отделни изменници на родината, работещи в радиото.

Това състояние на работата не ни дава възможност да провеждаме каквито и да било активни мероприятия за противопоставяне на вражеската и подривна дейност на радио "Свободна Европа".

При новосъздадената обстановка и наличните данни с които разполагаме за дейността на радио "Свободна Европа" пред нас изникват следните основни задачи:

1. Внедряване на нова проверена и качествена агентура в апарата на радио "Свободна Европа", с цел:

а/ Установяване на отделните служби и лица в радиото занимаващи се с разузнавателна и контраразузнавателна дейност и разкриване на техните планове насочени против НР България и социалистическия лагер.

б/ Изясняване конкретната връзка на радио "Свободна Европа" с американското разузнаване и специално какви вербовъчни мероприятия осъществява същото чрез служителите на радиото.

в/ да се разкрие конкретната дейност на отделът за България и се проведат мероприятия за разлагането на някои от служителите или за техното компрометиране.

г/ За получаване на документална информация, която да се използува за провеждане на активни мероприятия срещу дейността на радио "Свободна Европа".

2. Да се прави системно анализ на вражеската и подривна дейност на радио "Свободна Европа" и се провеждат конкретни мероприятия имащи за цел да изобличават радиото пред нашата и чужда общественост,че то е поделение на американското разузнаване, което се използува активно за вражеска и разузнавателна дейност срещу социалистическия лагер.

За осъществяването на горните задачи е необходимо да се използуват следните налични възможности и пътища:

1. Да се направи преоценка на възможностите на наличната агентура в капиталистическите страни и най-подходящите

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

от тях да бъдат насочени за внедряване в радио "Свободна Европа"

2. Да се продължи използуването на наличната агентура и доверителни връзки от другите поделения на КДС, с цел изучаване състава в радио "Свободна Европа", евентуален подход към някои от тях, за дезинформация, разложение, компрометация и пр.

3. да се използуват възможностите за извеждането на агентура на другите поделения на КДС в развиващите си страни като специалисти и от там да се проведат мероприятия за внедряване и в радио "Свободна Европа".

4. Да се използуват възможностите по изпращането на наши студенти, абсолвенти, специализанти и пр. в развитите капиталистически страни за извеждането на наша агентура с цел внедряване в радио "Свободна Европа".

5. да се използуват възможностите по излизането на наши спортни, търговски, културни и други групи за установяване контакти от наши агенти с работници от радиото, с цел проникване в същото.

6. Да се използува оперативната обстановка в Югославия където се провеждат срещи между служители от радиото и техните олизки у нас, с цел провеждане на по-активни мероприятия срещу радио "Свободна Европа".

Конкретни мероприятия, които следва да се проведат в олизко бъдеще

1. Да се възстанови връзката с агент "Виторио", на когото са дадени указания да постъпи на работа в радио "Свободна Европа" в гр.Мюнхен.

В зависимост от направеното от агента да му се разпаботят конкретни задачи за изучаване на секретната секция на радиото.

Срок 30.X.1966 година
Отг. Ем.Александров

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

Из архивите на ДС

11.- 207

2. Да се проведе комбинация за установяване контакт с _____ и в зависимост от резултата ще се реши дали ще бъде използуван за в бъдеще като агент и в какво направление.

Предложение за комбинацията да се изработи до 15.X. 1966 година.

Отг. Д.Христозов

3. Да се възстанови връзката с изведения от нашата страна агент "Жеков" намиращ се понастоящем в Австрия.

В зависимост от това как се е легализирал в Австрия и какво е изпълнил от дадените му указания за постъпване на работа в радио "Свободна Европа", да му се дадат допълнителни указания.

Срок 30.XI.1966 година
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

4. Съвместно с Управление II-КДС да се изведе в ГФР агент "Захариев", с цел внедряването му в радио "Свободна Европа".

Срок 20.X.1966 година
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

5. Съвместно с Управление II-КДС да се разгледат всички материали за агент "Кирилов" и се прецени как най-целесъобразно ще бъде ползуването му по разработката на радио "Свободна Европа".

Срок 15.XII.1966 год.
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

6. Съвместно с Управление II-КДС да се проучат всички материали за _____

Да се прецени целесъобразността от вербовката на последния, с цел извеждането или за провеждане на мероприятия за разлагането и компрометирането на Калоян Калоянов.

Срок 31.XII.1966 год.
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

12.-

7. Да се анализира досегашната работа на агент "Свиленов" и съвместно с Управление II-КДС да се прецени как трябва да продължи използуването му по разработката на радио "Свободна Европа".

Срок 30.XI.1966 година
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

8. Съвместно с Управление II-КДС ще се извърши допълнителна проверка на агент "Панама" и ще се прецени целесъобразността от извеждането му зад граница, с цел внедряването му в ра "Свободна Европа" в гр.Мюнхен.

9. Съвместно с Управление II-КДС отново да се прегледат всички материали по личните разработки на изменниците работещи в радио "Свободна Европа" в гр.Мюнхен и се набележат конкретни мероприятия за компрометирането на най-подходящите от тях.

Срок 15.XII.1966 год.
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

10. Съвместно с отделите VI и VI Б при управление I-КДС и Управление II-КДС да се разработи план от мероприятия за използ чаването на радио "Свободна Европа" като поделение на амер канското разузнаване пред нашата общественост и обществеността на капиталистическите страни.

Срок 31.XII.1966 год.
Отг. Д.ХРИСТОЗОВ

29.IX 1966 год.
С о ф и я
№ 2088/НС 4 екз.
Изпълнител:

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ II-ТИ
Полковник:

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

32

Строго секретно!
Екз.единствен

УТВЪРЖДАВАМ,
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА К Д С,

ген.лейт.: _____

_____ 1967 год.
С о ф и я

На 25 XI 67 г. сообщено с грамо на резидентурата до оригинала [illegible] материал. 25 XI 67

П Р Е Д Л О Ж Е Н И Е

ОТНОСНО: Провеждане на активно мероприятие за разобличаване на Радио "Свободна Европа".

Радио "Свободна Европа" като орган на психологическата война на САЩ, активно се занимава с шпионска и подривна дейност, насочена главно срещу социалистическите страни, в това число и срещу НР България. Във връзка с чествуването на 50-та годишнина на Великата Октомврийска социалистическа революция дейността на този институт се засили още повече.

С цел разобличаването на радио "Свободна Европа" като орган на Централното разузнавателно управление, занимаващ се с подривна дейност не само срещу социалистическите страни, но и срещу някои капиталистически страни в Европа и засилване на противоречията между САЩ и Франция,

П Р Е Д Л А Г А М:

Да бъде проведено активно мероприятие, с което да се покаже, че по указания на ЦРУ Радио "Свободна Европа" провежда активна подривна дейност срещу политиката на президента на Франция генерал Де Гол. Мероприятието да се изрази в следното:

Из архивите на ДС

От името на "служител" в Радио "Свободна Европа", профренски настроен, да бъде изпратено писмо - изложение до президента на Франция Де Гол, в което да се посочва, че ЦРУ и Радио "Свободна Европа" провеждат мероприятия за компрометиране политиката на Де Гол, като във връзка със заетата от него позиция по Квебек и линията Одер-Ниса, бъде засегнат и чувствителния за Франция въпрос за спорните територии Елзас и Лотарингия. От съдържанието на изложението да се разбира също така, че авторът се обръща за втори път към Де Гол, тъй като се "съмнява", че първото писмо е задържано от немските власти.

Мероприятието ще се провежда от резидентурата ни в Париж.

402

Приложение: Проекто-текст на документа.

ПРЕДЛАГА,
НАЧАЛНИК УПРАВЛЕНИЕ I КДС,
генерал-майор:

22.11 1967 год.
С о ф и я

СЪГЛАСЕН,
ЗАМ.ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КДС,
ген.лейтенант:

23.11.67 г.

ПС/927
1 екз.

9

Строго секретно!
Екз.№ 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

(допълнение)

ОТНОСНО: Виенското бюро на радио "Свободна Европа"

Виенското бюро на радио "Свободна Европа" се намира в централния - Първи район на града, близо до Бургтеатер, унгарското посолство и пр. на Wallnerstraße № 3. Телефон: 63.04.41/42.

Сградата е малък стар дворец, в който сега се намира - на най-горния етаж- посолството на Саудитска Арабия. Помещенията на бюрото на "Свободна Европа" се намират на четвъртия етаж - под посолството. Има обаче и на другите етажи редица необозначени помещения, поради което може да се предположи, че някои оттях се ползуват също от "Свободна Европа".

Във входа на сградата се намират пощенските кутии на редица от официалните сътрудници на бюрото. Те се намират на практика вън от контрола на портиера и могат да бъдат използувани за различни мероприятия - от пускане на писма до поставяне на взривен механизъм и пр.

На този адрес, според официалната листа на журналистите в Австрия, работят седем души, между които и изменникът на Родината Стефан Табаков - отговарящ за българските въпроси. Табаков е и редактор на циклостилния бюлетин на "социалистите в изгнание" за адрес на който е посочен Wiedner Hauptstr. № 60/2.

Останалите официално регистрирани сътрудници са:

Из архивите на ДС

I. Dr Tibor Hanak
2. Dr Ladislaus Juhasz
3. Carl Koch
4. Oswald Kostrba
5. Waclaw Pomorski
6. Tibor Zlocha.

Според съветника при посолството на Полша във Виена – др.Дзенишюк само полската секция на "Свободна Европа " разполагала с около 20-25 негласни сътрудници. На същите били дадени указания да провеждат дейността си – предимно набиране на информация за Полша и сведения за новопристигнали лица без излишно афиширане на принадлежността им към тази радиостанция.

24. VI 1968 год.
София

ОР: _____
(Димо Камбуров)

3 екз.

Строго секретно!
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

304
55

П А М Е Т Н А Б Е Л Е Ж К А

На 31.VII.1968 година от 12 ч. беше заслушана работат по радио "Свободна Европа" при Зам.началник управление I-КДС, др. СТОЯН ДИМИТРОВ.

Първоначално беше докладвано в общи линии какви мероприятия се провеждат, какви са резултатите и какво се предвижда да се направи в бъдеще.

След станалите обсъждания др. СТ. ДИМИТРОВ оцени работата по радио "Свободна Европа" като слаба. Препоръча ръководството на отдела да се включи в подготовката и внедряването на агент в обекта. Според него за това има база и е много по лесно да се внедри агент в радиото, отколкото в другите централи разработвани от отдела. В заключение др. СТОЯН ДИМИТРОВ даде следните указания за работа по радио "Свободна Европа":

1. Да се прегледат отново всички материали на работещите в радиото, да се анализират същите и се определят 3-4 души по които ще се работи, с цел вербовка.

2. По въпроса за внедряване на агентура в радиото, нашите усилия да се насочат в две направления:

а/ Да се работи за внедряването на агентура в радиото която понастоящем е изведена извън страната и има възможност да работи в него. Като подходящ за тази цел др. ДИМИТРОВ препоръча

Из архивите на ДС

406

агент "ВИТОРИО" от Франция, който имал условия да работи в радио то, но по негово мнение резидента от Франция не е съгласен да отиде на работа там, тъй като на него му върши известна работа.

б/ Да се работи по извеждането и внедряването на агентура подбрана и вербована в България. За тази цел кандидатите да се подбират от следните категории лица:

- студенти изучаващи обществени науки, говорещи западни езици и имащи журналистически наклонности.

- журналисти, театрални дейци и спортни журналисти.

- студенти завършили английска филология или други такива говорещи английски език.

3. Да се направи проверка на наличната наша агентура работеща в ГДР и ЧССР и се подбере подходящ агент за внедряване в радио "Свободна Европа". За целта др. ДИМИТРОВ препоръча да се свържем с др. ГОЧО ГОЧЕВ и ГАБРОВСКИ работещи по нашите студенти в ЧССР и с др. НАСТЕВ работещ по нашите студенти в ГДР. Последният не бил наш служител, но се очаквало да бъде назначен за служител на КДС. Към средата на месец август щял да пристигне в България.

4. Да се изготви заплануваната аналитична справка на И.Р. постъпил на работа в радиото. Същата ще ни даде възможност да установим, каква категория лица са постъпили на работа в радиото, кога и как са избягали, кога и как са настанени на работа в радиото, с оглед използуването на тези данни при подбора и внедряването на наша агентура.

5. Да се изготви допълнителен план, в който да се заплануват мероприятия и комбинации, които трябва да се провеждат по радио "Свободна Европа" и по лицата работещи в него. Същия д се докладва на др. ДИМИТРОВ към средата на месец септември 1968

8.VIII 1968 год.
С о ф и я
1 екз./ ИП

ИЗГОТВИЛ
майор:_____

67

Строго секретно
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Предлагам ви през тази година, когато ни проникваме, по-малко дезинформ. ~~материали~~ мероприятия да се ~~[illegible]~~ проведат преко с-у Своб. Европа.
12.3.69.

С П Р А В К А

Относно: Активните мероприятия по радио "Свободна Европа".

Провежданите досега активни мероприятия по радио "Свободна Европа" са били насочени към разобличаването му като център за идеологическа диверсия и подривна шпионска дейност срещу НРБ и другите социалистически страни, както и за компрометиране и разобличаване на лица работещи в българската редакция на същото.

За тази цел са правени публикации на подходящи материали в нашия централен печат предназначени за разобличаване на радиото предимно пред българската общественост.

Провеждани са били и активни мероприятия насочени към компрометиране на лица от български произход, работещи в бюра на радиото в някои европейски капиталистически страни. Такова бе мероприятието проведено във Виена по време на IX фестивал на младежта и студентите през 1968 г. Такава цел се преследваше и с мероприятията проведени по отношение антибългарската дейност която се подготвяше от вражеската емиграция във връзка с фестивала. За положителния ефект на мероприятието можеше да се съди от факта, че някои от действията на врага, за които съществуваха данни, че възнамерява да проведе, не бяха осъществени.

Целесъобразно ще бъде да се подготвят и проведат следните мероприятия:

1. Разобличаване на радио "Свободна Европа" ~~и нетови служители~~ и нетови служители, като се посочи, че те се занимават с активна подривна дейност не само срещу социалистическите страни, но и срещу

Из архивите на ДС

някои капиталистически държави.

2. Провеждане на дезинформационни и други мероприятия за задълбочаване на противоречията в средите на вражеската емиграция и разобличаване на отделни нейни лидери. По косвен път тези мероприятия ще бъдат насочени и срещу радио "Свободна Европа" и негови бюра в отделни страни в Европа.

3. Предвижда се също така провеждането на някои мероприятия насочени към оказване въздействие върху програмите на радиото с цел намаляване на интереса на неговите слушатели в нашата страна, както и за евентуално улесняване внедряването на наша агентура в него.

4. Да се обмислят и проведат съвместни разобличителни мероприятия със съветските, унгарските и немските другари.

5. Да се организира системно следене на програмите и предаванията на радиото и се правят периодически анализи на същите, въз основа на които ще могат по-точно да се определят насоките на нашата работа.

6. Да се осъществи по-действено и конкретно взаимодействие между различните поделения на министерството изпълняващи задачи в тази насока, като периодически да се провеждат съвместни обсъждания на дейността на този център и се набелязват общите насоки за работа.

7 III 1969 г.
София

Началник отделение:
Подполковник

Отп.в 1 екз.
VIII-НО-15220
/НХ

8.3.69 г.

Пасаж № 17, писмо №7
от 11.7 1969 г.
от КОНДОВ

В Центъра съществуват данни, според които бюрото на радио "ЛАТЕРНА" във 39 Виена се намира в сграда, в която се помещавали и канцеларите на посолството на 84 Саудитска Арабия. В други пораншни съобщения се посочва, че в същата сграда се намират канцеларии и на друга арабска страна. Посочва се също така, че не далеч от помещенията на радио "Латерна" се намира МИД на 5 Австрия, че бюрото на радиото е съоръжено с модерна апаратура, която се използува както за пропагандни, така и за шпионски цели.

Като използувате официалните и неофициални възможности, организирайте по-подробното и по-точно изясняване на тези въпроси. Те са необходими на раздел V с цел провеждане на мероприятия за 85 Компрометиране на радиото като институт, който се занимава с 4 разузнавателна дейност не само срещу нашите страни. Като изхождате от тази цел, съобразявайки местната обстановка, дайте Вашето мнение, какви мероприятия биха могли да се проведат за постигане на желаната цел и по какъв начин. Би ли могло например да се покаже пред 86 арабската и друга общественост, че бидейки в една сграда с 86 арабски посолства "ЛАТЕРНА", посредством апаратура подслушва тези посолства и че от получените сведения се ползува и 87 Израел. При изучаването на тези въпроси би било полезно да изясните има ли араби и евреи на работа в радио "ЛАТЕРНА" във 39 Виена тяхните имена, адреси и пр., връзките на радиото с 3 Американското посолство, служители на 87 израелското посолство, които биха могли да бъдат замесени в подобни действия и пр.

Получаването на най-подробни и точни данни по този въпрос, както и Вашите мнения и предложения ще бъдат от особена полза за раздела.

Уточнете по възможност имената, гражданството и произхода на шефа на бюрото на Радио "ЛАТЕРНА".

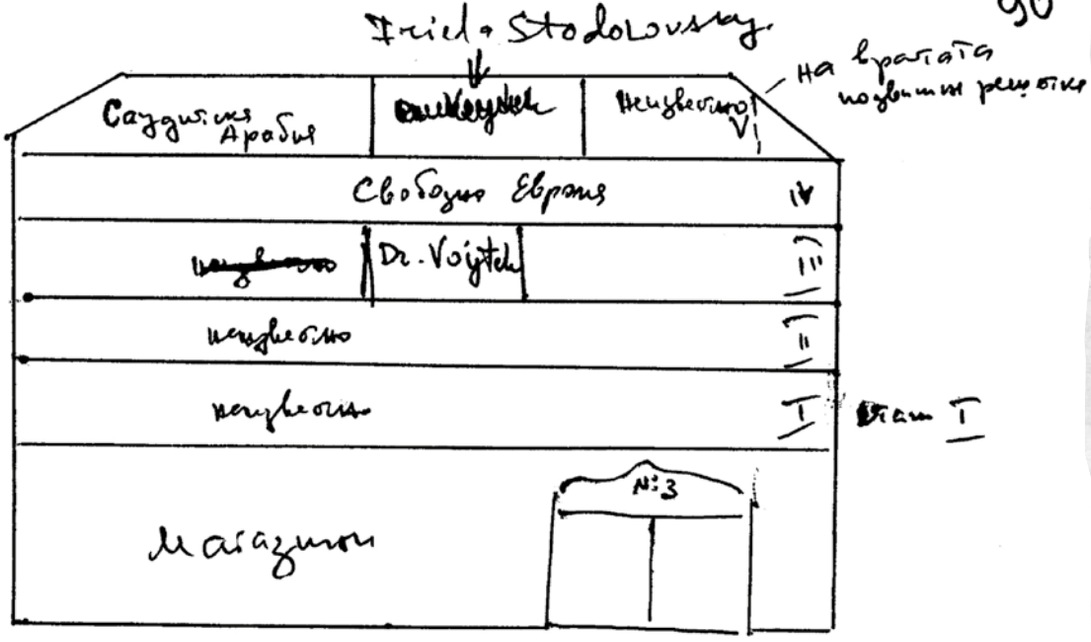

IV етаж на Свободна Европа

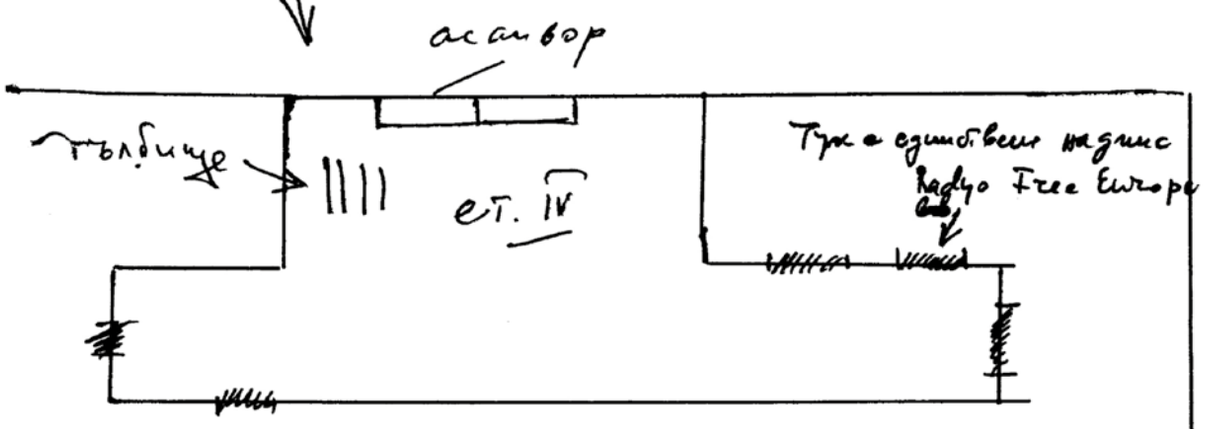

вероятно целия етаж е на
Свободна Европа.

№3 –
Wallnerstraße.

97

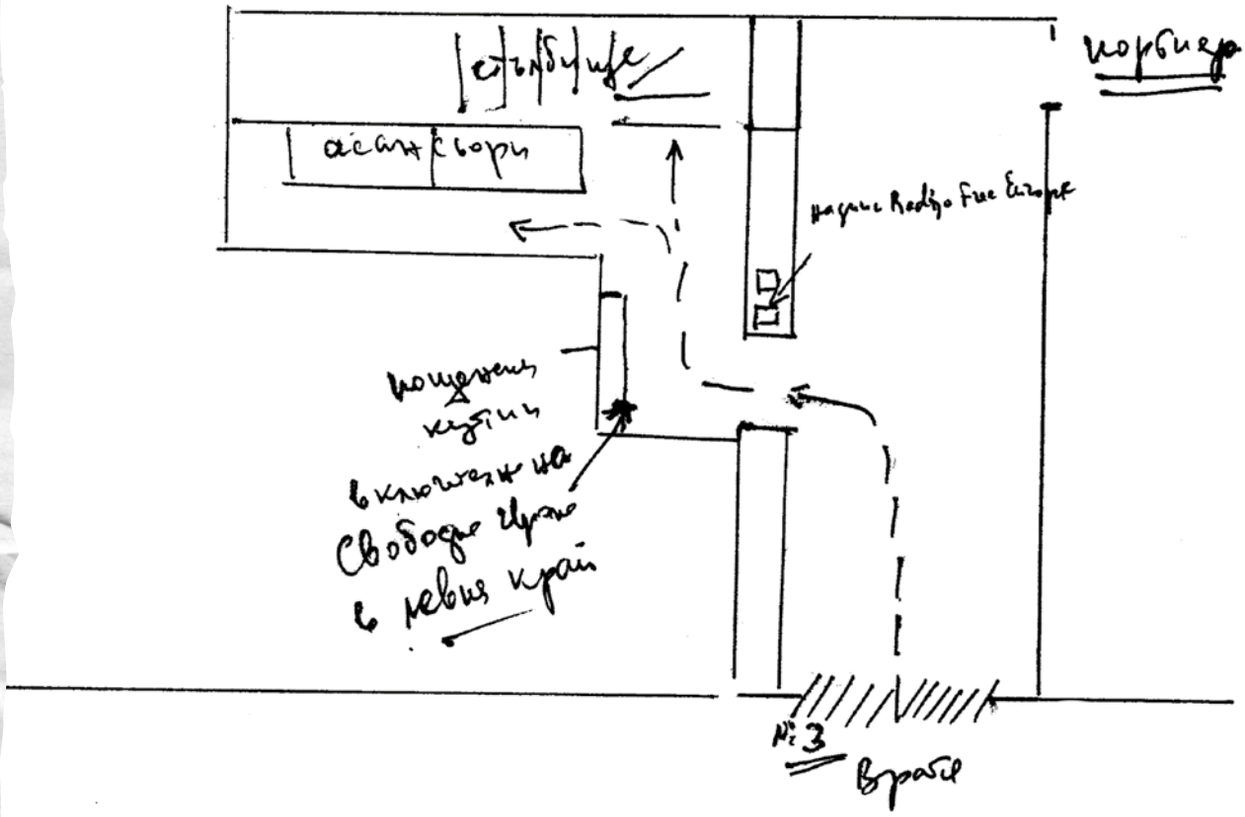

ул. Wallnerstr.

10

Строго секретно!
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

3.12.89-

ДРУГАРЮ МИНИСТЪР,

Съгласно Вашето нареждане за набелязване на мероприятия по "Комитета Радио"Свобода", с цел оказване на помощ на съветските другари следва да Ви доложа следното:

1. Тъй като нямаме данни този комитет да провежда пряко подривна дейност срещу нашата страна, ние не сме работили и провеждали мероприятия по него и филиалите му.

2. По централата на Комитета Радио "Свобода" в Ню Йорк за сега нямаме никакви възможности за работа. Считам, че можем да окажем известна помощ по радиото и института за изучаване на СССР, намиращи се в Мюнхен и тяхните филиали в Европа. За това отдел IV при Управлението изготви план, който Ви представям.

В момента водим разработка "Пират" на Христо Занков - изменник на Родината, който понастоящем работи в Радио "Свобода" - Мюнхен. С "ПИРАТ" поддържа контакт агент "ШНАЙДЕР", чрез който го изучаваме и подготвяме мероприятие за вербовката му. При успешно изпълнение на това мероприятие считам, че ще получим възможност да изпълним поставената от Вас задача.

25.XI 1969 г.
С о ф и я

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
ген.майор:

УТВЪРЖДАВАМ,
МИНИСТЪР НА ВЪТР.РАБОТИ
генерал-полковник:
18.5. 1970 година
С О Ф И Я

Строго секретно!
Екз. № ____

24922 18 XII

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

136

П Л А Н

ОТНОСНО: Провеждане на мероприятия по"операция 150" в "ЛАТЕРНА" – СВОБОДНА ЕВРОПА за срок от една година.

В разузнавателната работа на управлението по разработка на "ЛАТЕРНА" през настоящата година стоят за решаване следните основни задачи по "операция 150":

1. Подготовка и извеждане на агентура от нашата страна, с цел провеждане на "операция 150" в обекта "ЛАТЕРНА

2. Вербовка на агентура из средите на работещит в "ЛАТЕРНА" – изменници на Родината, чужденци и такива имащи връзки с обекта.

3. Провеждане на активни мероприятия по "ЛАТЕРН с цел нейното изместване от ГФР, създаване разкол в същата, компрометиране на института, неговото ръководство и отделни служители, а така също и довеждане на някои от тях в нашата страна.

4. Придобиване на информация за дейността на "ЛАТЕРНА", съгласно утвърдената от ръководството на Управле нието номенклатура.

Из архивите на ДС

За изпълнение на горните задачи ще бъдат проведени следните мероприятия:

I. По първа основна задача. 137

1. Ще се подготви и изведе агент "ДРАГАНОВ", понастоящем на работа по строителството в ИРАК и проведе "операция 150" в "ЛАТЕРНА", като за целта се използува роднинската му връзка с бившия шеф на обекта МИЛЮ МИЛЕВ.

За целта да се изготви предложение и план за извеждането му и се уреди командировката му в България, с оглед неговата подготовка.

Срок – 30.XII.1970 г.
Отг. – Точев

2. Да се довърши подготовката и изведе в ГФР чрез екскурзия до Австрия агент "МИХАЙЛОВ", със задача да измени на Родината, да премине през лагерите "Цирндорх" и "Оберурзел" и проведе "операция 150" по "ЛАТЕРНА".

Срок – 30.VI.1970 г.
Отг. – Тодоров

3. Ще се приключи проверката и подготовката на агент "ЙОНОВ" и се изведе като специалист в африканска стр на, където ще установи контакт с бившите си съученици от американския колеж сега на работа в американското разузнаване и негови връзки в ГФР и АНГЛИЯ, ще измени на Родината, с цел прехвърляне в ГФР и провеждане на "операция 150" по "ЛАТЕРНА".

Срок – 30.X.1970 г.
Отг. – Велчев

4. Ще се проведат мероприятия за установяване на агент "СТОЯНОВ", на работа в гр. МЮНХЕН по линия н "София-прес", с цел изпълнение на наши задачи по "ЛАТЕРНА и по-специално по обекта "РОЗА".

138

На агента ще бъде поставена задача да продължи обработката и вербовката на обекта "РОЗА" и чрез нея да се стреми да разкрива американските разузнавачи в "ЛАТЕРНА", тяхната агентура сред служителите в обекта, както и да иска документална информация за обектите на разработка.

Агентът ще бъде инструктиран и в случай, че към него подходи американското разузнаване.

Срок – 1.XII.1970 г.
Отг. – Велчев, Димитров

5. Ще бъде подготвен и изведен агент"ВЛАДКОВ", с цел провеждане на "операция 150" в "ЛАТЕРНА". Същият поддържа връзки с чехословашка гражданка, която понастоящем се предполага, че работи в "ЛАТЕРНА". Поддържа връзка и със западно-германска студентка, която му предлага нелегално извеждане в ГФР.

Срок – 31.XII.1970 г.
Отг. – Велчев, Тошков

6. Ще се продължи подготовката и проверката на агент "ДАСКАЛА", с цел създаване предпоставки за извеждане на същия и провеждане на "операция 150" в "ЛАТЕРНА". Същият е в интимни отношения със западногерманска гражданка, която има близки връзки в "ЛАТЕРНА" и е получавала предложение да работи в обекта.

Срок – 1.VIII.1971 г.
Отг. – Точев

7. Работата по подготовката и проверката на аг "СТОИМЕНОВ" ще продължи, с цел провеждане на "операция 150 в "ЛАТЕРНА". Понастоящем се създават предпоставки за установяване от негова страна контакт с близка на служител в "ЛАТЕРНА".

Срок – 31.XI.1970 г.
Отг. – Точев

Из архивите на ДС

139

8. Ще продължим работата по придобиването на нова агентура из средите на близките и познатите на работещите в "ЛАТЕРНА" и такива, занимаващи се с журналистика и преводаческа дейност, с цел провеждането на "операция 100" и 150" в обекта. За тяхното изучаване ще се използуват различни изучени от нас канали и такива установени в процеса на работата.

Срок – 31.XII.1970 г.
Отг. – Велчев,Точев,Тошков

9. Всички установени кореспонденти на "ЛАТЕРНА" в нашата страна ще бъдат взети на разработка и ще се държат под наш контрол. Чрез подходящите от тях ще се организира "операция 100" по "ЛАТЕРНА".

Срок – 31.XII.1970 г.
Отг. – Велчев

II. По втора основна задача

1. Ще се продължи и довърши укрепването на нововербования агент "МАКСИМ" – служител в "ЛАТЕРНА".

За целта на срещи с агента ще бъдат решени следните задачи:

а/ Да получи информация за дейността,намеренията и плановете на "ЛАТЕРНА".

б/ Да се разработят и поставят задачи на агента включително и за разкриване на американските разузнавачи в "ЛАТЕРНА" и тяхната агентура сред служителите в обекта и такава, намираща се в страната.

в/ Да се уточни линията на поведение и му се даде сигурен и надежден начин на връзка.

По задачите ще се използува НОР "РУСКОВ",който вербова и ръководи агент "МАКСИМ".

Срок – 30.VIII.1970 г.
Отг. – Велчев

Из архивите на ДС

140

2. Ще се продължи обработката на обекта "ПАНТЕРА"- служителка в "ЛАТЕРНА", с цел вербовка. За целта ще се използува агент "КИРИЛОВ", който ще бъде маршрутиран в ГФР.

Срок – 1.IX.1970 г.
Отг. – Тошков

3. Ще продължи работата по обект "ДИВЕРСАНТ" – син на обекта "ПАНТЕРА", работеща в "ЛАТЕРНА". Набират се материали за неговата вероовка.

Срок – 31.XII.1970 г.
Отг. – Тошков

4. Ще се проведат допълнителни мероприятия и нова среща на "ШАБАРКОВ" с обекта "АНТЕНА" – на работа в "ЛАТЕРНА", с цел продължаване обработката му за наша работа, придобиване на информация и евентуална вербовка.

Срок – 1.XI.1970 г.
Отг. – Точев

5. Ще продължи обработката на обекта "ПИРАТ" на работа в радио "СВОБОДА" и поддържащ връзка с "ЛАТЕРНА", с цел вербовката му. Същият бе обработен от агент "ШНАЙДЕ На 27.III.1970 г. наш ОР проведе среща с него в гр.Загреб Работата по неговата обработка продължава.

Срок – 31.XII.1970 г.
Отг. – Бозаджиев

6. Съвместно с Второ главно управление ДС ще се активизира работата по обекта "НОЙШЕФЕР" – западногермански търговец, който изучава по време на пребиваването си в нашата страна новопостъпили служители в "ЛАТЕРНА" и установява контакти с близки на работещи там. След докум тиране на дейността му, ще се пристъпи към неговата вербовка, с цел изпълнение на наши задачи.

Срок – 31.XII.1970 г
Отг. – Велчев,Иванов
от ВГУ–ДС

417

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

141

7. Ще се активизира работата по временно пребиваващите в нашата страна – съпруга на ВЛАДО НАЙДЕНОВ – на работа в "ЛАТЕРНА" и годеницата на ХРИСТО КУРТЕВ – наводчик на клона на "ЛАТЕРНА" в Париж. В зависимост от получените данни ще се вземе отношение към тях.

Срок – 31.XII.1970 г.
Отг. – БГУ и ПГУ-ДС

8. Да се вземат на разработка от БГУ-ДС, Управление VI – ДС и Окръжните управления МВР всички служители на "ЛАТЕРНА", които не се водят на разработка, като работата се води съгласувано с отдел IV при Първо главно управление ДС.

418

Срок – 1.VI.1970 г.
Отг. – Велчев

III. По трета основна задача

1. Съвместно с отдел VIII при управлението да се разработи план за провеждане на активни мероприятия, с цел преместване на "ЛАТЕРНА" от територията на ГФР, с оглед разстройване дейността на обекта и създаване на условия за провеждане на "операция 150".

Срок – 31.XII.1970 г.
Отг. – Бързашки

2. Съвместно с Управление VI – ДС да се изготви план за разобличаване дейността на "ЛАТЕРНА", служителите, работещи в обекта и техните близки в страната, като периодически в пресата, радиото и телевизията се публикуват и изнасят подходящи материали, което ще доведе до морални сътресения сред работещите в обекта българи.

Срок –1.XII.1970 г.
Отг. – ПГУ и У–ние VI–,

142

3. Ще се изготви план за създаване на "нелегална" организация за провеждане на "операция 150" по "ЛАТЕРНА". За целта ще се използува агент "ВАЛЕНТИН" - на Окръжно управление МВР Пловдив, установил контакт с КРЪСТЮ ЗАРЕВ, представител на клона на "ЛАТЕРНА" в Париж.

Срок - 31.XII.1970 г.
Отг. - Димитров

4. Да се изучат местата в Югославия, Австрия и други посещавани често страни от наши обекти на работа в "ЛАТЕРНА", с цел провеждане на мероприятия за физическото унищожаване на : ТОДОР ЖИВКОВ /който има смъртна присъда в България/, "ХИЕНА" и "ТОДОРОВ".

Срок:- 31.XII.1970 г.
Отг. - Велчев

5. Ще се проведат мероприятия по специално изготвен план за компрометирането на обектите "ТОДОРОВ", "ХИЕНА", "ЛИСИЦА" и тримата на работа в "ЛАТЕРНА".

Срок - 1.XII.1970 г.
Отг. - Велчев и Точев

6. Ще се проведат мероприятия за довеждането на обекта "БУХАЛ" в страната ни по легален път или ако това е невъзможно ще се организира отвличането му от Югославия.

Срок - 31.XII.1970г.
Отг. - Точев

7. Чрез братските разведки и наши възможности да се изучи обстановката на обекта "ЛАТЕРНА" в Лисабон, а така също и на клоновете във Виена, Париж и Атина.

Периодически да се обменят с тях информации и се съгласуват и провеждат някои съвместни мероприятия по "ЛАТЕРНА".

Срок - постоянен
Отг. - Бързашки

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

143

8. Съвместно в Управление IV – ДС да се организира ефикасен контрол на кореспонденцията – входяща и изходяща колети и телефонни разговори, които провеждат обектите с близките си в нашата страна.

Срок – 30.VI.1970 г.
Отг. – Бързашки, Ганев

IV. По четвърта основна задача

1. Ще се маршрутират в ГФР агентите: "КИРИЛОВ", "МАРТА", "ВИКТОР", "БОНЕВ", "СТЕФАН" и "БОЯН", с цел придобиване на информация за дейността на "ЛАТЕРНА", за изучаване на някои от служителите и обстановката, при която живеят и работят, като на всеки агент се изготви отделно предложение за маршрутирането му.

Срок – 31.XII.1970 г.
Отг. – Велчев

2. Ще се маршрутира агент "СТОЯНОВ" в ГФР със задача да възстанови връзка с обекта "РОЗА", да придобие информация за дейността на "ЛАТЕРНА", за поведението и дейността на отделните служители в обекта. На същия агент ще се постави задачата да изясни на тъмно чрез "РОЗА" дали има сигнали за разкриване нашите опити за вербовка на служители в радиото. "СТОЯНОВ" ще договори начин за връзка с обекта "РОЗА" и ще насрочи със същата нова среща. За целта е разработено отделно предложение.

Срок – 15.VI.1970 г.
Отг. – Велчев

3. Ще се маршрутира отново агент "СВИЛЕН" – поддържащ връзки с шефа на "ЛАТЕРНА" – – МИЛЬО МИЛЕВ, с цел установяване на кого ще бъде предаден на връзка след напускането му от "ЛАТЕРНА", какви задачи ще му бъдат поста

144

вени и придобиване на информация за обекта. На базата на разработените му задачи ще се разработят информации за дезинформиране на американското разузнаване.

Срок – 30.IX.1970 г.
Отг. – Велчев

4. Ще се изучи най-подробно обстановката в "ЛАТЕРНА" – пропускателната система, режим на охрана и други подробности за физическото унищожаване на обекта чрез нашата агентура, като за целта се изготви конкретен план.

Срок – 31.XII.1970 г.
Отг. – Велчев

5. На базата на получените данни за пропагандната дейност на "ЛАТЕРНА", чрез "София-прес" съвместно с Управление VI – дС и Управление VII – ДС ще се изготви план за провеждане на контрапропаганда.

Срок – постоянен
Отг. – ШУ, VI и VII у-ние

6. Да се създаде стройна организация за централизиране в отдела на цялата постъпваща информация за "ЛАТЕРНА" в Центъра и страната от агентурни, официални и други източници, като за целта се разработи отделно предложение, което ще се представи за утвърждаване.

Срок – 1.VI.1970 г.
Отг. – Бързашки

10.V 1970 г.
С о ф и я
№ IV-16/14103
Изпълн.

ПРЕДЛАГА,
Н-К ПЪРВО ГЛАВНО У-НИЕ ДС
~~генерал-майор:~~

София, 15 V 1970 год.

СЪГЛАСЕН,
ЗАМ.МИНИСТЪР ВЪТР.РАБОТИ
ген.полковник:
София, 16.5 1970 г.

Из архивите на ДС
421

Д. Авдриев - КД.
Преведена на руски
и след съгласуване с д. Кьосев
бе дадена на д. Карпеков за
щиращане на КГБ
13.7.1970 год

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно
Екз.№___

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Мероприятия срещу радио "Свободна Европа".

Министерството на вътрешните работи на НРБ е съгласно с предложенията на КГБ за организиране и провеждане на комплексна акция против радио "Свободна Европа". Сегашната политическа обстановка в ГФР и стремежите на Вили Брандт се явяват благоприятни за провеждането на такава акция. За осъществяването на тази задача МВР може да проведе следните мероприятия:

- да организира публикуването в пресата на разобличителни данни за радиото и неговата дейност, както и за разобличаване на някои негови служители от български произход. С тези публикации ще се стремим да покажем връзките на радиото и неговите служители с ЦРУ и други шпионски служби;

- публикуване на данни в пресата за служители в радиото от български произход показвайки ги като бивши сътрудници на Гестапо, криминални престъпници и пр.;

- инспириране на обръщения от някои институти при Българската академия на науките и други учреждения с искане за забрана на подривната дейност на РСЕ насочена към изостряне на обстановката в Европа.

Освен това МВР предвижда провеждането на някои действия по линия на активните мероприятия, а именно:

1. В процес на подготовка е АМ "ТЕКСАС", с което се цели засилване на антиамериканските настроения в ГФР и създаване известен материал в ръцете на онези сили в ГФР, които са против РСЕ и подготовката на общественото мнение за следващи наши мероприятия. За тази цел ще използуваме няколко писма на Линдън

Из архивите на ДС

Джонсън до негов личен приятел и бизнесмен по повод пътуването на последния в Европа през 1961/62 г., които ще бъдат подправени в желаната от нас насока. Мероприятието бе съгласувано с другарите от ГДР и ПНР, които ще ни окажат помощ при подготовката и провеждането му.

2. При нас се разработва идеята за провеждане на АМ "Маратон". Предвижда се то да бъде проведено на отделни етапи, като се свърже с подготовката и провеждането на Олимпиадата в Мюнхен през 1972 г. На първия етап се предвижда показването пред обществеността наличието на специални планове и задачи, които РСЕ ще изпълнява по указания на ЦРУ във връзка с Олимпиадата.

Следващия етап предвижда в резултат на първия да се направи достояние на управляващите кръгове на ГФР по агентурен или друг канал, че социалистическите страни не изключват възможността за бойкотиране на Олимпиадата, ако не бъдат взети решителни мерки против дейността на РСЕ на територията на ГФР. По съгласуваност провеждането на това мероприятие може да стане по време на Олимпийския конгрес през септември 1971 г. в София или друг подходящ случай. Провеждането на АМ "Маратон" ще бъде съчетано с действия и на други официални органи в страната.

Идеята за АМ "Маратон" бе възприета от органите на ГДР и ПНР и с тях бяха договорени някои подготвителни действия при неотдавнашните ни разговори с тях по линия на активните мероприятия.

Ние бихме били много задължени ако КГБ изкаже своето мнение по АМ "Маратон" и при възможност да се включи в неговата подготовка и провеждане особено по изпълнение на неговия първи етап.

3. Предвижда се също така разработването на АМ "РСЕ-Т", провеждането на което ще зависи от евентуалното преместване на РСЕ на турска територия, за което се споменава в едно непроверено

Из архивите на ДС

сведение при нас. С това мероприятие ще се цели създаването на предварителни настроения сред турската общественост срещу РСЕ с цел да се предотврати неговата настаняване там. Помощ в това отношение ще ни бъде оказана от органите на ПНР. Идеите и п помощта на КГБ за реализацията на това мероприятие би била от особено значение за нас.

25 VI 1970 г.
София

424

Отп.в 2 екз.
VIII-53-15220
НХ/25.VI.1970 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

228

Строго секретно!
Екз.-единствен

ДО
НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Т У К

Д О К Л А Д Н А З А П И С К А

от подполковник ДИМИТЪР ДИМИТРОВ, зам. началник отдел IV при ПГУ – ДС

ОТНОСНО: Проведени срещи с полските другари от 20 до 24 април 1971 година във Варшава.

Другарю Началник,

В изпълнение плана на Управлението по сътрудничеството с братските страни, от 20 до 24 април т.г., заедно с оперативния работник от отдела, ст.лейтенант Иван Алексиев, проведохме срещи във Варшава с ръководството на отдел VIII /отдел за борба срещу центровете за идеологическа диверсия на противника/ при Разузнавателния департамент на Министерство на вътрешните работи на П.Н.Р.

В разговорите участвуваха: Началника на отдела, полковник Орловски, зам.началника на отдела, полковник Твятковски и началника на отделението за работа срещу радио "Свободна Европа" – майор Новак. По наша молба ни бе уредена и среща със завърналия се полски разузнавач, работил в радиото – капитан Анджей Чехович.

На първата среща, информирах другарите накратко по най-новите данни от дейността на радио "Свободна Европа" и американското разузнаване в ГФР, получени от наши източници

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

след последната ни среща с тях и изложих въпросите /съгласно утвърдения от Вас въпросник/, засягащи преди всичко дейността на българската секция на радиото и американското ръководство на последното, по които бихме желали да получим допълнителни и по-подробни информации. Запознах ги и с проведените през последните месеци у нас мероприятия за разобличаване на радио "Свободна Европа" като филиал на американското разузнаване и институт за идеологическа диверсия срещу нашите страни.

Полските другари проявиха разбиране към нашите искания и готовност да ни запознаят с всичко, с което разполагат в това отношение. Особено ценни за нас са данните, които получихме при личната среща с капитан Чехович, които се свеждат накратко до следното:

- организационната структура и личния състав, имената, военните чинове и кратки характеристики на американските разузнавачи в ръководството на радиото;

- източниците за информации, получаването, обработката и използването на последните;

- охраната, съхраняването и движението на секретните материали;

- целите, задачите, методите и формите на работа в радиото.

Що се отнася до състава, обстановката и проблемите на българската секция при радио "Свободна Европа", оказа се, че капитан Чехович не е запознат подробно с тези въпроси, поради това, че не е имал такава задача. По име знае само обекта "Бизон", а по показаните му от нас снимки позна само осем ИР, без да може да даде някои характеризиращи ги данни, с изключение на обекта "Бухал". За същия съобщи, че е бил изпращан на шестмесечна разузнавателна школа в САЩ. Освен това по показаната му снимка Чехович разпозна американския разузнавач от разузнавателния център на САЩ във Франкфурт/Майн - _____. За него каза, че е _____, който често посещавал американските шефове на радиото.

Всички получени при срещите с полските другари информации ще изложим подробно в отделна справка.

Из архивите на ДС
426

Из архивите на ДС

Освен устните информации, полските другари ни предадоха и следните материали:

- справка по дейността на радио "Свободна Европа", изготвена по материали донесени от Чехович ;
- схема на организационната структура на радиото;
- фотокопие от служебната карта на Чехович , като служител в радиото;
- фотокопия от някои документи на радиото, донесени от Чехович .

Показаха ни и завършените четири серии от подготвения филм за Чехович . Филмът ще бъде общо от седем серии, като последната ще покаже дейността на другите национални секции в радиото, включително и българската.

При срещите полските другари ни запознаха и с работата си по ционистките организации и издателството "Парижка култура" - издателство на полската вражеска емиграция в Париж и помолиха, ако имаме възможност да им помогнем в разработката на тези тяхни обекти.

Във връзка с изготвянето на последната серия от филма за Чехович , предложиха да участвуваме в него със свой сценарий, който да подготвим тук и им изпратим най-късно до 10 май т.г. Сценарият да бъде около 10 минути.

Да се направи справка

Полковник Орловски ни уведоми, че по време на пребиваването си в Полша , представител на отдела за профилактика със средствата на пропагандата, др.Марков, е отправил покана от името на др.Министър за гостуване на Чехович в София. Покана обаче била направена съвсем неопределено, без да се посочи кога за колко време е поканен Чехович . Помоли да проверим как стои този въпрос и да ги уведомим. В тази връзка ни съобщи, че Чехович е бил вече в Чехословакия и имал покани за гостуван в първата половина на м.май т.г. в ГДР, Унгария и СССР.

Гостуването му в Чехословакия било използвано за пропагандни цели в телевизията, радиото и пресата, както и за срещи с оперативния състав на разузнавателното им управление.

Из архивите на ДС

Изхождайки от изложеното,

П Р Е Д Л А Г А М:

1. Да приемем да участвуваме в последната серия от филма за Чехович, с наши материали по подривната дейност на българската секция при радио "Свободна Европа". За целта, съвместно с отдела за "Профилактика" при Министерството, отдела по идеологическа диверсия при Управление VI-ДС и отдел VIII при Първо главно управление ДС, да подготвим исканията сценарии и го изпратим в посочения срок.

428

2. Съвместно с Управление VI-ДС да обмислим възможностите за оказване помощ на полските другари в работата им по ционистките организации и издателството "Парижка култура", да им съобщим тези наши възможности, за да ни изпратят конкретните си задачи.

3. Да предложим на др.Министър, да покани официално капитан Чехович за една седмица в страната. Гостуването му да използваме, съвместно с Управление VI-ДС, отдела за профилактика и редакцията на "Антени", за организиране срещи на Чехович със състава на Първо главно управление ДС и Управление VI-ДС; за интервю пред телевизията; и за пресконференция с представители на столичния печат. Организирането на престоя му в страната да се поеме от отдела за Профилактика със средствата на пропагандата при Министерството.

На разпореждане.

27.4. 1971 г.
С о ф и я

ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС
подполковник:

Написа/ИИ

3.6.71.

СЪГЛАСЕН,
НАЧАЛНИК ОТДЕЛ IV, ПГУ-ДС
полковник:
28 IV 1971 г.

ПЛАН -СХЕМА за интервю с др.АНЖЕЙ ЧЕХОВИЧ

ТЕЛЕКИНО 16 мм. два банда.

СТУДИО 5.

ГОВОРИТЕЛ В КАДЪР:Гост на нашето студио е полския разузнавач др.Анжей Чехович,работил шест години в радио "Свободна Европа".През месец март след като успешно бяха изпълнени поставените пред полското разузнаване задачи др.Чехович се завърна в Родината си.

Другарю Чехович,какви основни задачи си е поставила за решение тази"частна" радио станция?

ЧЕХОВИЧ В КАДЪР:/Дава отговор,като започва с това ,че радио "Свободна Европа съвсем не е "частна " радиостанция,за нейната досегашна зависимост от ЦРУ,ще каже няколко думи за принципа на работа там,за мисията й на филиял на ЦРУ за събиране на информация и т.н./

2ВЪПРОС:Как се извършваше финансирането на "Свободна Европа".

/ В отговора ще се включи и новата ориентация на САЩ радио "Свободна Европа" да се финансира от Държавния департамент .

3.ВЪПРОС :Само с подривна пропагандна дейност ли се занимават служителите на "Свободна Европа"?

/В отговора ще чуем,че освен с пропаганда радио "Свободна Европа " събира и информация с разузнавателен характер.Ще каже ,че е донесъл много документи с които това се доказва . Ще обясни как на практика се прави това,като спомене за"душеловцитеЦ.

4.ВЪПРОС: Говорите за "душеловци",които събират сведения от граждани на социалистическите страни пребивавали на Запад.Знаете ли за някои българи,които се занимават с "душеловство".

ЧЕХОВИЧ:-да.Знам такива.Те пътуват непрекъснато.Като говорим за българи душеловци обезателно трябва да кажем имената на

ТОДОР ПИПЕВ
ВЛАДО НАЙДЕНОВ
ДЖИЛДА КОВАШ
ИВАН ВОЙНОВ .

Има и други ,но подробно за тяхната дейност ще поговорим по късно, когато видите нашата телевизионна серия за "Свободна Европа" и за моята работа там.

ГОВОРИТЕЛ :/благодари и пожелава на Чехович.../

Строго секретно! 14
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Справка

Относно: Прослушани записи на предавания на РСЕ на български език.

Прослушването на предаванията на РСЕ беше организирано по молба на съветските другари за откриване на клеветнически изказвания по адрес на видни политически и държавни ръководители на НРБългария, както и на СССР. /Резултатите са изпратени на съветските другари с отделна справка/. Освен тези резултати от прослушаните предавания могат да се направят някои други изводи, а така също да се отразят някои факти имащи отношение към работата на РСЕ:

1. В предаванията за България липсват конкретни клеветнически нападки срещу определени партийни и държавни ръководители. Обикновенно клеветите и нападките се адресират общо до партийното и държавно ръководство на нашата страна. От това може да се направи извод, че ръководството на РСЕ е дало твърди указания да не се нарушава това правило, за да не попаднат под ударите

на закони в ГФР / Лекс сорейа /, които 15 забранява на пропагандните институти / радио, телевизия, преса / да водят клеветническа кампания от територията на ГФР срещу видни държавни ръководители на други държави.

2. В предаванията може да се разграничат три направления, насочени към определен кръг лица в НРБългария

а/ предавания, с насоченост към нашата млада творческа интелигенция. Това са преди всичко коментариите по културни въпроси, прегледите на българския печат, политическите коментарии и новините. По обем това е по голяма част от предаванията на РСЕ, от което може да се направи извода, че основната насоченост на РСЕ си остава ~~бъл~~ към българската млада творческа интелигенция

б/ предавания насочени към остатъдите от реакционни елементи в България. Тука се включват фейлетоните „Весела недея", отчасти предаванията „Българския печат днес и преди 20 години", вицовете, завоалираните клевети по адрес на партийни и държавни ръководители. В този случай РСЕ разчита на тези хора, като злостни разпространители на слухове, нападки срещу социалистическия строй, с цел да се разстройва нашата общественност и за заблуда на неориентира.

ните в политическо отношение наши граждани. В този случай ние откриваме при това разпространяване на идеологическа диверсия елемента на съзнателност в разпространителите, докато в първия случай /младата творческа интелигенция/ има елемент на не съзнателно разпространяване на ид диверсия. Фактът че по обем този вид предавания са най-малко говори че РСЕ правилно е преценила началялите възможности, както и броя на реакционните елементи в България.

в). Предавания /главно музика или спесени предавания/ насочени срещу младежи от 16 г до 25 години, които поради своята възрасти или неустановени възгледи и мирогед лесно попадат под влияние на мода, подражание на възкваляване западен лек живот. Тука лесно откриваме тенденция за създаване сред тези младежи на „подражатели вов всичко" на Запада, което преследва по далечна цел: сред такава среда по-лесно при нейното израстване по лесно ще намерят почва всички теории и теоритики на капитализма, достатъчно е те да идват от текния любим „Запад".

Няколко основни изводи: Трябва да признаем, че РСЕ правилно е разработило своята стратегия и тактика, както

и формите на идеологическата диверсия 17
и ние в никакъв случай не бива да
подценяваме ефективността на тяхната
дейност, особенно сред нашата младеж
/творческа интелигенция, студенти и ученици/
На първо място в борбата срещу идеологи-
ческата диверсия проведена от РСЕ
трябва да поставим сродния пропаганден
институт у нас „Комитета за радио и
телевизия", главно по две линии:

а/ да привлече отново към себе си
слушателите на РСЕ, като разшири обема
на своите предавания за младежта, било
то за живота и проблемите на младежта в
западните страни, било мода или модни
тенденции, или музика и т. н. С това
да не се оставят празнини по важни
и маловажни въпроси, които интересуват
нашата младеж и за задоволяването на
тези интереси тя да се обръща към РСЕ
Да се получи едно изпреварване по
всички въпроси, в такъв случай дори и
да се слушат предаванията на РСЕ тя не
биха имали ефекта на първоизточник.

б/ да осигури изпреварване в
информирането на младежта и по
всички политически и други събития
станали по света, както и у нас, пак
със цел да се ограничи до минимум
ефекта на първоизточника

Казаното по горе е валидно изобщо за 18
нашата пропаганда, призвана да се бори
срещу идеологическата диверсия, както и да
разпространява нашата идеология както сред
нашата младеж, така и сред младежта
от другите страни.

Освен това, отчитайки че РСЕ е напускала
правилни форми и методи за въздействие,
наша задача е да ги накараме да
мислят, че тези форми и методи не
носят желания от тях резултат, да ги
накараме чрез постоянно търсене на
нови методи да нарушават нормалния
ритъм на своята работа, които те са
създали от няколко години. Едно
постоянно търсене на нещо ново и
по ефективно ще има за резултат
/дори по чисто технически причини/
общо намаляване на ефективността на
тяхната пропаганда а оттам ще се
улесни и задачата на нашите пропагандни
институти

В приложение към настоящата справка
са дадени имена на сътрудници на РСЕ
и адреси, които РСЕ обявява за изпращане
на писма от бълг слушатели до РСЕ

16 XII 1971

изготвил: [signature]

169

Строго секретно!

Екз. № ___

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Български граждани, кореспондиращи с радио "Свободна Европа".

През 1971 год. в ПК са задържани 46 писма, адресирани до Българската секция на радио "Свободна Европа". За 20 от тях, на които са посочени точните адреси на подателите, са уведомени съответните поделения на МВР за вземане на мерки и оперативно ползване.

Най-голям е броят на задържаните писма от София и Варна - по 7, от Пловдив - 5, от Ловеч, Габрово и Русе - по 3, от Димитровград, Бургас, Търново, Ст. Димитров и Г. Оряховица - по 2 и от Свиленград, Михайловград, Хасково, Плевен, Стара Загора, Шумен, Пазарджик и Сливен - по 1 писмо. Градовете, от които са писмата очертават картата на територията, която напълно се покрива от заглушителите.

От съдържанието на някои писма личи, че авторите им и друг път са писали до радио "Свободна Европа", от там са изпълнявани техни желания, но тези писма не са прехванати от ПК. Възможно е да използуват други начини за кореспонденция с радиото, които са извън възможностите на ПК, използване пътувания в чужбина. Някои от авторите на писмата се стремят да прилагат различни трикове, за да достигнат до целта си. Младеж от София изпрати две писма до "Свободна Европа", като и в двете за податели бяха посочвани чужденци, временно пребиваващи в София. От Пловдив беше задържано писмо написано в два екземпляра, чийто автор вероятно се е надявал поне едното да достигне предназначението си.

./.

Из архивите на ДС

171

Има и няколко случая, в които кореспондиращите използват пребиваването си в други градове, за да пускат писма до "Свободна Европа".

Какво показва анализа на съдържанието на задържаните писма:

1. В по-голямата част авторите им са млади хора, ученици или скоро завършили средно образование, донаборници и др.

2. Всички писма са предназначени за музикалната редакция на радиото, с молба да чуят дадена мелодия или изпълнение на музикален състав.

436

3. В някои от писмата проличават настроенията на младежи, които са настроени вражески, раболепничат пред "Свободна Европа" и хулят нашия обществен строй.

4. По-голямата част от кореспондиращите са редовни слушатели на радиото и то не само на музикалните, но и на политическите им предавания. В някои писма се изказват мисли, че от нашата преса, радио и телевизия не можело да се добие представа за международното положение. Това правели единствено "Свободна Европа". Подобно е отношението и към музикалните им предавания. В писмо изпратено от Пловдив се чете: "единствено РСЕ се грижи за музикалното зрение на младежите в съвременната музика.

5. В повечето от случаите едно писмо представя по няколко младежи. Писмо от Русе е писано от името на 18 младежи.

6. Едно писмо е адресирано до музикалната емисия на Румънската секция към радиото, чиито предавания се ловят много чисто на наша територия.

7. По-голямата част от младежите искат желанията им да се изпълняват в емисията от 22.35 ч. Автори на писма от Свиленград, Левеч, Пазарджик и Варна са за предаването от 18 ч. и 18 м., а от Бургас желаят да чуят изпълнения единствено в сряда, тъй като тогава било съвсем чисто и можели да правят записи.

./.

171

8. Автор на писмо от гр. Ловеч е стигнал до убеждението, че най-добре се чува предаването на радиото на вълна 13 метра.

Музикалните желания на младежите кореспондиращи с РСЕ се движат успоредно с модата в съвременната естрадна музика на Запад.

Най-често в писмата се срещат желания за изпълнение на следните състави или отделни певци: на съставите БИТЪЛЗ и РОЛИНГСТОН, КРИДЪНС КЛЕРВАТЕР РИВАЙВЪЛС, ШОКИНГ БЛУ, АПКИНС, ЧИКАГО, ЕМЕРСОМ ЛАЙК ЕНД ПАЛМЪР, групата АТОМИК и певците ЛЕД ЦЕПЕЛИН, ЛИНД АНДЕРСЪН, МАНГО ДЖЕРИ, ДА СИКЪЛС, ДЖЕЙМС БРАУН, ДЖОН ЛЕНАН и ПЛАСТИК ОНО, ЛИТЪЛ РИЧАРД, РЕЙ ЧАРЛЗ, БИ ДЖИЙС, ХОЗЕ ФЕЛЕЦИАНО, ДЖИМИ ХЕНДРИКС, ПОЛ МАКАРТНИ, ДИ ПЪРПЪЛ и др.

За отбелязване е, че част от изпълненията на тези певци или състави се пускат и по нашите радиостанции, но в болшинството от случаите това става след като те са отшумели на Запад. Във връзка с това,

П Р Е Д Л А Г А М :

1. Да бъде уведомено Управление IV - ДС в кои райони на страната, в кои часове и на какви вълни се чуват най-добре предаванията на радио "Свободна Европа", за вземане на мерки.

2. Да се уведоми Управление VI - ДС за музикалните желания на кореспондиращите с РСЕ, с цел да бъде преценено кои от тях могат да бъдат изпълнявани от нашите радиостанции, за да не търсят младежите услугите на РСЕ.

14-III. 1972 г.
София

ИЗГОТВИЛ:

Нап. в 4 екз.
№ 1-У-ние IV
№ 2-У-ние VI
№ 3-отд.Х,ПГУ
№ 4- к.д.
№ IV-9/17394
Нап.: ВЦ

Из архивите на ДС

14

Строго секретно!

Екз. № 1

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МВР — УПРАВЛЕНИЕ VI-ДС
Вх. № 6579 от 7 СЕП 1972 19 г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Подривната дейност на българската секция на радиостанция "Свободна Европа" срещу НРБ.

Радиостанция "Свободна Европа" /РСЕ/ е един от най-активните центрове, създаден от ЦРУ, който под негово ръководство провежда подривна дейност срещу социалистическите страни, в това число и срещу НРБ. Дейността й изцяло е подчинена на стратегията и тактиката на империализма на САЩ.

През 50-те години радиостанция "Свободна Европа" системно и целенасочено обработваше своите слушатели от социалистическите страни в Източна Европа в духа на вулгарния антикомунизъм и ги подстрекаваше към насилствен открит преврат, изпращаше пропагандни материали с балони, организираше курсове и семинари за изменници, подбираше и вербуваше агенти за чуждото разузнаване, участвуваше във въоръжаването и прехвърлянето на бандитско-диверсионни групи.

В съответствие с новите политически концепции на управляващите кръгове на САЩ, в последните години РСЕ преустрои своята дейност и стана център за идеологическа диверсия и шпионаж, насочен срещу социалистическите страни.

След закриване на комитета "Свободна Европа", неговите функции се поеха от РСЕ в Мюнхен и нейните филиали във

Виена, Париж, Рим и други западноевропейски градове, като пропагандната и шпионска дейност се ръководят и направляват от ЮСИА и ЦРУ.

Подривната дейност срещу НРБ се води от българската секция на РСЕ в Мюнхен и нейните филиали в Париж и Виена. Както и в другите национални секции на РСЕ, персоналът на българската секция и филиалите й се рекрутира измежду вражеската емиграция. Ръководството често прави кадрови промени. Така през 1970 г. бяха освободени от длъжност и пенсионирани Милъо Милев - ръководител на секцията, и Евгени Силянов - негов заместник.

Понастоящем българската секция се ръководи от Методи Трайков Захариев - роден през 1922 г., българин, гражданин на САЩ, женен за немкиня, произхожда от богато търговско семейство. Преди 9.IX.1944 г. заминал да следва в Австрия и отказал да се завърне в България. На работа в РСЕ от 1956 г.

Негови заместници са:

Кирил Петров Панов -/по политическите въпроси/, роден в Копенхаген, гражданин на САЩ, женен. Баща му е българин, а майка му датчанка. През 1946 г. по официален път излязъл от страната и отказал да се завърне. На работа в РСЕ от 1966 г.

Асен Иванов Мандиков - /по програмата/, роден през 1919 г. в Плевен, българин, гражданин на САЩ, разведен, с висше образование. По време на Втората световна война работил в Германия и бил сътрудник на Гестапо. В РСЕ работи от 1952 г.

Филип Атанасов Бояджиев - /по административните въпроси/, роден през 1921 г. в Горна Оряховица, българин, женен за кубинка. Преди 9.IX.1944 г. заминал да следва в Германия и отказал да се завърне в България. На работа в РСЕ от 1952 г.

Ръководител на Виенския филиал на РСЕ е Стефан Иванов Табаков, роден през 1925 г. в Михайловград, който едновременно с работата си в РСЕ е и редактор на излизащия във Виена в. "Свободен народ", орган на "Социалдемократическата партия в изгнание".

В българската секция работят още двадесет души изменници на родината.

Из архивите на ДС

439

Из архивите на ДС

440

Подривната дейност на българската секция на РСЕ срещу НРБ се води в следните направления:

- Идеологическа диверсия;
- Събиране на разузнавателна и друга информация за нуждите на ЦРУ и за свои нужди;
- Наводки и вербовки на агенти за ЦРУ;
- Стремеж към изграждане на контрареволюционно подполие в НРБ, което да се използува при усложнена политическа обстановка.

В своята идеологическа подривна дейност РСЕ използува главно радиоканала, като излъчва радиоемисии на български език по 7 часа и 45 минути дневно.

Тази дейност е насочена към:

- Разбиване единството на социалистическия лагер, отслабване на тесните братски отношения между НРБ и СССР, дискредитиране ръководната роля на КПСС в международното комунистическо и работническо движение и на световния революционен процес и на Съветския съюз, като защитник на световния мир и на интересите на трудещите се в целия свят;
- Подкопаване авторитета и ръководната роля на БКП, дискредитиране на партийните и държавни ръководители пред широките народни маси;
- Внушаване на съмнения в правилността на социалистическия път на развитие, демо рализиране и обезверяване на народните маси, поддръжка на враждебните елементи, формиране на настроения за оказване на съпротива и безредици срещу народната власт;
- Рекламиране западния начин на живот, популяризиране на ревизионистични и упадъчни теории и концепции на десни и "леви" ревизионисти, на неправилните схващания на ръководствата на някои комунистически и работнически партии, на националистическите тенденции;
- Създаване на опозиционни групи и сили вътре в страната.

Със своите предавания "Свободна Европа" се стреми да внесе разкол сред социалистическите страни, да ги отклони

Из архивите на ДС

441

от строителството на социализма, да разруши тяхното единство в борбата срещу империализма и в строителството на социализма. Почти всички рубрики в една или друга степен разглеждат отношенията между социалистическите страни от позициите на отношенията на САЩ с нейните съюзници, отношения на господство и подчинение. Клевети се, че уж Съветският съюз упражнявал диктат върху другите социалистически страни, месел се в техните вътрешни работи. Особено злостно се хули НРБ затова, че "сляпо следва заповедите на Москва, като жертвува своята политическа независимост и суверенитет".

Двадесет и четвъртият конгрес на КПСС и Десетият конгрес на БКП послужиха за повод за още по-активни нападки на братските отношения между България и СССР. Хули се, че Съветският съюз уж натрапвал на социалистическите страни измислената от идеологическите диверсанти "доктрина Брежнев". Особено злостно се напада изказването на др. Т.Живков, че Десетият конгрес на БКП е "конгрес на безусловна вярност към СССР" и формулировките за българо-съветската дружба, като главно условие за създаването и изграждането на НРБ, залегнали в новата Конституция на страната

Антикомунистическата пропаганда на РСЕ омаловажава заслугите на СССР за нашето освобождение от фашизма, изопачава събития и факти от близкото минало, привежда изказвания на бивши фашистки управници и дейци на буржоазните партии, намиращи се в емиграция.

По повод на месеците на съветския опит, на съветската култура, на българо-съветската дружба, се злослови, че уж българският народ "не може да научи нищо ново от СССР", който бил "изостанал" в сравнение със Запада. Втълпява се, че уж в СССР "ограничават и подтискат политическите и гражданските права", като се излъчват предавания, посветени на мними преследвания на съветски интелектуалци. Раздухват се случаите с Даниел, Буковски, Якир, Сахаров, Солженицин и др.

Предаванията на българската емисия на РСЕ са насочени към подкопаване авторитета и ръководната роля на БКП, към дискредитиране на нейната политика. Априлската линия на нашата

Из архивите на ДС

442

партия е винаги обект на злостни нападки и клевети. Като преувеличават и генерализират отделни слабости и недостатъци в социалистическото строителство, клеветниците от РСЕ твърдят, че в практическата си дейност БКП"все още не се решава да се откаже от порочните методи на управление, не разрешава социалните проблеми и създава нови, едни и същи грешки се повтарят с години наред".

От позициите на антисъветизма се "доказва", че патриотизмът и интернационализмът били несъвместими, че любовта към НРБ и любовта към СССР не можели да съществуват заедно.

Опитва се да насажда разбирания, че ръководната роля на партията се отразявала "пагубно" върху нашата икономика. Клеветнически се твърди, че била"ниска трудовата дисциплина в трудовите колективи поради ниско заплащане", че ръководителите имали предвид само личните си интереси. На непрекъснати атаки е подложен процесът на концентрация и специализация в селското стопанство. Според пророкуванията на "Свободна Европа", аграрно-промишлените комплекси щели да изиграят "пагубна роля" за нашето селско стопанство, да влошат жизненото равнище на селяните. Това бил "един скъпо струващ експеримент, който се върши за сметка на трудовите хора".

След речта на др. Т.Живков пред орденоносците в Перник, всенародното съревнование стана централна тема в предаванията на РСЕ. Злослови се, че "в тази кампания са мобилизирани хиляди партийни функционери и държавни бюрократи, с цел да се подлагат трудещите се на по-голяма експлоатация". Съревнованието се характеризирало със стихийност и липса на научно планирана подготовка. Прави се опит "научно" да се обосновава безполезността и вредата от съревнованието в епохата на научно-техническата революция.

Стреми се да съживява и раздухва вече забравени и отживели политически различия между БКП и БЗНС от близкото и по-далечно минало, да разпали политически страсти, да разруши работническо-селското единство и да отклони вниманието на работниците и селяните от строителството на социализма.

Из архивите на ДС

443

Идеологическата диверсия на РСЕ е насочена към всички граждани на нашата страна, но особеното място, което интелигенцията заема при подпомагане на партията за формиране на социалистическото обществено съзнание, за развитието на научно-техническата революция и в изграждането на развитото социалистическо общество у нас я правят прицелна точка на идеологическата подривна дейност. С това се обяснява голямото внимание и интерес към радиопредаванията и в дейността на всички ръководители и служител на радиостанцията към живота, процесите и тенденциите в средите на българската интелигенция.

РСЕ се обявява против ръководната роля на БКП на идеологическия фронт и против метода на социалистическия реализъм в областта на изкуството и литературата. Стреми се да разколебае предаността на интелигенцията към комунистическите идеи и социалистическия строй. Според интерпретацията на радиоклеветниците, партийното ръководство означавало "контрол" над литературат и изкуството, "ограничение" и "опекунство" над творческите дейци, "преследване на несъгласните". На този отряд от нашата интелигенция се внушава "необходимостта от автономност и самостоятелност от партията и свобода на творчеството". Радиостанцията прави опити да насочва тази интелигенция към формалистични професионални търсения и непълноценна изява на техните творчески възможности, "доказва", че единствено на Запад уж творецът можел да се изяви като творческа и научна личност, докато у нас "истинските творци били преследвани".

На българските учени се внушава, че партийната политика в областта на науката и образованието била погрешна, прави се алюзия, че подходът на БКП бил неправилен и несъобразен с мнението на самите учени. Концентрацията на научния фронт можела да бъде полезна ако в нея се спазвал "принципът на вътрешната демокрация, на свободата на обмен на мисли и мнения". Омаловажават се постиженията на нашата страна в областта на науката и образованието. Злослови се, че у нас нищо не се правело за развитието на научно-техническия прогрес, защото уж НРБ нямала необходимата

Из архивите на ДС

444

материално-техническа база и не използувала помощта и опита на западните страни. В същото време се говори за "голям напредък" на Запад и в някои социалистически страни, където постепенно се изоставял догматичният принцип "само партията е права". /Разбира се, тези социалистически страни не се сочат./

Радиостанцията се опитва да внуши линията, която трябвало да следват и нашите журналисти, "обективно"/от буржоазно обективистични позиции/ да информират масите, а не да разясняват и мобилизират масите за изпълнение на партийната линия и партийните решения. Хулят българските журналисти за тяхната поддръжка на партийната линия и загдето се обявяват против такива "важни" събития, като контрареволюцията в ЧССР и безредиците в ПНР, че уж им липсвала "творческа журналистическа свобода". Със злоба се напада решението на СБЖ за засилване на борбата срещу идеологическата диверсия и за следване примера на съветските журналисти.

Младежта и въпросите, които я вълнуват, са винаги в центъра на вниманието на РСЕ. Това се обяснява с далечния прицел на противника. Отчитайки особеностите на младежката психика, житейската й и политическа неопитност, РСЕ се стреми да я отклони от активно участие в строителството на социализма, да я противопостави на старото поколение и на БКП.

Опитва се да внушава, че уж младежта имала съвсем различни проблеми от възрастното поколение, което нашето партийно ръководство не било в състояние да разбере и не полагало достатъчно грижи за разрешаването им. Представители на младото поколение не били допускани до участие в партийните конгреси и до ръководните органи на държавата, поради което младежта нямала възможност да поставя въпроси, които я вълнуват.

В много от предаванията клеветнически се "анализират" редица партийни решения за младежта и учащите се, които уж не се изпълнявали.

Клевети се, че Комсомолът нямал влияние сред младежта и това би се избегнало ако той престанел да "копира партията и да се превърне в самостоятелна /неподчиняваща се на партийното

ръководство/, самодейна организация".На студентите горещо се препоръчва да създадат свой съюз, независим от БКП и ДКМС, да се борят против народната власт.

Втълпява се, че на младежта принадлежала авангардната роля и пускат в ход измислицата, че уж у нас младото поколение се питало "защо трябва да се отчита пред партията, вместо тя да се отчита пред него, тъй като не младежта е длъжник на обществото, а обществото е длъжник на младото поколение".

На цялата българска младеж се подсказва линия на съпротива срещу народната власт, като се твърдят нелепи измислици, че уж сред комсомолската младеж вече се чувствували "преки или косвени отрицания на натрапената от горе линия".

Според тезите на РСЕ, затягането на дисциплината сред учащите се и култивирането в тях на партийни принципи и норми на живот имало за цел "безропотното подчинение и активно участие на учащите се и младежта в обществена дейност". Изказва се съжаление, че вместо да отидат на Запад, да създадат широки връзки с тамошната младеж, от която можело да се научат "много неща", нашата учаща се младеж била "принудена" да участвува в бригади и различни трудови почини и съревнования.

Клевети се, че във висшите учебни заведения се приемали само деца от "управляващата върхушка", а "способните" младежи не се допускали до ВУЗ.

РСЕ се опитва да насажда в младежта апатия към строителството на развитото социалистическо общество, да формира в тях еснафско-потребителски вкусове и частно-собственически интереси.

РСЕ полага големи усилия за обработване съзнанието на българската жена. Стреми се да я представи едва ли не в крайно безправно положение. Като премълчава нейните придобивки и активната й роля в нашето общество, мероприятията на народната власт за облекчаване на нейния труд и закрилата на майчинството и детството, РСЕ се стреми да внушава, че срещу българската жена уж се прилагала социално-икономическа принуда. Твърди се, че

445

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

446

поради недостатъчните доходи на мъжа, жената била принудена да работи, следствие на което се намалила раждаемостта и се появил проблемът за "недобре възпитаните и отгледани деца".

След събитията в Полша в края на 1969 г. особено се засили интересът на РСЕ към българските професионални съюзи. Радиопропагандата се мъчи да ги представи като "оръдие в ръцете на партията за подтискане на трудещите се и за провеждане на нейната политика". Опитва се да насажда буржоазната теза, че профсъюзите трябвало да се занимават "изключително с икономически проблеми, да се грижат за подобряване битовите условия на работниците, почивките, работната заплата, продължителността на работното време, а не да организират съревнования и да мобилизират масите за изпълнение на производствените планове", че "решаването на проблемите, свързани с производството, не са и не могат да бъдат задача на профсъюзите".

Противникът залага на контрареволюционните остатъци в подривната си дейност срещу НРБ. Голяма част от предаванията са запълнени с материали, чрез които се поддържа духа на остатъците от ликвидираната буржоазна класа, бившите фашистки организации и активисти от бившите опозиционни партии. В тези предавания се предрича скорошното разпадане на Отечествения фронт, проваляне линията на партията. Хиперболизират се някои затруднения в строителството на социализма, за да се "докаже", че партията и правителството на ОФ били неспособни да ръководят страната. Към тези среди са адресирани грубите антикомунистически предавания, изпълнени със злостни клевети по отношение на отговорни партийни и държавни ръководители, вицове и слухове, които вражеските елементи след това разпространяват.

Ревизионизмът като основно средство на идеологическата диверсия на противника заема важен дял в антибългарската пропаганда на РСЕ.

По време на събитията в Чехословакия, а и след тях, предаванията са изпълнени с материали, величаещи "новите модели" на социализъм. Популяризират "нови модели" и "теории" за бъдещетс

Из архивите на ДС

447

23

на социалистическото общество. Възхваляват ренегатите на международното комунистическо движение Фишер, Гароди, Дубчек и др. като "най-последователни марксисти", които "най-творчески" прилагали марксизма и внасяли "нови елементи" в теорията и практиката на международното комунистическо и работническо движение.

Въпреки официалната си привидна непримиримост срещу "левия" опортюнизъм и екстремизъм, РСЕ чрез своите коментари на западния печат пропагандира идеите и аргументите на "левия" ревизионизъм и опортюнизъм, на маоизма. Чрез "обективните" си предавания на външно-политическите новини и съвременни буржоазни и дребнобуржоазни социални теории се възхваляват китайските ръководители, особено по време на посещението на Никсън в КНР, като "реалистични последователи на марксизма-ленинизма". Аплодирайки предателския антикомунистически и антисъветски курс на маоистката клика и нейното сближение с империализма на антисъветска основа, на практика РСЕ стана глашатай на маоизма.

Национализмът също е едно от основните оръжия, използувано от противника в идеологическата му подривна дейност. По различни поводи РСЕ се опитва да създава или поддържа националистически настроения, като се обявява уж в защита на националните интереси на поляци, чехи, словаци, руси, украинци, унгарци, румънци, българи и др., с крайна цел да противопостави тези народи и техните партии едни на други.

Стефан Табаков разпространява клеветническото твърдение, че в България започнали да се развиват с "голям темп националистическите тенденции не само сред народа, но и в ръководството на партията". Това най-явно личало в системата на външната търговия, където ръководителите на външнотърговските организации негодували от "натрапените търговски сделки със Съветския съюз и искали външната ни търговия да бъде ориентирана към Запада". За да се пресекат тези тенденции, били разтурени "печеливши" предприятия, като "Тексим", а ръководителите им "неоснователно осъдени", за редица крупни престъпления, преследвани били бивши и настоящи политически ръководители, които се опитвали да прокарат тенденцията, всяка страна да се развива

Из архивите на ДС

448

според условията в нея.

Такива са в общи линии главните направления и съдържанието на идеологическата диверсия на "Свободна Европа" против НРБ.

За да оказва разложително влияние върху повече хора, радиостанцията се стреми да разшири кръга на слушателите. Тя излъчва предавания в многобройни рубрики, като предварително съобщава дните и часовете на различните предавания, както и въпросите, които ще бъдат третирани в тях. Изучава проблемите, които интересуват различни групи наши граждани, спекулира с тези проблеми. Стреми се да събуди интерес у слушателите. В много случаи излъчва съобщенията преди държавните радиопредаватели на капиталистическите страни.

Действителни факти се гарнират с добре изфабрикувани лъжи, клевети и полуистини. Разпространяват се слухове, с които се провокират масите, вицове, с които се уронва престижът на партията, на народната власт, на партийните и държавните ръководители. Широко се използва дезинформацията за отклоняване на вниманието на трудещите се от актуалните политически събития и приспиване на тяхната бдителност. Обобщават се допуснатите слабости и извращения, разкритикувани в нашия печат, и се представят като резултат на лошото партийно ръководство и на слабата организация, като неизбежни спътници на социалистическото общество.

Статиите от западния печат, новините и другите съобщения се дават без коментар, но тяхната интерпретация е от буржоазни позиции, чрез тях се възхвалява западният начин на живот. Антисъветските материали обикновено са концентрирани в рубриките "Преглед на западния печат", "Коментар на деня" и др., в които се предава основното съдържание на антисъветски статии от западната реакционна преса, от предаванията на "Гласът на Америка", Би-Би-Си, "Дойче Веле" и др.

Радиостанцията използува официални канали за набиране на информация - световната преса, световния печат, телеграфните агенции, радиото и телевизията. Старателно се следят и се

изучават най-новите произведения на съвременните буржоазни теоритици, на ренегатите в международното комунистическо движение.

За по-голяма резултатност в набирането на информацията служителите на радиостанцията са профилирани по сектори: по политическите въпроси, международните събития, външнополитическата информация, по въпросите на науката, изкуството и културата, на младежта и икономиката и др.

Служителите на българската секция на РСЕ установяват контакт с наши граждани, временно пребиваващи в капиталистическите страни, и ги използуват като източници на информация от политически, военен и икономически характер. Тази своя дейност те прикриват под формата на "социологически изследвания" и "интервюта" от името на различни западни институти.

Ръководителите на секцията Асен Мандиков, Филип Бояджиев и Стефан Табаков и други служители причакват идващите българи по гари, пристанища, летища, магазини, ресторанти и други места, посещавани от наши туристи и командировани лица, предлагат услугите си като преводачи и придружители.

По официални данни на западния печат, РСЕ получава годишно 13,000 писма от социалистическите страни. Според Джилда Карол, говорителка на РСЕ и отговорничка за музикалната програма, радиото имало много слушатели от Варна, Бургас, Русе и други наши градове, от които се получавали много писма.

Чрез кореспондентски връзки с наши граждани РСЕ получава информация за настроението в средите на интелигенцията, за отношението на различните слоеве от нашия народ към партийните и правителствени мероприятия, към някои вътрешни и международни събития.

В резултат на умело използуване на кореспонденцията със слушателите на радиопредаванията, в различни наши градове се оформиха младежки групи от редовни слушатели на РСЕ. Регистрирани са и няколко опита за изграждане на младежки организации. Тази кореспонденция се използува както за събиране на информация,

449

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

450

така и за умело провеждане на идеологическа диверсия. Част от писмата се използуват като материал за изготвяне на радиопрограмите и за популяризиране"опита" за изграждане на младежки и други групи от редовни слушатели. На редовните слушатели се изпращат грамофонни плочи, фонокартички, магнетофонни записи и литература. Отправят се индивидуални и групови поздравления и се дават отговори на зададените въпроси.

Бегълците и изменниците на родината са важен източник за информация. Служителите на РСЕ имат свободен достъп до лагерите за изменници в различните капиталистически страни и под егидата на представители на "помощни" организации правят обстойни разпити по интересуващите ги въпроси.

При срещи и разговори с българи служителите на радиостанцията се интересуват от изпадналите в идейна безпътица хора на изкуството и културата, поставят задачи на свои сътрудници да издирват такива "творци", да ги обработват в "демократичен дух", а при възможност да ги отправят към тях за по-нататъшна работа.

При привличането към сътрудничество се използват разнообразни методи. В повечето случаи след предварителната обработка се пристъпва към постепенно привличане. Старателно изучават кандидатите, правят всичко,морално и идеологически да ги разоръжат, след което им предлагат сътрудничество с ЦРУ или РСЕ. Вербовчиците се опират на отрицателното отношение на отделни наши граждани към мероприятията на партията и на правителството, на недоволството и непризнаването на "таланта". На бъдещите сътрудници се обяснява, че целта на РСЕ е чрез критика на нередностите да се оправят грешките и извращенията, допуснати от партията, да се помага на българския народ."

По наши данни Асен Мандиков старателно изучава, обработва и вербува наши граждани за кореспонденти на РСЕ и за агенти на ЦРУ. Такава дейност провежда и Стефан Табаков, който обещал да заплати сведенията за настроението сред нашата интелигенция. Той се оплакал, че след ограничаване пътуванията на

Из архивите на ДС

451

нашите граждани в капиталистическите страни през 1970-1971 г. притокът на сведения намалял и той бил критикуван, че не съумявал директно да получи информация за сегашното положение в България.

Джилда Карол изказала съжаление, че основният въпрос за тях - събиране на навременна и точна информация - оставал открит.

Една част от нашите граждани, временно пребиваващи в капиталистическите страни, предимно способни научни работници, хора на изкуството, видни учени и специалисти се обработват и скланят от служителите на българската секция на РСЕ да изменят на родината или да не се завърнат, като им се обещава блестяща кариера на Запад, "възможност да разгърнат творческите си сили, да завоюват международна слава и признателност".

Обработването на наши граждани, предимно от средите на интелигенцията, привличането им за кореспонденти и сътрудници на радиостанцията и за агенти на ЦРУ или скланянето им към измяна на родината, е едно от важните направления от дейността на РСЕ. С подобна дейност са заангажирани всички служители на радиостанцията.

Във вражеската дейност на българската секция се долавя стремеж да изгради контрареволюционно подполие, като използува опита от събитията в Унгария, Чехословакия и Полша. Секцията полага усилия да обедини вражеската емиграция и активно да я използува за подривни цели. Бившият ръководител на българската секция Евгени Силянов твърдеше, че между културните дейци в България бил създаден "Съюз на справедливите", който обединявал интелектуалци, недоволни от сегашното партийно и държавно ръководство. Дал указания да се посещават местата, където се събират и срещат хората на изкуството и културата, да се установява връзка с недоволните, да се следи за тяхното настроение, да се работи за групиране на недоволните.

Под влияние на българската секция на РСЕ е "Българското академично дружество "Петър Берон", създадено през 1965 г. в ГФР.

Из архивите на ДС

То си поставя за задача да обедини и да организира българските интелектуалци - политически емигранти и невъзвръщенци, да оказват разложително влияние върху нашата научна и художествена интелигенция, посредством "научни" разработки на историческото минало на България и нейните съвременни проблеми от позициите на буржоазния либерализъм.

452

София, 5.IX.1972 г.

за НАЧАЛНИК VI УПРАВЛЕНИЕ ДС:
~~-генерал-майор~~ полк. [signature]

Нап. в 3 екз.
№ 1 - Р-вото на МВР
№ 2 - V у-ние КГБ
№ 3 - V отдел
изп. VII отдел
нап.МС/

Доразмножено в 3 екз.
№ 4 - н-ци отдели
№ 5 - VII у-ние МВР
№ 6 - VII отдел

IV отдел ПГУ
3011

180. 2. 1. 1.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Строго секретно! 158

ОТНОСНО: ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА И БЪДЕЩАТА НАСОЧЕНОСТ НА РАДИОСТАНЦИИТЕ "СВОБОДНА ЕВРОПА" И "СВОБОДА", ИЗГОТВЕН ОТ КОМИСИЯТА АЙЗЕНХАУЕР

През последно време дейността на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" била подложена на рязка критика в Конгреса на САЩ във връзка с разобличаване на факта, че тези радиостанции се финансират от американското разузнаване. С цел да смекчи критиката, президентът НИКСЪН създал през август 1972 г. специална комисия за радиоразпръскване начело с Милтън АЙЗЕНХАУЕР, брат на бившия президент на САЩ АЙЗЕНХАУЕР. Неотдавна тази комисия предала на президента доклад, в който се прави извод за необходимостта от продължаване дейността на тези радиостанции и се определя мястото им във външнополитическата дейност на правителството на САЩ.

Както и преди на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" се отреждала ролята на важни центрове за идеологическа диверсия. В доклада се подчертавало, че понастоящем е немислимо да се поставя въпросът, че в бъдеще не е целесъобразно съществуването на тези радиостанции. Можело да се говори само за усъвършенствуване на формите и методите на тяхната работа на съвременния етап.

В доклада особено се откроявало становището, че сегашното подобряване на отношенията със социалистическите страни не означава, че е необходимо да се намали работата на радиостанциите.

Из архивите на ДС

180. 2. 1. 1. 2.-

В условията на намаляване на международното напрежение задачата на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" се състояла в това, да довежда до знанието на широките слоеве на населението в социалистическите страни "безпристрастна" информация от Запад.

Накрая се правел изводът, че е необходимо тези радиостанции да продължат своята работа дотогава, "докато правителствата на социалистическите страни не разрешат свободна обмяна на идеи и информация както в своите държави, така и между Изтока и Запада".

В своята реч, произнесена на 7 май 1973 г., президентът НИКСЪН одобрил напълно изводите на комисията.

Въпросът за финансирането на двете клеветнически радиостанции бил предмет на бурни разисквания в Конгреса на САЩ в продължение на дълъг период. Редица американски сенатори подчертавали многократно, че отпускането на финансови средства за радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" е в разрез с процеса за намаляване на напрежението в целия свят.

В началото на октомври 1973 г. обаче камарата на представителите на Конгреса на САЩ гласувала да се отпуснат 50, 2 млн. долара за дейността на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода" през текущата финансова година.

25.XII.1973 год. III - 61

069903/17183 натрупване

"Латерна"

180.1.1.

Строго секретно!

197

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

отдел IV. 1767

ОТНОСНО: Оценка за първия етап на разискванията в Конгреса на САЩ относно радиостанцията "Свободна Европа"(РСЕ)

Първият етап на разискванията в Конгреса относно радиостанцията "Свободна Европа"(РСЕ) протича гладко.

Американското ръководство на РСЕ смята, че това се дължало на отсъствието на сенатора Фулбрайт, обединяващ около себе си група сенатори и конгресмени, противници на РСЕ, както и на голямата подкрепа, оказвана на радиостанцията от Държавния департамент и ционистките лобисти в Конгреса.

Заслужава внимание политическата аргументация на Държавния департамент, с която излезе пред Конгреса за необходимостта от съществуването на РСЕ.

Според Държавния департамент, "радиостанцията трябва да бъде запазена поради необходимостта от продължаване дейността на радиостанцията"Свобода". В случай , че бъде ликвидирана РСЕ, щяла да стане твърде явна антисъветската насоченост на информационната служба на САЩ за чужбина. Освен това Държавният департамент констатирал, че информирането чрез чуждестранни радиостанции за събития , станали в други страни, не било в противоречие с изработените в рамките на сегашния етап на намаляването на напрежението принципи, ако тези информации са умерени и добре подготвени.

Из архивите на ДС

178

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Държавният департамент се опасявал , че Полша ще окаже натиск върху Португалия да не продължи договора за РСЕ. Това щяло да доведе до увеличаване разходите за радиостанцията с 10 млн.долара, тъй като предаванията от САЩ трябвало да бъдат излъчвани със спътници и ретранслатори в ГФР и Англия.

456

В американското ръководство на РСЕ се обсъждал въпроса за провеждането на разговори с Полша във връзка с радиостанцията. Съществува реална възможност за официално предложение относно посещение в Полша на висши служители от Бюрото за международни радиопредавания, контролиращо дейността на радиостанциите "Свободна Европа" и "Свобода".

10.VI.1975 г.
ИП/065534-_____ III-64 Натрупване

190

Строго секретно !
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
ЧЕХОСЛОВАШКИТЕ ДРУГАРИ

Благодарим Ви, за информацията, получена от Вашия разузнавач ПАВЕЛ МИНАРИК и за предоставената ни възможност оперативно да се възползуваме от случая.

На основание на наличните при нас данни считаме, че предстоящата пресконференция на др.МИНАРИК със западни кореспонденти може да се използува за компрометиране на някои сътрудници от българската секция при радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

Чрез участвуващите в пресконференцията наши кореспонденти ще уредим да бъде зададен на др.МИНАРИК следния въпрос:"Какво Ви е известно за дейността в радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" на бившият български писател ГЕОРГИ МАРКОВ, на бившият български журналист ДИМИТЪР ИНКЬОВ и на други".

1. ГЕОРГИ ИВАНОВ МАРКОВ е писател, бивш член на Съюза на българските писатели, беглец от 1968 год., служител в ББС - Лондон, но активно използуван от радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" с предавания на негови клеветнически материали. ГЕОРГИ МАРКОВ ~~тук в страната е имал достъп до отговорни ръководители и~~ е известен сред писателските среди. в нашата страна

Имаме оперативни съображения МАРКОВ да бъде уличен като агент на ЦРУ. За целта в отговор на зададения въпрос др. МИНАРИК да подчертае и това, че е имал възможност лично да чуе указанията на един американски разузнавач, материалите на

Из архивите на ДС

ГЕОРГИ МАРКОВ да се излъчват без задръжки, с предпочитание, за което да му се заплаща по най-високата тарифа.

В зависимост от данните с които разполага др.МИНАРИК за обстановката, по своя преценка, с оглед да придаде по-голяма убедителност на отговора си, той би могъл да посочи име на действителен американски разузнавач и да опише една правдоподобна обстановка при която е доловил горните указания.

2. ДИМИТЪР ЯНАКИЕВ ИНКЬОВ, бивш член на Съюза на българските журналисти; беглец от 1965 год., понастоящем старши редактор в радио "СВОБОДНА ЕВРОПА", завеждащ така нареченото хумористично предаване "Весела неделя", по което предава остри клеветнически материали против НРБ и социалистическите страни с псевдоним ВЕЛКО ВЕРИН. Преди бягството си е написал няколко пиеси на теми от героичното минало на българския народ.

В отговор на зададения въпрос др.МИНАРИК да изтъкне, че познава този служител или е слушал за него. Известен му е с това, че ползува псевдонима ВЕЛКО ВЕРИН за да прикриел истинското си име, с което преди бягството си е известен като автор на пиеси с прогресивна комунистическа насоченост.

Считаме, че на предстоящата пресконференция други наши задачи не би могло да се решат.

След пресконференцията можем да Ви предоставим справка по наличните при нас материали за радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" и да обсъдим съвместното им използуване в духа на замисленатa от Вас операция.

Считаме, че е целесъобразно да се проведе предложената от Вас среща по тези въпроси, за което ще се договорим допълнително.

29.I 1976 г.
София

136

ЕКСТРЕНО !

Строго секретно !
Екз. единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ДО
ПОЛСКИТЕ, ЧЕХСКИТЕ, УНГАРСКИТЕ
И НЕМСКИТЕ ДРУГАРИ

Във връзка с договорността ни за взаимодействие при разобличаването на американските специални служби и радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" на 11 т.м. от българската телевизия беше излъчен филм със завърнал се изменник на Родината, разобличаващ американския разузнавателен център в гр.Мюнхен и радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

На 18 т.м. също по телевизията ще се покаже срещата на завърналият се наш работник ХРИСАН ГЕОРГИЕВ ХРИСТОВ със столични журналисти. Същият е изпълнявал възложените му задачи предимно от гр.Виена.

Работата продължава по подготовката на документален филм за подривната дейност на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" и на вражеската емиграция.

С оглед по-ефективното провеждане на замислените разобличителни мероприятия, необходими са ни допълнителни данни, факти и документи по следните въпроси:

1. За конкретните връзки и взаимодействие на американските специални служби с радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

2. За дейността на бюрата и кореспондентските пунктове на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" във Виена, Париж, Зап.Берлин, Рим и др.

 137

Ако някои от тези пунктове са закрити, полезно е да се изнесат данни и факти за това, че продължават своята дейност негласно или под друга форма.

3. За политическата и морална корупция на служители от радио "СВОБОДНА ЕВРОПА".

4. За дейността на Института за проучване на общественото мнение "ИНТОРА" във Виена в полза на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" и връзките му с ЦРУ.

Предвид ограниченото време с което разполагаме за провеждане на въпросните разобличителни мероприятия молим, ако е възможно необходимите данни, факти, документи, списъци, въпросници и други да ни се изпратят по спешност, поради което може същите да не се обработват с оглед икономия на време.

Във филма можем да поставим въпроси или да предвидим изказвания по отделни случаи и обекти представляващи интерес за Вашата страна. При наличието на такива, както и материалите посочени по-горе молим, да ни изпратите до края на м.март т.г.

17.III 1976 г.
София
Екз.1/ДС
Бб-46

Парафирано от др Коцев
На 17 III 78 г. изпратено
чрез Мемед. отдел до
съответните страни.
18.III 78 г.

77

СТР.СЕКРЕТНО!
Екз.единствен

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Провежданите мероприятия за разобличаване на ЦРУ и "ЛАТЕРНА"

Във връзка с кампанията за разобличаване подривната дейност на ЦРУ и радио "Свободна Европа" от наша страна беха проведени следните по-съществени мероприятия:

1. Беше върнат в страната ХРИСАН ХРИСТОВ, прекарал дълги години в Австрия. Др.ХРИСТОВ беше представен на българската общественост и бяха показани направените от него разкрития на дейността на ЦРУ и радио "Свободна Европа" по Българската телевизия при срещата му с представители на софийския печат. Политическият и пропаганден ефект от мероприятието с ХРИСТОВ се сцени като положителен. Положителни са отзивите и в чуждестранния печат и другите масови средства на Запад. Провеждат се допълнителни мероприятия за разширяване на ефекта от разкритията на ХРИСТОВ. В тази връзка се предвижда и изготвянето на нов филм по материали на ХРИСТОВ.

2. По Българската телевизия беше излъчен филм относно разкритията на агент "ЕМИЛИО". Същият беше изведен в ГФР, където след придобиване на ценна информация относно дейността на американския разузнавателен център в Мюнхен, за радио "Свобода Европа" и за подривната дейност на вражеската емиграция се завърна в страната. Данните за американския разузнавателен център се показват за първи път пред нашата общественост и

Из архивите на ДС

основателно предизвикаха положителни отзиви. Някои вестници, списания и организации проявиха допълнителен интерес към изявленията на "ЕМИЛИО" и предстои да публикуват съответни материали по интервю с него с възпитателна цел сред интелигенцията и младежта.

Излъчените материали, както по случая ХРИСТОВ, така и по случая "ЕМИЛИО" внесоха известно объркване сред специалните служби на противника и българската вражеска емиграция, която също така потвърждава полсжителния ефект от тези мероприятия.

3. Активизира се работата по най-важните разработки на лица, провеждащи идеолсгическа диверсия срещу НРБ и социалистическите страни, като "РЕНЕГАТ", "СКИТНИК", "ТАРЗАН", "ХИЕНА", "БУХАЛ" и др.

На срещата на братските разведки в Прага на 13 и 14 март т.г. бяха представени на обсъждане конкретни мероприятия за взаимодействие с братските органи и на първо място със съвет ските и немските такива.

Във връзка с гореизложеното предстои да се проведат още следните мероприятия:

1. По материали ст ХРИСТОВ, "ЕМИЛИО" и др. наши източ ници, както и по данни от братските органи предстои изготвянето на серия от филми, разобличаващи в основно му дейността на българската вражеска емиграция, връзките й с емигрантските групи от другите социалистически страни и връзките й със специалните служби на противника. Ще се отбележат новите тенденци в развитието на тяхната дейнсст - тенденциите за обединяване, за активизиране на остро подривната им дейност, за все по-активнотс им включване в идеологическо-подривната дейност на противника срещу нас и др. особености, характерни за периода след съвещанието в Хелзинки.

2. Рабсти се по изготвянетс на телевизионен филм за подривната дейност на ДИМИТЪР ИНКЬОВ - служител на радио "Свободна Европа" и опитите му да превърне своята лична драма на изоставеното от него дете в политически и обществен въпрос

насочен срещу НРБ. С горното се цели да се даде стпор на един от характерните прийоми на чуждите централи, след съвещанието в Хелзинки, спекулирайки с въпроса за т.н. въпрос за правата на човека.

3. Предстои провеждането на серия от разобличителни мероприятия срещу обект "РЕНЕГАТ" и "ТАРЗАН", сътрудници на радио "Свободна Европа". Съвместно с немските другари ще се изготвят допълнителни документи, разобличаващи ги като агенти на гестапо и на българската полиция в миналото, причинили смъртта на много прогресивни дейци. След публикуването на материалите за "РЕНЕГАТ" в чуждия печат ще бъде подхванатa кампания у нас и в братските социалистически страни за дискредитирането на "РЕНЕГАТ" и радио "Свободна Европа".

4. По разработка "СКИТНИК" се провеждат на по-широка основа мероприятия за обезвредяванетс му. За целта се извършват нови вербовки на агенти и др. мероприятия за детайлно изучаване на обстановката около него.

5. Работи се за установяване местонахождението, с цел осъществяване на контакт с обект "ПИРАТ", неотдавнашен служител на радио "Свобода". По същият разполагаме с данни, че има обстановка за вербовка и завръщането му в страната, с пропагандно разобличителна цел.

6. Работи се по извеждането на агентура със специално предназначение в емигрантските и идеологическите центрове на противника. Водят се й някои разработки за придобиване на ценна агентура на место, в самите центрове.

Отпечатано в 1 екз.
№ 1 -
Изпълнител:043/17472
Написала:ЛР
27.4.1976 г.

Из архивите на ДС

Секретно! 57

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ОТДЕЛ "ПРОПАГАНДА" – МВР
гр.СОФИЯ

ДО
НАЧАЛНИКА НА ПГУ – ДС

Рег.№ 944, екз.№ 1
31 10 1977 год.

Т у к

Уведомяваме Ви, че в изпълнение препоръката на Представителството на КГБ при МВР, организирахме издаването в издателство "Народна младеж" през II-то тримесечие на 1978 г. на книгата "Разузнавачите разобличават". Книгата е съветско издание и е съставена от материали за завърналите се: Чехович, Минарджик, Мàрин и Хрисан Христов. Последният е представен с интервютата във в."Антени" и Българска телевизия.

Моля за съдействието Ви, относно предоставяне на материали и илюстрация, или разрешение на Хрисан Христов да разкаже допълнително още за някои моменти от предстоя си във Виена, за да можем да разширим неговото участие в българското издание на книгата "Разузнавачите разобличават".

По този начин ще се получи далеч по-оригинално и въздействуващо за нашата младеж произведение, в което естествено трябва да се даде дължимото място на българския разузнавач. До сега за Хрисан Христов не е излизало нищо в отделна книга, а за разузнавача Чехович с наше съдействие са излезли от печат вече три отделни книги. Току-що започна разпространението на последната книга за Чехович "Седем трудни години" – съвместно издание на военните издателства на Полша и НРБ.

Моля да ни уведомите своевременно за Вашето мнение, за да можем да изготвим аргументирано предложение до ръководството на министерството.

ЗАМ.НАЧАЛНИК ОТДЕЛ "ПРОПАГАНДА"-МВР:
полковник

Отпечатено в 2 екз.
№ 1-адресанта
№ 2-к.д.

Изп.С.Петров
Нап.Б.Д.-№ 121
1977 г.

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ЦИАС
814 1978 2/97

Строго ~~секретно~~!

33

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София

Рег.№ 6662, екз.№ 16
10.14 1978 год.

ДО
НАЧАЛНИКА НА Ц И А С
Т У К

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх.№ 2462 от 11.4. 1978 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Намерение на вражеската емиграция в ГФР да организира антибългарски демонстрации

По данни от надежден източник, по указание на БОД и лично на ЦЕНКО БАРЕВ, българските емигранти в Мюнхен възнамерявали да проведат на 24. V.1978 г. голяма демонстрация пред "Радио Свободна Европа" против "комунистическа България" и ръководството на РСЕ.

Повод за демонстрацията било мнението, че ръководството на РСЕ излъчвало в емисиите много малко информация за живота и борбата на българските емигранти "против комунизма".

Считало се, че в предаванията, подготвени от секциите на РСЕ за другите социалистически страни много често се излъчвали материали за дейността на съответните национални емигрантски организации.

Предвиждало се също така на 9.IX.1944 г. да бъде проведена демонстрация пред консулството на НРБ в Мюнхен.

10.7 1978 г.
София

НАЧАЛНИК ПЪРВО ГЛ. У-НИЕ-ДС
Ген.-майор:

Строго секретно!

1043 1979 2/150

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег.№ 8378 екз.№ 6
05. 4. 79 год.

ДО НАЧАЛНИКА НА ЦИАС-МВР

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М-ВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ЦИАС
Вх.№ 3416 от 09.05.1979

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Режимът в радио "Свободна Европа" и състоянието н
българската секция

II. Др. Дермендзиев 14.V.79

По данни от наш източник, на служителите в радио "Свободна Европа" - РСЕ официално било съобщено, че през следващите 4 години нямало да бъдат премествани в друга страна. Вариантът за евентуално пребазиране на РСЕ в САЩ бил отпаднал, защото по този начин то се отдалечавало чувствително от източноевропейските социалистически страни, към които в основни линии били насочени предаванията и щяло да се дублира с радио "Гласът на Америка". За преместването на РСЕ в друга европейска страна също не можело да става въпрос. Радиото било оборудвано с нова техника и обезпечено с необходимите средства.

Понастоящем РСЕ запазвало досегашната насоченост на своите предавания за социалистическите страни.

Напоследък ражимът в РСЕ бил значително затегнат. В радиото вече не се съхранявали никакви секрети. Всички секретни материали като списъци, анализи, инструкции и пр били изнесени извън сградата на РСЕ и се съхранявали от американските разузнавателни служби във ФРГ.

На всички служители били раздадени картончета с най важни телефонни адреси, на които да се обаждат, в случай

Из архивите на ДС

че са застрашени от отвличане или други неприятности. На картончетата били отбелязани домашния и служебен телефон н началника на службата за сигурност на РСЕ - ЛЬОВЕ, телефонния номер на дежурния в РСЕ, телефона на мюнхенската полиция, на Отдела за борба с тероризма и др.

След "убийството" на ИР ГЕОРГИ МАРКОВ, хонориран служител в РСЕ, подозрителността, шпиономанията и недоверието между служителите били значително засилени.

Характерно за състоянието на служителите в българската секция към РСЕ било следното:

Ръководителят на секцията ЗАХАРИЕВ не бил добре здравословно и усилено се говорело, че щял да се пенсионира. Понастоящем най-големи шансове за негов заместник имал РУМЕН ТРАЙЧЕВ. Сред служителите от секцията се изказвали опасения, че той едва ли щял да заеме този пост, главно поради това, че проявявал страх от поемане на големи отговорности рискове.

РУМЕН ТРАЙЧЕВ се ползувал с изключително доверие пред американците. Той бил ръководител на т.нар. "Сектор за анализ и оценка" и давал мнение за работата на всеки служител, включително и на тези от ръководния състав.

В ТРАЙЧЕВ не било останало нищо българско. Децата му не знаели български език, а и самият той нямал желание да ги учи. ТРАЙЧЕВ считал това за нещо съвсем нормално.

На мястото на починалия АСЕН МАНДИКОВ бил назначен ИР ВЕЛИЧКО НЕЙЧЕВ, пребивавал като емигрант в Италия.

Понастоящем в българската секция на РСЕ нямало вакантни места. Нови назначения се очаквали след излизането в пенсия на ЗАХАРИЕВ и СТОЯНОВ и излизането в отпуск по майчинство на РУМЯНА АТАМО.

По отношение на ДИМИТЪР БОЧЕВ американците имали сериозни резерви. Той проявявал недисциплинираност и не изпъл

 118

нявал съвестно служебните си задължения. От ръководството на РСЕ му била потърсена отговорност за това, че без разрешение съпругата му на два пъти посещавала България.

Единствен ДИМИТЪР БОЧЕВ бил присъствувал на погребението на ГЕОРГИ МАРКОВ в Лондон, за което искал разрешение за три дни, а отсъствувал 10 дни от работа. По време на закъснението на БОЧЕВ всички служители били в паника, като предполагали, че той е отвлечен.

Отп. в 2 екз.

№ 1 - др. Съветник
№ 2- КД

Доразмн. в 5 екз.

№ 3 - братските органи
№ 4 - ВГУ-ДС
№ 5 - VI у-ние
№ 6 - ЦИАС
№ 7 - бюлетин К-1

Изп. 04504-"А"/17076
Нап. Иванова-1412
30.IV.1979 г.

НАЧАЛНИК
Ген.-майор: /В.Коцев/

63

ПРИЛОЖЕНИЕ

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С Х Е М А

На българската секция към радио "Свободна Европа"

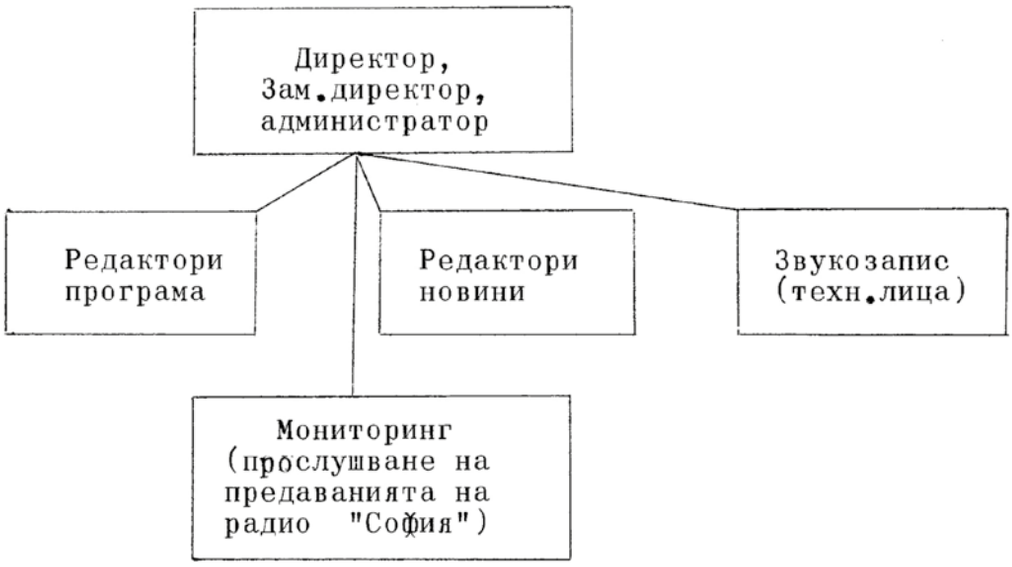

На централно подчинение са:

1. Българска секция за изследване и развитие (Bulg. RES. & DEV. DEPT.) с ръководител РАДА НИКОЛАЕВА, с ранг на американски директор по RAD (RESEARCH,

Из архивите на ДС

ANALYSIS AND DEVELOPMENT Изследване, анализи и развитие).

2. Анализ на предаванията на "Българско радио" (BULG. BROADCAST. ANALYSIS) с ръководител РУМЕН ТРАЙЧЕВ (ROMAN THEO TRAYCEV) и HELGA DE VERE-RALPH (българка, английска поданичка)

470

СПИСЪК НА РАБОТЕЩИТЕ В МЮНХЕН

I РЪКОВОДСТВО

		гражданство
1.	Директор: МЕТОДИ ЗАХАРИЕВ	САЩ
2.	Зам.-директор: КИРИЛ ПАНОВ	датско
3.	Администратор: ФИЛИП БОЯДЖИЕВ	САЩ
4.	Помощник администратор: ГОСПОДИН ГОСПОДИНОВ	САЩ
5.	Техническа секретарка: РУМЯНА АТАМО АТАМО - неизвестно как по баща, кандидатствува за американско гражданство, женена за негър, следвал в България	румънско

II ПРОГРАМА

6.	СТОЯН СТОЯНОВ	ФРГ и САЩ
7.	ЕВДОКИМ ЕВДОКИМОВ	САЩ
8.	ДУШКО /ДУШАН/ ПЕТРОВ	САЩ
9.	ДИМИТЪР БОЧЕВ	канадско и САЩ
10.	НИКОЛАЙ ПАВЛОВ	САЩ
11.	ТОДОР ПИПЕВ	ФРГ
12.	БОРИС ВЕЛЧЕВ	САЩ
13.	ГИЛДА КЬОВЕШ	САЩ
14.	ДИМИТЪР ИНКЬОВ	САЩ
15.	ГЕОРГИ КЕХАЙОВ	САЩ
16.	ВЕЛИЧКО ПЕЙЧЕВ	без гражданство

17. ВЛАДО КОСТОВ се очаква щом вземе френско гражданство, да пристигне ориентировъчно през юли т.г., според негови изявления

18. ВАСКО ИВАНОВ – любовник на HELJA DE VERE-RALPH от BROADCAST ANALYSIS САЩ

III НОВИНИ

19. Зав. МИХАИЛ НЕБОЛЛИЕВ ФРГ
20. ВЛАДИМИР НАЙДЕНОВ САЩ
21. TIM KRESS – ЕВТИМ КРЪСТЕВ САЩ
22. ЯНКО МИНОВСКИ САЩ
23. ЛЮБЕН МУТАФОВ ФРГ
24. ЖИВКО ПАЧИЛОВ австрийско
25. НИКОЛАЙ КАЛЧЕВ – кандидатствува за американско гражданство, работи и в новините и в програмата

IV ЗВУКОЗАПИС

26. ИВАН
27. АГНЕС ЕШ (ESCH) по баща неизвестна, бивша служителка в Дирекция на полицията ФРГ
28. (?) БАЛАБАНОВ ФРГ
29. АНДРЕЙ (?) АНДРЕЕВ (??)

ТЕХНИЧЕСКИ СЕКРЕТАРКИ (МАШИНОПИСКИ)

30. ПОПОВА РАЙНА ФРГ и САЩ
31. МУТАФОВА ЛЮБА (сестра на ЛЮБЕН МУТАФОВ) ФРГ
32. МУТАФОВА П. (сестра на ЛЮБЕН МУТАФОВ и МУТАФОВА ЛЮБА) ФРГ

Из архивите на ДС

471

Из архивите на ДС

33. НИКОЛИНА ... (?) ФРГ
34. ПАНДЕЗОВА НОРА ФРГ и САЩ

ЩАТНИ ГОВОРИТЕЛИ

35. ПОПОВА НЕЛИ (сестра на ПОПОВА РАЙНА) ФРГ и САЩ
36. ВАСИЛЕВА (бивша съпруга на ЯНКО МИНОВСКИ)- кандидатствува за американско гражданство)
37. ИЛИЕВ И. (кандидатствува за американско гражданство)

472

НЕЩАТНИ ГОВОРИТЕЛИ

38. КИРИЛ ВАСИЛЕВ, пенсионер, настоящ съпруг на ВАСИЛЕВА) САЩ
39. СИЛВИЯ ТРАЙЧЕВА (SYLVIA TRAYCEV) САЩ съпруга на РУМЕН ТРАЙЧЕВ
40. БАЛАРЕВ (?) пенсионер, отскоро е временно назначен

_____1979

С о ф и я

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ВТОРО ГЛАВНО УПРАВЛЕНИЕ – ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ

Рег. № 40345 екз. № 3

25. ДЕК. 1980

МИНИСТЕРСТВО на ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ИНФ. ЦЕНТЪР
Вх. № 18892 от 29.12.1980 г.

ИНФОРМАЦИЯ № 402

ОТНОСНО: Мероприятия на подривните центрове на САЩ за по-нататъшното усъвършенствуване управлението на диверсионната радиопропагандна дейност на "Свободна Европа-Свобода" (РСЕ-РС) против НРБ

Второ главно управление-ДС получи проверени данни, че американските подривни центрове в условията на новата международна обстановка провеждат настойчиво опити за по-нататъшното усъвършенствуване управлението на диверсионната радиопропагандна дейност на РСЕ-РС против НРБ. Филиалът на центъра в Мюнхен е разработил специален тест за анкетиране на българските граждани от институтите "Интора" и "Галъп" във Виена с цел получаване на информация за авторитета на радиостанцията. Под предлог, че се вземат мерки за подобряване системата за надзор РСЕ-РС е засилило контрола върху дейността на сътрудниците на институтите. Все по-често във Виена пребивават контрольори от полски, унгарски и български произход (някои от които жени), с цел да вземат непосредстве-

20122001

но участие в анкетите. Те се интересуват за тактиката и техниката на анкетирането, за политическата обстановка в НРБ, липсват ли стоки от първа необходимост на пазара, има ли "опашки" по магазините, изразява ли народът недоволство от властта, има ли дисиденти в страната, кои социални кръгове са потенциални изразители на негативните прояви към властта, какво се говори за висшите партийни работници и служители от държавния апарат, какъв е начинът им на живот и на техните близки, известни ли са на хората служителите от държавна сигурност и как се отнасят те към тях по местожителство и т.н. Някои от тези въпроси на контролните анкети били впоследствие включвани в разработваните нови въпросници.

Ръководителите на институтите "Интора" и "Галъп" Хелмут Айгнер и инж. Паркан участвували лично в обучаването на лица из средите на бегълците за анкетьори, предупреждавали ги за контрола от РСЕ-РБ и се стараели само да упражняват такива функции. Въпреки това, анкетьорите извършвали масово фиктивни анкети, сами попълвали информяли анкетните листове и допускали други пропуски от техническо естество.

Установени са следните псевдоними на анкетьорите: "Димитър", "Марта", "Грета", "Томов" и "Соколов", за които се предполага, че са от български произход. Като места за анкетиране на българските граждани са използвали кафенетата на ул."Фаворитенщрасе" и "Хайнещрасе" 39, както и ресторант "Балалайка" във Виена.

Получени са противоречиви оценки за по-нататъшната дейност на институтите. По изказване на инж. Паркан през 1961 г. институтът "Интора" и институтът "Галъп", който се

се намира на ул. "Шлагерщрасе" 8 във Виена щели да работят независимо един от друг. Институтът"Галъп" щял да има собствен апарат за провеждане на анкетите и автоматичен телефон за връзка с анкетьорите. Подготвяли се нови, по-дълги интервюта и щели да бъдат увеличени хонорарите на сътрудниците за тяхното провеждане. За "скъпите анкети" щяло да се заплаща по 500 шилинга.

Второ главно управление-ДС провежда мероприятия за разширяване на агентурните позиции в институтите с цел разкриване и пресичане на подривната им дейност против НРБ. Управлението взема мерки за подобряване на съгласуваността с ПГ.-ДС, Шесто управление-ДС и останалите централни и териториални поделения на ДС в страната с оглед повишаване ефективността от работата по посочените институти.

НАЧАЛНИК:
Ген.-лейтенант
(Г.Аначков)

Отп. в 8 екз.
№ 1 - Р-вото на МВР
№ 2 - др. Яковлев
№ 3 - ЦКБОУ
№ 4 - ПГУ
№ 5 - Шесто у-ние
№ 6 - отдел 12
Изп.: отдел 14/ЕИ
Нап.: Христова/33596
25.12.1980 г.

475

Из архивите на ДС

429 981 2/1-815

16

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 3861, экз. № 4
10.3.81 год.

ДО НАЧАЛНИКА НА ЦИОУ-МВР

Вх. № 3650 от 19.3.1981 г.

И Н Ф О Р М А Ц И Я

О-2
I-2
III-18,1

ОТНОСНО: Експлозията до сградата на радио "Свободна Европа" в гр. Мюнхен

По наши данни, извършената експлозия до сградата на радио "Свободна Европа" в Мюнхен се считала за дело на ЦРУ на САЩ. Случаят умишлено бил раздухван и показван пред общественото мнение като поредна провокация на "ръката на Москва" срещу този важен идеологически институт на Запада, с оглед да се убеди Конгреса на САЩ да отпусне нови средства за разширяване на дейността му, което съответствувало и на намеренията на РЕЙГЪН за по-широко използуване на радио "Свободна Европа".

От американска страна били направени сондажи пред австрийския федерален канцлер БРУНО КРАЙСКИ за откриване на бюро на "Свободна Европа" във Виена. КРАЙСКИ реагирал отрицателно, като се обосновал с неутралитета на Австрия и усложненията, които ще настъпят за австрийската страна от неминуемите протести на СССР и другите социалистически

страни, които щели да последват при откриването на бюро на "Свободна Европа" във Виена.

ЗАМ.-НАЧАЛНИК,
полковник: (Тр.Петров)

Отп. в 2 екз.
№ 1 - ВГУ-ДС
№ 2- към дело
Доразмн. в 4 екз.
№ 3 - У-ние 06-ДС
№ 4 - ЦИОУ
№ 5 - др. Съветник
№ 6 - братските органи (ГДР,ПНР,УНР,ЧССР)
Изп.: 040410/8080
Нап.: СМ-04/0432
10.03.1981
С о Ф и я

Из архивите на ДС

14

ПРЕВОД ОТ АНГЛИЙСКИ

ПИСМО НА ПОСЛАНИК ДЖЕК ПЕРИ

До
Питър Бриджис
Държавен департамент

30.03.1981 г.
София

Драги Питър,

Току що при мен пристигна докладът на Генералната експертно-бюджетна служба (ГЕБС) за радио "Свободна Европа" (РСЕ) и радио "Свобода" (РС) от 2 март 1981 г. Прилагам фотокопие от първата страница, за да знаеш за кой доклад става дума.

На страница 47, която също прилагам е поместен броя на слушателите на РСЕ и на "Гласът на Америка" (ГА). Тези статистически данни са взети от Шестия годишен доклад на Съвета за Международни радиопредавания (Би Ай Би) така, че аз предполагам това е онзи доклад за който в края на краищата говоря. В доклада на ГЕБС не е посочен нито източника нито методологията и у читателя се създава впечатление, че тези цифри са твърди.

Лично аз имам сериозни съмнения по отношение на тях. Аз винаги съм имал неприятности със силната тенденция за преувеличаване у "Свободна Европа", когато трябва да дава оценка за слушателската си аудитория и влиянието си в някои страни. (Аз разбирам, че РСЕ има широка аудитория и голямо влияние в Полша например, но вярвам повечето от нас в Прага се съмняваха, че РСЕ претендира за такова нещо в Чехословакия). Когато тръгнах за София аз поразпитах за оценките по отношение на слушателите и влиянието на РСЕ в България. Повечето от отговорите на информирани хора съдър-

15

жаха значителен скептицизъм за измеренията и на двете. На път за София спрях в Лондон и се отбих в Източно-Европейския отдел на БиБиСи. В отговор на моето запитване там ми беше отговорено рязко, че БиБиСи оценява аудиторията на РСЕ в България като почти равна на нула. Причината беше, че БиБиСи никога не е успяла да регистрира приличен радиосигнал вътре в България и се съмнявали, че много хора слушат. Това, разбира се би могло да бъде преувеличение на долната граница. Но аз подозирам, че цифрите на ГЕБС (БиАйБи- 2.2 милиона за "Свободна Европа" и само 1.4 милиона за "Гласът на Америка" са далеч, далеч от действителното. Никой от тези, с които съм говорил тук не се съмнява, че слушателската аудитория на "Гласът на Америка" е значително по-голяма от тази на "Свободна Европа".

Аз не знам какво може да направи при тази ситуация бюрото за Източна Европа ако въобще прави нещо, но мисля, че човек е задължен да поставя въпросителни знаци след изявления, ако не е наистина сигурен в тях.

Джек Пери
посланик

479

Из архивите на ДС

ДС и "вражеските" радиостанции
107
Из архивите на
480

107

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 9385, екз. №
– 4 6. 81 19 год.

СТРОГО СЕКРЕТНО

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Българската секция на "СВОБОДНА ЕВРОПА"

Българската секция е една от съществуващите пет в "СВОБОДНА ЕВРОПА". Създадена е при основаването на радиото през 1951 година. Помещава се в централната административна сграда в гр.Мюнхен. Първоначално секцията започва работа с 17 служители, а понастоящем наброява общо 42 човека. Директор на същата е МЕТОДИ ЗАХАРИЕВ с помощници КИРИЛ ПАНОВ и ФИЛИП ФОЯДЖИЕВ. Към секцията има трима отговорни редактори, седем старши редактори и трима редактори. Най-активна дейност в същата развиват – ДИМИТЪР БОЧЕВ, ДИМИТЪР ИНКЬОВ, РУМЯНА УЗУНОВА и др. Особена роля в предаванията за нашата страна играе изменника на Родината ПЕТЪР СЕМЕРДЖИЕВ и ВЛАДИМИР КОСТОВ.

По-голямата част от служителите в секцията са били убедени привърженици на фашизма и монархизма и имат подчертано консервативни схващания. Нови служители се приемат рядко и то при сигурни гаранции от страна на старите служители.

Дейността на българската секция, подобна на другите секции, се изразява главно в следното:

- информация за положението в Полша;
- разбиване единството на социалистическите страни;
- дискредитиране външната политика на НРБ;
- злостно оклеветяване на партийни и държавни ръководители;
- внасяне разложение сред интелигенцията и младежта;
- изопачаване икономическото развитие на НРБ и пропагандиране западните достижения.

2. Обработка на български граждани от представители на секцията и събиране информация, както за нуждите на радиото, така и по други секретни въпроси.

Следва да се отбележи, че въпреки не многочисления си състав българската секция благодарение на правнително добрата информация, с която разполага и наличието на няколко активни и удачно подбрани сътрудници, развива значителна дейност, насочена, както срещу НРБ, така и срещу СССР и другите социалистически страни.

След сливането на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" с радио "СВОБОДА" през 1976 година се предприема редица административни мерки за подобряване на връзката между Съвета за международни радиопредавания и РСЕ/РС. В тази насока са били издадени през 1980 год. от Съвета съответни правила.

Администрацията на РСЕ/РС се стреми да разшири географския периметър на радиопредаванията и въз основа на това да получи нови субсидии от Конгресът на САЩ. В анализи и доклади за дейността на РСЕ/РС до Конгреса се

481

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

забелязва една тенденция за завишаване на резултатите относно ефективността на тяхната дейност. Например за НРБ се отчита, че седмичния брой на слушателите на РСЕ/РС е 2,2 милиона души или 32 %.

За засилване на линията по укрепване на РСЕ/РС допринася новата политика на американската администрация и положението в Полша.

Оперативен интерес за нас би представлявала информация относно проверките, които правят специалните служби за новоназначените служители и заподозрените стари такива в сътрудничество с нас.

Отпеч.в 1 екз.
№ 1 - КД
Изп.04-8096
Нап. ДС 04-1184
4.VI.1981 г.

ДС и "вражеските" радиостанции
108

СТРОГО СЕКРЕТНО !

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Из архивите на ДС

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Насоките на подривна дейност на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" срещу България

По данни на наш източник, в своите предавания българ ката секция на радио "СВОБОДНА ЕВРОПА" понастоящем следвало да обръща главно внимание на следните въпроси:

Да се признава, че снабдяването на населението е подобрено. Макар и скъпо струващи и не съвсем качествени на пазара имало стоки.

Българското партийно и държавно ръководство навреме е предвидило настъпващата криза и взело мерки.

Снабдяването на населението със стоки се извършвало за сметка на намаляване на инвестициите и спиране на вноса от Запад. Това било временно решение. Тази линия нямало да издържи дълго. Спирането на инвестициите и вноса от Запад на ноу хау щяло да се отрази на развитието на страната, то от своя страна щяло да предизвика влошаване на стандарта и от там недоволство сред населението.

Из архивите на ДС

Сред младежта такива тенденции вече се забелязвали, изразяващи се в бягство от партийната идеология, увлечение по западната мода, начин на живот и пр.

С оглед стабилизиране на кадрите в българската секция и повишаване ефективността на предаванията започнало освобождаване на някой стари кадри и попълнане с нови изменници от България. Назначена била и на постоянна работи и получила американско гражданство РУМЯНА УЗУНОВА, Пробно се използувал БРУМОВ. Доведена била секретарка от САЩ. Усилено се търсели за назначаване нови хора и пр.

Като успех на техническата служба на радиото се считал факта, че благодарение експериментирането на нови методи на две честоти фрекуенции българските специалисти не могли да заглушават предаванията на български език.

Отп. в 1 екз.
№ 1 - КД
Изп. 04-И-32/401/51/613/8069
Нап. КП-04/1806
2.08.1982 год.
С О Ф И Я

257

МВР
ШЕСТО УПРАВЛЕНИЕ ДС
Рег. № 460 Екз. № 2
10 I 1986 19 год.
СОФИЯ

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: използване автоматичен телефон от българската секция на "РСЕ"–Мюнхен

В емисията си от 16.07.1985 г. и на няколко пъти по–късно българската секция на радио "Свободна Европа" – Мюнхен започна да съобщава, че открива автоматичен телефонен пост за поддържане на "пряка връзка" с българските радиослушатели. На телефон 0049892102649 всеки гражданин от страната можел да се обади, като в продължение на 2 минути трябва "да зададе вълнуващия го въпрос или да предаде някаква информация". При набиране на телефонния номер по всяко време на денонощието се обажда "автоматичен секретар", който казва "Тук е радио "Свободна Европа". Благодарим Ви за информацията, която съобщавате. Съобщете името и адреса си. Гарантираме вашата анонимност".

Непосредствено след съобщението на "РСЕ" съвместно с ОТУ – МВР бяха набелязани и проведени мероприятия за контролиране на телефонния пост, с оглед недопускане изтичането на информация и установяване на лицата, които правят опити да го използуват.

Из архивите на ДС

486

От ОТУ бе установен технически контрол над телефонния пост, чрез селектирането на сигнала в 2 канала на МАТЦ. В резултат на което се контролират обажданията от автомат и има възможност да се прекъсне разговора. До края на м.януари 1986 година ще се въведе от ОТУ – МВР допълнително устройство, при което разговорите от НРБ ще се контролират от нас, без да се прекъсват, но и без да отиват до "РСЕ", или по целесъобразност ще бъдат пускани по-късно. Това ще даде възможност за евентуалното провеждане на оперативни игри.

При необходимост този контрол може да се осъществи и над други автоматични телефони.

Съществува възможност обаче чрез ръчно избиране от недобросъвестни телефонистки от МТЦ да се избегне нашият контрол, преминавайки през Белград или Виена.

Понастоящем телефонът на "РСЕ" може да се избира автоматично от гр. София и няколко автомата от комплекс "Златни пясъци". От останалата част на страната номера се набира ръчно до гр. София, след което влиза в автоматичната линия, която контролираме.

Досега е прихванато едно обаждане на въпросния телефон на "РСЕ" с няколко несвързани думи и около 20, при които абонатите изслушват само "автоматичния секретар". От 12.09.1985 г. "автоматичният секретар" не отговаря. Не разполагаме с данни по каква причина не работи автоматичния телефон на българската секция на "РСЕ".

От архивите на ДС

259

3.

По агентурни данни автоматичният телефон на "РСЕ" е идея на ИР Владимир Костов, за което ръководството на "РСЕ РС" му е дало поощрителна оценка.

НАЧАЛНИК 05 ОТДЕЛ 06 ДС
Полковник:
/Ат.Атанасов.

Нап. в 2 екз.
№ 1 – ръководството
№ 2 – 05 отдел, 06 ДС
Изп. Харизанов
Нап. Георгиева, М.№ 451
София, 10.01.1986 г.

Справката е изготвена въз връзка с докладване от др. ген. Луканов пред др. Министър Д. Стоянов на 15.01.1986 г.

254

Към 3.3.1987 г. са
приживанати общо 215 обаждания от
които 21 с вражеско съдържание и
194 с нормално. След тази дата отпов
„ОТУ" не засича разговорите.
27.05.87 г

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Извършена проверка по справка № 2116/86 година на КГБ на СССР по подривната дейност на РСЕ срещу НРБ

От справка № 2116/12.09.1986 година на КГБ на СССР е видно, че българската секция на РСЕ е подготвила обзор, в който се анализират обажданията на български граждани от НРБ до открития от тях автоматичен телефон. В същата се сочело, че след пускането на автоматичния телефон на РСЕ през месец юли 1985 година първоначално ежедневно са били регистрирали по 30–40 обаждания, почти всички от гр. София. Тяхното число чувствително се увеличило след аварията в Чернобил. От лятото на 1986 година до РСЕ започнал да се обаждат български граждани и от други градове на НР България. Понастоящем телефоните обаждания от България били от 150 до 200 в седмица. Повече от половината били прекъсвани от българските органи за сигурност. Обаждащите се слушатели от НРБ критикували ненадежната система за безопасност на атомните електроцентрали в СССР, проявявали интерес за възможностите да приемат западни телевизионни предавания. Болшинството от тях ги занимавала темата за правата на човека и в частност положението на турското малцинство в НРБ.

Из архивите на ДС

По наши данни и от допълнително извършената проверка в ПГУ-ДС и ОТУ, се установи следното:

В емисията си от 16.07.1985 година и на няколко пъти по-късно българската секция на РСЕ съобщи, че открива автоматичен телефон за пряка връзка с НРБ. До 12.09.1985 година бяха прихванати около 20 пробни обаждания от София - след набирането на телефона и сигнала на автоматичния секретар, нашия абонат затваряше телефона, след което автоматичния телефон престана да работи. От 20.03.1986 година започнаха да действуват два нови автоматични телефонни поста на българската секция на РСЕ.

489

От ОТУ е установено, че от тогава до 04.08.1986 година средно на ден са фиксирани между 3-4 позвънявания, от които се е реализирало по едно. При останалите, българският абонат след чуване на автоматичния секретар, е затварял телефона. От прихванатите 57 обаждания, 15 са с вражеско съдържание, покриващи се с данните от справката на КГБ. Останалите са свързани с музикалните предавания на РСЕ, или проверка на автоматичния телефон.

От 04.08.1986 година телефонните обаждания от НРБ за РСЕ не се контролират, поради това че се въвежда нова автоматизирана телефонна централа, френска разработка, която дава възможности на българските граждани от цялата страна, автоматично да се свързват със Западна Европа. Кода за ФРГ от България беше 0049, но чрез новата централа, от провинцията става 00049 и вероятността да се узнае от провинциалните им слушатели е много малка.

Поради обстоятелството, че входовете на нашите апаратури не са пригодени за новата централа, понастоящем ОТУ разработва нови

Из архивите на ДС

входни устройства. До края на месец септември 1986 година пробно ще бъде включено едно устройство с 10 входа, а до края на месец октомври и останалите 50 входа, които ще покрият изцяло ФРГ.

Паралелно с това СТУ разрабства нови теми за подобряване на паметта на апаратурата, които ще бъдат въведени в експлоатация не по-рано от двегодишен срок, като първоначално ще имаме възможност да селектираме разговорите, да прихващаме от кое българско направление се обажда абонатът от НРБ и впоследствие кой е телефонният номер на обаждащия се в Западна Европа български гражданин.

490

НАЧАЛНИК 05 ОТДЕЛ, 06 ДС

Полковник:

/Ат. Атанасов/

Нап. в 2 екз.

№ 1 – р-во на у-нието

№ 2 – "Бърлога"

Изп.– Харизанов – V

Нап.– Костова – М.№ 12 Ми

София, 19.09.1986 г.

Моля копие за отдел 04!

Пише се в 1 екземпляр само на ръка, кратко и четливо

Срочност

написана без чернова (да се отбележи) / с чернова (да се приложи)

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г. Секретар :

Изходяща шифрограма №

Степен на секретност

До - Виена

Като продължение на психологическата обработка на сътрудници на Св. Европа, с цел сплашване и намаляване на активността им, Агент „Димов" да се обади на домашния телефон в Мюнхен на Румяна Узунова. Да каже приблизително следното:

„Румяна, веднаж предупредих, но Силвия и най-вече Вие изглежда не ми повярвахте. Затова за добро още веднаж повтарям: против Вас или Силвия (или срещу дъщерите Ви) се готви терористичен акт – ~~ще~~ една от Вас ще бъде отвлечена или ще се инсценира катастрофа. Затова се пазете. Най-добре, спрете с тези коментари, телефонни интервюта, национални молцинства и пр. Правете си преводите и толкоз!

Не си казвам името, защото не искам да рискувам и да имам неприятности с немците или с българите".

М. О.

Дата ..... 198 ... г. Изпълнител: ..... телефон: .....

Получена за шифриране ..... час ..... минути ..... 198 ... г.

Шифрирана ..... час ..... минути ..... 198 ... г.

Предадена ..... час ..... минути ..... 198 ... г.

Бележник № ..... табличка № .....

Подпис: ..... (на шифровача)

№ 023049 *

14.

Място за пришиване към делото

Образец № 12

Обаждането да се извърши от уличен автоматат, след проверка за ВН. „Димов" да създаде впечатление, че е транзитно-преминовану през Австрия.

Румяна Узунова има телефон

0049/89/220063

1875

КРДОПБГДСРСБНА	1
чл. 31, ал. 6 от ЗДРДОПБГДСРСБНА Дата :25.04.2014г.Секретар :	

Снемането на копия от адресата забранено!

190 100

Срочност: КРДОПБГДСРСБНА

ДЕКЛАСИФИЦИРАН § 17 от ЗДРДОПБГДСРСБНА

ВХОДЯЩА ШИФРОГРАМА № 22312

Др. М. Балев
Др. Д. Стоянов
Др. Д. Станишев
Др. Н. Сотиров
ОВТМВ

От ВИЕНА № 398 / 15.12. 198 8 г.

Степен на секретност СТРОГО СЕКРЕТНО

ДР. ГАНЕВ
ОТДЕЛ "ОМВ"
IV печат

Др. Н. Писаревски
Вирай получаване
15.12.88

IV
Др. Ганев

ЧЕХОСЛОВАШКАТА ДЕЛЕГАЦИЯ НИ УВЕДОМИ, ЧЕ В ЧССР СЕ ПОДГОТВЯ РЕШЕНИЕ ЗА СПИРАНЕ НА ЗАГЛУШАВАНИЯТА НА РАДИОПРЕДАВАНИЯТА, ВКЛЮЧИТЕЛНО НА РАДИО "СВОБОДНА ЕВРОПА". НЕ ЗНАЕЛА ТОЧНАТА ДАТА, НО ТОВА ЩЯЛО ДА СТАНЕ МНОГО СКОРО. ОСВЕН ДОСЕГАШНИТЕ СЪОБЩЕНИЯ, КОИТО СА ДАЛИ ПРЕД РАЗЛИЧНИ ЗАПАДНИ СМИ, ЩЕЛИ ДА ОБЯВЯТ ТОВА И НА ПЛЕНАРНОТО ЗАСЕДАНИЕ НА ВИЕНСКАТА СРЕЩА В ПЕТЪК.

ПОДЧЕРТАВАТ, ЧЕ РЕШЕНИЕТО Е ЧАСТ ОТ ОБЩА ПРОГРАМА ЗА РАДИКАЛНО ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ ПОЗИЦИИТЕ ИМ ПО ЦЕЛИЯ КРЪГ ОТ ВЪПРОСИ, СВЪРЗАНИ С ПРАВАТА НА ЧОВЕКА, С ЦЕЛ ПОДОБРЯВАНЕ ЛИЦЕТО НА СТРАНАТА В МЕЖДУНАРОДЕН ПЛАН.

АВСТРИЙСКАТА ПРЕСА ДНЕС СЪОБЩИ, ЧЕ ЗАГЛУШАВАНИЯТА ОТ ЧССР БИЛИ ВЕЧЕ ПРЕКРАТЕНИ.

СЪЩЕВРЕМЕННО КООРДИНАТОРЪТ В ТРЕТА КОШНИЦА ЗАПОЧНА ДА СЕ ИНТЕРЕСУВА ЗА ОТНОШЕНИЕТО НА НАШАТА ДЕЛЕГАЦИЯ КЪМ ЕВЕНТУАЛНОТО ЕЗИКОВО ПОДОБРЕНИЕ НА ТЕКСТА ПО ЗАГЛУШАВАНИЯТА. РАЗБИРА СЕ, ВСЪЩНОСТ СТАВА ДУМА ЗА ЗАСИЛВАНЕ НА ТЕКСТА ПО СЪЩЕСТВО, КОЕТО Е ЕДНО ОТ ОСТАВАЩИТЕ ВАЖНИ ИСКАНИЯ НА ЗАПАДА. ЗАСЕГА ПОЗИЦИЯТА НА ГРУПАТА НА СОЦИА-

Подадена 15 час 00 мин. 15.12. 198 8 г.
Получена 16 час 35 мин. 15.12. 198 8 г.
Дешифрирана 17 час 30 мин. 15.12. 198 8 г.

№ 038083 * ОН/ЕС

Отпечатана в 1 екземпляр
Доразмножена в 10 екз.
Екз. №
За

Подпис за заверка на текста:

X

Образец № 11 в

Място за пришиване към делото

8

Из архивите на ДС

151

№ 22312

- 2 -

листическите страни е против измененията по същество. Не изключваме обаче след промяната на позицията на ЧССР останалите братски страни да засилят опитите си да ни убеждават да приемем нов категоричен текст по заглушаванията. Сондажи в това отношение вече прави делегацията на УНР.

При създалото се положение НРБ остава единствената страна, която заглушава радиопредавания. Не се съмняваме, че Западът ще използва това за засилване натиска върху нас. Вероятно, що се отнася до пропагандната страна на въпроса, това ще стане още на пленарното заседание в петък, вероятно и на предстоящи пресконференции.
В същото време, както се подразбира и от контактите с редица делегации, това би могло да се отрази върху решението по нашата кандидатура за домакинство на екологическия форум, а и в по-широк план върху сътрудничеството ни с други страни, особено САЩ, които стоят зад "Свободна Европа" в частност.

ПЕТРОВ

ДС и "вражеските" радиостанции
II3

От архивите на ДС

159.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА

Ст. Казанов

О Т Ч Е Т

ОТНОСНО: Извършената агентурно-оперативна работа по ЦИД на противника през 1989 година

През изтичащата 1989 г. агентурно-оперативната работа по ЦИД на противника, извършена в рамките на направление "ВЕ и ЦИД" на отдел 04, ПГУ-ДС, имаше следните основни задачи:

1. Разкриване и документиране на връзките на "Латерна" със специалните служби на САЩ.

2. Добиване на актуална и аналитична информация за тенденциите и целите на водената от противниковите ЦИД антибългарска пропаганда и идеолигическа диверсия.

3. Провеждане на агентурно-аперативни мероприятия /АОМ/ по най-активните служители в антибългарските секции на обектите "Бърлога" и "Латерна" с цел изясняване и документиране, намаляване на активността и пресичане на вражеската им дейност, както и за тяхното лично компрометиране.

4. Провеждане на активни и пропагандно-разобличителни мероприятия, насочени срещу обектите и отделни техни служители.

5. АОМ в Центъра и в резидентурите за разширяване на наличните агентурни и информационни позиции.

Из архивите на ДС

КРДОПБГДСРСБНА 1
чл. 31, ал. 6
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
Дата :25.04.2014г.Секретар :

I. Работа с наличната агентура.

С цел получаване на информация за дейността,насоките и личния състав,както и за компрометиране пред българската общественост на дейността на обект "Латерна" през отчетния период бяха проведени следните АОМ със силите на наличната агентира:

1. Агент "Мартини":

- Провеждане на две редовни лични срещи с агента от ОР "Радиев" в трета страна.

496

- Провеждане на една извънредна среща от ОР "Радиев" по искане на агента за съобщаване на допълнителна актуална информация за обстановката в "Латерна" след връщането в НРБ на агент "Владимир" и семейството му.

- По съображения за сигурност планираната за 28 април ТО беше отложена за един месец по-късно,но агентът не се яви на нея.

- Рутинно контролиране на ПДЯ с агента от ОР "Радиев".

2. Агент "Владимир" /до връщането му в България/.

- Провеждане на една извънредна среща с агента в трета страна от ОР "Евгениев" за уговаряне на условията на връщането в НРБ

- Рутинно контролиране на ПДЯ с агента от ОР "Радиев".

3. Агентурно-оперативна комбинация за връщането в НРБ на агент "владимир"х и семейството му с цел провеждане на пропагандна кампания за разобличаване на антибългарската дейност на "Латерна":

- Оперативни мероприятия по довеждането в НРБ на 26 март на агента със семейството му,проведени от ОР "Евгениев",ОР от У-ние Об-ДС,при съдействието на

,както и на Центъра и резидентурите в Бон и Виена.

- Оперативни и официални мероприятия в Центъра и зад граница

за докарване на имуществото на семейството в България, за уреждане нафинансовите им проблеми, за установяване и легализиране на семейството в НРБ и пр.

- Провеждане на лични срещи със СС "Мая" от ОР "Евгениев" с цел обезпечаване на комбинацията.

II. Активни мероприятия.

1. Пропагандно-разобличителни мероприятия по БТ, БР и в печата при участието на агент "Владимир" и съпругата му, насочени срещу идеологическата диверсия на противника:

- Организиране на телевизионни предавания.

- Публикуване в периодичния и седмичен печат на разобличителни материали и интервюта от "Владимир" и други журналисти. Част от материалите бяха отразени и в печата на други социалистически страни.

- Участие на "Владимир" в пресконференции с участието на български и чуждестранни журналисти.

2. Изготвяне на психологически портрет на обект "Юда" със съдействието на направление "Оперативна психология" за повишаванена ефективността на провежданите по него АМ.

3. Провеждане на конкретни АМ по обектите "Юда" и "Усойница", съгласно утвърдени планове и съвместно с отдел ОВ, ПГУ-ДС.

4. Мероприятия за агентурно обезпечаване на "Усойница" по време на посещението ѝ на "Екофорума" в София, проведени съгласно утвърден плани със съдействието на б.а. "Владимир".

Планираната агентурно-оперативна комбинация за разобличаване на обекта с участието на "Владимир" не беше проведена по оперативни съображения.

497

Из архивите на ДС

Из архивите на ДС

4. 162.

III. Работа по разширяване на агентурните и информационни позиции за работа по ЦИД.

1. В резидентурата в Лондон:

- По наводка на ОР "Родопски" в Центъра беше открит ДОН "Казанджиев" на служител в обект "Бърлога" с добри възможности за работа по обекта.

2. В Центъра:

- Откриване на ДОН "Усойница" с цел придобиване на информация за антибългарската дейност на служител в "Латерна".

- Откриване на ДОН "Кърджилов" с цел придобиване на информация за антибългарската дейност на служител в "Латерна".

- Мероприятия по подбора, изучаването, подготовката на лица за работа от агентурни позиции в обектите. В това отношение работата с около 10 лица се намира на различни етапи.

- Прекратяване на работата по ДОР "Велизар", след като беше констатирано неговото нежелание да работи с нас и се стигна до извода, че той излишно ангажира наши сили и средства.

ИЗГОТВИЛ:
/Ст.л-т Е.Казаков/

Отп. в 1 екз.
№1 - КД
Изг./нап. - 04/153270
14.11.1989 год.
С О Ф И Я

12 1.

СТРОГО СЕКРЕТНО!

КРДОПБГДСРСБНА
ДЕКЛАСИФИЦИРАН
§ 17
от ЗДРДОПБГДСРСБНА
27.7.10

М.В.Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ — ДС
гр. София
Рег.№ 18213, екз.№
13. 12 19 1989 год.

92.8

И Н Ф О Р М А Ц И Я

ОТНОСНО: Отражение на решенията на ноемврийските пленуми на ЦК на БКП върху обстановката в радио "Свободна Европа"

По данни и оценка на наши източници, решенията на ноемврийските пленуми на ЦК на БКП за освобождаване на ТОДОР ЖИВКОВ и най-близките му сътрудници от партийното и държавно ръководство, както и за поемането на курс към демократично обновление на социалистическото общество и заздравяване на стагниращата икономика, са заварили целия състав на българската служба на радио "Свободна Европа" /РСЕ/ неподготвен.

122.
37.7.11

92.8

Динамичното развитие на политическата обстановка в страната и партията са нанесли значителни корекции върху прогнозите на изследователската служба на РСЕ и на отделни коментатори, сред които и ВЛАДИМИР КОСТОВ, които са предвиждали смяната на партийния и държавен ръководител да се осъществи едва след две-три години, при това в никакъв случай на пленум, на който той ще изнася встъпителна реч.

Второто обстоятелство, което е нанесло сериозен удар по престижа на политическите наблюдатели и съответните звена на РСЕ, занимаващи се с обстановката в НРБ, е било "неочакваното", според тях, избиране на др. ПЕТЪР МЛАДЕНОВ за нов генерален секретар на ЦК на БКП, а по-късно и за държавен глава.

Прогнозите на радиото са предвиждали оттегляне на ПЕТЪР МЛАДЕНОВ заедно с екипа на ЖИВКОВ. Такъв вариант се е мотивирал, от една страна, с неучастието на др. МЛАДЕНОВ в срещата с турския външен министър в Кувейт, а от друга страна, с посещението му в Пекин и с "похвалите, които той е отправил към китайското ръководство за начина, по който то се е справило с проявите на площад "Тянанмън".

Американската администрация на РСЕ е реагирала остро на неправилната политическа оценка, която се е съдържала в първите коментари за събитията в НРБ на ВЛАДИМИР КОСТОВ, което е довело до по-нататъшно отслабване на позициите на последния в радиото и намаляване на доверието на американците към него.

123.
3

92.8

32.7.12

Реакцията е била предизвикана от омаловажаването от страна на КОСТОВ на протичащите в НР България процеси и неправилната оценка на ролята на ПЕТЪР МЛАДЕНОВ в тях.

066053-120582-
21XII89г.

р.182 напр.

Отп. в 1 екз.
№ 1 -
Изп. 04/153270
Нап. 04/ОТ-2501
12.12.1989 г.
София

157. 1.

Бюджетът на радиото е застрашен. Създава се специална президентска комисия във Вашингтон, която да разгледа състоянието и задачите на Гласа на Америка и РСЕ/РС и да ги реорганизира. Съществуват няколко основни варианти. Първият предвижда ГА и РСЕ/РС да бъдат разформировани и с част от техните състави да се създаде в САЩ нова радиостанция с ново име. Вторият вариант предвижда да започне намаляване на бюджета (респективно на щата) на РСЕ/РС с по 10-15 на сто годишно, като се започне с полския и с унгарския отдели и да се процедира в зависимост от развитията в отделните държави, за които се предава.

Основната линия сега е положителният подход, поощряване на промените в комунистическите партии в източноевропейските страни и СССР, сдържане на всякакви емоции, а в кризисни моменти - наблягане върху благоразумието и т.н.

В Бълг. отдел: По безпрецедентен начин в историята на радиото на К.Панов бе наредено със специална заповед да не излъчва коментари на Костов, без те да са предварително преведени на английски и одобрени от американ ското ръководство. Дават му се точни и строги указания какво и до коя дата да направи. Разчита се, че той или ще откаже и ще си подаде оставката, или няма да изпълни нареденото и ще даде повод за уволнение. Конфликтът ще получи окончателна форма в най-близки дни. Ам. ръководство се е консултирало с Р.Трейси и с Н.Калчев, поискало им е поверително да изготвят поотделно свои планове за реформиране изоснови работата на Бълг.отдел. Двамата са консултирани за директорски пост, двамата са дали уклончиви отговори. Трейси има сега заплата, която е само с няколкостотин долара под директорската и няма желание да се захваща. Освен това в близко време директорът на неговата служба Лайън се пенсионира, Бакшайн ще стане директор и единственият подходящ да заеме заместник-директороското място на служба "Анализ" е Трейси. Калчев намекнал на американците, че за да приеме, ще му са нужни по-широки пълномощия. Като минус на Трейси американците отчитат, че бившата и сегашната му съпруги работят в Бълг. отдел, което би затруднило климата, както и това, че той досега е давал преценки за работата на всеки и има създадени отношения. Отрицателното за Н.Калчев е, че има много високи изисквания към качеството на работата и реда, което няма да хареса на повечето от състава. Двамата са единствените сериозни кандидати, обмисляни от американското ръководство. Правили са опити да привлекат за директор българин, който работи в "Ренд Корпорейшън", но той отказал. Представените от Трейси и Калчев планове за реконструиране имат много общи неща. Предлага се скъсяване на предаванията с два часа (първия и последния), спиране на сътрудничеството с Пенчев и другите хонорувани от Ню Йорк, със Семерджиев, с Шпетер, с Огнянов, пенсиониране на Джилда Карол, ограничаване на музиката до културните и младежки предавания на Ани Арнолд от Лондон, пенсиониране на Николай Павлов, увеличаване на работата на хората, персонални разместявания.

С поверителна заповед Костов е наказан за систематично нарушаване на политиката, за презрителни коментари по отношение на новия режим в София и за непоследователност в становищата, които застъпва в коментарите си - оттам и нареждането контролата да се извършва не от Панов, а от директора на РСЕ или неговия заместник, чрез преводи на материалите преди да бъдат излъчвани.

Предвижда се привличане в България на нещатни сътрудници, а по-късно на наемане на апартамент, където да работят те и да живеят тези представители на радиото, които периодично ще посещават София до евентуално акредитиране на постоянен кореспондент.

СПИСЪК НА РАДИОСТАНЦИИТЕ И ИНФОРМАЦИОННИТЕ АГЕНЦИИ, ЗАСЕЧЕНИ В ДОКУМЕНТИТЕ НА ДС

„Атина". Излъчва редовни програми на български език от 1947 г. След 1975 г. предаванията за чужбина се наричат **„Гласът на Гърция"**.

„Белград". Излъчва предавания на български и македонски език от 1945 г. От 2 февруари 1978 г. радио **„Югославия"** започва своята работа на мястото на радио „Белград". Частично разработвано от ДС под псевдоним **„Глашатай"** в рамките на югославските средства за масова информация.

„Би Би Си" (British Broadcasting Corporation, (BBC). Британската съобщителна корпорация излъчва първото си предаване на български език на 7 февруари 1940 г. „Би Би Си" е алтернатива на комунистическата пропаганда в годините на Студената война, предоставяйки балансирана и безпристрастна информация за събитията по света и в България. Предаванията й често са заглушавани селективно. Разработвана от ДС под псевдоним „Бърлогата", а българската й секция като **„Чакали"** и **„Продажници"**.

„Бъдеща Румъния". Радиостанция от „подполен" тип (вж. „Христо Ботев"), чието местонахождение е същото като на радио **„Горянин"**.

„Ватикана" (на латински: Statio Radiophonica Vaticana). Българската програма е основана на 21 ноември 1949 г. До 1989 г. функцията й е да бъде духовна опора на католиците в България по време на комунистическия режим и да запознава слушателите с дейността на Папата и живота на Универсалната църква.

„Гласът на Америка" (Voice Of America,VOA) предава ежедневно новини и коментари на български език от 1942 г. В началото предаванията се излъчват от Ню Йорк, а по-късно централата е преместена във Вашингтон. От 1972 г. радиостанцията излъчва на български език и на средни вълни чрез предавател в Кавала, Гърция. Програмите му са заглушавани селективно от комунистическата власт в България. Разработвана от ДС под псевдоним **„Глашатай"**.

„Гласът на Турция" (Voice Of Turkey, VOT). От януари 1963 г. предаванията за чужбина на радио **„Анкара"** на къси вълни започват да се излъчват под името радио „Гласът на Турция". От средата на 1973 г. то има половинчасови предавания на български език, чиято основна цел е популяризирането на политическия и културния живот в Турция.

„Горянин", известна още като „Гласът на българската съпротива". Изиграва много важна роля в координирането на нелегалната съпротива и информирането на българите в този период. Мисията на радиото е борба за свободна България, в защита на българщи-

ната и срещу съветизацията на страната. Радио **„Горянин”** информира за политическите събития по света, за насилията на властите, за действията на горянските чети. То създава кореспондентска мрежа в България, ръководена чрез шифровани съобщения по време на радиопредаванията и предупреждава за конкретни внедрени агенти на Държавна сигурност. Радиостанцията е създадена след скъсването на дипломатическите отношения със САЩ на 21 февруари 1950 г. По данни на ДС първото ѝ предаване е през 1951 г., а последното на 31 юли 1962 г. Последното ѝ местоположение е локализирано по технически път на 17,5 км северно от Атина. Радиоцентърът е на площ от 10 хил. кв. м и се охранява от американски военни. Разработвана от ДС под псевдоними **„Бухал”** и „**Гарван”**.

„Дойче Веле” (Deutsche Welle, DW). „Немска вълна” излъчва на български език от 19 август 1963 г. Българската тематика намира сравнително ограничено място в емисиите на радиото, но въпреки това програмите му са заглушавани напълно от комунистическата власт в България. Разработвана от ДС под псевдоним **„Сирена”**.

„Монте Карло”/„Лисабон”. Транс Световно Радио (срещано в документи на ДС и като „Транс – Европа”) е международна нестопанска организация основана през 1952 г. През 1960 г. програмите на радиото се излъчват от Монте Карло и се обявяват като „Радио Монте Карло”. Тогава се появяват и първите предавания на български език. През 70-те години програмите на български език се излъчват от Португалия и започват с думите „Говори Радио Лисабон”. Това е една от малкото радиостанции, които редовно излъчват християнски радиопрограми на български език.

„**Народен защитник”**. Според ДС филиал на радиостанция **„Горянин”**.

„Ниш” (Radio Niš). Първото предаване на радио „Ниш” на български език е излъчено на 29 ноември 1971 г. по решение на правителството на Сърбия. С времетраене от 15 минути на ден, предаването има за цел да информира българската общност в Югославия (най-вече районите на Босилеград, Димитровград, Бабушница, Сурдулица, Ниш, Пирот и Враня) за най-важните събития в света и страната.

„Пекин”. Редакция „Предавания на български език” е създадена на 19 април 1974 г. Ежедневно радиото излъчва едночасова програма, основно на политическа и културна тематика. За НРБ китайската радиопропаганда твърди, че „върви по пътя на съветските ревизионисти” и се „обуржоазява”. Поради тази причина предаванията ѝ са заглушавани напълно от българските власти.

„Рим”. През 1937 г. започват програмите за Европа и Балканите, между които и тази на български език. С течение на годините предаванията загубват своя официален, а понякога и пропаганден характер и стават източник на информация за събитията в републиканска Италия. През 1975 г. предаванията за чужбина се обединяват с новите телевизионни междуконтинентални канали под името Rai International.

„Свободна Европа” (Radio Free Europe (RFE). В края на 1949 г. в САЩ е създадена неправителствената организация „Национален комитет за свободна Европа” (National Committee

for a Free Europe). Тя е замислена като инструмент на ЦРУ в борбата му срещу съветската доминация в страните зад Желязната завеса, която трябва да се води с помощта и участието на самите източноевропейци. Президентът Айзенхауер поставя през 50-те години в САЩ началото на обществена кампания за събиране на средства, която прераства в т.нар. „Кръстоносен поход за свобода". Въпреки това средствата не достигат за разширените технически и изследователски функции и новата програмна политика. През 1967 г. става ясно, че радиостанцията е финансирана и от ЦРУ. Първото предаване на "Гласът на Свободна България" е на 11 август 1950 г. По това време програмите се записват в студио в Ню Йорк, САЩ и се излъчват на къси вълни чрез предавател в Западна Германия. През 1952 г. е открит студийният комплекс в Мюнхен, от който радиото излъчва в продължение на 40 години. От 1957 г. предаванията за отделните страни от Източна Европа вече излъчват под общото име радио „Свободна Европа". В периода 1951-1988 г. предаванията на радиостанцията са силно заглушавани, а ДС следи отблизо дейността на българската редакция и поддържа агентура там. Разработката на радиостанцията се води под псевдоним **„Латерна"**.

„Скопие". Предава за първи път на 27 януари 1941 г. в тогавашното Кралство Югославия като ретранслира програмата на радио „Белград". От 1970 г. започва да излъчва програми на български, гръцки и албански език. Извършва пропагандна дейност главно във връзка с македонския въпрос.

„Социалистическа Албания". Радиостанция от „подполен" тип (вж. „Христо Ботев"), чието местонахождение е същото като на радио „Горянин".

„Тирана". Албанското държавно радио излъчва програми на български език от 1945 г. включващи новини и музика от Албания. По това време радиото на една от най-изолираните и изостанали страни в Европа се превръща в седмото по големина световно радио с предавания на около 50 езика. Интересен факт е, че в радиото работят местни албански журналисти. Радио „Тирана" е единствената радиостанция от Източния блок, която по време на Студената война е заглушавана от българска страна като „промаоистка ревизионистична радиостанция", проповядваща „примитивен антисъветизъм".

„Христо Ботев". „Подполна радиостанция", излъчваща от името на т. нар. „комунисти националисти", която се обръща към слушателите си с „езика на комунистите" и „прикривайки се зад леви лозунги" се стреми да създаде идеологическо объркване и да отслаби доверието на редовите партийци в управляващите. Според службите е филиал на радиостанция „Горянин". Първото й предаване е осъществено на 31 октомври 1956 г., а последното на 30 юли 1962 г. По данни на IV управление на ДС двете радиостанции имат едно местоположение (вж. „Горянин"), но вероятно излъчват от различен предавател.

ЮСИА. (United States Information Agency, USIA) Информационната агенция на САЩ съществува от август 1953 г. до 1 октомври 1999 г. и провежда т. нар. „публична дипломация" (т.е. осъществява външнополитическата пропаганда). Отговаря за радиоразпръскването в Съединените щати и по света. През указания период „Гласът на Америка" е на нейно подчинение.

СПИСЪК НА ПО-ВАЖНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

а.е.	– Архивна единица
АМ	– Активно мероприятие
АОМ	– Агентурно-оперативно мероприятие
АРД	– Обединение на радиоучрежденията на ФРГ
ББС/ „Би Би Си”	– Британската съобщителна корпорация
Б.д.	– Без дата
БЗО	– Бивша земеделска опозиция
Б.м.	– Без място
БНК	– Български национален комитет
БНФ	– Български национален фронт
БОД	– Българско освободително движение
БОК	– Български освободителен комитет
БТА	– Българска телеграфна агенция
ВГУ	– Второ главно управление – ДС
ВОСР	– Велика октомврийска социалистическа революция
ГА/ РГА	– Радио „Гласът на Америка“
ГАР	– Групова активна разработка
ГСДП	– Германска социалдемократическа партия
ГУЛАГ	– Главно управление на лагерите
ДОП	– Дело за оперативна проверка
ДОР	– Дело за оперативна разработка
ЕИО	– Европейска икономическа общност
ИР	– Изменник на родината
клх/ кхц	– Килохерца
КТР	– Комитет за телевизия и радио
ЛПР	– Лична предварителна разработка
М-9	– (Мероприятие 9) Проверка на кореспонденцията
Министерство на ПТТ	– Министерство на пощите, телеграфите и телефоните
ОАП	– Обект за агентурно проникване
ОВ	– Оперативна връзка
ОМ	– Остро мероприятие
ОНД	– Оперативно-наблюдателно дело
ООН	– Организация на обединените нации
ОР	– Оперативен работник
ОТУ	– Оперативно-техническо управление
ПГУ	– Първо главно управление – ДС
РИАС	– Американска радиослужба в Западен Берлин
РКР	– Радио-контраразузнаване
РС	– Радио „Свобода“
РСЕ	– Радио „Свободна Европа“
СПЕН	– Събрание на поробените европейски народи
сс	– Секретен сътрудник
УГВ	– Управление „Гранични войски“
ЦИД	– Центрове на идеологическата диверсия
ЦИОУ	– Централно информационно-организационно управление

СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ФОНДОВЕ И АРХИВНИ ЕДИНИЦИ

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 1, оп. 12, а. е. 371; 373; 404а; 405а; 545

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 2, оп. 1, а. е. 771; 779; 787; 800; 825; 878

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 4, оп. 3, а. е. 23

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1, а. е. 42; 51; 52; 72; 146

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 22, оп. 1а, а. е. 870

АКРДОПБГДСРСБНА–М, ф. 38, оп. 1, а. е. 70; 71; 73; 74; 75; 76; 78; 79; 81

АКРДОПБГДСРСБНА–М, VI-Л-973, т. 2

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 7, а. е. 180

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 9, а. е. 3; 4; 5; 6; 9; 10; 12; 13; 16; 18; 19; 20; 21; 24; 26; 28; 30; 31; 32; 33; 36; 37; 39; 40; 48; 61

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 4, оп. 10, а. е. 223

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, ф. 9, оп. 2, а. е. 317

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 3011, т. 2; 3; 4; 5; 7; 9 (ч. 1 и 2); 10; 11; 12

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 4860, т. 1; т. 2

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 8182

АКРДОПБГДСРСБНА–Р, литерно дело 16755

ДЪРЖАВНА СИГУРНОСТ И ВРАЖЕСКИТЕ РАДИОСТАНЦИИ (1951–1990)

Документален сборник

Първо издание

Формат 60x90/8
Печатни коли 63,5
Тираж 500

Печат "БИК - Българска издателска компания" АД

ISBN 978-954-2986-29-4